

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

CİLT: 96

65'inci Birleşim
9 Mart 2022 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	5
II.- GELEN KÂĞITLAR	8
III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	9
<i>A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI</i>	<i>9:13</i>
1.- Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in, Erzurum'un düşman işgalinden kurtuluşunun 104'üncü yıl dönümü ve İstiklal Marşı'nın kabulüne ilişkin gündem dışı konuşması	9:10
2.- Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, Uşak'ın sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması	10:12
3.- Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, Adana'nın sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması	12:13
IV.- AÇIKLAMALAR	13,30,40,85
1.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, araştırma görevlilerinin özlük haklarına ilişkin açıklaması	13

2.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, zeytinliklerin imara ve madencilere açılmasına ilişkin açıklaması	14
3.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, çiftçilere verilen desteğin yetersizliğine ilişkin açıklaması	14
4.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, ayçiçeği yağı üzerinden stokçuluk ve spekülasyon yapıldığına ilişkin açıklaması	14
5.- Balıkesir Milletvekili Fikret Şahin'in, Cumhurbaşkanının hekimlere yönelik sözlerine ilişkin açıklaması	14:15
6.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana'nın Yüreğir ilçesinin sorunlarına ilişkin açıklaması	15
7.- Düzcce Milletvekili Ümit Yılmaz'ın, stokçulara verilen cezaların artırılması gerektiğine ilişkin açıklaması	15
8.- Kırıkkale Milletvekili Ahmet Önal'ın, akaryakıtta gelen zamlar nedeniyle şoför esnafının yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması	15:16
9.- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, Cumhurbaşkanının hekimlere yönelik sözlerine ilişkin açıklaması	16
10.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, akaryakıtta gelen zamlar nedeniyle şoför esnafının yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması	16
11.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, Ukrayna'dan tahliye edilen öğrencilerin Türkiye'deki okullara nakline ilişkin açıklaması	16:17
12.- İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz'ın, 8-14 Mart Dünya Glokom Haftası'na ve Dünya Tuza Dikkat Haftası'na ilişkin açıklaması	17
13.- Balıkesir Milletvekili İsmail Ok'un, çiftçilere verilmesi gereken teşviklere ilişkin açıklaması	17
14.- Niğe Milletvekili Selim Gültekin'in, Niğe'ye yapılan yatırımlara ilişkin açıklaması	17:18
15.- Kayseri Milletvekili Dursun Ataş'ın, kamudaki engelli kotasına ilişkin açıklaması	18
16.- Muğla Milletvekili Burak Erbay'ın, yanlış tarım politikalarına ve çiftçilerin desteklenmesi gerektiğine ilişkin açıklaması	18
17.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, İstiklal Marşı'nın kabulünün yıl dönümüne ilişkin açıklaması	18
18.- Sivas Milletvekili Ulaş Karasu'nun, Sivas'ın Zara ilçesinde sağlık alanında yaşanan sorunlara ilişkin açıklaması	19
19.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, AKP'nin ithalata dayalı tarım politikasına ilişkin açıklaması	19
20.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, Bilim ve Teknoloji Haftası'na ilişkin açıklaması	19
21.- Antalya Milletvekili Hasan Subaşı'nın, Vergi Usul Kanunu'nda değişiklik öngören kanun tekliflerinin bekletildiğine ilişkin açıklaması	20

- 22.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, İsrail'le normalleşme adımlarının Filistin davasına ihanet olduğuna ilişkin açıklaması 20
- 23.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Eskişehir Seyitgazi-Afyon yolunda yaşanan ölümlü kazalara ilişkin açıklaması 20
- 24.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Cumhurbaşkanının doktorlara ilişkin sözlerine, akaryakıtta gelen yüksek zamlara, ayçiçeği üretiminin yetersiz olduğuna ve vatandaşlarımızın uzun kuyruklarda beklemesinin sebebinin Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ve plansız tarım yönetimi olduğuna ilişkin açıklaması 21:22
- 25.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Şenyaşar ailesinin başlattığı adalet nöbetinin 1'inci yıl dönümüne, İstanbul Beyoğlu'ndaki 8 Mart kutlamalarına ve sosyal bilgiler kitaplarında Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde hangi tahılların yetiştirildiğini gösteren haritaların gerçekleri yansıtmadığına ilişkin açıklaması 22:24
- 26.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, yüksek enflasyon tehlikesine, tüketicinin mağduriyetine ve Genel Kurul gündemine ilişkin açıklaması 24
- 27.- Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın, Antalya Diplomasi Forumu'na ve bütün dünyada yaşanan hiperenflasyon sonucunda vatandaşlarını enflasyona ezdirmemek için Hükümetin gerekli önlemleri almakta olduğuna ilişkin açıklaması 24:25
- 28.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Erzurum Milletvekili Zehra Taşkesenlioğlu Ban'ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 30:31
- 29.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, iktidarı Boğaziçi Üniversitesinden elini çekmeye çağırdığına ilişkin açıklaması 40
- 30.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, betona gelen zam nedeniyle müteahhitlerin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması 85

V.- ÖNERİLER**25,31,40,86****A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ****25:30,31:39,40:41**

1.- İYİ Parti Grubunun, Aksaray Milletvekili Ayhan Erel ve arkadaşları tarafından, mutsuz kişi sayısındaki artışın nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 24/1/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Mart 2022 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 25:30,31

2.- HDP Grubunun, Ağrı Milletvekili Abdullah Koç ve arkadaşları tarafından, yoksulluk ve açlık sınırında yaşanan artışın önlenmesi amacıyla 9/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Mart 2022 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 31:35

3.- CHP Grubunun, Sivas Milletvekili Ulaş Karasu ve arkadaşları tarafından, kamudan ihale alan firmaların yaşadığı sorunların araştırılması amacıyla 8/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Mart 2022 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi	36:39
4.- AK PARTİ Grubunun, bastırılarak dağıtılan 319 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1'inci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine ve Genel Kurulun 9 Mart 2022 Çarşamba günü birleşiminde 316 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümünde yer alan maddelerin oylamalarının tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine ilişkin önerisi	40:41
<i>B) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ</i>	86
1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun 10/3/2022 Perşembe günü toplanmamasına ilişkin önerisi	86
VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	41
<i>A) TEZKERELER</i>	41
1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop ve beraberindeki Parlamento heyetinin Pakistan Ulusal Meclisi Başkanı Asad Qaiser'in vaki davetine icabetle Azerbaycan-Pakistan-Türkiye Üçlü Parlamento Başkanları İkinci Toplantısı'na katılmasına ilişkin tezkeresi (3/1881)	41
VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER	42,86
<i>A) KANUN TEKLİFLERİ</i>	42:85,86
1.- Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ve 24 Milletvekilinin Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4258) ile Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 319)	42:62
2.- Konya Milletvekili Hacı Ahmet Özdemir ve 36 Milletvekilinin Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4212) ile Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 316)	63:85,86

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.01'de açılarak üç oturum yaptı.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç, Başkanlık Divanı olarak 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutladıklarına ve bugün İç Tüzük 60'a göre söz isteyen kadın milletvekillerine birer dakika pozitif bir ayrımla yaklaşacağına ilişkin bir açıklamada bulundu.

Başkanlıkça, görüşmeleri izlemek üzere Genel Kurulu teşrif etmiş bulunan Pakistan-Türkiye Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Heyetine "Hoş geldiniz." denildi.

İstanbul Milletvekili Emine Sare Aydın,

Samsun Milletvekili Neslihan Hancıoğlu,

Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy;

8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kutladığına ve Hükümetin hazine arazilerini çiftçilere açma kararını desteklediklerine,

İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi, belediye zabıta personellerinin sorunlarına,

Ankara Milletvekili Nevin Taşlıçay, kadın ve erkeğin Türk toplum hayatındaki uyumuna,

Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın,

Mersin Milletvekili Hacı Özkan,

Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal,

Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz,

8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne;

Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu,

İstanbul Milletvekili Emine Gülizar Emecan,

Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin,

Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan,

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'ne;

Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu, ayçiçeği yağı açığına,

Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kutladığına, Mersinli yaş sebze meyve üreticileri ile ihracatçıların sorunlarına ve Mersin'deki 2/B arazilerinin satışına,

Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur, eşel mobil sisteminin uygulanması gerektiğine,

Adana Milletvekili Ayhan Barut, Rusya toprağı sayılacak Akkuyu Nükleer Santrali için iktidarı göreve çağırdıklarına,

Muğla Milletvekili Süleyman Girgin, pandemi yasakları kaldırılırken müzik yasağının sürdürülmesinin kabul edilemez olduğuna,

Kırşehir Milletvekili Metin İlhan, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutladığına ve EYT'lilere gasbedilen haklarının geri verilmesi gerektiğine,

Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel, temel gıda maddelerine ulaşmakta yaşanan zorluğa,

Adana Milletvekili Burhanettin Bulut, eczacılık fakülte ve öğrenci sayılarındaki artışa,

İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz, kronik böbrek hastalığına,
Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker, Deprem Haftası'na ve 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne,
Kırıkkale Milletvekili Ahmet Önal, taşeron işçilerin sorunlarına,
Hatay Milletvekili Suzan Şahin, kadın yoksulluğuna,
Adana Milletvekili Orhan Sümer, taşımacı esnafının yaşadığı mağduriyete,
Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül, sağlık alanında yaşanan sorunlara,
İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir, toplumsal cinsiyet eşitliğine,

Antalya Milletvekili Hasan Subaşı, Antalya Finike'deki birinci derece doğal sit alanının Gençlik ve Spor Bakanlığına tahsisine ve Dünya Kadınlar Günü'nü içtenlikle kutladığına,

Yozgat Milletvekili Ali Keven, Sarıkaya Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Yüksekokuluna bağlı bir uygulama hastanesi talep ettiğine,

İstanbul Milletvekili Zeynel Özen, Şah Kalender Veli Türbesi'ne,

İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'ne, zeytinliklerin rant uğruna madencilik faaliyetlerine açılmasına, ilaç zammına ve Halkalı-Ispartakule arası demir yolu hattı inşaatı ihalesine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Ukrayna'nın işgaline giden süreçte Rusya, ABD ve bazı Batılı ülkelerin tutumuna, 10 Mart 2022'de Antalya'da Türkiye, Ukrayna ve Rusya arasında toplanacak olan üçlü zirveye, İhlas medya grubu Ankara temsilcisi gazeteci yazar Batuhan Yaşar'ın vefatına ve Ömer Seyfettin'in vefatının 102'nci yıl dönümüne,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne, sağlık çalışanlarının taleplerine, Sağlık Bakanlığının yayımladığı genelgeyle sağlık emekçilerini ve hekimleri tehdit ettiğine, Cizre Kaymakamlığı tarafından iptal edilen "Mem u Zin" adlı tiyatro oyununa ve mahpusların cezaevlerine gelen elektrik faturalarını ödemekte zorlandıklarına,

Sakarya Milletvekili Engin Özkoç, kadını ezen ve yok sayan erkeklerin 8 Martı kutlamalarının tam bir ikiyüzlülük olduğuna, kadınların sorunlarına ve cumhuriyet devrimlerinin kadınlar için önemine,

Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne, kadın haklarının geliştirilmesi amacıyla yapılan düzenlemelere ve gündemdeki kadına şiddetle ilgili Komisyon raporuna,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

İYİ Parti Grubunun, 28/2/2022 tarihinde Denizli Milletvekili Yasin Öztürk ve arkadaşları tarafından, kullanımı zorunlu olan bebek bezi, hasta alt bezi ve kadın hijyen ürünlerine yapılan fiyat artışlarının hanelerin gider kalemlerine yansıma tutarlarının vatandaşların alım gücünü düşürmesi nedeniyle bu ürünlerde kısıtlı kullanımın yol açabileceği sağlık sorunlarının önlenmesi ve alım gücünün artırılması için KDV oranlarında düzenleme yapılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

HDP Grubunun, 8/3/2022 tarihinde Mersin Milletvekili Rıdvan Turan ve arkadaşları tarafından, gıda krizinin nedenleri ve alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (17303 sıra no.lu), diğer önergelerin önüne alınarak,

CHP Grubunun, 7/3/2022 tarihinde Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca ve arkadaşları tarafından, kadınların çalışma hakkına tam olarak sahip olabilmeleri amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (3244 sıra no.lu), diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin, Genel Kurulun 8 Mart 2022 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

AK PARTİ Grubunun, bastırılarak dağıtılan 316 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1'inci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine, Genel Kurulun 8 Mart 2022 Salı günü (bugün) birleşiminde 315 sıra sayılı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu'nun gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmına alınarak görüşmelerinin bu birleşimde yapılmasına, Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerine ve 316 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.

Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, (2/4006) esas numaralı Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

Gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmının 1'inci sırasına alınan, Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 315) üzerindeki görüşmeler tamamlandı.

(10/96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203, 2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675, 2697, 2830, 2976, 2979, 3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493, 3504, 3505, 3508, 3510, 3685, 3723, 3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Başkanı Öznur Çalık, kadına yönelik şiddetle mücadele ve kadının güçlendirilmesi için yapılan çalışmalara,

Sakarya Milletvekili Engin Özkoç, meydanlardaki kadınları copleyan Hükümetin kınanması gerektiğine ve İstanbul Sözleşmesi'ne,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Alınan karar gereğince, 9 Mart 2022 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere 21.11'de birleşime son verildi.

Süreyya Sadi BİLGİÇ

Başkan Vekili

Abdurrahman TUTDERE

Adıyaman

Kâtip Üye

Rümeysa KADAK

İstanbul

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 112

9 Mart 2022 Çarşamba**Milletvekili Teklifleri**

1.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközeğü'nün; 17.03.1981 Tarih ve 2429 Sayılı Bayram ve Genel Tatiller Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4264) (Kadın Erkek Fırsat Eşitliği ile İçişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.03.2022)

2.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközeğü ve 3 Milletvekilinin; Ev İçi Emegin Değerinin Tanınması Amacıyla 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/4265) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler; Kadın Erkek Fırsat Eşitliği ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.03.2022)

3.- İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un; Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4266) (Kadın Erkek Fırsat Eşitliği ile İçişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.03.2022)

4.- Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in; Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/4267) (Kadın Erkek Fırsat Eşitliği ile İçişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.03.2022)

5.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközeğü ve 3 Milletvekilinin; Ev Eksenli Çalışmanın Değerinin Tanınması Amacıyla 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/4268) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler; Kadın Erkek Fırsat Eşitliği ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.03.2022)

6.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközeğü ve 3 Milletvekilinin; 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile 633 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/4269) (Plan ve Bütçe; Kadın Erkek Fırsat Eşitliği; Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile İçişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.03.2022)

7.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközeğü ve 3 Milletvekilinin; Sağlık Hizmetleri Temel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4270) (Plan ve Bütçe; Kadın Erkek Fırsat Eşitliği ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.03.2022)

8.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın; Çiftçilerin Kamu Bankaları ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Olan Borç Faizlerinin Silinmesi ve Borçlarının Yapılandırılması Hakkında Kanun Teklifi (2/4271) (Tarım, Orman ve Köyişleri ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.03.2022)

Rapor

1.- Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ve 24 Milletvekilinin Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4258) ile Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 319) (Dağıtma tarihi: 09.03.2022) (GÜNDEME)

Yazılı Soru Önergesi

1.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Mustafa Kemal Atatürk'ün Niğde'ye gerçekleştirdiği bir ziyaret ile ilgili TBMM arşivlerinde bilgi ve belge bulunup bulunmadığına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'ndan yazılı soru önergesi (7/59615) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.02.2022)

9 Mart 2022 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Rümeysa KADAK (İstanbul), Abdurrahman TUTDERE (Adıyaman)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 65’inci Birleşimini açıyorum.(x)

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Erzurum’un düşman işgalinden kurtuluşunun 104’üncü yıl dönümü ve İstiklal Marşı’nın kabulü münasebetiyle söz isteyen Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir’e aittir.

Buyurun Sayın Aydemir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir’in, Erzurum’un düşman işgalinden kurtuluşunun 104’üncü yıl dönümü ve İstiklal Marşı’nın kabulüne ilişkin gündem dışı konuşması

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Başkanım, teşekkür ediyorum.

Saygıdeğer milletvekillerini hürmetle, muhabbetle selamliyorum.

Arkadaşlar, 12 Mart bizim için hususi bir zaman dilimidir ama bu, sadece Erzurum için değil, bütün Türkiye için, bütün Türk milleti için özel bir zaman dilimidir. İki yönüyle özeldir. Bir defa İstiklal Marşı’nın kabulünün 101’inci yılı, bu çok çok önemlidir, bundan dolayı değerlidir. Bir başkası, 12 Mart Erzurum’un şahlanış yıl dönümüdür, “kurtuluş” demiyorum dikkat ederseniz ki bu kavramı kullanmamayı hususen salık veriyorum ben. Şahlanış yıl dönümü eğer olmasaydı ne olurdu? Mefhumumuhalifinden bakmak lazım; olmasaydı 23 Temmuz olmazdı, 23 Temmuz olmasaydı cumhuriyetin temelleri atılamazdı, cumhuriyet belki ihdas edilemezdi, kurulamazdı. Dolayısıyla o gün yaşananlar hepimiz için çok çok değerlidir, çok önemlidir ama o gün o süreçte, o vetirede Erzurum’da yaşanmış olanları da burada kayda geçirmek lazım; neler olmuş, ne tür ızdıraplar yaşanmış, onları mutlaka ama mutlaka burada dercetmek lazım, kayıt altına almak lazım.

Arkadaşlar, size özellikle bir kitaptan bahsetmek istiyorum. “Erzurum’un Kara Günleri” diye kayda alınmış; Erzurumlu Tellibeyzade Hacı Faruk Efendi’nin bizatihi yaşayarak günbegün not aldığı mektuplarını kitap hâline getirmişiz, Dergâh Yayınları’ndan çıkmış. Efendim, burada o vasatta neler yaşamışız hepsini not etmişler. Hususen birtakım isimler, aradan zaman geçince, biraz da böyle insancıl bir tutum alıyormuş pozisyonu ararak o günleri unutturmaya çalışıyorlar, ben yeniden bunları hatırlamamız gerektiğini burada özellikle not duyuyorum.

Nedir arkadaşlar? Bakın, bir müddet önce bu kürsüde bir isimden bahsedildi. Bahsedeni söylemeyeceğim ama o ismi söyleyeceğim arkadaşlar. “Karekin Pastırmacıyan” diye bir isim, Erzurum Milletvekilliği yapmış bu adam. Kim bu? Osmanlı Bankasını basan eşkıyalardan birisi. Osmanlı Bankası 1896 yılında saldırıya uğramış, sonrasında bu adam, 1908’de İkinci Meşrutiyet’ten sonra

(x) 7/4/2020 tarihli 78’inci Birleşimden itibaren coronavirus salgını sebebiyle Genel Kurul Salonu’ndaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır.

Erzurum Milletvekili seçilmiş. Yani eşkıyalığı tescilli bir adam milletvekili olabilmiş. Niye? Bağrı geniş bir milletiz arkadaşlar biz, maalesef çok çabuk unutuyoruz olanı biteni; öyle olduğu zaman da ardından işte bu neviden olumsuzluklar yaşanıyor. 25 bin insanın katlinde bu adamın, Pastırmacıyan'ın parmağı var. Öyleyse, yağmurlar yağıp yarıklar örtülmemeli, mutlaka ama mutlaka o yaşanmışlıkları hep sıcak tutmak lazım, hep akılda tutmak lazım. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

İşte o yüzdendir ki arkadaşlar, şunu biz hep söylüyoruz: Erzurum'un kara günlerini başka yerlerde yaşayanlar da oldu; ben biliyorum, Sivas'ta yaşayanlar oldu, efendim, Amasya'da yaşayanlar oldu, yurdumuzun birçok yerinde bunlar yaşandı. Zaman geçince bunları sükût ediyoruz, alttan alıyoruz; yapmamalıyız. Biz de özel aforizmalar var arkadaşlar, derler ki: "Hırsız evden olunca öküz bacadan çıkarmış." Biz hırsızlara dikkat edelim, içimize sinmişlere dikkat edelim, bugünün nezuher Pastırmacıyanlarına dikkat edelim. Etmezsek ne olur? Aynı şeyleri bir daha yaşarız, yaşamamak için mutlaka uyanık olmamız lazım. Hep biliyoruz ki uyuyanlar uyanamadılar. Arkadaşlar, bu millet yaşanmışlıklarıyla bir vatan kurdu. Biz de geleceğe böyle çok mütebariz, çok berrak bir vatan bırakmak için, çok daha şahika, çok daha özel zirvelerde bir vatan bırakabilmek için bu yaşanmışlıkları hep hatırdta tutacağız arkadaşlar.

Bakın, size hususi bir not düşmek istiyorum, Erzurum'da bizatihi bana yakın zamanda anlattı Hacı Zeki Karagöz diye bir ağabeyim. Nerede anlattı bunu? Efendim, Karaçoban diye bir ilçemiz var bizim; Erzurum'a en uzak ilçedir, Kürtlerin mukim olduğu bir ilçedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Devamla) – Vatansızlık kıvamı o kadar yüksek ki bunların onları tanıdığımızda, yanlarına gittiğinizde, efendim, yüreğinize sokmak istersiniz. Hacı Zeki Karagöz şunu anlattı, babasından dinlemiş, babası özellikle bu hadiselerle muhatap olmuş; babası diyor ki: "Hiçbir günahımız yokken Ermeni çeteleri bizi alıp tandırların içine soktular. Öylesine zulme, öylesine işkenceye muhatap kıldılar ki bizi, yarı canavar hayvanların üzerine gaz döküp ahırlara doldurdukları insanların üzerine saldılar." Bunları unutmayalım arkadaşlar. Böyle insani hasletlerimiz elbette yüksek olacak, elbette insana saygı duyacağız ama bu kitapsızlıkları unutmayacağız. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Ben, bu vesileyle, o dönem şehit olmuşlara, toprağa düşen bütün şehitlerimize rahmet diliyorum. Tabii, sonraki zaman diliminde de vatan için can verenlere yüreğimizi açtığımızı, inşallah cennette mülaki olmayı niyazla hepinize saygı sunuyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı ikinci söz, Uşak'ın sorunları hakkında söz isteyen Uşak Milletvekili Özkan Yalım'a aittir.

Buyurun Sayın Yalım. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- *Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, Uşak'ın sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması*

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Değerli çalışma arkadaşlarıma ve de bizi izleyen tüm vatandaşlarımıza saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

Değerli arkadaşlar, sadece bir yıl geriye dönmek istiyorum. Biliyorsunuz, Mart 2021'de motorin 6,80 TL'ydi ama bugün itibarıyla motorin yani mazot 22,91 TL. Bugün akşam tekrar bir zam daha geliyor, yarın 25,19 TL. Değerli arkadaşlarım, tüm vatandaşlarımız; gördüğünüz gibi bir yılda 4 kat artan motorin, mazot fiyatları var. Peki, mazot fiyatlarından kimler özellikle, ciddi anlamda zarar görüyor? Tabii ki tüm vatandaşlarımız ama özellikle de piyasada çalışan, hizmet sektöründe çalışan değerli firma sahipleri veya şoför kardeşlerimiz. Ben tekrar söylüyorum: Bir yılda 4 kat artan, tam tamına 22,91 TL'ye gelen, 6,80 TL'den 22,91 TL'ye gelen motorin fiyatlarını özellikle gündeme getirmek istiyorum.

Biliyorsunuz, Ukrayna-Rusya savaşı var. Hükümet diyecek ki, burada Grup Başkan Vekili Mahir Bey diyecek ki: “Savaş var, bundan dolayı motorin fiyatları artıyor.” Doğru ama bakın, Mahir Bey, önümüzdeki süreçte özellikle bu savaşın etkisiyle... Özellikle, tarlaya destek veriyorsunuz -çiftçimizi tembelleştiren- ürüne destek vermediğinizden dolayı çiftçi ekip biçmiyor. Onun için, bakın, bu traktörün kullandığı motorini ÖTV’siz, KDV’siz... Avrupa’da buna “kırmızı mazot” deniliyor; gelin, kırmızı mazot verelim. Bu traktörün bir deposu 1.500 TL’ye doluyor. 1.500 TL’ye dolduğu zaman bu çiftçi bu traktörünü dolduramıyor, böylelikle ne ekabiliyor ne de ürün kaldıracabilecek. Önümüzdeki yaz çok şeylere gebe. Bakın, ekmek bugün şehrine göre 2,5-3,5 TL ama ekmeğin 10 TL, 15 TL olacağını görüyoruz. Onun için, gelin, çiftçiye, özellikle de çiftçinin kullandığı motorine destek verin, böylelikle tüm Türkiye’deki çiftçilerimiz bütün arazilerini ekip biçbilsin ama 25 TL mazotla kesinlikle çiftçimiz bu traktörü kullanamayacak. Onun için de bu traktörü kullanamıyor ve de ben bu traktörü çiftçi kullanamadığından dolayı gördüğünüz gibi yan yatıyorum.

Evet, gelelim hepinizin hizmet sektörü... Gerçi İstanbul’daki taksiciyi, İstanbul’daki vatandaşı siz sevmiyorsunuz, onları UKOME’de her zaman reddettiiriyorsunuz, yeterli taksi yok ama bunun yanında da taksici kan ağlıyor. Arkadaşlar, taksici, bugün, inanın, taksimetre fiyatlarıyla kendi kontağını çeviremiyor, zarar ediyor; kısa mesafeye artık dua eder oldu kısa mesafe gelsin diye çünkü kısa mesafeden belki bir üç beş kuruş kazanıyor ama uzun mesafeden taksici şu anda zarar ediyor.

Aynı şekilde, bakın, bu da vatandaşımızın kullandığı bir otomobil. Siz Doğan görünümlü bir Şahin’i bile bir vatandaşa çok gördünüz. Gerçekten, Doğan görünümlü Şahin’in bile bugün bir deposu 1.500 TL’ye doluyor, onun için vatandaşımız akaryakıt -ne bezin ne motorin ne gaz- alamıyor.

Aynı şekilde, bakın, şehirler arası dolmuşçular, otobüsçüler... Bu otobüs firmaları bugün kontak kapattılar çünkü otobüs firmaları bugün 22 TL’ye dayanan -yarın 25 TL olacak- bu motorinle bu otobüsü yola gönderemiyorlar çünkü sattıkları bilet fiyatıyla bu işten zarar ediyorlar. Biz demiyoruz ki vatandaşın biletinin fiyatını yükseltelim; hayır, Sayın Mahir Ünal, gelin, profesyonel anlamda kullanılan, 12 ton ve üzeri bütün araçlardaki ÖTV’yi ve KDV’yi kaldırın, “ACCSİZE” mazot desteğini getirin Avrupa’daki gibi, hem taksicimiz hem minibüsçümüz hem otobüsçümüz hem de kamyoncumuz bu işten ekmek parası kazanabilsin. Yoksa evde içtiğiniz suyu, oturduğunuz koltuğu, üzerinize giydiğiniz ceketi getirecek olan ne kamyoncu bulabileceksiniz ne de sevdiklerinizi evinden evine veya şehirden şehre götürecek olan otobüsçü bulabileceksiniz.

Aynı şekilde, şehir içinde çalışan halk otobüsleri... Değerli arkadaşlar, bu halk otobüslerini kullanan vatandaşlarımız, onları çalıştıran firma sahipleri veya şahıs firmaları zarar ediyor. Bu motorin ücretleriyle bu minibüsler dönmüyor, çalışmıyorlar; gerçekten de bu işi yapamaz hâle geldiler. Yakında bunların hepsi tek tek kontak kapatmaya gidecekler. Bu destekleri vermezseniz başınıza gelecekleri şimdiden siz düşünün.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZKAN YALIM (Devamla) – Sayın Başkanım, bir dakika daha sizden rica edeceğim.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

Buyurun.

ÖZKAN YALIM (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bunun yanında, en önemli varlıklarımız olan çocuklarımız... Tabii ki taşımalı eğitim gören çocuklarımızı götüren, taşıma sektöründe kullanılan minibüsler var. Taşımada kullanılan, çocuklarımızı taşıyan bu minibüslerin sahipleri veya firma sahipleri, inanın, geçen yıl 6 TL’ye sözleşme yapıyorlar, bu yıl mazot oldu 25 TL. Sadece vermiş olduğunuz zam, geçen yılın, 2021 yılının son dört ayına yüzde

10. Siz diyorsunuz ki: “Yüzde 10 zamlarla döndür bu işi.” Döndüremez. Gelen mazot farkı yüzde 400, 4 kat mazot zammı geliyor ama siz yüzde 400 yerine yüzde 10 zam veriyorsunuz. Onun için, bu öğrenci taşıyıcı firma sahipleri de bu işi yapamaz hâle geldiler, çocuklarımızı taşıyamayacaklar, kesinlikle bunu da sizlerle paylaşmak istiyorum.

Gelin, bu vatandaşlarımıza desteği verin, hem taksicimize hem minibüsçümüze hem traktörcümüze, çiftçimize gereken desteği verin diyorum.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı üçüncü söz, Adana’nın sorunları hakkında söz isteyen Adana Milletvekili Sayın Kemal Peköz’e aittir.

Buyurun Sayın Peköz. (HDP sıralarından alkışlar)

3.- Adana Milletvekili Kemal Peköz’ün, Adana’nın sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adana’nın sorunlarıyla ilgili söz almış bulunuyorum. Sözlerime başlamadan önce, mücadelemizin öncü dinamik gücü olan kadın arkadaşlarımızı saygıyla ve sevgiyle selamlamak istiyorum.

Adana’da Taksiciler Derneği iki gündür siyah kurdeleyle çalışmalarını sürdürüyor. Ekim ayında 8 lira olan yakıt şimdi 23 liralara dayandı; bu şekilde hayatlarını kurtaramayacaklarını, evlerine ekmek götüremeyeceklerini ve seslerini iktidara duyurmak için siyah kurdele takarak dolaşıyorlar, çalışıyorlar, bunu da bildirmek istedim.

Adana’nın çokça sorunu var; hava kirliliği, işsizlik, havalimanının durumu, metro, tarım, mevsimlik işçilerin durumu, kentsel dönüşüm gibi birçok sorunu var. İTÜ Meteoroloji Bölümünün yaptığı araştırmaya göre, pandeminin başladığı yılda bir önceki yıla göre bütün illerde hava kirliliğinde aşağı yukarı yüzde 8 civarında azalma yaşanmış olmasına rağmen, Adana yüzde 21 artışla en kirli illerden bir tanesi olmuştur. Yani üç günlük ortalama aldığınız zaman iki günü orta kararda, bir günü mutlaka kötü durumda.

Adana’da işsizlik de yine geniş boyutlarda. Adana’da 20 kişiden fazla insan çalıştıran yerlerde çalışan insanların sayısı 151 bin; bunların 114 bini erkeklerden, 37 bini de kadınlardan oluşuyor. Son bir yıl içerisinde işlerini sorduğunuz Adanalıların yaklaşık olarak yüzde 59,8’i işlerinin ya kötü olduğunu ya da çok kötü olduğunu ifade ediyor.

Adana’nın bir tane havalimanı var, biliyorsunuz, şehir içerisinde. Dünyadaki 41.820 havalimanından bir tanesi olup başta geliyor yani 1’inciliği kimseye kaptırmıyor ve şehir içerisinde. Bunun şehir dışına alınması söz konusu. Bunun şehir dışına alınması Adana’da yaşayan insanlar için ciddi sorunlar yaratacaktır ve ikinci bir Atatürk Havalimanı olayıyla karşı karşıya kalmış olacağız. Onun için, bu havaalanının kapatılmaması gerektiğini düşünüyoruz.

Yine, bir atık ithali söz konusu. Çin’in atık ithalinden sonra, Türkiye, Avrupa’dan, özellikle İngiltere’den atık ithal etmeye başladı ve Mayıs 2021’de atıkla ilgili kısıtlama getirilmiş olmasına rağmen temmuzda 484 ton olan atık miktarı kasım ayında 4.126 tona yani yaklaşık olarak 10 katına çıkmıştır; bu da çok ciddi bir sorun. Çünkü o atıklar meydanlarda yakılıyor ve onlar kansere, çocukların hormonlarındaki bağışıklık sisteminin bozulmasına, benzeri şeylere neden oluyor, onun için problem oluyor.

Adana’nın bir metrosu var 13,5 kilometreden oluşan ama aksının yanlış seçilmiş olması ve çok pahalı bir fiyata yapılmış olması nedeniyle hem ulaşımda yeteri kadar kullanılamıyor hem de her sene sadece faizleri ödenebiliyor, anapara borcu devam ediyor ve belediyenin üzerinde bu çok büyük bir yükür. Buna Ulaştırma Bakanlığının mutlaka bir çözüm bulması -yeni bir metro inşaatı için programa alınmayan proje için de programa alınması ve 2022 programına alınmıyorsa bile 2023 programına mutlaka alınması- ve insanların ulaşımına kolay erişebilmelerinin sağlanması gerekiyor.

Yine, Adana’da tarım çok ciddi bir sorun, tarım alanlarında çok ciddi azalma var, 2004’te 551 bin hektar olan ekilebilir alan 2020 yılında 397 bin hektara düşmüş durumda. Dolayısıyla da insanlar tarım yapmaktan yavaş yavaş vazgeçiyorlar çünkü tarıma, Tarım Kanunu gereği verilmesi gereken 78 milyar lira yerine 25 milyar 834 milyon lira para ayrılmış durumda. Bununla insanlar tarım yapamıyorlar ve gerekli yatırımı yapamadıkları için, ürünlerini, daha doğrusu girdilerini kullanamadıkları için de yavaş yavaş tarımdan vazgeçiyorlar. Tarımda çalışan nüfusun yaş ortalaması her gün biraz daha büyüyor ve şu anda 56 yaş civarında, yakın bir zamanda bu, 60-65’e çıkacaktır çünkü gençler geleceklerini tarımda arayamıyorlar.

Yine, mevsimlik tarım işçileri Adana’da çok yoğun olarak bulunuyor. Bu tarım işçileri son derece kötü koşullarda yaşıyorlar. “Taşı eksen yetiştir.” denen Adana’da bu insanlar tarım yapmaya çalışırken ancak çadırlarda yaşamaya devam ediyorlar, suya erişemiyorlar, temizliğe erişemiyorlar, tuvalet ihtiyaçlarını doğru dürist karşılayamıyorlar ve aynı zamanda ısınma problemleriyle; kışın ısınma, yazın ise sıcak problemiyle karşı karşıya kalıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

KEMAL PEKÖZ (Devamla) – Van’dan Adana’ya göç etmiş ve tarım alanlarında çalışıyor, çadırlarda yaşıyor olmalarına rağmen bunlar, zaman içerisinde çadırlarda yerleşik hâle gelmiş durumdadır. 17 yaşındaki Perişan isimli genç şöyle diyor: “Geçim sorunundan dolayı Adana’ya geldik ancak ben okumak istedim fakat çalışmam nedeniyle -hayatımı kazanmak için- okuyamıyorum. Günde 150 lira kazanıyoruz; 11 kişilik bir aileyiz, 3 kişi çalışıyor ve dolayısıyla elektrik faturasını bile ödemekte zorlanıyoruz. Klimayı açamıyoruz, her gün elektriğe zam geliyor, bu ay 400 lira geldi, biz bunu ödeyemeyiz. Hiçbir şey alamıyoruz ve yoksullukla baş başa kaldığımızı ifade etmek istiyorum.”

Yine Adana’nın kentsel dönüşüm problemi var. Kuzey Adana ile güney Adana arasında çok ciddi bir problem var. Yıllardır kentsel dönüşümden söz edilmiş olmasına rağmen şu anda güney Adana’da kentsel dönüşüm sağlanamamış ve insanlar çok kötü koşullarda yaşamaya devam ediyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KEMAL PEKÖZ (Devamla) – Bir yandan hava kirliliği bir yandan ulaşıma ulaşamama gibi sorunlar yaşıyorlar.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

Sayın Çelebi, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi’nin, araştırma görevlilerinin özlük haklarına ilişkin açıklaması
MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Araştırma görevlileri için iki farklı statü vardır, kadroları Yükseköğretim Kanunu’nun 33/a ve 50/d maddelerine göre ihdas edilmektedir. 33/a’lılar emekli olana kadar araştırma görevlisi olarak kalabiliyor, 50/d’liler doktora öğrencilikleri bitince işten atılıyorlar. Bir unvan, iki statü; birisi güvenceli, diğerine taşeron muamelesi. 35’li yaşlarında doktora bitirmiş bir araştırma görevlisinin tezini savunduğu gün iş akdine son vermek özenle bakıp büyüttüğünüz ağacı tam meyve verecekken kesmek değil midir? Araştırma görevlilerinin aynı özlük haklarına sahip olmaları gerektiği düşüncesiyle, iş güvencesi ve bilimsel akademik özgürlüğün sağlanması adına tüm araştırma görevlisi kadrolarının acilen 33/a maddesine göre düzenlenmesi veya başarıya endeksli sürekli sözleşme yenilenmesi gerekir diyorum.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Aydın...

2.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, zeytinliklerin imara ve madencilere açılmasına ilişkin açıklaması

ERKAN AYDIN (Bursa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tarımda dışa bağımlılığımızın faturasını ağır ödüyoruz. Ayçiçeğini dışarıdan alıyoruz, buğdayı dışarıdan alıyoruz; bereketli Anadolu topraklarını da madencilere terk ediyoruz. Malumunuz, 1 Martta bir genelgeyle zeytinliklerin madencilere açılmasının önü açıldı ve milyonlarca zeytin ağacı şu anda risk altında, tehditte. Bu konuyla ilgili yeni atanan Tarım ve Orman Bakanı da 2009 yılında, yine, zeytinliklerin imara ve madencilere açılmasıyla ilgili bir kanun teklifi vermiş yani umudumuz artık bu Bakandan da pek fazla yok. Kendisinin ilk imzacı olduğu 2009 yılındaki kanun teklifi de o zamanki zeytinliklerin imara ve madencilere açılmasını içeriyor ancak bu mücadeleyi sürdüreceğiz; zeytinliklerimizi, geleceğimizi, yeşilimizi, doğamızı bu talana, bu ranta kurban etmemek için bütün 84 milyon halkımızla mücadele edeceğiz.

BAŞKAN - Sayın Kayışoğlu...

3.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, çiftçilere verilen desteğin yetersizliğine ilişkin açıklaması

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Teşekkür ediyorum.

Ayçiçeği ekimi önümüzdeki ay başlıyor. İktidar 2022 yılı için ton başına 300 lira destek açıkladı. Bursa Yenişehir Ziraat Odası Başkanı Sadi Aktaş bunun yeterli olmadığını söylüyor, “Ton başına 600 lira destek ve ton başına 9.500 lira avans verilse dağ taş ayçiçeği olurdu.” diyor. Türkiye’de uygulanan tarım politikalarının çiftçiyi mutsuz ettiğini, önümüzdeki süreçte sebze de benzer sorunların gündeme gelebileceğini ifade ediyor. Örneğin geçen yıl karpuz fidesi 65 kuruş iken bu yıl 1,70 lira; çekirdeksiz karpuzun fidesi 6,50 lira. Biberin 1 dönümü için çiftçi 5 bin lira harcıyor; işçilik ve diğer giderler eklendiği zaman 1 dönüm biber için 25 bin lira harcama yapılıyor. Çiftçinin kazanabilmesi için 1 dönüm biberden 40 bin lira kazanması gerekir, bunun tüketiciye yansımaları varın siz düşünün.

Yine mazot desteğinin yetersiz olduğu, mazota bir yıl için verilen desteğin 1 dönümü sürmeye yetmediğini söylüyor, bu sese kulak verin artık diyorum.

BAŞKAN – Sayın Taşkın...

4.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, ayçiçeği yağı üzerinden stokçuluk ve spekülasyon yapıldığına ilişkin açıklaması

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Son günlerde ayçiçeği yağı üzerinden Türk ekonomisini hedef almaya çalışan stokçular bir kez daha yakayı ele verdi. Stokçuluk ve spekülasyon yaparak haksız kazancına kazanç eklemek en hafif tabirle ahlaksızlıktır. Yapılmak istenen yapay, planlı bir vurgundur. Yaşanan panik ve kaos havasının amacı, insanları korkutmak, bunun üzerinden para kazanmak ve siyasi rant elde etmektir. Muhalif medyada da bu görüntülerin özellikle servis edilmesi, kriz varmış gibi lanse edilmesi tamamen planlıdır. Daha önce yapamadıklarını, 2022’de gıda üzerinden, ekonomi üzerinden yapmaya çalışıyorlar. Herkesin bildiği gibi Türkiye’de ayçiçeği yağı sorunu yoktur.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın güçlü liderliğinde AK PARTİ iktidarı olarak milletimizin daima hizmetindeyiz diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Şahin...

5.- Balıkesir Milletvekili Fikret Şahin'in, Cumhurbaşkanının hekimlere yönelik sözlerine ilişkin açıklaması

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biri değerli hekimlerimiz için “Giderlerse gitsinler.” derken Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk “Beni Türk hekimlerine emanet ediniz.” diyerek hekimlere ve eğitime verdiği değeri ne güzel göstermiş. Örnek alınması gereken bir tutum, tabii anlayana.

Bakın, “Giderlerse gitsinler.” dediğiniz hekimlerimiz tarihimizde nasıl yer almış: 1915 Çanakkale Savaşı’na katılan 765 Tıbbiyeliden 346’sı şehit oldu. 1918’de İstanbul işgaline karşı çıktılar, İstanbul Tıp Fakültesine Türk bayrağı asarken İngilizler tarafından vuruldular. 1919’da Bandırma Vapuru’nda Mustafa Kemal’in 22 kişilik kurmay heyetinin içinde 3 Tıbbiyeli hekim vardı ve “Manda kabul edilemez.” diyerek Anadolu’nun düşman işgaline karşı duranlar yine Tıbbiyelilerdi. Hekimler, Kuvayıttıbbiye olarak bu ülkenin kurtuluşunda görev aldılar, birilerinin demesiyle bir yere gitmezler.

BAŞKAN – Sayın Sümer...

6.- Adana Milletvekili Orhan Sümer’in, Adana’nın Yüreğir ilçesinin sorunlarına ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Adana Yüreğir ilçemizin Doğankent, Solaklı ve Yunusoğlu bölgelerinde vatandaşlarımızın acilen çözüm bekleyen sorunları bulunuyor. Bölgemiz, artan nüfusuna rağmen yatırımlardan gerekli payı alamıyor. Bölgede artan kalp krizi ve diğer acil vakalardan ölüm oranı çok yüksek, insanlar hastaneye yetişemiyor. İhtiyaç duyulan tam teşekküllü hastane olmadığı gibi, yıllardır sözü verilen Karşıyaka devlet hastanesinin de yapımına başlanmadı. Yerleşim yeri içerisinden geçen drenaj kanalları özellikle çocuklar için büyük risk oluşturuyor. Yine, gençlerde uyuşturucu kullanımının artmasının önüne geçecek önlemlerin alınması gerekiyor. Suriyeli sığınmacıların kontrolsüz bir biçimde bölgeye yerleştirilmesi bölgenin demografik yapısını bozuyor. Elektrik kesintilerine bir türlü çare bulunamıyor, vatandaş çok mağdur durumda. Yanlış ve üreticiyi desteklemeyen tarım politikaları bölgede hayvancılığı bitirme noktasına getirirken ürünlerin de tarlada kalmasına neden oluyor. Adanalı hemşehrilerimiz iktidardan bu dertlerine çözüm üretmesini, ilgili bakanlıkların bir an önce devreye girmesini talep ediyor. Artık saraydan değil, sokağın sesinden...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yılmaz...

7.- Düzce Milletvekili Ümit Yılmaz’ın, stokçulara verilen cezaların artırılması gerektiğine ilişkin açıklaması

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Pandeminin son dönemlerine geldiğimiz bugünlerde Ukrayna’nın Rusya tarafından işgal edilmesi sonucunda yaşanan savaş tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de tarım girdilerinde ve gıda fiyatlarında artış yaşanmasına neden olmaktadır. Ayrıca, yaşanan savaşla beraber petrolün varili 130 dolara gelmiş, bu durum lojistik fiyatlarında artışa, lojistik fiyatlarındaki artış da gıda fiyatlarının daha da fazla yukarı gitmesine sebep olmuştur. Dünyada bunlar yaşanırken sosyal medya hesaplarından yapılan yalan yanlış paylaşımlarla paniğe sevk edilen halk raflara hücum etmiş, toplumu rahatsız eden görüntüler ekranlara yansımıştır. Bu durumu fırsat bilen bazı çevreler stokçuluk yaparak gıda fiyatlarının anormal şekilde yükselmesine neden olmaktadır. Vatandaşlarımızın devletten beklentisi perakende yasasında düzenleme yapılarak stokçulara verilen cezaların artırılması.

BAŞKAN – Sayın Önal...

8.- Kırıkkale Milletvekili Ahmet Önal’ın, akaryakıtta gelen zamlar nedeniyle şoför esnafının yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması

AHMET ÖNAL (Kırıkkale) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Son günlerde akaryakıt ürünlerine gelen zamlar taksici, minibüsçü, servisçi, nakliyeciler esnafımıza nefes aldırıyor. Son altı ayda benzine yüzde 166, motorine yüzde 235, LPG’ye yüzde 300 zam geldi. Geçen yıl ocak ayında 396 TL’ye dolan araç deposu bugün 822 liraya doluyor. Esnaf, vatandaş akaryakıt zamlarına feryat ediyor, duyan yok. Gelen zamlar karşısında esnafımız işini bırakma noktasına geldi. Artık, minibüsçü, taksici, servisçi, nakliyeciler esnafımız yolcu ya da yük yerine dert taşıyor. Esnafımız

“Bittik, tükendik, geçinemiyoruz.” diyor; duyan yok. Devletten milyarlarca lira değerinde kamu ihalesi alıp vergi vermeyenlere sağladığınız imkânları biraz da üreten, çalışan, emek veren bu insanlara sağlamalısınız. Her fırsatta zam yaparak görmezden geldiğiniz, ekonomik krizden en çok etkilenen bu sektörün içerisinde bulunduğu ekonomik zorluklardan kurtulmaları için acilen adım atın; aksi hâlde, çoluğunun çocuğunun rızkını kazanmaya çalışan bu esnafımız işini kaybedecek diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Girgin...

9.- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, Cumhurbaşkanının hekimlere yönelik sözlerine ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

14 Mart Tıp Bayramı'na beş gün kala doktorlarımıza yönelik “Varsın, gidiyorlarsa gitsinler.” açıklamasını kınıyorum. Sağlık sistemini çökertmenizin sorumluluğundan doktorları düşmanlaştırarak kaçamayacaksınız. Hastaları müşteri, doktorları tüccar, hastaneleri ticarethane olarak gören zihniyet, bir de “Bu devlet sizi okuttu.” demiş. Bakın, emekli bir taksici ne diyor: “Çocuklarımı kimse bedava okutmadı. Onları doktor yapmak için maaş yetmedi; pazarda maydanoz sattım, sanayide ve inşaatlarda amelelik yaptım, saat beşte mesaiden çıktım, gece saat yirmi dörde kadar şoförlük yaptım; bu şekilde okuttum.” Anne ve babaların emeklerini yok sayan bu anlayış bilsin ki bu devir bittiğinde kimsenin yüzüne bakamayacak. Nasıl ki bu diyar “Doktorları ağaca bağlayın da kaçmasın.” diyenlere mülk olmadıysa size de mülk olmayacak. Emeğe saygı duyun. Doktorlar kalacak, siz gideceksiniz. “Beni Türk hekimlerine emanet ediniz.” diyen Atatürk'ün ruhu şad olsun.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Gaytancıoğlu...

10.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, akaryakıtta gelen zamlar nedeniyle şoför esnafının yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

AKP'den haber olarak günlük akaryakıt zamlarını duyuyoruz. Bu sıklıkla verdiğiniz haberler artık vatandaşları perişan ediyor; zam haberlerinize biraz ara verin diyorum. Verdiğiniz haberler şoför esnafını batırdı; kamyoncular, taksiciler, servisçiler, minibüsçüler, şehirler arası yolcu taşıyanlar, özel halk otobüsü çalışanları battı. Yedek parça, lastik fiyatları uçtu, alabilene aşk olsun. Şoför esnafı bu zamların altından kalkamaz, vatandaş taşıyamaz. Esnafımız sabahdan akşama çalışıyor ama evine ekmek götüremiyor. Kamyoncu binlerce kilometre direksiyon sallıyor, eli boş. Halk otobüslerine, ücretsiz taşıdıkları vatandaşlarımız için yapmanız gereken ödemeleri zamanında ve yeterli miktarda yapmıyorsunuz. Bizim belediyelerimiz bütün gücüyle halka destek olmak için halkımızı zararına taşıyor ama halk otobüsü, minibüs esnafı ne yapsın? Bu zamlara nasıl dayansın? AKP sayesinde, vatandaşımız lüks araçlara binemiyorum diye üzülüyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Şimşek...

11.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, Ukrayna'dan tahliye edilen öğrencilerin Türkiye'deki okullara nakline ilişkin açıklaması

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Rusya-Ukrayna savaşından dolayı orada mahsur kalan vatandaşlarımızın büyük bir çoğunluğu Dışişlerimizin ve personellerinin yoğun gayretleri sonucu ülkemize dönmüştür. 13 bine yakın vatandaşımızın tahliyesi tamamlanmıştır, bunların çoğunluğu öğrencidir. Millî Eğitim Bakanlığı ve YÖK'ce, bu öğrencilerimizin mağdur olmaması adına Türkiye'de denkliği olan ve eşdeğer

puanlara yakın olan okullara bunların nakillerinin yapılarak bu öğrencilerin sene kaybı önlenmeli, bu gençlerimizin umutsuzluğa kapılmalarının önüne geçilmelidir. Bu konuda mutlaka bir çalışma yapılmasını, öğrencilerimizin eğitimlerine en az yaz ayı itibarıyla başlamasını, devam etmesini talep ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Arkaz...

12.- İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz'ın, 8-14 Mart Dünya Glokom Haftası'na ve Dünya Tuza Dikkat Haftası'na ilişkin açıklaması

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

8–14 Mart Dünya Glokom Haftası vesilesiyle vatandaşlarımıza glokomun ciddiyetini bir kez daha hatırlatmak istiyorum. Halk arasında “göz tansiyonu” ya da “karasu” adlarıyla bilinen glokom orta yaş üzerinde her 40 kişiden 1’inde görülür ve hastalığın ortaya çıktığı 10 kişiden 1’inde kalıcı körlüğe neden olabilir.

Ayrıca, Dünya Tuza Dikkat Haftası vesilesiyle obezitenin sebeplerinden biri olan fazla tuz tüketimine dikkat çekmek istiyorum. Aşırı tuz tüketimi kalp ve böbrek hastalıkları, hipertansiyon, osteoporoz, obezite ve bazı kanser türlerinin oluşumuna neden olmaktadır. Tuz tüketimi günlük 5 gramı geçmemelidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Ok.

13.- Balıkesir Milletvekili İsmail Ok'un, çiftçilere verilmesi gereken teşviklere ilişkin açıklaması

İSMAİL OK (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Girdi maliyetlerindeki artış, tarım alanlarının hızla azalması, kimyasal gübre ve aşırı ilaç kullanılması, ithalatın her geçen gün artması gibi daha birçok nedenle çiftçilerimiz üretim yapamaz hâle gelmiştir. Çiftçilerimizin tekrar üretim yapabilmesi için başta akaryakıt olmak üzere, gübre ve yemde sübvansane yapılmalıdır.

Ayrıca, kimyasal gübre ve zehirli ilaçlar yerine organik tarım desteklenerek teşvikler hızla artırılmalıdır.

Yine, küçük işletmeler ve gıda imalathanelerinde çevre dostu alternatif enerji kaynaklarına yatırım teşvik edilerek, destekler artırılarak maliyetler aşağıya çekilmelidir. Gıda, stratejik bir üründür. Dolayısıyla, ithalata ayrılacak olan kaynaklar Türk çiftçisinin ve köylüsünün üretimini arttırmak için kullanılmalı ve bu, ivedilikle hayata geçirilmelidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Gültekin...

14.- Niğde Milletvekili Selim Gültekin'in, Niğde'ye yapılan yatırımlara ilişkin açıklaması

SELİM GÜLTEKİN (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde, Niğde'mize eserler kazandırmaya, hizmetler üretmeye hız kesmeden devam ediyoruz. 31 Martta ihale edeceğimiz Andaval Demir Yolu Yükleme Merkezimizle hem şehir içi trafiği rahatlatacak hem de yük taşınmasının daha modern ve daha yüksek kapasiteli yapılmasını sağlayacağız, böylece, Niğde'mizin ticaret hacminin artışına önemli bir katkı sunacağız.

Niğde Ömer Halisdemir Eğitim ve Araştırma Hastanemizde yeni hizmete açtığımız kemoterapi, kanser tedavi ünitemizle, artık hastalarımız il dışına gitmeden devam eden kür tedavilerini hastanemizde alabileceklerdir. Yakın zamanda hastane kadromuza katacağımız onkoloji uzmanlarımızın eklenmesiyle de yeni tanı alan kanser hastaları, ilk tanıdan itibaren tedavi, takip süreçlerini hastanemizde yapabileceklerdir.

Yine, Sayın Cumhurbaşkanımızın imzasıyla dört yıllık fakülte statüsüne dönüştürdüğümüz Zübeyde Hanım Sağlık Bilimleri Fakültemizle üniversitemizi geliştirmeye, büyütme ve geleceğin sağlıkçılarını Niğde’imizde yetiştirmeye devam edeceğiz diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Ataş...

15.- Kayseri Milletvekili Dursun Ataş'ın, kamudaki engelli kotasına ilişkin açıklaması

DURSUN ATAŞ (Kayseri) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Engelli vatandaşlarımız, Engelli Kamu Personeli Sınavı'ndan yeterli puanı alsa bile atanamamaktadır. Bunun en temel nedeni engelliler için belirlenen zorunlu kontenjan sayısından daha az kadro ilanı açılması ve iki sınav arası yapılan 3 atama sayısının 2'ye düşürülmesidir. Yaklaşık olarak 200 bin engelli aday atanmayı ve bir iş bulmayı beklerken engelliler için sadece 2.005 kişilik kadro açılmıştır. Sadece kamuda 8 bin kontenjan açığı varken bunun dörtte 1'i kadar alım yapılması kanunun açıkça ihlalidir. Bu nedenle, yıllardır atama bekleyen yüz binlerce engelli vatandaşımız mart ayı içerisinde en az 5.600 ek atama yapılmasını ve kamudaki engelli kotasının yüzde 6'ya çıkarılmasını istemektedir. Bu talepleri yerine getirilmeli, engelli vatandaşlarımızın önüne yeni bir engel daha konulmamalıdır diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Erbay...

16.- Muğla Milletvekili Burak Erbay'ın, yanlış tarım politikalarına ve çiftçilerin desteklenmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

BURAK ERBAY (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Üst üste gelen zamlar yurttaşlarımızı açlığa ve yoksulluğa mahkûm etmiştir; bu tablonun sebebi AKP'nin yıllardır uyguladığı yanlış tarım politikalarıdır. Rusya-Ukrayna savaşı tarımsal üretimde bağımsızlığın ve kendi kendine yeterli olmanın önemini bir kez daha göstermiştir. İthalata dayalı tarım politikasının sonucu kıtlıktır, bu da ülkemizin bağımsızlığının tehlikeye girmesi anlamına gelir.

TÜİK'e göre son bir yılda kırmızı mercimeğin fiyatı yüzde 58, arpanın yüzde 47, tahıllar ve buğdayın fiyatı ise yüzde 35 oranında artmıştır. Çözüm, temel gıda maddelerinde KDV'yi yüzde 1'e indirmek değil çiftçimizi desteklemektir. Mazot, gübre, tohum, ilaç gibi temel girdi maliyetlerinde ÖTV'nin kaldırılması ve KDV'nin düşürülmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisine verdiğim kanun teklifi yaklaşık bir yıldır raflarda beklemektedir. Bu konuda samimiyseniz derhâl bu kanun teklifini işleme alalım, girdi maliyetlerini düşürelim...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Sami Çakır...

17.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, İstiklal Marşı'nın kabulünün yıl dönümüne ilişkin açıklaması

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Sayın Başkan, Kurtuluş Savaşı'nın başlarında millî bir ruh oluşturmayı teminen Maarif Vekâletince bir güfte yarışması düzenlenmiş, söz konusu yarışmaya katılan 724 şiirden hiçbiri millî marş olmaya layık görülmemiştir. Zorla ikna edilen Mehmet Akif'in Taceddin Dergâhı'nda istiklalin, istikbalin ve milletin ruh duygularını şaha kaldıracak özellikte ve güzellikte kaleme aldığı şiir Türkiye Büyük Millet Meclisinin 12 Mart 1921 oturumunda heyecanla dinlenmiş, coşkuyla kabul edilmiştir. Milletin geçmişi ile geleceği arasında muazzam bir kurguyla kaleme alınan şiir, şairin duygu dünyasıyla o günün mücadele aşkını mısralara işlemiş, yarınlara özgürlük meşalesini yakmıştır. Akif'in “İstiklal Marşı'nı milletime hediye ettim; o, milletin öz malı ve eseridir.” ifadesindeki alicenaplığı unutmadan duasında dediği gibi “Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmasın.” diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Karasu...

18.- Sivas Milletvekili Ulaş Karasu'nun, Sivas'ın Zara ilçesinde sağlık alanında yaşanan sorunlara ilişkin açıklaması

ULAŞ KARASU (Sivas) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sivas'ta sağlık alanında yaşanan sorunlar tüm uyarılarımıza rağmen devam ediyor. Zara ilçemizde bulunan Devlet Hastanesi her geçen gün atıl duruma gelmekte, vatandaşlarımıza hizmet sunamamaktadır. Önceki yıllarda Zara Devlet Hastanesinde hizmet veren çocuk, genel cerrahi, kadın doğum, diyetisyen gibi bölümler doktor bulunmadığından artık ilçede hizmet verememektedir. Tedavi hakkından faydalanan vatandaş sayımız da on yılda dibe inmiştir. 2012 yılı kış döneminde 500 hastanın tedavi gördüğü Zara'da bu yıl sadece 100 hasta tedavi görebilmiştir. Vatandaşlarımız çok basit tedaviler için dahi komşu ilçelere veya merkeze gitmek zorunda kalmaktadır. Buradan "Sivas sağlıkta çağ atladı." diyenleri Zara'da yaşanan mağduriyete çözüm üretmeye, Sağlık Bakanlığını konuyla ilgili acilen adım atmaya davet ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bülbül...

19.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, AKP'nin ithalata dayalı tarım politikasına ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

AKP iktidarının yarattığı ekonomik kriz ve bununla birlikte Rusya ile Ukrayna arasında başlayan sıcak savaşın faturası yine vatandaşa çıkıyor. AKP'nin ithalata dayalı tarım politikası, üreticiyi ve tüketiciyi mağdur etmiştir. Toprak Mahsulleri Ofisinin yaptığı ihalede resmen fiyat rekoru kırılmıştır; 285 bin ton buğday, 408 ile 451 dolar arasında değişen fiyatla satın alındı. Yine TMO'nun haziran ihalesinde bu fiyat 262 dolardı. Böylece sezon başında ortalama 262 dolar olan ithal buğdayın tonu 451 dolara yani yaklaşık 2 katına çıktı. Toprak Mahsulleri Ofisi bu fiyatlarla ithalat yapacak ve buğdayın tonu 5 bin ile 7 bin TL arasında olacak.

Son yıllarda yaklaşık 20 bin fırın kapandı. Vatandaşın alım gücü yapılan zamlarla tükendi. Şimdi bu zamlar sonrası ekmek fiyatları 5-6 liraya kadar yükselecek. Şu an Ankara'da simit fiyatı 4 TL, İstanbul'da simit fiyatı 3,5 TL. Vatandaş, halk ekmek kuyruklarında bekliyor. Ülkeyi yönetemeyen, bataklığa sürükleyen AKP iktidarına soruyorum: Ekmeklik buğday...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özkan...

20.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, Bilim ve Teknoloji Haftası'na ilişkin açıklaması

HACI ÖZKAN (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Toplumların refahını ve ülkelerin uluslararası alanda rekabet gücünü artırmak ve sürekli kılmak için bilim ve teknoloji yatırımlarının ve AR-GE faaliyetlerinin desteklenmesiyle bilim ve teknoloji kültürünün toplumda hâkim kılınması gerekmektedir. Türkiye, AR-GE çalışmalarını geliştirerek dünyada yaşanan değişimi ve gelişimi yakalamak için son yıllarda bilim ve teknolojiyi etkin ve verimli bir şekilde kullanarak ülkemizin yaşam standartlarını hızla yükseltmektedir. Bilim adamlarımızın ve gençlerimizin bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da dünya çapında bilime ışık tutacak başarılı çalışmalar yapacaklarına yürekten inanıyorum.

Bu duyularla Bilim ve Teknoloji Haftası'nı kutluyor, bu kadim sahada uğraş sarf eden herkese başarılar diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Subaşı...

21.- *Antalya Milletvekili Hasan Subaşı'nın, Vergi Usul Kanunu'nda değişiklik öngören kanun tekliflerinin beklendiğine ilişkin açıklaması*

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Vergi Usul Kanunu 359'uncu madde usulsüz belge düzenlemeyi cezalandırır. Belge kullanılırsa çift ceza, her vergi döneminde tekrarlanmasıyla da katlanarak yirmi otuz yıl hapis söz konusudur. On birlerce mağdur esnaf vardır. Yargıtay 11. Ceza Dairesi Başkanı ve Başsavcısı da VUK 359'un haksız cezalara neden olduğu ve TCK 43'üncü maddeye göre zincirleme suç olarak kabulü gerektiği görüşündedir. TCK 43 aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda bir ceza verileceği ancak ağırlaştırılacağına hükmeder. Verdiğimiz kanun teklifi hâlen beklenilmektedir. İktidar vekillerinin çok kere reform paketlerinde düzeltileceği sözlerine rağmen konu gündeme bile gelmemiştir. Haksızlığın ertelenmesi vicdanları kanatmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Karaduman...

22.- *Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, İsrail'le normalleşme adımlarının Filistin davasına ihanet olduğuna ilişkin açıklaması*

ABDULKADİR KARADUMAN (Konya) – Sayın Başkan, işgal rejimi Filistin'de, Kudüs'te çocukları, kadınları ve bebekleri katlederken bu katliamı sergileyen rejimin Cumhurbaşkanını ülkemize davet etmek Filistin davasına ihanettir. Kaldı ki böyle bir teröristi törenlerle, yollara paçavralarını asarak karşılayamazsınız. Tarih, hamasi sözlerle Müslümanları kandırırken onlara düşmanlık edenleri nasıl el üstünde tuttuğunuzu kayıt altına alıyor. Siz burada İsrail'le normalleşme adımları atarken onlar kirli ayaklarıyla ilk kıblemiz Mescid-i Aksa'yı işgal etmektedir. Tarihe bakın, İsrail'le normalleşen bütün ülkeler bunun bedelini ağır bir şekilde ödemiştir. Bu ilişkileri asla kabul etmiyoruz. İsrail elebaşı Hertzog'u ülkemizde istemiyoruz. Terörist İsrail, iş birlikçileriyle zail olacak ve Filistin özgürleşecektir.

BAŞKAN – Sayın Çakırözer...

23.- *Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Eskişehir Seyitgazi-Afyon yolunda yaşanan ölümlü kazalara ilişkin açıklaması*

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Eskişehir'de ölüm yoluna dönen Eskişehir Seyitgazi-Afyon yolu can almaya devam ediyor. Pazartesi günü bu yolda yaşanan kazada şampiyon tekvandocular yetiştiren Nadir Özsoy Hocamız, sporcu kızı Semanur Özsoy ve yine bir sporcu babası Hüseyin Kaplan yaşamını yitirdi. 16 yaşındaki sporcumuz Görkem Sarı hâlâ yoğun bakımda. Yıllardır bu Mecliste söylüyoruz. Yetmedi, Kırka'da yol kapattık, açıklama yaptık. Daha geçen ay 10 bin imzayla bu Mecliste basın toplantısı düzenledik. Duymadınız, duymuyorsunuz; bakın, bu yolda son on bir yılda bine yakın kaza meydana geldi, 1.362 yurttaşımız yaralandı, 35'ten fazla yurttaşımız yaşamını yitirdi. AKP Genel Başkan Vekili Binali Yıldırım, daha bir hafta önce Eskişehir'deydi, kendisine bu yolu hatırlatanlara ne dedi biliyor musunuz? “Ömür biter, yol bitmez.” dedi. Evet, yollar bitmiyor ama ömürler, canlar gidiyor; artık yeter, gerçekten yeter! Sizler, bu yaptığınızla sadece Eskişehir'i cezalandırılmıyorsunuz, bu yolu kullanan herkesi cezalandırılıyorsunuz. Ailelerin feryadını...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

Sayın Dervişoğlu, sizden başlıyoruz.

Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Benden mi başlıyorsunuz?

BAŞKAN – Bu rotasyon işini kaldırdık efendim, tekrar bu sırada devam edeceğiz.

Buyurun.

24.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Cumhurbaşkanının doktorlara ilişkin sözlerine, akaryakıtta gelen yüksek zamlara, ayçiçeği üretiminin yetersiz olduğuna ve vatandaşlarımızın uzun kuyruklarda beklemesinin sebebinin Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ve plansız tarım yönetimi olduğuna ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - Çok teşekkür ederim efendim, sağ olun.

Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan, dün yapmış olduğu konuşmasında doktorlarımızı hedef alarak “Açık konuşuyorum, gidiyorlarsa gitsinler.” demek suretiyle kabul edilemez bir ifade kullanmışlardır. Sayın Genel Başkanımız Meral Akşener Hanımefendi'nin “Saray hayatı yöneticiyi vatandaşından uzaklaştırır.” tespitinin bir kez daha doğru olduğunu gördük. Sayın Cumhurbaşkanı, içinden çıktığı millete yabancılaşmış, vatandaşların derdinden de uzaklaşmıştır. İçinde doktorların da bulunduğu ülkenin en parlak beyinleri Türkiye'den yurt dışına göç ederken bunun sebeplerini araştırmak ve önünü almak yerine “Giderlerse gitsinler.” demek tam bir sorumsuzluk ifadesidir. Saraya taşınmadan önce “Fırat'ın kenarında kaybolan kuzunun sorumluluğu bile benim üzerimdedir.” diyen Sayın Erdoğan, bugün geldiği noktada ülkemizin kaybettiği her bir değerın sorumluluğunu da artık vicdanında hissetmek mecburiyetinde olduğunu unutmamalıdır. Gençlerimiz değerlidir, kıymetlidir; o gençler bize de geliyorlar hatta umutsuzluklarına bağlı olarak bu ülkeyi terk etmek istediklerini söylediklerinde biz kendilerinin ülkelerinde kalmalarının gerekli olduğunu anlatıyoruz. Eğer gitmesi icap eden birileri varsa o da bu iktidardır; millet hancıdır, bu iktidar da yolcudur.

Dün akaryakıtta gelen yüksek zamlardan sonra bu geceden itibaren geçerli olmak üzere yine fahiş zamlar beklenmektedir. Böylece akaryakıt fiyatları art arda yedi gün zamlanmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Motorinin litre fiyatı bu gece itibarıyla 25 lirayı, benzinin fiyatı ise 22 lirayı aşacaktır. Son dört ayda petrol fiyatları yüzde 47 artarken dolar kuru yüzde 46 artış göstermiştir; buna karşılık ise benzin yüzde 175, motorin ise yüzde 222 zamlanmıştır. Yani akaryakıtta gelen zamlar, petrol ve dolar artışlarının 3 katından fazladır. Hükümet “Zamların sebebi biz değiliz.” dese de rakamlar ortadadır; yapılan fahiş akaryakıt zamlarının tek sebebi de bu Hükümetin ekonomi bilmezliğidir. Plansız ve kötü ekonomi yönetimi vatandaşımızın cebini doğrudan etkilerken alım gücünü de hızla düşürmektedir. Geçtiğimiz sene vatandaş bir asgari ücretle, 2.800 lirayla deposunu 4 kez doldururken bu sene bir asgari ücretle ancak 3 depo mazot alınabilmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Yapılan zamlar, alınan vergiler ve her geçen gün artan geçim zorluğu artık aziz milletimiz tarafından dayanılmaz bir noktaya gelmiştir. Hükümetin bu ülkeye yapacağı en büyük iyilik derhâl seçim kararı almak olmalıdır.

Sayın milletvekilleri, aziz milletimiz 70'li yıllardan sonra yine kuyruklara girmeye başlamıştır. Önce hayat pahalılığıyla baş edilmek için ucuz ekmeğin sırası bekleyen vatandaşlarımız, daha sonra akaryakıt için uzun kuyruklara girmek zorunda kalmıştır; son olarak da bitkisel yağ için kuyruklar oluşmaya başlamıştır. Hükümet hedefi 2023 olarak gösterirken Türkiye'ye 73'lü yılları geri getirmiştir. Basına yansıyan izdiham görüntüleri ve taksitli ayçiçeği yağı satışları Hükümetin Türkiye'yi getirdiği noktanın fotoğrafı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayçiçeğindeki sorun yetersiz üretimden kaynaklanmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Bitiriyorum efendim.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Ayçiçeğinde ocak ayında 220 milyon dolar ithalat yapılırken ihracat sadece 64 milyon dolarda kalmıştır. İthalatın artması üretimin azalmasına sebep olmuştur. Üstelik mazot ve gübredeki fiyat artışları nedeniyle önümüzdeki günlerde de gıda fiyatlarının yükselmesi kaçınılmaz olacaktır. Fiyatların yükselmesinin ve vatandaşlarımızın uzun kuyruklarda beklemesinin sebebi Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yarattığı tek adam algısıyla ekonomideki kötü gidişat ve plansız işleyen tarım yönetimidir.

Aziz milletimiz böyle yönetilmeyi hak etmiyor. Sandık gelecek, iktidarı devraldığımızda bu kötü gidişata “Dur!” diyeceğiz. Türkiye’yi kuyruk bekleme sarmalından kurtaracağız diyor, Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum efendim.

BAŞKAN – Sayın Oluç, buyurun.

25.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un, Şenyasar ailesinin başlattığı adalet nöbetinin 1’inci yıl dönümüne, İstanbul Beyoğlu’ndaki 8 Mart kutlamalarına ve sosyal bilgiler kitaplarında Türkiye’nin çeşitli bölgelerinde hangi tahılların yetiştirildiğini gösteren haritaların gerçekleri yansıtmadığına ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, Urfa’nın Suruç ilçesinde 14 Haziran 2018 tarihinde Adalet ve Kalkınma Partisi Milletvekili İbrahim Halil Yıldız’ın koruma ve yakınları tarafından eşi ve 2 oğlu katledilen Emine Şenyasar ile katliamdan yaralı kurtulan oğlu Ferit Şenyasar’ın Urfa Adliyesi önünde 9 Mart 2021 tarihinde başlattığı adalet nöbeti 1’inci yılını tamamladı. Kışın dondurucu soğukta, yazın kavurucu sıcakta dahi adalet nöbetini devam ettiren ve adalet arayan Şenyasar ailesine verilen cevap ise ne oldu? 6 kez gözaltına alınmak, 14 kez ifadeye çağrılmak ve 4 dava açılması.

Hiçbir hukuk sisteminde ve vicdanda yeri olmayan bu tablo aslında iktidarın adalet anlayışının tablosudur. Katilleri koruyarak, tek talebi adalet olan anneye zulmederek hukukta adalet sağlanamaz, bunu bir kez daha vurguluyoruz.

Şenyasar ailesiyle dayanışmamızı bir kez daha ifade ediyoruz. Mecliste araştırma komisyonu kurulsun dedik, kabul etmedi iktidar partileri; bunu tekrarlıyoruz, tekrar gündeme getireceğiz. Barolara çağrı yapıyoruz; Şenyasar ailesiyle dayanışmanızı sürdürün ve adaletin sağlanması için gereken adımların atılmasını sağlayın diyoruz. Adalet Bakanlığına çağrı yapıyoruz; Şenyasar ailesinin taleplerini dinleyin ve adaletin sağlanması için, bu taleplerin gerçekten yerine getirilmesi için adım atın. Şenyasar ailesini baskı altına almak, oradaki adalet nöbetini engellemeye çalışmakla herhangi bir şekilde hukukta adalet sağlanamaz.

Sayın vekiller, dün 8 Mart Dünya Kadınlar Günü’ydü ve Türkiye’nin her tarafında Kadınlar Günü meydanlarda, sokaklarda, köylerde, ilçelerde, şehirlerde gerçekten çok büyük bir coşkuyla kutlandı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Hakikaten, mücadele açısından baktığımızda çok önemli bir tablo ortaya kondu. İstanbul’da 20’ncisi düzenlendi gece yürüyüşünün. Beyoğlu Kaymakamlığının ve İstanbul Valiliğinin yasaklamasına rağmen çok geniş bir katılımı bu yürüyüş gerçekleşti ve kadınlar bir kez daha yasakları ve barikatları dinlemediklerini ortaya koydular.

“Kadına şiddete hayır!” denilen bir günde kadınlara şiddet uygulandı yine İstanbul’daki gösterilerde. Hâlbuki hep söylüyoruz, söylemeye devam edeceğiz, kadınlara şiddet uygulamak değildir yapılması gereken, kadınlara şiddet uygulayanlarla, kadınları katledenlerle uğraşmaktır esas itibarıyla. Kravat indirimine, nüfuzlarına, cezasızlık politikalarına güvenen erkeklerle uğraşmaktır esas yapılması gereken ve hamaset yerine de İstanbul Sözleşmesi’ne geri dönmektir esas yapılması gereken.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) - Dediğim gibi, tüm baskılara rağmen İstanbul'da da Beyoğlu'nda da kadınlar 8 Martı büyük bir coşkuyla, heyecanla kutladılar. İşte, o kutlamadan en güzel laf da... Sanıyorum dün gecenin lafı buydu: “Barikatı yıkarım, bulaşığa karışmam.” dedi kadınlar. Bu da herhâlde Beyoğlu Kaymakamlığına, İstanbul Valisine, Emniyetine ve tabii, onların başındaki İçişleri Bakanlığına gönderilmiş olan bir laf olsun, bizim tarafımızdan da.

Sayın vekiller, Türkiye’de okullarda biliyorsunuz ilk ve ortaöğretimde kitaplar var ve bu sosyal bilgiler kitapları. Bu sosyal bilgiler kitaplarında bugün açıkça çocuklara yanlış bilgi ve yalan bilgi öğretiliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Toparlıyorum efendim.

Şimdi, bu kitaplardan bir tanesinde şöyle bir harita var: Bu haritada Türkiye’nin çeşitli bölgelerinde hangi tahılların yetiştirildiği gösteriliyor ve Türkiye bir tahıl ambarı ve tarımda kendine yeten bir ülke olarak anlatılıyor çocuklara. Açıkça yalan yani bu geçmiş, bu düzeltilmiyor da. Bakın, bu haritaya göre, mesela, Hakkâri, Van, Diyarbakır, Şırnak, Ağrı, Iğdır, Bingöl, Muş, Bitlis, Siirt buğday resmiyle gösterilmiş. Gerçek resimde ne var? Bütün meralar ve yaylalar güvenlik bölgesi ilan edilmiş ve yasak durumda yani gerçek resimde üretim yok; işsizlik, yoksulluk, açlık var; çiftçiye VEDAŞ ve DEDAŞ zulmü var ama bu harita başka bir şey gösteriyor.

Yine, bu haritaya göre Urfa, Antep, Hatay, Kilis, Batman mercimek, pamuk, mısır resimleriyle gösterilmiş. Gerçek resimde ne var? Gerçek resimde, yine DEDAŞ zulmü var, bitmeyen ve artık kadük hâle gelmiş GAP var, ÖSO çetelerinin cirrit attığı bir sınır var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Tamamlıyorum.

Yine, bu haritada Trakya bölgesinde ayçiçeği resimleri görünüyor ama gerçek resim nedir? Ayçiçeği ithalatında Türkiye, dünya lideri olmuş; ayçiçeği üretimi Türkiye’nin ihtiyacının yarısını bile karşılamıyor. Bu haritada, imara açılan meralar, tarlalar; kirlilikten, plansız sanayileşmeden ve inşaat politikalarınız sonucunda yok olmuş olan Ergene havzasından herhangi bir söz konusu yok.

Ege Bölgesi’nde zeytinleri görüyoruz ama Ege Bölgesi’ndeki zeytinliklerin şu anda, maden ruhsatlarıyla -Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı eliyle- nasıl tahrip edilmekte olduğunu tartışıyoruz kaç gündür burada.

İç Anadolu’da buğday tablosunu görüyoruz ancak gerçek ne? Türkiye’de 10 milyon ton buğday ithalatı var. Türkiye buğday ithal eden bir ülke hâline gelmiş ve bu ithalatın yüzde 78’i Rusya’dan ve Ukrayna’dan gerçekleşiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son kez buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bitiriyorum efendim.

Yine, bu haritaya göre, Karadeniz’de fındık ve çay resimlerini görüyoruz. Hâlbuki ÇAYKUR’un düştüğü felaket durum, fındıkçının yaşadığı felaket anlatılmıyor; derelere, tarım arazilerine, yaylalara yapılan yollar, barajlar, HES inşaatları anlatılmıyor; altın madenleri, peşkeş çekilen topraklar anlatılmıyor. Büyük bir kandırmacayla ve yalanla karşı karşıyayız. Aslında, iktidara ve Millî Eğitim

Bakanlığına tavsiyemizdir, bu haritaları ve o kitaplardaki doğru olmayan bilgileri bir an evvel kaldırın ve gerçek Türkiye haritasını, borç batağında ve üretimden vazgeçmek zorunda kalmış olan çiftçinin, köylünün dertlerini anlatmaya bakın ve çocukları yanlış bilgilerle eğitmekten uzaklaşın diyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Özkoç...

26.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, yüksek enflasyon tehlikesine, tüketicinin mağduriyetine ve Genel Kurul gündemine ilişkin açıklaması

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye, yüksek enflasyon tehlikesiyle karşı karşıyadır. Vatandaş markette, fatura öderken bankada, pazarda yüksek enflasyon altında ezilmektedir ancak iktidar, Mecliste vatandaşın enflasyon altında ezilmesini önleyecek yasalar yerine, Sanayi Komisyonunu başka konularla meşgul etmektedir. Meclis gündemine tüketicinin korunması hususunda genelgeçer maddeler getirmek yüksek enflasyon ortamında zaten alım gücü düşmüş vatandaş için bir şey ifade etmemektedir. Tüketicinin dertlerini bu maddeler mi çözecek? Tüketici zor durumda, tarladan sofraya ürünün fiyatı 5 kata kadar katlanıyor ama ortada hal yasası yok. Tüketicinin korunacak bir zırhı kalmamış, esnaf için yeni vergi düzenlemesi gerekirken Meclise özel sipariş veriyorsunuz, “Malı otuz gün içinde yetiştiremeyebilir.” diye esenlik maddesi getiriyorsunuz. Sanayi Komisyonu cebe dokunan iş üretmelidir. Hiperenflasyona doğru gittiğimiz bu süreçte tüketicinin suratu dağıtılmış ama siz hâlâ makyaj ürünü dağıtmaya devam ediyorsunuz. Yapısal reformları yapacak bir gücünüzün kalmadığı artık aşikâr. Açıkça, artık gitmeye odaklanmışsınız ancak şimdi giderken tüketicinin yükünü düşürecek yasaları çıkarmak yerine “E-ticarette malı şu kadar günde teslim almazsan karşı tarafa şu kadar ceza keseceğim.” diye madde getiriyorsunuz. Hal yasası, perakende ticaret yasası, üretim reformu, OSB Kanunu değişiklikleri nerede?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Neden bunları hâlâ getirmediniz de şimdi önümüze uzaktan mesafeli satış sözleşmesinin, ayıplı malda iadenin usullerini, taksitle satışta temerrüde düşmeyi, cayma süresinde borcun ifasını getiriyorsunuz? Her işimizi hallettik de konut kredisi çeken müşteriye bankanın zorunlu sigorta yapmasını engelleyen madde mi kaldı? Enflasyonu düşürecek bunlar mı gerçekten? Piyasada güven sağlayacak maddeler gerçekten bunlar mı? Bu kanuna karşı değiliz ancak Türkiye, büyük bir ekonomik krizin içerisinde. Bunun farkına varmayan bir tek saray, bir tek AKP iktidarıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, tüketiciyi, esnafı, sanayiciyi yakan büyük sorunlara çare aramalıdır ancak Meclisi yok sayan anlayışın bunu yapabilmesi mümkün değildir. Çare güçlendirilmiş parlamenter sistemdir.

BAŞKAN – Sayın Ünal...

27.- Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın, Antalya Diplomasi Forumu'na ve bütün dünyada yaşanan hiperenflasyon sonucunda vatandaşlarını enflasyona ezdirmemek için Hükümetin gerekli önlemleri almakta olduğuna ilişkin açıklaması

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Antalya Diplomasi Forumu, Cumhurbaşkanımızın himayesinde ve Dışişleri Bakanımız Sayın Mevlüt Çavuşoğlu'nun ev sahipliğinde 11-13 Mart tarihlerinde “Diplomasiyi Yeniden Kurgulamak” temasıyla toplanıyor. Liderler, siyasetçiler, önde gelen akademisyenler, diplomatlar, kanaat önderleri küresel ve bölgesel meseleleri yeni bakış açılarıyla ele alacak ve sorunlara, küresel sorunlara yeni çözüm önerileri aranacak. Türkiye'nin böyle bir foruma ev sahipliği yapıyor olması, dış

politikamız açısından oldukça önemli. Yine, bu forum esnasında Dışişleri Bakanımız, Rus ve Ukraynalı mevkidaşlarıyla 3'lü formatta Ukrayna-Rusya savaşını ve barışa şans tanımayı gündemlerine alacaklar ve buradan Ukrayna-Rusya savaşıyla ilgili de hayırlı bir netice çıkmasını temenni ediyoruz.

Özellikle Covid'le beraber bütün dünyada ortaya çıkan yüksek enflasyon sorunu, maalesef Ukrayna-Rusya savaşıyla beraber artık kronik bir krize dönüşmenin eşliğinde. 2020 yılında 18 dolarlara kadar düşen Brent petrolün varilü bugün artık 130 dolara dayanmış durumda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Son bir yılda doğal gaz ABD'de yüzde 150 artarken Avrupa'da yüzde 600'lere maalesef ulaşmış durumda. Bütün dünyada yaşanan hiperenflasyon sonucunda vatandaşımızı enflasyona ezdirmemek için Türkiye, Hükümet, Cumhurbaşkanlığımızın riyasetinde gerekli önlemleri almakta, gerekli çalışmaları yürütmektedir. Takdir edilmelidir ki böyle zamanlarda siyasetten ziyade aslında hepimizin ortak mücadelesiyle, birlik beraberlik içerisinde, daha çok çözüm önerileriyle, ön açıcı çözüm önerileriyle bu süreci götürmenin siyasette de iyileştirici bir etki oluşturacağına inanıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Türkiye, özellikle son üç yılda bölgesel olarak oluşturulmak istenen istikrarsızlaştırma ve çatışma bölgelerinde ortaya çıkan insani dramlara karşı daha çok istikrarlaştırıcı, düzenleyici ve insani meselelerde insani değerleri önceleyen bir dış politikayla yoluna devam etmektedir.

Bugünkü çalışmalarımızın hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

V.- ÖNERİLER

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

1.- İYİ Parti Grubunun, Aksaray Milletvekili Ayhan Erel ve arkadaşları tarafından, mutsuz kişi sayısındaki artışın nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 24/1/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Mart 2022 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

09/03/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma kurulu 09/03/2022 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Dursun Müsavat Dervişoğlu

İzmir

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Aksaray Milletvekili Ayhan Erel ve 20 milletvekili tarafından, mutsuz kişi sayısındaki artışın nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 24/01/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 09/03/2022 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere İYİ Parti Grubu adına Sayın Ayhan Erel.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AYHAN EREL (Aksaray) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, yüce Türk milleti; hemen sözlerimin başında, bugün 9 Mart, yılın 68’inci günü olması vesilesiyle, vatanına, milletine, bayrağına, devletine, dinine, diyanetine bağlı Aksaraylı hemşehrilerimizin Dünya Aksaraylılar Günü’nü kutluyor; saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde yaşayan mutsuz kişi sayısının her geçen gün artmasının araştırılması ve gerekli önlemlerin alınması amacıyla İYİ Parti olarak vermiş olduğumuz araştırma önergesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Pazarda, çarşıda, dolmuşta, otobüste, insanların olduğu yerlere baktığımızda, vatandaşların hemen hemen tamamına yakınının asık suratlı, çatık kaşlılığı, birbirine gülümsemeden bile kaçınır bir davranış tarzıyla karşı karşıya kaldığımız, Türkiye’nin yaşadığı bir gerçektir.

Yine, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan son yaşam memnuniyeti araştırmalarına göre Türkiye’nin yarısından fazlası mutsuzdur, hayatından memnun değildir. Gıda, giyim, ulaşım, eğitim fiyatlarının son bir senede neredeyse 3 kat arttığı bir ülkede vatandaşların mutlu olmasını beklemek mümkün değil. Son bir yılda benzine yüzde 166, motorine yüzde 240 oranında zam yapılması ve bu zamların altında inleyen vatandaşımızın da mutlu olmasını beklemek mümkün değil. Son iki yılda Avrupa’nın elektrik ve doğal gaz zam şampiyonu olan ülkemizde yaşayan vatandaşlar nasıl mutlu olsunlar?

Değerli milletvekilleri, geleceğini göremeyen, geleceğine ilişkin hayal dahi kuramayan öğrencilerimiz, gençlerimiz mutsuz. Üniversite kazanma sevinci yurt bulamayıp açıkta kalarak kursağında kalan öğrencilerimiz mutsuz. Binbir zahmetle okulunu bitiren, iş bulamayan, ataması yapılamayan mezunlarımız mutsuz, onların anaları-babaları mutsuz. KYK borçları icra olarak önlerine gelen gençlerimiz mutsuz. Evlilik çağında sevdiği kişiyle evlenemeyen, çeyizini düzemeyen gençlerimiz mutsuz; Diyanetin de kulakları çınlasın. 2.500 lira maaşla geçinmeye çalışan, elini öpen torununa harçlık veremeyen emeklilerimiz mutsuz. Gece gündüz çalışarak alınının teriyle rızkının peşinde koşan, emeğinin karşılığını alamayan işçi kardeşlerimiz hâliyle mutsuz. Açlık sınırı altında çalışan, evine helal lokma götürmekten başka amacı, gayesi olmayan asgari ücretli kardeşlerimiz mutsuz. Üst üste gelen zamlarla, mazot fiyatıyla, tohum fiyatıyla, gübre fiyatıyla, elektrik faturalarıyla mücadele eden ve artık baş edemeyen, icralardan dolayı traktörünü satmak zorunda kalan nasırlı elleri öpülesi çiftçilerimiz mutsuz. Artan enflasyon karşısında alm gücü gün geçtikçe düşen, üç yıldır aynı takım elbiseyi, altı yıldır aynı paltoyu giyen memurlarımız mutsuz. Elektrik faturaları kira fiyatlarını 2’ye, 3’e katlayan esnafımız mutsuz. Evladına et yediremeyen, tenceresinde et değil dert kaynayan kıymetli analarımız, bacılarımız mutsuz. Çocuğunun okul masraflarını karşılamakta zorlanan, evladına bir pantolon dahi alamadığı için bunalıma giren babalar, kardeşler, abilerimiz mutsuz. EYT mağdurları, haklarını alamayan sağlık çalışanları, 3600 ek gösterge hayaline kapılanlar, taşeronda kadro rüyası görenler, hepsi mutsuz. Tabii ki iktidar vekilleri ülkenin güllük gülistanlık olduğunu, vatandaşın mesut ve mutlu yaşadığını iddia edebilirler ancak sahaya çıktıklarında durumun böyle olmadığını kendileri de görmektedirler.

Değerli milletvekilleri, görüyorum ki vatandaşın yanında son günlerde iktidar da mutsuz çünkü zamanında ya da erken yapılacak bir seçimde gideceklerinin farkına vardılar ve bu durum da onları mutsuz ediyor ama bugünler böyle kalmayacak, bugünler geçecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

AYHAN EREL (Devamla) – Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener’in sık sık vurguladığı gibi, önümüzdeki seçimler, kötü ile iyinin seçimi olacak; kötüler gidecek, iyiler gelecek. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Vatandaşa yüzünü dönen, vatandaşın sesini kısmaya çalışan, feryadına duysuz kalanlar gidecek, vatandaşın derdiyle dertlenen, sevinciyle mutlu olanlar gelecek.

Bugün büyük sıkıntılar çeken fakat devletine, milletine, bayrağına sadık kalan cefakâr milletimiz hak ettiği huzurlu günlere elbet kavuşacaktır. Kimse şüphe duymasın, kimse endişelenmesin, bu ülke sahipsiz değildir. Meral Akşener’in liderliğinde daha iyi, daha güzel bir Türkiye’ye hep birlikte kavuşacağız diyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Hüseyin Kaçmaz.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. İYİ Partinin vermiş olduğu grup önerisi üzerinde söz almış bulunmaktayım.

Yapılan araştırmaya göre 10 kişiden 4’ü kendini ne mutlu ne de mutsuz hissederken bu ülkede, her 10 kişiden 3’ü ise kendisini mutsuz hissediyor. Bence bu araştırma eksik kalmış diyebilirim çünkü çevremizde gördüğümüz herkes neredeyse bu ülkede artık mutsuz. İktidarın yönetemediği bir gerçek, artık herkesin kabul ettiği ve gördüğü bir durum. Ekonomik sıkıntılar, pandemi ve siyasetteki gerilimler Türkiye’de vatandaş etkiliyor. Evet, doğru.

Şimdi, tabii, bir genel bir de spesifik bir konuya ilişkin 2 rapora baktım. İstanbul merkezli “Spectrum House” isimli kuruluş Kürt gençlerin arasında yani Z kuşağıyla bir araştırma yapmış, bir anket yapmış. Yine “Türkiye Gençlik Araştırması 2021” isimli bir rapor var, Konrad-Adenauer-Stiftung Derneği Türkiye Temsilciği tarafından yapılmış. Türkiye’de her 3 gençten 1’inin tamamen mutsuz olduğuna ilişkin raporlar söz konusu. Tabii, yapılan araştırmalarda, yüz yüze uygulanan anketlerde elde edilen veriler, Türkiye’de gençlerin değerlere bakışı, kurumlara güveni, siyasi ve sosyal tutumları, kültürel tercihleri, ekonomik şartları, siyasilerden beklentileri, oy verme yönelimleri ile gelecekte Türkiye’yi ve dünyayı bekleyen sorunlara ilişkin görüşleri konusunda çarpıcı sonuçlar ortaya çıkarıyor. Şunu net bir şekilde söyleyeyim: Her 3 gençten 1’i tamamen umutsuz ve gelecek kaygısıyla yaşıyor; tabii, toplumun tümü de yine bu şekilde, dediğimiz gibi. Kürt gençlerine baktığımızda, Z kuşağının en temel sorunları arasında -yine, dediğimiz gibi, bu genel sorun gibi- işsizlik, gelecek kaygısı, ekonomik sorunlar ön plana çıkmakta ve bu durum gençlerin endişe, korku ve geleceğe dair tasavvurlarını da önemli oranda etkilemektedir.

Değerli milletvekilleri, bugün Türkiye’de sosyal patlamaya doğru giden, sosyal bir krize dönüşme riskiyle karşı karşıya olan bir ekonomik kriz var iktidar her ne kadar kabul etmese de. Sayın Cumhurbaşkanı birkaç gün önce “Son günlerde bir de yağ meselesi çıkardılar, bizim böyle bir sorunumuz yok.” diyor ve alttaki bir “tweet” Türkiye’deki durumu gözler önüne seriyor aslında. Ne diyor? “Gözü karartıp tutuklanmayı göze alacağım.” diyor.

Evet, ekonomik kriz... İnsan açken ve kendisini ifade edemezken bu ülkede mutlu olamaz. İnsanlar aç, insanlar ekonomik krizle karşı karşıya, geleceğe dair bir umutları yok, gelecek kaygıları, endişeleri var ama bunu ifade edebilecekleri bir ortam dahi sunulmuyor vatandaşlara ve insanlar kendilerini ifade etmeyi bile “Gözü karartıp tutuklanmayı göze alacağım.” şeklinde paylaşıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HÜSEYİN KAÇMAZ (Devamla) – Sayın Başkanım, müsaadenizle...

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Devamla) – Aslında bu durum bile ülkenin hangi durumda olduğunu net bir şekilde gösteriyor.

Yine, cumhuriyet tarihinde ilk defa AKP iktidarına nasip olan bir durum daha söz konusu bu aralar: Neredeyse yedi günde 7 kez zam gerçeğiyle karşı karşıya kalıyoruz. Yine akaryakıtta, burada; 1 Mart, 2 Mart, 3 Mart, 4 Mart, 5 Mart, 8 Mart, 9 Mart ve yine 10 Martta motorine 2,25 benzine de 79 kuruş zam beklentisi var. Bu durumlar, dediğimiz gibi; geçim sorunu, yağ ve yakıt kuyrukları, insanların açken, insanların mutsuzken, umutsuzken, gelecek kaygısı yaşıyorken bunu ifade edemeyecek bir ortamın olması durumunda -şunu net bir şekilde söyleyeyim- sabır taşı bile olsa çatlar. Sabrın da bir sonu vardır, bunu da iktidara hatırlatmak isterim.

Bu ülkede yapılması gerekenler... Bu krizlerin aşılması için gerçek bir demokrasiye dönüş elzemdir ve yine, Kürt meselesinde çözüm bu sorunlara aslında çözüm üretir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HÜSEYİN KAÇMAZ (Devamla) – Teşekkürler.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Mehmet Bekaroğlu.

Buyurun Sayın Bekaroğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu önerge çok önemli bir önerge, araştırmalardan söz etti arkadaşlar. Bu araştırmalar tek başına önemli ama benzer araştırmalar var önceden yapılan. O araştırmalar ile bunları karşılaştırdığımız zaman gerçekten bu konuda, insanların mutsuzluğuyla ilgili Türkiye'nin gelmiş olduğu vahim noktayı göstermektedir. Tabii, mutsuzluk bir hastalık değil yani depresyonla arasında bir fark var, fark var ama bir seviye farkı. Dolayısıyla, depresyon ve mutsuzlukta gelecek beklentisinin, insanların kendileri ve bakmakla yükümlü oldukları çocuklarıyla ilgili gelecek beklentisiyle mutsuzluğun çok yakın bir ilişkisi olduğunu bütün araştırmalardan biliyoruz; klasik kitaplara girmiş şeyler.

Şimdi, Türkiye'de gerçekten insanların gelecek beklentisi ne olabilir? Biraz evvel arkadaşlarımız anlattılar, böyle bir ortamda -bazı arkadaşlarımızın altını çizdiği durumlar karşısında- insanlar geleceğine nasıl umutla bakabilirler? Ben de birkaç tanesinden bahsedeyim: Mesela, her gün bütün televizyon ekranlarında siyasetçilerin, ülkenin Cumhurbaşkanı'nın, bakanlarının, Hükümet ortaklarının bağırdığı çağırıldığı, ülke nüfusunun yarısını hain, terörist ilan ettiği bir ülke düşünün; analistler televizyonlara çıkıyorlar, işte birtakım yorumcular filan, sabaha kadar diğerlerine çamur atıyorlar, iftira ediyorlar, yalan söylüyorlar insanların gözlerinin içine baka baka; böyle bir ülkede insanlar gerçekten nasıl mutlu olabilir? Haksızlığın, adaletsizliğin, adam kayırmanın had safhaya çıktığı, KPSS'den 100 alan insanın işe giremediği ama dayısı olan birisinin 60'la, mülakatla işe girdiği bir ortamda gerçekten insanların mutluluğundan nasıl söz edebiliriz mesela böyle on binlerce öğretmenin iş beklediği bir ortamda?

Değerli arkadaşlarım, insanlar ekim yapacak, gübre atamıyor; çocuğuna harçlık veremiyor. Böyle bir ortamda nasıl mutlu olabilir insanlar? Ülkenin Cumhurbaşkanı çıkıyor ülkenin doktorlarına hakaret ediyor arkadaşlar, "Nereye giderseniz gidin." diyor ya; böyle bir ülke olabilir mi kardeşim? Böyle bir insan bir ülkede Cumhurbaşkanlığı yapabilir mi? Böyle bir ülkede yaşayan insanlar -bırakın doktorları- gerçekten geleceğe umutla bakabilir mi? Böyle bir ülkede yaşıyoruz değerli arkadaşlar. Bakın, yabancı tarım firmalarına danışmanlık yapan bir tarımcı, ziraatçı, ziraat hocası Tarım Bakanı olarak atanmıştır bu ülkede; böyle bir ülkede insanlar geleceğe umutla bakabilir mi değerli arkadaşlarım?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MEHMET BEKAROĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim.

Bakın, bir taraftan, burs ve yurt bulamadığı için okul kaydını donduran çocuklar var, bir taraftan da ilgisi olmadan milyonlarca burs alıp yurt dışında doktora, master yapanlar var; bunların haberlerini dinliyor insanlar değerli arkadaşlarım. İş bulamayan ya da güvencesiz çalışan ya da almış olduğu 4.250 lira asgari ücretin 1.250 lirası patron tarafından geri alınan insanların bulunduğu; öbür taraftan da 2 tane, 3 tane maaş, 20 bin lira, 30 bin lira, 40 bin lira alan insanların bulunduğu bir ülkede gerçekten adaletten söz edebilir miyiz, insanların mutluluğundan söz edebilir miyiz değerli arkadaşlar? Gördünüz gibi “mutluluk” dediğimiz şey tamamen politik bir olay yani insanların böyle, kişilikleriyle ilgili değil, tamamen politik olay. Politik iktidar vermiş olduğu kararlarla insanları mutsuz ediyor.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sağ olun Sayın Bekaroğlu, teşekkür ediyorum.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Zehra Taşkesenlioğlu Ban.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ZEHRA TAŞKESENLİOĞLU BAN (Erzurum) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; İYİ Parti grup önerisi aleyhinde söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Altı yıldır Mecliste milletvekiliyim çok şükür ve muhalefete baktığımda siyasetin en temel düsturu olan şu ilkeyi içimden her seferinde geçiriyorum: Keşke bizim ülkemizde de muhalefet her kötüye baktığında “iyi” demenin, her iyiye baktığında da “kötü” demenin olmadığını idrak etmiş ve buna göre hareket etmiş olsaydı; bugün, tüm dünyayı iki yıldır kasıp kavuran pandemi sürecinin, insanların ekonomik, sosyal ve ruhsal hayatlarında meydana getirdiği dalgalanma sonucunda birtakım raporlara da giren ve ülkemizi de etkisi altına alan bu sürecin üzerimizdeki etkisiyle ilgili daha objektif konuşabilseydi.

Birleşmiş Milletler, 2021 yılında Dünya Mutluluk Raporu’nu yayınladı: İngiltere 4 sıra geriye giderek 17’nci sırada oldu, Çin 10 sıra geriye giderek 84’üncü sırada yerini aldı, Amerika 30 sıra geriye giderek yerini aldı yani tüm dünyada pandeminin etkisiyle aslında mutluluk oranı azaldı ancak ülkemizde pandemi sürecinde AK PARTİ iktidarının yaptığı çalışmalarla, elhamdülillah, göreceli olsa da bir artış söz konusu. Bizler, geldiğimiz ilk günden itibaren şuna inandık: Milleti yaşatacağız ki devleti yaşatacağız. Bunu pandemi sürecinde de yerine getirdik. İnsan odaklı yönetim anlayışımızın bir sonucu olarak, pandemi sürecinde tüm vatandaşlarımızın yanında olabilmek amacıyla sağlık sektöründe sözde çadır hastaneleri değil, özde acil durum hastaneleri kurduk.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bravo!

ZEHRA TAŞKESENLİOĞLU BAN (Devamla) – Sözde şehir hastaneleri yerine Kayseri’de, Sivas’ta, Erzurum’da, Tokat’ta onlarca şehir hastanesini yerine getirdik.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ultrason günü üç ay sonra geliyor, üç ay sonra!

ZEHRA TAŞKESENLİOĞLU BAN (Devamla) – Sayın Bekaroğlu, sizden ricam beni dinliyor olmanız, rica ediyorum.

Gelişmiş ülkeler henüz maskeye dahi ulaşamamışken, İtalya gibi ülkelerde insanlar çadır hastanelerde tedavi görürken solunum cihazı yapmak ve üretmek yine Türkiye’ye nasip oldu çok şükür. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Birçok ülke aşı üretememişken biz hem kendi aşımızı ürettik hem de Türkiye olarak vatandaşlarımızı aşya en hızlı ulaştıran ülke olduk.

Pandeminin etkisi sadece bu değildi tabii ki; çalışma hayatında da etkisi oldu, ekonomik hayatta da etkisi oldu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kanun çıkarın, kanun...

ZEHRA TAŞKESENLİOĞLU BAN (Devamla) – Yine, kapsayıcı büyüme kavramından yola çıkarak vatandaşlarımızın yanında olmak için... Çalışma hayatında, özellikle kısa çalışma ödeneği, asgari ücret desteği gibi ödeneklerle vatandaşlarımızın yanında olduk. Toplamda 4 milyon insana 50 milyardan daha fazla destek olduk. Şartları kısa çalışma ödeneğiyle tutmayan vatandaşlarımıza nice desteklerde bulunduk.

SALİH CORA (Trabzon) – Bravo!

ZEHRA TAŞKESENLİOĞLU BAN (Devamla) – Kısacası, salgının başından itibaren verdiğimiz teşvik ve desteklerle 80 milyar TL'yi bulduk. Yine, pandemi döneminde esnafımızın yanında olduk.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayınız sözlerinizi.

ZEHRA TAŞKESENLİOĞLU BAN (Devamla) – Uzunca bir süre ertelediğimiz vergi oranları, işe devam kredileri, kamu bankaları ve Kredi Garanti Fonu aracılığıyla aşmış olduğumuz finansman yöntemleriyle bu süreçte esnafımızın dimdik yanında durduk. Biz, üretmeye ve büyümeye devam ettik. 2021 yılı sonunda Türkiye, Çin'den sonra yüzde 11 büyümeyi gerçekleştiren en önemli ülkelerden biri oldu ve bunu biz muhalefete rağmen yaptık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Sayın Özkoç, bunu rakamlar söyledi, biz değil.

KANİ BEKO (İzmir) – 10 milyon işsiz var memlekette, ne anlatıyorsun sen ya? 10 milyon işsiz var arkadaş ya, hayret bir şey!

ZEHRA TAŞKESENLİOĞLU BAN (Devamla) – Tabii ki salgın dönemi, iki önemli konuda maalesef tüm dünyadaki gibi ülkemizi de sıkıntıya soktu; birincisi artan gıda fiyatları, ikincisi enerji fiyatları. Hem gıda fiyatlarıyla hem artan enerji fiyatlarıyla ülkemizde mücadele etmeye devam ediyoruz ve devam da edeceğiz.

Bu duygularla daha mutlu bir Türkiye'nin inşasında yirmi yıldır çalıştığımız gibi, daha mutlu bir Türkiye'nin inşası için 2053, 2071 hedeflerimizle, Milliyetçi Hareket Partisiyle, Cumhuriyet İttifakı'yla yolumuza gümbür gümbür devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; MHP sıralarından alkışlar)

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Batırdınız, batırdınız!

BAŞKAN – Arkadaşlar, biraz sakın lütfen.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Özkoç, buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Efendim...

BAŞKAN – Bir satışma yok, sadece kayıtlara geçsin diye...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Yok, yok; satışma yok. Türkiye Büyük Millet Meclisindeki parlamenterlere satışma yok ama milletimize karşı bir satışma var.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

28.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Erzurum Milletvekili Zehra Taşkesenlioğlu Ban'ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Şimdi, ben bunu bir fıkrayla Sayın Zehra kardeşime anlatayım. İki boksör ringde dövüşüyorlarmış, biri fena hâlde dayak yiyormuş; köşesine gidince antrenörü demiş ki: “Harika gidiyorsun, çok güzel, müthişsin.” Boksör de “İyi de niye ben dayak yiyorum?” diye sormuş.

SALİH CORA (Trabzon) – Fıkrayı yanlış anlatıyorsun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Onun gibi, Zehra kardeşim, sen milletten kopmuşsun. Millet yoksulluk içerisinde; benzin kuyrukları var, ayçiçeği yağlarında... İnsanlar marketlerde ayçiçeği yağı bulamıyor, evde yoksulluktan dolayı intihar eden kadınlar var. Sen yüreğini AKP'ye değil, millete çevir, öyle vekillik yap kardeşim; tamam mı?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

V.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

1.- İYİ Parti Grubunun, Aksaray Milletvekili Ayhan Erel ve arkadaşları tarafından, mutsuz kişi sayısındaki artışın nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 24/1/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Mart 2022 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – İYİ Parti grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- HDP Grubunun, Ağrı Milletvekili Abdullah Koç ve arkadaşları tarafından, yoksulluk ve açlık sınırında yaşanan artışın önlenmesi amacıyla 9/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Mart 2022 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

9/3/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 9/3/2022 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun oylarına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Hakkı Saruhan Oluç

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

9 Mart 2022 tarihinde Ağrı Milletvekili Sayın Abdullah Koç ve arkadaşları tarafından (17325 grup numaralı) yoksulluk ve açlık sınırında yaşanan artışın önlenmesi amacıyla verilen Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 9/3/2022 Çarşamba günkü birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Sait Dede.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA SAİT DEDE (Hakkâri) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; TÜRK-İŞ'in açlık ve yoksulluk sınırı araştırması yeni beslenme kalıbı temel alınarak farklı bir çalışma grubu tarafından hesaplandı ve 2022 Ocaktan itibaren açıklanmaya başlandı. Gıda ürünlerinde KDV'nin yüzde 1'e düşürülmesi 14 Şubatta etiketlere yansdı ancak öncesinde yükselmiş olan başta yumurta ve un gibi temel gıda ürünleri ile yükselişi durdurulamayan meyve ve sebze fiyatları yüzünden vatandaşın reel geliri bu ayda da geriledi. Özellikle taze sebze ve meyve, üretim ve tedarik maliyetlerinin yanında ürün azlığından dolayı cep yaktmaya devam ediyor.

Resmî verilere göre, gübre ve toprak geliştiricilerinin fiyatlarındaki yükseliş yüzde 150'yi aştı. Markette ve pazarda sepet tutarı arttıkça zorlanan tüketici, almaktan vazgeçip ürünlerinin bazılarını bırakmaya başladı. Akaryakıt, doğal gaz, elektrik gibi enerji giderleri de hane halkı üzerinde büyük bir yük oluşturmaya devam ediyor. 4 kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı, açlık sınırı 4.552,56; gıda harcaması ile giyim, konut, kira, elektrik, su, yakıt, ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer aylık harcamaların toplam tutarı -yoksulluk sınırı yani- 15.139,90 TL'ye yükseldi.

Sayın milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilen Temmuz 2018'den bu yana enerjiden gıdaya kadar temel ihtiyaçlara her gün zam geliyor. Akaryakıtta her gün zam gelmeye devam ediyor. Geçtiğimiz hafta dört günde arka arkaya 4 zammın ardından benzinin litresine bugün itibarıyla 1,07 TL, motorinin litre fiyatına ise 1,59 TL zam geldi. Yine, bu gece yarısından itibaren geçerli olmak üzere benzine 79 kuruş, motorine 2 lira 25 kuruş zam bekleniyor. 1 depo akaryakıtın maliyeti iki ayda yaklaşık 500 lira arttı.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilen 2018 Temmuzdan bu yana otomobile yüzde 419, köprü geçiş ücretlerine yüzde 317 zam yapılmıştır, ekmeğin fiyatı yüzde 159 artmıştır, ayçiçeği yağına yüzde 198 zam yapılmıştır. Acil önlem alınmaz ve üretim artırılmazsa artışın katbekat artacağı açıktır.

Akaryakıtta gelen zamlar sadece araba sahiplerini değil, uçak ve otobüs bileti ücretlerinden tutun, çiftçinin üretimine kadar birçok alanı doğrudan etkiliyor. Uçak bileti ücreti yüzde 291, şehirler arası otobüs bileti ücreti ise yüzde 224 artmıştır. Akaryakıt zamları, tarımdan taşımacılığa kadar bütün sektörleri etkilemekte ve yaşanan gıda krizini daha da derinleştirmektedir; halkımız âdeta kıtlıkla karşı karşıya bırakılmaktadır.

Bakın, 5 Mart Cumartesi akşamı ayçiçeği yağında arz sıkıntısı ve zammın beklendiği haberleri üzerine marketlere akın eden yurttaşlar kuyruklar oluşturdu. Zam gelmeden yağ almak isteyenler marketlerde izdihama neden oldu. İstanbul'da birçok zincir markette saatler içinde 5 litrelik ayçiçeği yağları tükendi. Marketlerde 2 adetten fazla 5 litrelik yağ satışı yapılmazken markasına ve markete göre fiyatları 139 ile 180 lira arasında satışa sunuldu. Türkiye, geçen yıl ayçiçeği yağı ithalatının yüzde 80'ini, ithal ettiği buğdayın yüzde 85'ini Rusya ve Ukrayna'dan yaptı. Bu tablo nedeniyle, önümüzdeki aylarda hem ürün temininde zorluklar yaşanacağı hem de fiyatların büyük oranda artacağı belirtiliyor. Bu nedenle Türkiye'nin, Rusya ile Ukrayna arasında başlayan savaş dolayısıyla, ithal ettiği ayçiçeği yağı, buğday, arpa ve mısır gibi ürünleri önümüzdeki yıl içerisinde temin etmekte zorlanacağı açıktır. Bu nedenle, Rusya ile Ukrayna arasındaki savaş Türkiye'deki fiyatların yükselmesine ve yoksulluğun daha da derinleşmesine neden olacaktır.

Sayın Başkan, iktidarın yirmi yıldır uyguladığı yanlış ekonomi ve tarım politikaları sonucu, Rusya ve Ukrayna arasında yaşanan savaşın ekonomik etkilerini savaşan ülkelerden önce Türkiye yaşamaya başlamış ve kriz derinleşmiştir. Her konuda dışa bağımlı ve üretim olmayan bu ekonomik yapıda şimdi kimse sadece savaşa sığınmasın. Bu iktidar döneminde, bu savaştan önce de her gün daha fakirleştik, her gün daha yoksullaştık. Dış politikadan ekonomiye kadar bütün alanları yıllardır yönetemeyen bu iktidar, acı reçetesini şimdi sadece savaşı bahane ederek halkımıza ödetmek istiyor. Ülkenin bütün kaynaklarını yandaşa peşkeş çeken bu iktidara yurttaşın zerre kadar güveni kalmamıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

SAİT DEDE (Devamla) – Tamamlıyorum Başkanım.

Yurttaşların yağ kuyruklarına girmek zorunda kaldığı, çocuklarına bez dahi alamayacak düzeye geldiği, esnafın kepenk kapattığı, kira, enerji fiyatlarının tavan yaptığı bu kriz sürecinde asgari ücret elbette erimiştir.

İzler ettiğimiz sebeplerden dolayı, yoksulluk ve açlık sınırında yaşanan artışın önlenmesi, asgari ücretin yeniden tespiti ve incelenmesi amacıyla bir araştırma komisyonu kurulması elzemdir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Sayın Arslan Kabukcuoğlu.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Halkların Demokratik Partisinin vermiş olduğu Meclis araştırması önergesi üzerine İYİ Parti Grubum adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlarım.

Ülkemizde 2013 yılından bu tarafa millî gelir daima düşmektedir. Bunun Türkçesi, hepimiz bir önceki yıla göre fakirleşiyoruz. Dünya fakirleşiyor mu? Hayır. Bu durum bize has, etrafımızdaki ülkeler varlıklarını artırıyor, bölgenin fakirleşen ülkesi biziz. Hükûmet, yetki ve sorumluluğunda gelişen olayları başka nedenlere mal etmekte mahirdir. Hükûmet, ekonomideki başarısızlığı neredeyse Jüpiter'e düşen gök taşına bağlayacak. Tarım ülkesiydik, açlık ülkesi olduk. Çiftçi, evinin kapısından kafasını çıkaramıyor. Mazotun litresinin 25 Türk lirası olduğu yerde üretim haliyle durur. Ülkemiz tarihinde görülmemiş bir zam furyası içindeyiz. Milletimiz haklı olarak "Bu zamlar ne zaman bitecek?" diye soruyor. 1 Ocaktan itibaren mazota, benzine 25 kez zam geldi. Ne yazık ki insanlar 1 litre mazot için benzinliğin kapısında yatacaklar. Savaşan ülkelerin enflasyonları yüzde 8, yüzde 10; barış ülkesi olan bizde ise enflasyon yüzde 54'tür. Onlar savaşıyor, biz savaşmaktan da kötü durumdayız. Bu beceriksizlik, bu iradesizlik ülkeyi batırmıştır. Yapılacak her türlü maddi düzenleme, çöle düşen yağmur gibi gökyüzünde buhar olmaktadır.

Asgari ücret hesabı yılda 1 kez yapılamaz. 21 Ocakta ilan edilen asgari ücret 405 dolar iken davulla zurnayla 2022 yılında ilan edilen asgari ücret sadece 295 dolardı. Açlık sınırı 2021 Şubat ayında 2.736 lira iken 2022 Şubat ayında asgari ücretin 300 lira üzerine çıkarak 4.453 lirayı bulmuştur. 2021 Şubat ayında 8.912 lira olan yoksulluk sınırı ise yüzde 69,8 artarak 15.139 liraya çıktı.

İYİ Partinin iktidar planları ve projeleri hazırdır. İlk genel seçimde bu Hükûmet gidecek; bu, Hükûmetin lehine olan bir şey aslında. Sayın Cumhurbaşkanı 1990'lı yılların yoksulluğundan bahsediyor, 2022 yılını istisna ediyor olmalı. Türkiye Cumhuriyeti ve Türk milleti böyle bir yokluk yaşamadı, savaşan ülkeler dahi yaşamıyor. Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener, iktidarın kendi eliyle yol açtığı yüksek enflasyon yüzünden asgari ücretteki artışın dört ayda eriyeceğini, o yüzden üç aylık periyotlar hâlinde asgari ücretin tespit edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Devamla) – Hükûmet, asgari ücretle çalışan vatandaşlarımızın hayatlarını idame ettirmek ve çalışanlarımızın emeğini enflasyona karşı korumak istiyorsa bunları yapmalı, en geç üç ayda bir asgari ücreti belirlemelidir.

Bu bilgiler dâhilinde asgari ücretle ilgili ve Türkiye'nin yoksulluğuyla ilgili gerekli düzenlemelerin yapılmasını talep ediyoruz.

Yüce Meclisi saygıyla selamlarım. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Kani Beko.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA KANİ BEKO (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; HDP grup önerisi üzerine söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, hepinizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Bugün ülkemizde çok ağır bir ekonomik kriz yaşanmaktadır. Bu krizden tüm yurttaşlarımız etkilenmektedir fakat en çok, dar gelirli ve asgari ücretli emekçilerimiz etkilenmektedir. Saray yönetimi, başta gıda olmak üzere her gün doğal gaza, elektriğe, benzine, mazota arka arkaya yaptığı zamlarla işçiyi, yoksulu, işsizi, emekliyi, çiftçiyi, öğrenciyi, dar gelirli yurttaşları kar altında bırakmıştır. Yılın hemen başında iktidarın yüzde 50 zam yaparak 4.253 liraya çıkardığı asgari ücret daha cebe girmeden açlık sınırı 4.552 lira, yoksulluk sınırı ise 15.140 lira olmuştur maalesef. Sarayın yanlış ekonomi politikaları nedeniyle TL tarihinde görülmediği kadar değer kaybetmiş ve bu durumda etten süte, ekmekten yağa kadar birçok temel gıdaya zam gelmiştir. AKP'nin on dokuz yıllık iktidarında zengin daha da zengin olurken sizin sayenizde açlık, sefalet maalesef ülkemizde diz boyu olmuştur. Asgari ücretlinin maaşının yarısı çocuk bezi ve mamasına giderken çocuk bezi alamayanlar muşamba kullanmak zorunda kalmışlardır. Bebek mamaları artık marketlerle kilitli paketlerde satılmaktadır. Bu maaşlarla geçinmeye çalışan aileler çocuklarına süt bile alamaz duruma gelmişlerdir. Elektrik ve doğal gaz parasını ödeyemeyen asgari ücretliler kışın akrabalarıyla birlikte aynı evi paylaşmak zorunda kalmışlardır. O nedenle diyoruz ki yılın daha başında enflasyon karşısında eriyen asgari ücret yeniden belirlenmelidir. Bu olağanüstü zamlar nedeniyle tüm maaş ve ücretler en az asgari ücret artış oranı kadar artırılmalıdır. İşçilerin, kamu çalışanlarının, emeklilerin maaşlarını enflasyona karşı korumalı, bunu yapabilmek için eşel mobil sistemi mutlaka uygulanmalıdır. 1.500 lira maaşla geçinemeyen ve akşam karanlığında pazar yerlerinde pazar artıklarını toplayan emekliyi, yarattığımız bu utanç tablosunu, gelin, bir de siz izleyin. En düşük emekli aylığı en az asgari ücret düzeyine çekilmelidir, EYT'lilerin emeklilik hakları derhâl verilmelidir. Kamu çalışanlarına da ayırsız 3600 ek gösterge kesinlikle verilmelidir. Elektrik, su, doğal gaz ve internet faturalarına yapılan zamlar geri alınmalı, faturalar vergi ve kesintiden muaf tutulmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın sözlerinizi.

KANİ BEKO (Devamla) - Zaten her yaptığımız alışverişe vergi verdiğimiz için devlet eliyle soyguna dönüşen vergiler; MTV (motorlu taşıtlar vergisi), ÖTV (özel tüketim vergisi), KDV (katma değer vergisi), stopaj vergisi kesinlikle kaldırılmalıdır. “Çiftçiye ve köylüye anayasal hakkı olan millî gelirin yani gayrisafi millî hasılanın en az yüzde 1'i verilir.” denilmesine rağmen 2006 yılından bu yana vermediniz; köylüyü, çiftçiyi de maalesef perişan ettiniz. Bugün, işçinin, yoksulun, emeklinin, dul ve yetimlerin, çiftçinin, memurun, emeğiyle geçinenlerin geleceğini ipotek altına aldınız, elinde avucunda kalmış son kuruşa göz diktiniz ancak krizin bedelini emekçiye, yoksula, emekliye ödetemeyeceksiniz. Bizim burada bir önerimiz var: Ekonomik ve Sosyal Konsey derhâl toplanmalı diyoruz.

Beni dinlediğiniz için sizleri sevgi ve saygılarla selamlıyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Orhan Yegin.

Buyurun Sayın Yegin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ORHAN YEGİN (Ankara) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; aziz milletimizi ve onu temsil eden Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Kıymetli milletvekilleri, özellikle tüm dünya, istinasız tüm ülkeler, tüm milletler, hepimiz çok zorlu, çok olağanüstü bir dönemden geçiyoruz. Bu anlamda, dünya tarihinin belki de en acı bir kesitine hep beraber tanıklık ediyoruz diyebiliriz.

İki yıl önce küresel bir salgınla sarsılan dünya, şu an belki de bir dünya savaşının eşğine gelmiş durumda. İnsanlık salgının ekonomik, sosyal, psikolojik yıkımını tam atlarmaya başlayacak bir umut yeşertmiş iken şimdi de Rusya ve Ukrayna arasındaki yaşananlar hem küresel piyasaları hem de sosyolojik dengeleri maalesef altüst etmeye hazır durumda beklemekte. Rusya'nın Ukrayna işgaliyle başta enerji olmak üzere birçok sektör bu gerilimden maalesef çok olumsuz etkilendi. Enerji ve emtia fiyatlarının artması zaten pandemiyle dünyada ortaya çıkan yüksek enflasyonu iyice tetikledi ve bir enflasyon sorununu bütün dünyada önümüze koydu. Pandemi öncesinde 40 dolar olan petrol fiyatları, son gelişmelerin küresel petrol arzını olumsuz etkileyeceğine yönelik endişelerle beraber 133 dolarları gördü. Altın fiyatları son dokuz ayın en hızlı aylık artışını kaydetti. Avrupa başta olmak üzere tüm ülkelerde enflasyonda yükselişin hızlandığını gördüğümüz bir dönem yaşıyoruz.

Yine, Karadeniz bölgesindeki 2 büyük buğday ihracatçısı Ukrayna ve Rusya'nın savaş hâlinde olması buğday ve mısır fiyatlarının artmasına sebep oldu. Ukrayna ve Rusya, küresel ayçiçeği yağı ihracatının yaklaşık yüzde 80'ini gerçekleştirdiğinden, bitkisel yağ fiyat endeksinde ciddi artışların ortaya çıktığı bir dönem yaşıyoruz. Görüldüğü gibi, maliyetlerin artması bir sarmal gibi tüm dünyada fiyatları artırırken biz ve Avrupa ülkeleri gibi petrol ithali yüksek olan ülkeler bundan maalesef daha fazla etkilenir hâle geliyor.

Kıymetli milletvekilleri, tüm bu hayatı zorlaştıran, genel dengeyi ve düzeni bozan küresel gelişmelere rağmen, biz Türkiye olarak süreci doğru yönetmeye, bu güzel ülkemizin ve aziz milletimizin bu yaşanan olumsuzluklardan en az etkilenmesi için doğru pozisyonlar almaya ve isabetli adımlar atarak zorlaşan hayatın daha ağır bir yük hâline gelmesine mani olacak adımlar atmaya çalışıyoruz. Bunun sonucu olarak küresel manada var olan tüm olumsuzluklara rağmen, mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı, evet, yetersiz olsa da aralık ayında bir önceki aya göre 0,1 puan azalarak 11,2 oldu. Bu dönemde istihdam oranı yüzde 47, iş gücüne katılım oranı 52,9 düzeyinde gerçekleşti. 2021 yılında cari işlemler açığı yıllık bazda yüzde 58,1 daralarak 14,9 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ORHAN YEGİN (Devamla) – Başkanım, teşekkür ederim.

Vergi gelirlerindeki artışın da etkisiyle merkezî yönetim bütçe dengesi ocak ayında 30 milyar TL fazla verdi. Başta gıda olmak üzere, birçok üründe KDV indirimleri ve ÖTV indirimleri oldu.

Kıymetli milletvekilleri, zor günler geçiriyor dünya, biz de bu dünyanın bir parçasıyız ama sanki her olumsuzluğa Hükûmet sebep oluyormuş, benzine, mazota, enerjiye sanki keyfî zamlar yapılmış gibi bir algı oluşturmak insafa ve vicdana sığmaz. Elbette ki haklı eleştiriler de var yani asgari ücretin alım gücü elbette tartışılabilir, tartışılmalıdır. Hatta, evet, asgari ücret bir istisna ücret olmalıdır. Evet, asgari ücretle çalışan sayısını en alt düzeylere indirmemiz gerekiyor ki bu konuda elimizden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyoruz. Ancak bugünün stresini, zorluklarını anlamak için biraz daha küresel duruma, bölgesel sıkıntılara ve tüm şartlara bakarak olaylara bir yorum geliştirmemiz gerekiyor.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Halkların Demokratik Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- CHP Grubunun, Sivas Milletvekili Ulaş Karasu ve arkadaşları tarafından, kamudan ihale alan firmaların yaşadığı sorunların araştırılması amacıyla 8/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Mart 2022 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

9/3/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 9/3/2022 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Engin Özkoç

Sakarya

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Sivas Milletvekili Ulaş Karasu ve arkadaşları tarafından, kamudan ihale alan firmaların yaşadığı sorunların araştırılması amacıyla 8/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (3247 sıra no.lu) diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 9/3/2022 Çarşamba günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ulaş Karasu, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ULAŞ KARASU (Sivas) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kamudan ihale alan firmaların yaşadığı sorunların tespit edilmesi amacıyla vermiş olduğumuz araştırma önergesi hakkında söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle “kamu” ve “ihale” denilince Cumhur İttifakı'nın aklına 21/B'yle dolar garantili, geçiş garantili ihaleleri verdiğiniz, milletin cebini hortumlayan 5'li çete gelebilir, “Bunların ne sorunu var?” diye düşünebilirsiniz. Baştan söyleyeyim, sayenizde onların hiçbir sorunu yok ama hiç merak etmeyin, onlarla hesap günü yaklaşıyor. Siz onları düşünürken biz, kamudan ihale alıp mağdur olan 80 bin müteahhidi, binlerce servis taşımacısını, hazır yemek sektörünü, mağduriyet yaşayan vatandaşlarımızı düşünüyoruz. 19 Ocakta Mecliste, kamudan ihale alan firmalara fiyat farkı ödenmesini öngören kanun kabul edildi, 24 Şubatta da Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle detayları açıklandı. O gün bu kürsüden uyarılarda bulunmuştum, fiyat farkı ödemesinin yetersiz olduğunu, sektörün zaten iki yıldır can çekiştiğini, altı aylık periyot için fiyat farkının hiçbir anlam ifade etmediğini, tasfiye hakkı olmadan sektörde yaşanan krizin bitmeyeceğini söylemiştim. Ancak tüm uyarılarımıza rağmen kanun maddesi mevcut hâliyle geçti ve bahsettiğimiz senaryo ne yazık ki gerçekleşti.

Ben her gün onlarca müteahhitten telefon alıyorum; eminim, aynı kişiler sizlere de ulaşmaya çalışıyorlardır. Bana söyledikleri şu: “İktidar bizi idam sehпасına çıkardı, boynumuza ipi geçirdi, geriye bir tek tabureyi çekmek kaldı. Bizim durumumuz bir idam mahkûmundan farksız.” Allah aşkına, emeğiyle, alın teriyle, namusuyla iş yapan binlerce kişiyi bu hâle getirmeye ne hakkınız var? Tehlikenin farkında değilsiniz; müteahhitler batarsa alt taşeronundan ürün tedarikçisine, yüz binlerce inşaat işçisinden finans sektörüne kadar her sektörde büyük mağduriyetler yaşanacak. Kur korumalı mevduatla, bankada dövizli olana üç ayda bir kur farkı veriyorsunuz; peki, bu ülkede üreten, katma değer sağlayan, istihdam yaratan yüz binlerce kişinin günahı ne? Tek talepleri hakkaniyetli bir düzenleme. Bakan Nebati “Gözlerimdeki ışıltıyı görüyor musunuz?” diyor ya, ekmeğini inşaat sektöründen kazanan milyonlar Bakan Nebati'nin gözüne bakınca iflası görüyor, yazılan çeki, batık krediyi görüyor, yoksulluğu görüyor, işsizliği görüyor. Bakın, son bir yılda inşaat demiri 5.500 TL'den 16 bin TL'ye, hazır beton 300 TL'den 750 TL'ye, çimento 300 TL'den 800 TL'ye çıktı. Bir an önce gerekli

önlemleri almazsanız müteahhitler inşaatları durdurmaya, teminat mektuplarını yalmaya mecburlar ve bu gerçekleştiği takdirde sektörde çalışma barışı diye bir şey kalmayacağını, adım attığımız her yerde yarım kalmış inşaatları göreceğinizi bilin.

Değerli milletvekilleri, aramızda mazotun litre fiyatını bilen var mı? Ben, bu kürsüye çıkmadan önce 22 lira 90 kuruşturdu, yarın da 25 TL'yi geçeceği belirtiliyor. Artık akaryakıtta gelen zamları takip edemez hâle geldik. Biz böyleyken servis, taşımacılık sektörünün hâlini bir düşünün. Hepsı ellerinde hesap makinesi, televizyonun karşısında akaryakıtta gelen zam haberlerini bekliyorlar, her zam haberinde biraz daha zarar ediyorlar çünkü ihaleyi aldıkları tarihte mazotun fiyatı 6,5 TL'ydi, şimdi 25 TL. Sadece mazot yüzde 300 zamlandı; yedek parça, bakım masrafı derken tüm girdi kalemlerinde en az yüzde 200'lük artış yaşandı. Yine, hazır yemek sektöründe de durum farklı değil, vatandaşlar yağ kuyruğunda, et kuyruğunda, ekme kuyruğundayken, gıda fiyatları almış başını gidiyorken hazır yemek sektörü yüzlerce kişinin yemek ihtiyacını bu zamlarla nasıl karşılayacak? Siz gelin hesap edin.

Velhasıl, bugün, bu firmaların çok büyük bir bölümü kamudan ihale aldığına bin pişman durumda; hepsi zarar etme noktasını geçti, iş artık batma noktasına geldi. Bu yanlış düzeltmek, bu sorunları tespit edip gidermek bu Meclisin asli görevidir.

Sizleri önergemize destek olmaya davet ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Sayın Bedri Yaşar, buyurun. (İYİ Parti sıralarında alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bu geçtiğimiz yılın sonunda, Mustafa Elitaş Bey'le beraber bu kanunun çıkması için fiyat farkı kararnameyle ilgili, burada gündemdeyken de biz hatırlatmıştık, demiştik ki: Sizin çıkaracağınız bu fiyat farkı kararnameyi hiçbir yaraya merhem olmayacak; sadece 7'nci ayın 1 ile 31'i arasında bu fiyat farkını veriyorsunuz, bu da genelde yaklaşık yüzde 10 fiyatları değiştiriyor. Yine, buna paralel dedik ki: Sizin muhakkak tasfiye kararnameyi çıkarmanız lazım. "Yok, bunlar müteahhit; geçmiş dönem kazançlarına sayınlara." dediniz.

Buradan müteahhit defalar söyledim, siz "müteahhit" deyince karıştırıyorsunuz; mahşerin beş atlısı başka bir şey, bu 40 bin gariban başka bir şey. Onların böyle bir derdi yok zaten; onlar yolcu garantili, araç garantili, hasta garantili, dolar bazlı taahhütleriyle bu işi yapıyorlar, hatta tam tersine göbeklerini ovuşturuyorlar fiyatlar arttığı sürece, yetmiyor, devlet onları bir de takviye ediyor. Bakın, bu 40 binin üzerindeki müteahhit aynı zamanda, şu anki mevcut istihdamın yüzde 5'ini, yüzde 6'sını karşılıyor. Bu ne demek, biliyor musunuz? Yaklaşık 1 milyon 200 bin, 1 milyon 300 bin kişiye iş veriyorlar. Bunların zaten iki yakası bir araya gelmiyor. Her biri bugün TOKİ'de, il özel idarelerinde, hatta KÖYDES projelerinde bile diyor ki: "Kardeşim, fiyat farkı alamazsınız." Daha bunu bile anlayamayan, uygulamaya çalışan bir sürü insan var. Yetmiyor, diyor ki: "Bu mektupları yakarsanız da kurtulamazsınız." Niye? "Oluşan fiyat farkını da size rücu edeceğiz." diyor. Bakın arkadaşlar -arkadaşımızda ifade etti- inşaat sektörünün alt grupları var; sayarsak elektrikçisinden, mekanikçisinden, sıvacısından, yemekçisinden, nakliyecisinden, selam vereninden, selam alanından 300'ün üzerinde alt sektör var; bunların tamamı bunlardan etkileniyor. Yani bugün, düşünebiliyor musunuz mazot fiyatını, düşünebiliyor musunuz çimentodur, betondur, demirdir? Sizin verdiğiniz yüzde 10 fiyat farkıyla bu işlerin altından kalkması mucize bile değil. Hâlbuki devletin birinci görevi, en azından bu alan içerisinde, bu sorumluluk duygusu içerisinde bunların da yanında olması.

Bakın, siz inşaat sektörden geliyorsunuz, bugün demir 16.250 lira. 16.250 lira, siz bugün, 2022 birim fiyatlarıyla -ben size söyleyeyim- sıfır tenzilatla verseniz para kazanmaları mümkün değil. Bakın, daha yeni açıklandı 2022 birim fiyatları; sıfır tenzilatla verin, bu işi yapacak insan bulamazsınız. Onun için, bakış açınızı lütfen değiştirin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) - Toparlıyorum Başkan.

Ne olur? Şimdi, hiç olmazsa dedik ya, hiç olmazsa... İş alanlar daha işe başlamadılar, hiç başlamayan var, yüzde 10 gerçekleştiren var, yüzde 20 gerçekleştiren var; hiç olmazsa bunlara bir tasfiye hakkı verin dedik veyahut şu fiyat farkını doğru düzgün verin insanlar işlerini yapsınlar. Buradan altını çiziyorum, yapmadığınız her işin devlete maliyeti en az 3 katı, en az 3 katı yani tasfiye etti, teminat mektubunu yaktı, tekrar ihaleye çıktınız, tekrar yaptırmaya kalktınız -buradan söylüyorum- bunun kamuya zararı en az 2 katı, 3 katı. Ama onlar “Hiç olmazsa utanma pazarı -şerefimiz var, onurumuz var- zarar edelim, az zarar edelim ama bu işleri yapalım; bize destek olun.” diyor. Bundan daha haklı nasıl bir talep olur, nasıl izah edilebilir? Lütfen, siz de bu işi bir daha gözden geçirin. Geçen söylemiştim “Üzerinde çalışalım.” diyordu.

Ben bu önergeyi destekleyeceğimizi buradan ifade ediyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Erol Katırcıoğlu, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kamudan ihale alan şirketlerin durumu kötü yani hepimiz biliyoruz; zaten başka türlü olma ihtimali de yok. Neden yok? Çünkü genel olarak bu ihaleler verilirken pandemi gibi bir mesele, Ukrayna savaşı gibi bir mesele dikkate alınarak verilmedi, dolayısıyla da bu türden hesaba katılması zor olan hadiseler sonucunda, efendim, maliyetler arttı ve dolayısıyla da fiyatlar arttı vesaire. Dolayısıyla da yani kamudan ihale yoluyla iş almış olan şirketlerin durumları parlak değil. Dolayısıyla da bu konu araştırılması gereken bir konu. Sadece inşaat sektöründen söz etmek doğru da değil çünkü kamu ile özel sektör arasındaki ilişkiler esasında kamunun dışında da birçok sektörü kapsar. Dolayısıyla da bu araştırma önergesi isabetli bir önerge ve bu çerçevede bir araştırma komisyonu kurulmasında büyük yarar var gibi geliyor bana.

Efendim, konunun bir başka önemli tarafı şudur: Kamu ve özel sektör arasındaki ilişkiler. Türkiye’de en azından, kamu, sermaye birikim aracı olarak işlev görür yani şunu kastediyorum: Kamu ihaleleri çerçevesinde özel kesimde sermaye birikimi sağlanır; işte, ne bileyim, on dokuz yılda 190 defa Kamu İhale Kanunu’nun değişmiş olması esasında bunu yansıtıyor ama bunun da ötesinde ihalelerin çoğunun, özellikle büyük ihalelerin çoğunun davet usulüyle yapılabilen olmuş olması da bence bunu açıkça ortaya koyuyor.

Şimdi, bu da bu araştırma önergesi içinde ele alınması gereken bir mesele yani diyebiliriz ki, işte, inşaat sektöründe ihale almış olan 40 bin şirketten bahsediliyor, hadi bunlar o kadar önemli olmayabilir ama değerli arkadaşlar, Türkiye’nin oligarkları da bu süreçte ortaya çıkmıştır. Yani bugün itibarıyla “5’li çete” falan diye konuşuyoruz ama aslında “5’li çete” derken yani 5 kişiden ya da 5 şirketten oluşan bir durumdan söz etmememiz lazım; o, bir sembol. Peki, arkasında ne var? Arkasında, arkadaşlar, şu var: Tıpkı Rusya’da olduğu gibi -nasıl ki Rusya’da- efendim, düzen değişirken oligarklar ortaya çıktıysa Türkiye’de de Adalet ve Kalkınma Partisinin yönetiminin belli bir noktasından sonra, efendim, Türkiyeli oligarklar oluşmuştur ve oluşmaktadır da. Dolayısıyla da bu araştırma önergesi eğer konuşulacaksa bunun da dikkate alınmasında büyük bir yarar var çünkü gerçekten de bu mesele Türkiye’nin gelişme süreciyle de çok yakından ilgili.

Yani çok vaktim kalmadı, galiba bir dakika vereceksiniz Sayın Başkan, teşekkür ederim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

EROL KATIRCIOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, bakın, 1960'tan itibaren Türkiye'de uygulanan sistem, Türkiye'yi 1980'li yıllarda 70 sente muhtaç bir ülke hâline getirdi ve bu modelin içinde en önemli unsurlardan bir tanesi de KİT sistemiydi, KİT'lerdi ve siyaset, o dönemde KİT'leri kullanarak sermaye birikimi yarattı. Yani bugün itibarıyla Koç, Sabancı vesaire diye sayıyoruz ya o dönemin sermaye gruplarını ama emin olun, o dönemin sermaye gruplarını oluşturan sürecin başında da kamu var idi çünkü siyasetçiler kamuyu, özel sektörün sermaye birikimini sağlamak için kullanıyor, özel sektör de doğrusunu isterseniz siyasetçilere fazla dokunmamayı tercih ediyor, onları destekliyor.

Hepinize saygılar sunuyorum. (HDP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Bülent Tüfenkci.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Sayın Başkan, değerli milletvekillerimiz; 2020 yılında bütün dünyayı etkisi altına alan, dünya ticaretini daraltan salgın etkisinin 2021 yılının sonuna doğru azalmasıyla birlikte emtia fiyatlarının anormal şekilde artmasıyla bütün dünyada ekonomik bir dalgalanma meydana geldiği ve enflasyonun bütün dünyayı etkisi altına aldığı hepimizce bilinmektedir. Elbette ki yaşanan hadiselerin Türkiye'de de ciddi etkilerinin olduğunu farkındayız. Bunun etkilerini en aza indirmek için Hükümetimiz her türlü tedbiri almıştır, almaya da devam etmektedir; bu tedbirleri alırken yalnızca bir kesimi hedef almamakta, bütün kesimlerin bu enflasyondan en az etkilenmesi noktasında tedbirler almakta. Bu kapsamda da geçtiğimiz günlerde, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na geçici 5'inci madde eklenmiş, bu noktada da 4737 sayılı Kanun'a göre ihalesi yapılan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla devam eden sözleşmelerde ihale dokümanlarında fiyat farkı verilip verilmemesine bakılmaksızın bütün ihalelerde ek fiyat farkı uygulanması hükmü getirilmiştir. Tabii, bu yeterli mi, yetersiz mi; tartışılabilir ama esas itibarıyla, bu sözleşmelere devir imkânı da getirilmiş, isteyen müteahhit arkadaşlarımız, yapamayacağını düşünen arkadaşlarımız bir başka müteahhit arkadaşına devredebilir. Bu devirlerde de hiçbir kısıtlama getirmedik. Ayrıca, damga vergisiyle ilgili de düzenleme yaparak “Bu devirlerde damga vergisi alınmaz.” dedik.

Değerli arkadaşlar, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın da ifade ettiği gibi, hiçbir vatandaşımızı enflasyona ezdirmeyeceğimizi ifade ettiğimiz gibi hiçbir kesimi de enflasyona ezdirmeyeceğiz. Hızlı artan girdi fiyatlarına rağmen Türkiye ekonomisi 2021 yılında yüzde 11 gibi bir büyümeyi yakaladı ve yine, girdi fiyatlarındaki artışa ve ekonomik daralmaya rağmen de 2021 yılı itibarıyla -döviz kurlarındaki artışları da dikkate aldığınızda- Türkiye, kişi başına düşen millî gelirini de 900 dolar artışla 9.535 dolar olarak gerçekleştirdi. Bütün bu sıkıntılara rağmen biz, Hükümet olarak tedbirlerin hızlı bir şekilde alındığını görüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Devamla) – Eğer bu konuda düzenleme yapılması gerekirse zaten Meclisimiz ve Hükümetimiz bu noktada gerekli çalışmaları yapıyorlar, müteahhitlerin paralarını öncelikli olarak ödemeye çalışıyorlar, bu noktada her türlü tedbiri alıyorlar.

Ben, tekrardan Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum, Allah'a emanet olun diyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Oluç, yerinizden bir söz talebiniz vardı, onu vereceğim; buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

29.- *İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, iktidarı Boğaziçi Üniversitesinden elini çekmeye çağırıldığına ilişkin açıklaması*

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, şimdi, biraz sonra Millî Eğitim Komisyonundan gelmiş olan bir kanun teklifini görüşmeye başlayacağız; bir üniversite kuruluşu ve bir üniversitenin isminin değiştirilmesiyle ilgili. Maddelerde tabii arkadaşlarımız görüşlerini açıklayacaklar fakat ben, üniversiteler demişken aslında kurulu olan ve bir intikam duygusuyla yok edilmeye çalışılan bir üniversiteden söz etmek istiyorum, bunu hatırlatmak istiyorum. Yani öğretim üyeleri horlanan, bilimsel değerleri ve çalışmaları yok sayılan, öğrencileri itip kakılan, gözaltına alınan, tutuklanan, atanmış bir rektör tarafından ihbar edilen bir üniversiteden söz etmek istiyorum. İşten atılan akademisyenlerin olduğu, yine intikam duygusuyla işten atılan akademisyenlerin olduğu bir üniversiteden söz etmek istiyorum, Boğaziçi Üniversitesinden. Boğaziçi Üniversitesinde ilk önce, biliyorsunuz bir rektör atandı, ilk önce bir rektör atandı, Melih Bulu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Öğrenciler ve öğretim üyeleri bu atamaya karşı çıktılar dışarıdan atandığı için. Bir süre sonra Melih Bulu görevinden alındı, farkına bile varmadı. Tam bir felaket yaşandı. Sonra Naci İnci atandı, o da sorunları çözemedi çünkü aynı anlayışla işini devam ettirdi. Aslında öğrencilerin ve Boğaziçi'deki akademisyenlerin, öğretim görevlilerinin istedikleri bir tek şey var; kendi üniversitelerinde katılımcı ve müzakereci bir demokrasi anlayışının yöneticilerin belirlenmesinde geçerli olmasını istiyorlar. Bu kadar basit bir şey istiyorlar ama iktidar büyük bir intikam duygusuyla gerçekten bu üniversiteyi şu anda işlemez hâle getirdi. En son, üniversitenin fakülte yapısı da aslında hocası ve öğrencisi olmayan yeni fakülte kurulmasıyla dejenerede edilmekte ve en son 3 dekan hukuksuz olarak görevinden alındı Boğaziçi Üniversitesinde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Ve 1988'den günümüze Boğaziçi Üniversitesinin üst yönetiminde aktif olarak rol almış 46 akademisyen 5 Mart günü Eğitim Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesine dışarıdan dekan atanmasına karşı bir açıklama yaptılar. Aralarında Profesör Ayşe Buğra, Edhem Eldem, Şevket Pamuk, Binnaz Toprak gibi profesörlerin olduğu kişiler, 46 akademisyen bu durumun aslında Boğaziçi Üniversitesini nasıl dejenerede ettiğini ve bütün ilkelerini ortadan kaldırdığını çok açık bir şekilde anlattılar ve bunu protesto ettiler. Ben, üniversite kurulumu ve bir üniversitenin isminin değiştirilmesini tartışacağımız için yok edilmeye çalışılan Boğaziçi Üniversitesine dair de bu cümleleri söylemek ve iktidarı bir kez daha Boğaziçi Üniversitesinden elini çekmeye çağırmak istedim.

Teşekkür ederim söz verdiğiniz için.

V.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

4.- *AK PARTİ Grubunun, bastırılarak dağıtılan 319 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1'inci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine ve Genel Kurulun 9 Mart 2022 Çarşamba günü birleşiminde 316 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümünde yer alan maddelerin oylamalarının tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine ilişkin önerisi*

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

9/3/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 9/3/2022 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından, İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince grubumuzun aşağıdaki önerisinin Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Mahir Ünal

Kahramanmaraş

AK PARTİ Grubu Başkan Vekili

Öneri:

Bastırılarak dağıtılan 319 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1'inci sırasına alınması ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi,

Genel Kurulun 9 Mart 2022 Çarşamba günkü (bugün) birleşiminde 316 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümünde yer alan maddelerin oylamalarının tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi önerilmiştir.

BAŞKAN – Evet, öneri üzerinde söz talebi yok.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkeresi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) TEZKERELER**

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop ve beraberindeki Parlamento heyetinin Pakistan Ulusal Meclisi Başkanı Asad Qaiser'in vaki davetine icabetle Azerbaycan-Pakistan-Türkiye Üçlü Parlamento Başkanları İkinci Toplantısı'na katılmasına ilişkin tezkeresi (3/1881)

9/3/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Prof. Dr. Mustafa Şentop ve beraberindeki Parlamento heyetinin Pakistan Ulusal Meclisi Başkanı Sayın Asad Qaiser'in vaki davetine icabetle, Azerbaycan-Pakistan-Türkiye Üçlü Parlamento Başkanları İkinci Toplantısı'na katılması hususu 28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesi uyarınca Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.07

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.22****BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ****KÂTİP ÜYELER: Rümeysa KADAK (İstanbul), Abdurrahman TUTDERE (Adıyaman)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 65’inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1’inci sıraya alınan, Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ve 24 Milletvekilinin Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine başlayacağız.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN**GELEN DİĞER İŞLER****A) KANUN TEKLİFLERİ**

1.- Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ve 24 Milletvekilinin Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4258) ile Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 319) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 319 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Teklifin tümü üzerinde gruplar adına ilk söz, İYİ Parti Grubu adına Sayın İmam Hüseyin Filiz’in.

Buyurun Sayın Filiz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerinde İYİ Parti adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bu kanun teklifinde, İstanbul Ayvansaray Üniversitesinin adı “İstanbul Topkapı Üniversitesi” olarak değiştirilmekte ve Bursa’da “Mudanya Üniversitesi” adıyla bir vakıf üniversitesi kurulması teklif edilmektedir. Bu konularda görüşümüz olumludur.

Değerli milletvekilleri, bu üniversitenin kuruluşuyla, 207 olan üniversite sayımız 208’e çıkacaktır. Hemen belirtmeliyim ki Türkiye’de üniversite sayısının arttırılmasına da Mudanya Üniversitesinin kurulmasına da karşı değiliz ancak kırmızı çizgimiz, üniversitelerde nitelikli eğitim ve araştırma yapılıyor olmasıdır. Bu olmadığı takdirde, eğitimde boşa kürek sallamaya devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, toplam 645.079 öğrencinin eğitim aldığı vakıf yükseköğretim kurumlarının sayısı 77’ye ulaşmış ve yükseköğretim sistemi içerisinde önemli bir konuma gelmiştir. İstanbul’da 47 ve Ankara’da 13 olmak üzere, birçok ilde vakıf yükseköğretim kurumu mevcuttur. Hemen ilave etmeliyim ki eğitimin niteliği ve araştırma geliştirme çalışmaları açısından, devlet üniversitelerinde gördüğümüz sıkıntılar ve farklılıklar vakıf üniversitelerinde de fazlasıyla mevcuttur.

(x) 319 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Değerli milletvekilleri, Yükseköğretim Kurulu son birkaç yıldır vakıf üniversitelerinin işleyişi konusunda raporlar yayınlamaktadır. Bu raporlarda her ne kadar vakıf üniversitelerinde işlenen mali suçlar, akademik ortama uymayan birçok yanlış iş belirtilmemiş olsa da genel işleyiş hakkında bazı ipuçları vermektedir. YÖK'ün hazırladığı Vakıf Yükseköğretim Kurumları 2021 Raporu'nda, vakıf üniversitelerinin hukuki statüsünün Anayasa'mızın 130'uncu maddesine ve 2547 sayılı YÖK Kanunu'na tabi olduğu, vakıflar hukukuna göre işleyeceği ve asla kazanç amacı güdemeyeceği belirtilmektedir. Bu maddeler ve hukuki düzenlemeler olduğu hâlde, bazı vakıf üniversitelerinde mütevelli heyet başkanlarının üniversiteyi, şirket gibi bile değil, kendi özel mülkleri gibi yönettiği basına yansiyarak haberlere konu oldu. YÖK Kanunu'na göre atanan rektörlerin makamlarından kovulduklarına şahit olduk. Rektörün odasını basarak "Burası benim mülkumdür." diyen mütevelli heyeti başkanları gördük. Bunların kurduğu üniversitelerin ülkemize ne faydası olabilir?

Değerli milletvekilleri, vakıfların nasıl yönetileceği kanunda açıkça belirtildiği hâlde milyon dolarlık servetlerle bazı vakıf üniversitelerinin satıldığını gördük, hatta son yıllarda satılan bazı vakıf üniversitelerinin yabancı şirketler tarafından alındığı gazetelerde yer aldı. Yükseköğretim Kurulunun raporunda "Vakıf üniversitesinin kaynakları, kurucu vakfın katkıları ve öğrenci gelirleridir." ifadesi yer almaktadır. Maalesef, bu üniversitelerin pek çoğunun bu gelirler dışında gelirleri bulunmamakta ve vakıf katkısı çok sınırlı kalmaktadır. Burada da "vakıf" adı altında kurulan bu üniversitelerin öğrencilerden beslendikleri, öğrencilerden elde edilen milyarlarca liralık gelirlerin vakıf mütevelli heyetinin mülkiyetindeki bir servet gibi kullanıldığı anlaşılmaktadır. YÖK raporunda, öğrenci gelirleri, kamu desteği ve istimlak kanunlarının bu kuruluşlara tanıdığı yetkilerle palazlanan bu vakıf üniversitelerinin gelir-gider kalemlerinin kamu kuruluşlarındaki gibi şeffaf olması gerektiği ve kamuya açık bir tarzda denetlenmesi gerektiği dile getirilmiştir. Ancak görünen odur ki bu üniversiteler yeterince denetlenmiyorlar.

Değerli milletvekilleri, "Vakıf üniversitelerinin pek çoğu öğrenci gelirleriyle palazlanıyorlar." dedim, şimdi size iki farklı anlayışta vakıf üniversitesinden örnek vereceğim.

Birinci grupta adı uluslararası arenada hiç bilinmeyen üniversiteler var. Bu üniversiteler bir öğrencinin üniversiteye maliyetinin katbekat üstü ücret talep ediyorlar. Mesela öğrenci başına ortalama 6 bin lira harcayan bir üniversite bu öğrencilerden 12.500 lira ile 40 bin lira arasında ücret talep ediyor. Bu yapıdaki üniversitelerde reklam ve tanıtım için ayrılan bütçenin AR-GE bütçelerinden çok fazla olduğu hayretle izlenmektedir. Üniversitelerin, yasa gereği, araştırma ve geliştirme faaliyetlerine bütçe ayırması gerekir. Raporda yer alan istatistiklere bakıldığında bu tür vakıf üniversiteleri araştırma geliştirme faaliyetlerine çok sembolik harcamalar yapmışlar. Bu harcamalar karşılığında ortaya çıkan bilimsel ürünler hakkında da hiçbir bilgi yoktur.

Uluslararası arenada dünya üniversiteler sıralamasında zaman zaman ilk 500'e giren ve Türkiye'de çok bilinen nitelikli vakıf üniversitelerinden de bir örnek vereyim. Öğrenci başına yaptığı 50 bin lira civarında harcamaya karşılık 2021-2022 eğitim yılı için öğrenciden 62.100 lira ücret talep ediyor. Vakıf üniversitelerinden bahsederken biz de bu iki grubu ayırt etmek durumundayız, hepsini aynı sepete koyamayız.

Değerli milletvekilleri, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na göre "Vakıflarca kurulan yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarının nitelikleri devlet yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanlarının niteliklerinin aynıdır." denilmektedir. Ayrıca 15 Nisan 2020'de kabul edilen 7243 sayılı Kanun'la Yükseköğretim Kanunu'nda yapılan değişiklik uyarınca "Vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarına, unvanlarına göre devlet yükseköğretim kurumlarında ödenen ücret tutarından az ücret verilemez." denmesine rağmen bu üniversiteler, öğretim üyelerine yasada belirtilen ücretleri de ödemiyorlar. 2022 Ocak ayında üniversite öğretim üyelerine enflasyon oranının dörtte 1'i kadar zam yapıldı. Bu yanlışlık denetlenmeli ve mağduriyetler giderilmelidir.

Değerli milletvekilleri, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı OECD ülkelerinde ortalama olarak 30'dur. Ancak vakıf üniversiteleri raporunda, öğrenci sayısı 30 binin üstünde olan birkaç vakıf üniversitesinde öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısının 50 ile 65 arasında olduğu belirtilmiştir. Kampüsü ve yeşil alanı bile olmayan bu vakıf üniversitelerinde az sayıda öğretim üyesiyle bu kadar çok öğrenciye nitelikli bir eğitim nasıl verilebilir? Bu kuruluşlara, bu suistimalleri yapma imkânını kimler veriyor? YÖK neden Vakıflar Kanunu'nu ve YÖK Kanunu'nu ihlal eden bu kuruluşlara fırsat veriyor, anlamakta güçlük çekiyoruz.

Değerli milletvekilleri, vakıf üniversitelerini kendi içinde karşılaştırsak bazıları fiziksel imkânlar açısından çok gelişmiş, bazıları bir binaya sıkışık şekilde eğitim vermektedir. Kontenjanlar bazılarında dolarken bazılarında yüzde 40 düzeyinde kalmaktadır. Bazılarında programlara... Mesela Bilkent Üniversitesi elektrik elektronik programına en düşük 19.007'nci sıradaki öğrenci girerken başka bir vakıf üniversitesinde aynı programa 299.775'inci sıradaki aday giriyor yani 300 bine 225 kişi kalmış; dört yıl sonra 2 öğrenci de elektrik elektronik mühendisi oluyor, kalite farkını dikkatlerinize sunmak istiyorum.

Vakıf üniversitelerinin tümünde 4 milyon basılı kitap bulunmaktadır. Bilkent Üniversitesinde 513 bin kitap varken bir başka vakıf üniversitesinde sadece 1.428 kitap bulunmaktadır ki birçok kişinin şahsi kütüphanesinde bundan daha fazla kitap vardır.

Kısacası, Türkiye'nin en iyi üniversiteleri arasına giren vakıf üniversiteleri var, eğitim düzeyi liseden ileri gidememiş vakıf üniversiteleri de var. Hedef, alınacak tedbirlerle, hepsinin iyi düzeyde olmasını sağlamaktır. Yeni kurulacak olan Mudanya Üniversitesi mütevelli heyeti ve rektöründen, bahsettiğim konuları dikkate alarak iyi üniversiteler arasında yer alması konusunda gerekeni yapmalarını beklediğimizi ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, sözlerime son vermeden önce tekrar hatırlatmak isterim ki vakıf kanunlarını ihlal edenler, yetim malı çalanlar gibidir. Sayın Maliye Bakanı, siz bu kuruluşların mali konularda yasaları çiğnemesine müsaade edemezsiniz. Sayın YÖK Başkanına da sözüm var: Sayın YÖK Başkanı, birçok vakıf üniversitesinin devasa reklam harcamalarıyla gençlerin umutlarını çalmalarına seyirci kalmazsanız. Siz, TYT ve AYT'de barajları kaldırmakla gençlerimizi bu vakıf üniversitelerinin sömürü çarklarına yönlendirdiğinizi bilmiyor musunuz?

Değerli milletvekilleri, Türkiye ekonomisinin yönetimi iktidarın kayırmacılığa, rüşvet ve yolsuzluğa sapanan politikalarıyla felaketin içine sürüklenmiştir. Halkımız bu felaketi acı bir şekilde yaşıyor, bunu hepimiz görüyoruz.

Üzülerek belirtiyim ki ekonomide yaşadığımız felaketin bir benzerini de eğitim, çalışma ve uzmanlaşma alanında görüyoruz. Bunu gençlerimiz yaşıyor, karamsarlıkla hayata tutunmaya çalışıyor. Üniversite mezunlarımızın iş bulma umutları gittikçe azalıyor. Öğretmenlik eğitimi alanların bile çoğu garsonluk yapıyor, tezgâhtarlık yapıyor, öğretmenliğe atanabilmek için yıllarca KPSS sınavlarına hazırlanıyor; sınavı kazananlar ise yandaş anlayışla yapılan mülakat barajını aşamıyor, psikolojileri bozulan öğretmen adayları intihar ediyor. Fen edebiyat fakülteleri gibi temel bilim eğitimi veren okullar öğrenci bulamamaktadır, buna karşılık öğrencisi olmayan bölümlerde çok sayıda profesör, asistan ve öğretim görevlisi istihdam edilmektedir. Üniversite sonrası iş bulanların önemli bölümü ise meslekleri dışında, asgari ücretle ve günde on saat çalıştırılmaktadır. TÜİK verilerine göre, 40 bini 30 yaş altında olmak üzere 110 binin üzerinde işsiz mühendis bulunmaktadır, 700 bin civarında öğretmen işsizdir, iktisat fakültelerinden mezun olup iş bulamayanların sayısı 500 bine yaklaşmıştır.

Değerli milletvekilleri, işsizliğin sebeplerinden biri, iktidarın üniversite mezunlarına yönelik bir istihdam politikasının olmamasıdır. Bir diğer ve çok önem verdiğimiz sebep, kontenjanların tespitinde arz talep dengesinin gözetilmemesidir. İhtiyaçtan fazla bölümler, fakülteler açılmaktadır. 2018’den bu yana 28 fakülte kapatılmış, 194 fakülte açılmıştır. Bu fakültelerin hangi ihtiyacı karşıladığını merak ediyoruz. En son 3 eczacılık fakültesi açılmıştır; eğitim veren 47 eczacılık fakültesinden sadece 14’ünün akredite eczacılık eğitimi verebileceğini de hatırlatmak istiyorum. Altyapıdan ve yeterli eğitim kadrosundan yoksun olarak açılan yeni fakülteler sunulan eczacılık eğitiminin niteliğini her geçen gün azaltmıştır ve azaltmaya devam etmektedir. 2016 yılında Sağlık Bakanlığınca yayınlanan Sağlık İş Gücü Raporu’nda 2023 yılında yüzde 30 eczacı istihdamı fazlasına dikkat çekilmişken eczacılık fakültelerine 3.500’ü aşkın kontenjan ayrılması ve her yıl 2 binden fazla öğrencinin eczacılık fakültesinden mezun olması yakın gelecekte geri dönüşü zor sonuçlar doğuracaktır. Benzer durum yükseköğretimdeki diğer disiplinler için de geçerlidir.

Değerli milletvekilleri, sağlık çalışanlarımız devlet hastanelerinde performans oyunları ile meşgul ediliyorlar. Mesleklerini meslek ahlakına uygun bir tarzda yapamamanın sıkıntısı içindeler. İktidarın ekonomi politikasındaki sömürü düzeninin kurallarıyla karşı karşıya kalıyorlar ve istifa ediyorlar; Batı ülkelerine göç ediyorlar ya da göç etmek istiyorlar. Onların bu durumunu bilen Cumhurbaşkanımızın “Gitsinler, onların yerine yabancı doktor getirir çalıştırırız.” demesi de ürkütücüdür. Eşi, kızı ve damadı hekim olan bir kişi olarak bu beyanattan üzüntü duyuyorum.

Sayın Cumhurbaşkanım, rüzgâr yüksek basınçtan alçak basınçlı bölgeye doğru eser. Eğer rüzgârı tersine çevirmek istiyorsanız basıncı azaltın. “Başkalarını getiririz.” demek çözüm değildir ve rüzgârı tersine çevirmez. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Geçtiğimiz hafta sonu İstanbul’un Esenyurt ilçesinin Pınar Mahallesi’ni ziyaret ettim. Mahalle muhtarı, aile sağlığı merkezinde çalışan 2 doktordan 1’inin Tanzanyalı, diğerinin de İranlı olduğunu, vatandaşın bu durumdan memnun olmayıp Türk doktor istediklerini söylediler ve bize Atatürk’ün “Beni Türk hekimlerine emanet ediniz.” sözünü hatırlattılar. Yani, rüzgâr tersine esmiyor. Yurt dışına gitme eğilimi sadece sağlıkçılarda değil, diğer disiplinlerden de mezun olan nitelikli eğitim almış mezunlarımızda da vardır.

Değerli milletvekilleri, eğitim çok ciddi bir iştir, okul öncesinden başlayarak üniversite eğitimine kadar zincirin tüm halkaları önemlidir. Ortaöğretime göz atacak olursak 700 bini aşkın öğrenci TYT’de 150, AYT’de 180 puan barajını geçemiyorsa, onları yeni maceralara sürükleyecek formüller yerine, on iki yıl okuduktan sonra sıfır puan alan 215 bin öğrenciden matematik veya Türkçe derslerinden 1 soru dahi yapamamış olan 700 bin ortaöğretim mezununa, gençlerin niçin bu hâlde olduklarını inceleyelim. Aslında bu durum genel olarak ortaöğretimin çöktüğünün göstergesidir. On iki yılda dört işlemi dahi yapamayan öğrencilerin yetiştirildiği millî eğitim sistemini sorgulamamız gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, 207 üniversitenin büyük çoğunluğunda nitelikli eğitimin verilmediği bilinen bir gerçektir. Üniversiteler, yönetimlerinin beceriksizliği, adaletsizliği, liyakatsizliği ve keyfliği, öğretim elemanlarının bir bölümünün yetersizliği sebebiyle büyük sıkıntılar içerisinde. Siyaset, üniversiteleri tam olarak abluka altına almıştır. Uygulamalı eğitim göz ardı edilmektedir. Özet olarak söylersem, sistemin altı da çürük, üstü de.

Değerli milletvekilleri, bu tür konuşmaları yapmak yerine, eğitim kurumlarımızın başarılarını konuşmayı çok arzu ederiz. Bunun için, eğitim sistemi kendini bilen insan yetiştirmeyi hedeflemeli, kul hakkı yememeyi bir değer olarak öğretmeli, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamalı, eğitimi para kazanma aracı olmaktan çıkarmalı; eğitimde parası olan ile olmayan arasında eşitlik sağlanmalı ve kaynaklar tasarruflu kullanılmalı yani israf durdurulmalıdır.

Bize, mesai saati tanımayan, laboratuvarlarında ve araştırma merkezlerinde ışıkları sabahlara kadar yanan üniversiteler lazım. Bunun için de huzur lazım, adaletli uygulamalar lazım, heyecan lazım.

Değerli milletvekilleri, bir milletvekili, bir üniversite hocası ve eski bir rektör olarak inancım odur ki İYİ Parti, AK PARTİ'nin eğitim hayatına getirdiği bu bozuk düzeni ortadan kaldıracak ve eğitimde olmamız gereken yerde olacağız. Biz hazırız diyor, Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Kamil Aydın.

Buyurun Sayın Aydın. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA KAMİL AYDIN (Erzurum) – Saygıdeğer Başkan, çok kıymetli milletvekilleri; Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'ndaki değişiklik üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlarım.

Çok kıymetli milletvekilleri, aslında, dün Komisyonda görüştüğümüz birkaç maddelik bir kanun olan bu teklif içerisinde, 2 vakıf üniversitesinin birinin isminin değişikliği, diğerinin ise kuruluşuyla ilgili gündem var ama biz biraz genel bir değerlendirmeye tabi tutup onların da neden açılması gerektiği konusunda bir iki şey söylemeye çalışacağız.

Saygıdeğer milletvekilleri, hepinizin malumu olduğu üzere, geri kalmışlıklar da gelişmişlikler de inanın bir bütünlük arz eder yani bir ülke düşünün çok geri kalmış, çok fakruzaruret içerisinde ama öyle bir sektörü var ki çok ilerlemiş, dünyanın ilk 3'ünde bir ülke olsun; bu, doğru olamaz, bu, mümkün değil ya da tam tersi, çok gelişmiş bir ülke düşünün ki bir bağlamda çok gelişmiş ama diğer şeylerde çok geri kalmış; daha da somutlaştırayım isterseniz: Şimdi, “Dünya 5'ten büyük” söylemiyle bizim de dikkatlerimizi çekmesi hasebiyle bu, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin üye ülkelerine baktığımızda, bu ülkelerin -işte, geçenlerde Çin'de olimpiyatlar yapıldı- sadece sanayide, teknolojiye, ekonomide kalkınmışlığı söz konusu değil, bunların güçlü altyapısını oluşturan eğitimde de aynı zamanda büyük bir kalkınmışlık seviyesinde olduklarını açıkça görmekteyiz yani bu, Amerika Birleşik Devletleri için de geçerli, Rusya için de geçerli, Fransa için de geçerli, Çin için de geçerli, öyle, Almanya, İngiltere devamını getirebiliriz. Bunların sanatta da edebiyatta da teknolojiye de birtakım uluslararası icatların gelişiminde de çok önde olduklarını açık bir şekilde görüyoruz.

O zaman, tabii, bu gelişmişliğin temelinde olan en önemli faktörün de eğitim olduğunu ihmal etmemeliyiz. İşte, bizim tabii, kültürel dokumuzda dünden bugüne, dilden dile aktarılan çok güzel, bunu özetleyen bir ifade var: “Beşikten mezara kadar.” Batılılar buna “yaşam boyu” da dediler ve bu bağlamda bir program da hazırladılar. O zaman beşikten mezara kadar üzerinde çok önemle büyük bir hassasiyetle durmamız gereken bir alandan bahsediyoruz. Tabii ki bunu, şimdi iyice pratikleştirip, iyice sistematikleştirdiğimiz bir okul öncesi eğitimle başlatıp, ilk, orta, lise daha sonra tabii, yükseköğrenime taşıma sorumluluğu içerisinde olmak zorundayız.

Tabii, bugün ana konumuz olması hasebiyle, birazcık üniversiteler bağlamında bir iki şey söylemekte yarar var. Şimdi, tabii, kanuna bahis İstanbul'da bir Ayvansaray Vakıf Üniversitesinin isim değişikliği... Çok makul, mantıklı, gerekçeye oturtulmuş, tamamen coğrafi bir yanlış anlaşılmaya ve bundan mütevellit, uluslararası ya da ülke içerisinde yanlış algılamalara mahal vermemek adına yapılan bir değişiklik. Niye? Çünkü kampüs, ana yerleşke surların karşısında, Topkapı'da yani müthiş bir mekân. Hem uluslararası bağlamda hem gerçekten Türkiye'de öğrenci cezbetme noktasında da coğrafyaların büyük bir etkisi olduğuna, büyük bir faktör olduğuna bir akademisyen olarak bire bir tanıklık ettim. Yani dünyanın en iyi kadrosuna sahip olun, en iyi laboratuvarlarını kurun ama maalesef -bir bilim adamı olarak diyorum bunu- yine de coğrafi nedenler, tercih nedenlerinden bir tanesi,

hatta belki en önemlilerinden biri olabiliyor. Bu düşünceden hareketle, bu Ayvansaray Üniversitesi yerleşkesinin Topkapı'da olması hasebiyle yani bedeni orada, varlığı orada ama ismi diğer tarafta kalmış, bunun "Topkapı"ya dönüştürülmesiyle alakalı...

Diğeri de yine, Bursa'da bir vakıf üzerinde, bugüne kadar eğitim camiasında bir sürü faaliyette bulunmuş bir vakıf sahibinin, Mudanya'da bir üniversiteye dönüştürme, yani Türk eğitim sisteminde vakıf üniversiteleri adına bir katkıda bulunma noktasında, kurmak niyetinde olduğu bir Mudanya Üniversitesi.

Saygıdeğer milletvekilleri, malumunuz, üniversiteler, genel anlamı itibarıyla evrensel bilginin üretildiği, teknolojiye dönüştürüldüğü ve transfer edildiği hatta iletişim unsuru olduğu gerçek kurumlardır. Yani nerede üretilirse üretilirsin bu, mutlaka bütün insanlığın ortak değeri, ortak bilgi ağına dönüşmektedir, bunu açıkça ifade edebiliriz.

Tabii, Türkiye'de üniversite sayıları son zamanlarda çok speküle edildi ama ben, diğer üniversite sayıları noktasında farklı ülkelerin de bir analizini yapmaya çalıştığımda, çok da abartılı bir rakam değil, hatta biraz eksik dahi olduğuna tanıklık ettim. Yani kabaca bir örnek vermek gerekirse Amerika Birleşik Devletleri'nde 5 binin üzerinde 6 bin civarında üniversitenin varlığı, Japonya'da yine bine yakın üniversitenin varlığı, e, bizim nüfus oranı olarak baktığımızda Almanya'da yine 380-390'larda üniversite sayısının varlığı söz konusu. Dolayısıyla, bizde 131'i devlet -işte, yeni kurulanlarla birlikte- 78'i vakıf üniversitesi olmak üzere 207-209 bandında seyretmesi çok da gariipsenecek bir durum değil. Bunu niye söylüyorum? Sayı üzerinden olumsuzlama, sayı üzerinden Türkiye'de böylesine bir eğitimin eksikliğini, noksanlığını gündeme getirip buradan bir çıkarım yapmanın çok normal, çok mantıklı olduğu kanaatinde değilim. Burada aslolan şudur: Aslında tabii ki sayıların nitelikli bir şekilde artması yani fiziki şartlarda her ilde bir üniversite olmasının hiçbir sakıncası yok. Aslolan burada, bu üniversiteleri ayakta tutacak, işte, amacına matuf niteliksel gelişimlerini sağlamak. Niye? Çünkü malum, üniversitelerin faaliyet alanları belli, sınırlı yani evrensel bilgi üretecek. Bunu nasıl yapacak? Bir; eğitim öğretim ayağıyla yapacak, biraz üç ayaklı düşünüyoruz, eğitim öğretim ayağıyla yapacak. İki; yaptığı araştırmalarla teknolojiye vesile olacak birtakım bilimsel gelişmelerle ikinci ayağını, ikinci önemli fonksiyonunu yerine getirecek. Üçüncüsü de, bölgesel kalkınmaya katkıda bulunacak "tematik" dediğimiz yani o coğrafyanın kalkınma modeline; içine istihdam koyun, ekonomik büyüme deyin, ticaret deyin, gelişme deyin, teknoloji üretimi deyin, ne dersiniz deyin buna yönelik birtakım faaliyetlerde bulunması. O zaman şöyle bir çıkarımı çok rahat bir şekilde yapabiliriz: Üniversitenin niteliksel olarak kesinlikle ödün vermeden gelişimini sürdürmesi noktasında büyük bir hassasiyet içerisinde olmalıyız.

Şimdi, bu anlamda, bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de rakamlar üç aşağı beş yukarı farklı olabilir, bir vakıf bir de devlet üniversitesi geleneği var. Bazı ülkelerde vakıflar biraz yukarıda, bazılarında devlet üniversitelerinin yukarıda olduğunu görüyoruz ama özellikle gerçekten kuruluş amaçlarına yani misyon ve vizyonuna uygun faaliyette bulunması gerektiği noktasında bizim hassasiyet göstermemiz lazım. Yoksa toptan bir şekilde, toptancı bir mantıkla, vakıf lehinde, devlet üniversiteleri aleyhinde ya da tam tersi; devlet üniversiteleri lehinde, vakıf üniversiteleri aleyhinde olma, çok da mantıkla izah edilecek bir durum değil. Çünkü her ikisinin de gerçekten bir ihtiyaca matuf kuruldukları konusunda kanaatimiz kesindir.

Şimdi somut örnekler vereceğiz. Bugün Türkiye'deki sayısı 78'e ulaşan vakıf üniversitelerine baktığımızda, gerçekten, faaliyet olarak eğitim öğretim, bilim, teknoloji üretimi noktasında çok büyük katma değer sağladıklarını biliyoruz, evrensel bilgiye de katkıları var. İşte, hepinizin bildiği isimleri

hepimiz bir çırpıda sayabiliriz yani Koç, Sabancı, Bilkent, Başkent gibi, devamını getirerek birçok üniversiteyi sayabiliriz ve buralara da müthiş bir rağbet var üstelik. Bu, Batı'da da böyle.

Bakınız, özellikle vakıf üniversitelerine tamamen olumsuz bakanlara seslenerek şunu ifade etmek istiyorum: Amerika Birleşik Devletleri'nde, inanın, Georgetown bir vakıf üniversitesi, Stanford bir vakıf üniversitesi, Johns Hopkins bir vakıf üniversitesi, Yale bir vakıf üniversitesi. Şimdi, çocuklarınızın gerçekten çok yüksek puanlarla gidip eğitim almasını istediğiniz üniversiteler. Bunları çok göz ardı etmemek lazım ama tabii, burada aslanan şudur: Vakıf üniversitesi gerekçelerine, özellikle misyonuna, vizyonuna çok iyi dikkat etmek zorundayız. Burada, tabii -zaman zaman Millî Eğitim Komisyonunda dile getirdik- aksak yönleri var mı? Var. Bunlar kurulurken gerçekten, böyle, çok talep edilen, aşırı rağbet edilen üniversitelerken bugün hem öğretim üyesi istihdamı noktasında hem de öğrencilerin tercihi noktasında, yavaş yavaş, birazcık, böyle, bir çekince arz ettiğine tanıklık ediyoruz. Niye? Çünkü "vakıf" adı altında gerçekten böyle tamamen kazanç odaklı bir amaca yönelik hareket etmeleri dikkatleri çekiyor ve "kendiliğinden diskalifiye edilen üniversiteler" diyebiliriz bunlara biz ama burada aslanan, devlet üniversiteleri ile vakıf üniversitelerini birbirlerinin antitezi gibi değil, gerçekten bilimsel, evrensel bilginin üretilmesinde birbirlerinin rakibi olarak değil; yan yana, kol kola giden, "Daha iyiyi ben yaparım." diyebilen bir rekabet içerisinde olmalarını düşünmektir. Böyle olursa çok sağlıklı şeyler üretilir. Bunu niye söylüyorsunuz? Sanki Türkiye'de vakıf üniversitelerini bir gerçek değilmiş gibi bazen lanse ediyoruz; bir gerçek.

Sayın milletvekilleri, bakınız, sizin evlatlarınız şu anda Türkiye dışarısında, ülke dışında... Sadece lisans eğitimi için şu civar ülkelere giden öğrenci kapasitemiz neredeyse yüz binlerle telaffuz ediliyor. Şimdi, burada mademki böyle bir vakıf, böyle bir dışarıda, böyle bir başka yerde okuma ihtiyacı ya da isteğine -neyse- orada cevap alamayıp dışarıyı tercih etme noktası var ise o zaman bizim gerçekten şapkamızı önümüze koyup vakıf üniversiteleri üzerinden geliştirmeye, büyümeye, yönlendirmeye yönelik birtakım girişimlerde bulunmamız kaçınılmazdır ama bunun yerine "Vakıf üniversiteleri tamamen olumsuz birtakım eğitimsel faaliyetlerde bulunuyor. Dolayısıyla, vakıf üniversitelerine gerek yoktur." demek, gerçekten sıkıntılı bir ifadedir; öğretim üyesi açısından da böyledir. Bakınız, vakıf üniversiteleri ilk kurulduğunda, Allah korusun, Türkiye'de çok tecrübeli, yetkin, alanında büyük marka olmuş birtakım bilim adamları 65 yaş sınırında oldukları için devlet üniversitelerinde emekliye sevk edilmek üzereyken ya da sevk edildikten sonra bir anda vakıf üniversitelerinin kurulmasıyla, o uzun yıllara dayalı bilgi, beceri, deneyimlerini tekrar bizim evlatlarımıza aktarma fırsatı buldular. Benim bir çırpıda aklıma gelen isimler belli; rahmetli Talât Sait Halman Hocayı ben Bilkent'te tanıdım, Halil İnalçık Hoca yine bir vakıf üniversitesi üzerinden ömrünün son yıllarına kadar bu ülkeye bilimsel anlamda hizmette bulundular, Sayın Doğramacı Hocamız da öyle yaptı, hâlâ Mehmet Haberal Hocamız aynı şeyi yapıyor. Yani bu devlet üniversitesi endekli, tek yönlü bir bakış tarzıyla eğer bugüne kadar gelinmiş olsaydı, Allah korusun, bunların hiçbirisi 65'inden sonra, o en yetkin oldukları dönemde üretime herhangi bir katkıda, bilimsel gelişmeye katkıda bulunmayacaklardı. Buna öncelikle dikkatlerinizi çekmek istiyorum.

Tabii, bu yaş konusu gündeme gelmişken bir kanayan yarayı sürekli tekrar edeceğiz, YÖK'ün sürekli duymasını sağlamaya çalışacağız. Şimdi, tabii, bölgeler arası farklılıkları dikkate alarak, ben bir Doğu Anadolu milletvekili olarak ve ilk kurulan bir üniversitenin mensubu olarak, bugüne kadar çok büyük bilim adamları yetiştiren bir üniversitenin otuz yıl mensubu olmakla gurur duyan bir kardeşiniz olarak şunu ifade etmek istiyorum: Doğu Anadolu Bölgesi'nde, bir zamanlar "Üniversiteye gerek yok." denilen coğrafyada daha sonra ülkenin gerçekten bilimsel dünyasına, bürokrasisine ve gerçekten siyasi hayatına büyük katkılarda bulunmuş bu üniversiteler, artık yavaş yavaş, bu yasadan kaynaklı birtakım yanlış uygulamalardan dolayı eksiklikler hissediyor, kan kaybediyor. Nedir bu? Yeni kurulan üniversitelere öğretim üyesi temini adına doğru bir düşünce ama yöntemde biraz aksaklık var. Efendim

“65 yaş sonrası emekli olun Elâzığ Fırat Üniversitesinden, Atatürk Üniversitesinden, Dicle, Van Yüzüncü Yıldan, gidin, 2006 veya 2008 sonrası kurulan yeni üniversitelerde 72 yaşına kadar devam edin.” Bunu demek, o bölgelerdeki akademik dengeyi bozmak demektir. Biz bunu sürekli gündeme getirdik, bana öğretim üyesi arkadaşlarımızdan büyük bir talebi olarak geldi. Yani 65 yaşına kadar... Artık Dünya Sağlık Örgütü’nün “orta yaş” olarak tespit ettiği 65 yaşında, bir insanın en verimli olduğu dönemde “Hadi, siz emekliye ayrılın ya da şuraya gitmek zorunda kalın ki orayı da ikna ederseniz şayet...” Böyle bir alışmışlık ve orada yaşanmışlığın vermiş olduğu o yerleşik geleneğin aksine, sanki zorunlu göçe tabi tutmak gibi bir algı oluşturuyor.

Bu anlamda, biz ısrarla diyoruz ki: Bakınız, insan kaynağı israfi gerçekten çok büyük maliyetleri olan bir israftır. Dolayısıyla, bu yetişmiş elemanların israfını önleme adına, bu üniversitelerde kök salmış, gerçekten o bölgede yaşamayı içselleştirmiş bilim insanlarının orada devam etmesi noktasında gerekli iyi niyetin gösterilmesinin sağlanması taraftarıyız.

Saygıdeğer milletvekilleri, tabii, diğer bir husus da sürekli gündeme getiriliyor. İnanın, burada yurt dışında eğitim almış bir sürü arkadaşımız var, hiçbirimiz şunu dile getirmedi: “Ya, ben bu üniversitede eğitim yapıyorum, çocuklarımızı göndermişiz -birçoğunuzun evlatları dünyanın birçok yerinde eğitim alıyor özellikle lisansüstü bağlamda- inanın hiç merak etmedik bu üniversitenin rektörü kim, bu üniversiteyi kim idare ediyor, rektörün adı ne?” Hatta “Dekanın adı ne?” dahi merak konusu olmamıştır. Ama ne olur üniversiteleri siyasi malzeme yapmaktan çıkaralım.

Bir Boğaziçi sendromu oluşturup “Efendim, Boğaziçi Üniversitesi Rektörü, atanmış rektör.” Peki, hangisi seçilmiş rektör? Yani Sayın YÖK Başkan Vekili burada... Yani biz bir hukuk devletiyiz, hukuk böyle bir atama şekli koymuş, bu da bütün üniversiteler için geçerli olan bir şey yani sanki biz de “Bütün üniversiteler eşittir, bazıları daha eşittir.” mantığıyla hareket etme güdüsüne sahibiz. Bu, başta o üniversite olmak üzere inanın Türk eğitim hayatına, Türk üniversite hayatına büyük zararlar verir kanaatindeyim. Biz, o çocuklarımızın ilime, bilime, üretecekleri teknolojik birtakım gelişmelere odaklanmasını sağlamak adına o üniversiteyi tartışma konusu yapmaktan çıkaralım artık. Yönetici atamaları kriterleri belli; A üniversitesinde aynı kriterler geçerli, Boğaziçi’nde de aynı kriterler geçerli ama diğer üniversitelerde -efendim- rektörün arabasının üzerine çıkıp böyle her türlü nümayişi yapıp “Ben bu rektörü istemiyorum.” mantığıyla hareket edersek inanın Türkiye’de gerçekten geçmişte varlığından çok rahatsız olduğumuz üniversite olaylarına geri dönmüş oluruz.

Biz hatırlıyoruz hocalık yıllarımızda da öğrencilik yıllarımızda da. Hiç unutmuyorum, yeni milletvekiliydim şurada, kızım, telefonda ağlayarak “Baba, üniversitemizde molotofkokteylleri atıldı, bayraklarımız yakılıyor, bizlere saldırı yapıyorlar dışarıdan gelen birileri...” Biz bunları yaşadık, bu günleri, hoca olarak da yaşadım. Şimdi üniversitelerimiz gerçekten güvenli; emniyetin, güvenliğin hâkim kılındığı ortamlara dönüştü Allah’a şükür. Evlatlarımız okusun, gelsin bu sıralarda otursunlar, bilim adına birtakım katkılarda bulunsunlar. Türkiye’nin atamalarının ne şekilde, nasıl yapıldığı noktasında yarın öbür gün yetki alsınlar, gelsinler, bunu legal ortamlarda tartışıp düşünceleri neyse ortaya koysunlar. Dolayısıyla, ben, gerçekten, Türkiye’deki bu üniversite varlığına 2 üniversitenin -birinin isim değişikliğiyle ve aynı zamanda genişleyerek- katılması... Çünkü bir meslek yüksekokulu olarak yola çıktı ama şu hâliyle, 34’ün üzerinde üniversite birimini oluşturmuş bir yapı İstanbul’da, bir diğeri de Bursa Mudanya’ımızda faaliyet gösterecek 2 vakıf üniversitesinin daha başarılı olmasını en büyük dilek ve temenni olarak ifade ediyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi adına, bu üniversitelerin kurulması noktasında büyük destek olduğumuzu ifade ediyorum, hatta kendi kendime keşke bir tane de kadim şehrim Erzurum’a açılrsa bunu da memnuniyetle karşılarım diyorum.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI TEŞKİLATI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununun ek 171 inci maddesinin başlığında ve birinci fıkrasında yer alan “İstanbul Ayvansaray Üniversitesi” ibareleri “İstanbul Topkapı Üniversitesi” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 2809 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 205- Mevzuatta İstanbul Ayvansaray Üniversitesine yapılan atıflar İstanbul Topkapı Üniversitesine yapılmış sayılır.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 2809 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir. “Mudanya Üniversitesi

EK MADDE 206- Bursa'da Bursa Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından 2547 sayılı Kanunun vakıf yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tabi olmak üzere, kamu tüzel kişiliğine sahip Mudanya Üniversitesi adıyla bir vakıf üniversitesi kurulmuştur.

Bu Üniversite, Rektörlüğe bağlı olarak;

- a) Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesinden,
- b) Mühendislik, Mimarlık ve Tasarım Fakültesinden,
- c) Sağlık Bilimleri Fakültesinden,
- ç) Lisansüstü Eğitim Enstitüsünden,
- d) Meslek Yüksekokulundan,

oluşur.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Kemal Bülbül'ün.

Buyurun Sayın Bülbül. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

HDP GRUBU ADINA KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerinde söz almış bulunuyorum.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon, değerli milletvekilleri; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, 209 üniversite var şu anda Türkiye'de; 131'i devlet üniversitesi, içerisinde teknik üniversite, güzel sanatlar üniversitesi, Polis Akademisi, Milli Savunma Üniversitesi gibi üniversiteler var; 78'i de vakıf üniversitesi. Bu üniversitelere dair şu anda içinde bulunduğumuz durumda çok ciddi sorunlar varken sanki yükseköğretimde herhangi bir sorun yokmuş gibi sadece bir üniversite kuruluşu ve bir üniversitenin adının değişiminin yasa önerisi olarak getirilmiş olması insanı üzüyor tabii.

Nasıl bir süreçle getiriliyor bu yasa teklifi? Bakın, bu yasa teklifi, Ayvansaray Üniversitesinin isminin Topkapı Üniversitesi olarak değiştirilmesi; gerekçesi de bulunduğu coğrafi konum nedeniyleymiş yani umarım öyledir, umarım öyledir diyelim ve Bursa’da kurulması düşünülen Mudanya Üniversitesi... Şimdi, Mudanya Üniversitesi henüz kurulmadan yani Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülüp yasalasmadan gazeteye ilan verilmiş ve öğretim üyesi arandığı söylenmiş; böyle bir durum da söz konusu. Mudanya’da bir vakıf üniversitesi kurulması sakıncalı mıdır? Hayır, değildir. Mudanya’da bir üniversite kurulabilir, bunda bir sakınca da yoktur fakat yöntemde bir sorun var. Hem Komisyon görüşmesinde hem buradaki görüşmelerde hem teklifin içeriğinde, teklifin geliş biçiminde vesaire bir sorun var ve şu sorunların yaşandığı...

Bakın, “vakıf” sözcüğü vakfetmek, adamak, hayır hasenat anlamında; adamak sözcüğünden gelir vakıf. Vakıfta kâr güdülmez, vakıfta sadece manevi, maddi destek olur ve bu destek karşılıksız olur. Peki, şu anda vakıf üniversiteleri böyle mi? Hayır, böyle değil. Vakıf okulları vesaire böyle mi? Onlar da böyle değil. Eğitim tamamen ticarileşmiş ve bu ticarileşme artık bir cazibe şekline dönüşmüş; o nedenle, bunu kabul etmemiz mümkün değil.

Ve yine, bakınız, YÖK’ün durumu, YÖK’ün içinde bulunduğu... Bir 12 Eylül hediyesi olan, bir 12 Eylül üretimi olan, bir 12 Eylül patenti olan; eğitim bilimi, üniversite özerkliği, üniversitenin universal yapısı, üniversitedeki öğretim üyeleri, üniversitedeki öğrencilerin universal öğrenimi konusunda, bunların üzerinde bir tahakküm, bir vesayet kurumuna dönüşen ve varlığı sürekli tartışma konusu olan; demokratik kamuoyu tarafından varlığı sürekli kabul edilmeyen ve kaldırılması istenen YÖK’ün yapısı bu durumdayken böyle bir teklifin getirilmiş olması da yine manidar.

Yine, üniversitelere kayyum atanması... Bakın, aslında bu kayyum atama, bakanlığa kayyum atama... “Affedildi.” diyor ya, “Affını istedi.” diyor ya, aslında, o da bir tür kayyum atama. Bakanlığa kayyum atama, üniversiteye kayyum atama, belediyeye kayyum atama ve benzeri; bu şekilde kayyum rejimine dönüşmüş gidiyor ve buna itiraz eden öğrencileri “Terörist.” diye adlandırma... Bakınız, öğretim yılı başında 3 temel sorunu dile getiren “Barınmıyoruz, beslenemiyoruz, ulaşım hakkımızı elde edemiyoruz, ulaşım hakkımıza sürekli zam yapılıyor; bu 3 hakkımız ihlal ediliyor.” diyen öğrencilere dönük “Teröristsiniz.” denildi. “Barınmıyoruz.” diye parklarda eylem yapan öğrencilere “Teröristsiniz.” denildi ve aslında, öğrencilerin demokratik haklarını kullanmasına karşı suç işlenmiş oldu.

Bakın, bunun yanında barış akademisyenleri Türkiye’de koskocaman bir hukuki, koskocaman skandal bir konudur. Barış akademisyenleri hakkında Anayasa Mahkemesinin, yerel mahkemelerin “Göreve iade edilmelidir. Barışı istemek suç değil düşünceyi ifadedir, barışı istemek bir haktır. Düşünceyi ifade temel özgürlük haklarından biridir.” demesine rağmen barış akademisyenleri görevlerine iade edilmedikleri gibi, hemen her fırsatta “Savaş istemiyoruz, çatışma istemiyoruz. Türkiye’nin sorunlarını barışçıl, demokratik yöntemlerle çözmesini istiyoruz. Kürt sorununun barışçıl, demokratik yöntemle çözülmesini istiyoruz.” diyen barış akademisyenleri de terörist olarak ilan edilmiştir, bu da barış akademisyenlerine karşı işlenmiş bir suçtur. Barış akademisyenlerinin hem ekonomik hem özlük hem akademik haklarına karşı işlenmiş açık ve aleni bir suç var burada.

Bakınız, hâl böyleyken barış akademisyenleri tıpkı... Şu anda ekonomik sebeplerle, çalışma koşulları sebepleriyle, ülkedeki siyasetten doğan gerginliğin topluma yansımaları ve darbedici durumlar nedeniyle yurt dışına giden doktorlara “Giderlerse gitsinler.” diyen zihniyet var ya; onun aynı şekilde barış akademisyenlerine de aynı şekilde tüm demokrasi isteyen çalışanlara da bakış açısı budur. O nedenle, KHK’yle ihraç edilmiş olan -İbrahim Kaboğlu Hocam da bunlardan birisi- akademisyenler ve memurlar bugün adı konulmamış bir idam cezasına çarptırılmış durumda, başka bir işte çalışmaları da

engelleniyor, yaşamlarını ekonomik olarak idame etmeleri engelleniyor ve bu insanlar toplum önünde rencide ediliyor, küçük düşürülüyor, ötekileştiriliyor.

Şimdi, üniversitede yemek sorunundan barınma sorununa, ulaşım sorunundan üniversiteyi yönetenlerin öğrencilerle ilişkilerine kadar; bakın, akademisyenler ve özellikle rektörler ve dekanların çoğu kendilerini üniversitenin patronu... Çünkü tek insan yönetimini taklit ediyorlar; tek insan yönetimini, tek adam yönetimini üniversiteye de teşmil etmeye çalışıyorlar ve burada kendilerini üniversitenin patronu ilan edip öğrencilere fırça, ötekine posta, ötekine racon... Böyle bir bilimsel ortam, böyle bir universal ortam olabilir mi? Bir üniversitede akademisyen ya da rektör ya da dekanın –tabii, tümünü söylemiyoruz, ilgilileri sosyal medyada, medyada görüyoruz- kullandığı dil ile universal kültürün, akademik kültürün ve nezaketin hiçbir ilgisinin olmadığını açık bir şekilde görüyoruz.

Öğrencilerin içinde bulunduğu durumlardan söz etmişken, bir eğitimci olarak, eğitim fakültelerinde olan öğrencilerin ve eğitim fakültesinden mezun olup da öğretmenlik hakkını elde ettiği hâlde atanamamış öğrencilerin durumu da başlı başına bir facia, başlı başına bir skandal. Eğitim fakültelerinin müfredatı, oradaki eğitim içeriğinden tutun da işte, verdiği mezunların işsiz kalmasıyla ilgili skandalı da belirtmek gerekir. Yine, üniversitelerden mezun olan kişilerin iş bulamaması, işsiz kalması, ülkede oldukça fazla sayıda üniversiteli işsiz olması ve Hükümet yetkililerinin de “Efendim, her üniversiteyi bitiren iş bulmak zorunda mı?” gibi skandal sözler söylemesi de üniversiteye nasıl bakıldığının göstergesi.

Burada çok ciddi bir fırsat eşitliği sorunu da vardır hem üniversite öncesi ortaöğretimde hem de ortaöğretim sonrasında üniversitede. Hakkâri Üniversitesinde okumak ile Orta Doğu Teknik Üniversitesinde ya da batıdaki bir üniversitede okumanın fırsat eşitliği, eğitim eşitliği vesaire gibi -ne yazık ki- eşitlikleri yoktur. Hakkâri Üniversitesindeki, Şırnak Üniversitesindeki, Ağrı Üniversitesindeki akademisyen sayısı da neredeyse yok denecek kadar az ve bir tür akademisyenlikle taltif edilmiş, görevinin ne olduğu belli olmayan kimi devşirme akıllarla üniversiteler idare edilmekte, yönetilmekte, üniversite müfredatı bu şekilde götürülmeye çalışılmaktadır.

Hâl böyle olunca, bu kadar ağır sorun söz konusu olunca, Covid koşullarında üniversite öğrencilerinin sanatsal, kültürel etkinlik yapamadığı, zaten yaptıkları sanatsal, kültürel, siyasi etkinliklerin suç sayıldığı ve siyasal bilgiler fakültesine “Efendim, üniversitede siyaset yapılmaz.” denilecek kadar akıllara ziyan cümlelerin üretildiği bir yerde, üniversitede bilimden, üniversitede akademiden, üniversitede bilimsel eğitimden söz edilebilmesi mümkün değildir. Üniversite hem siyaset yapma hem çözüm üretme hem bilim üretme hem de bilimsel metodu uyarlama, uygulama yeridir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

KEMAL BÜLBÜL (Devamla) – Teşekkür ediyorum.

Üniversiteye ayar vermek, üniversiteyi dört köşeli kalıp içerisine sokmaya çalışmak da akademiye, bilime ve üniversiteye aykırıdır.

Evet, dün, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü idi. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü’nü Kobani kumpas davasını izleyerek geçirdim ve Kobani kumpas davasında Gülten Kışanak, Sebahat Tuncel, Ayla Akat Ata Vekillerimiz yargıca yargılayarak, “8 Mart ne anlama gelir?”i söke söke söz hakkı olarak ifade ettiler. Buradan 8 Martlarını kutluyor, saygı ve sevgiler sunuyorum.

Aysel Tuğluk’a, Nurhayat Altun’a, Edibe Şahin’e sevgi ve saygılar sunuyor, 8 Martlarını kutluyorum.

Leyla Güven’e sevgi ve saygılar; 8 Martlarını kutluyorum.

Ve dün, 8 Mart gününde Antalya’da 40 kadını gözaltına aldırın Antalya Emniyet Müdürünü ve Valiyi kınıyor, kadınlara karşı suç işlediğini söylüyor, Antalya Kadın Platformunu da buradan selamlıyorum.

Saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Yıldırım Kaya.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA YILDIRIM KAYA (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; eğitimle ilgili bir konuyu konuşuyoruz. Ben, izniniz olursa, eğitimin hani “beşikten mezara kadar” anlayışı var ya, oradan başlamak istiyorum.

Ülkemizde okul öncesinden ortaöğretim de dâhil 18 milyon öğrencimiz var; yükseköğretimde 8,2 milyon öğrencimiz var, açık öğretimi de dâhil ettiğimizde 24,2 milyon öğrenci bulunuyor. Bu öğrencilerin velilerini de kapsadığımızda, yaklaşık olarak 72 milyonun sorununu konuşuyoruz.

Yirmi yıllık Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarının başarısız olduğu alanların en başında eğitim gelmektedir. Plansız programsız hamlelerin cefasını çocuklarımız çekiyor.

Yirmi yıllık süreçte 8 defa Millî Eğitim Bakanı değişti, her Millî Eğitim Bakanının ömrü ortalama yirmi sekiz ay oldu. Bu süreçte neler yaptınız, kısaca bunlara değinmek istiyorum. Defalarca öğretim programlarını değiştirdiniz, yine de eğitimde başarı elde edemediniz. 72 bin atanmayan öğretmenden 700 bin atanmayan öğretmene geldiniz. Öğretmen adaylarımızı açlığa mahkûm ettiniz. Bakın, çocuklarımız vardır, torunlarımız vardır; LGS, OKS, SBS, TEOG, yeniden LGS, LYS, YGS, TYT, YKS; alfâbede harf bırakmadınız, yine de kontenjanları dolduramadınız. Okulları nitelikli-niteliksiz diye ikiye ayırdınız. Tuvalet temizleyicisinin dahi olmadığı, okulda güvenlik görevlisinin olmadığı, özellikle uyuşturucu tacirlerinin okul etrafında cirit attığı bir süreci hep beraber yaşıyoruz. Cumhurbaşkanı “2 milyon tablet dağıttık.” dedi ama bunu Millî Eğitim Bakanlığı resmî rakamlarıyla yalanladı, dedi ki: “Yaklaşık olarak 640 bin tablet dağıttık.” 1 milyon 400 bin tablet yok. FATİH Projesi var, yaklaşık 5 milyar harcadınız, devletin paraları çöpe gitti. Sınav sorularını çalanlara şahit oldunuz, kefillik yaptınız, dediniz ki: “Ben onun kefilim.” Şimdi, kefil olduğunuz cezaevinde yatıyor, farkında mısınız, bilmiyorum. 4+4+4 sistemiyle altmış aylık çocuklarımızı okula başlattınız, bir kuşağı yok ettiniz. İlkokulu dört yıla indirdiniz, 5’inci sınıftan ortadan kaldırdınız, iki yüz yıllık geleneği yok ettiniz. 6 yaşındaki çocuklarımıza on iki yıl birleşik eğitimi yazı dayatması yaptınız, sonrasında “Ya, hata yaptık.” dediniz, yeniden döndünüz. Eğitimi kademeli hâle getirdiniz. Okullaşma oranını 2002 yılının gerisine düşürdünüz. Yaklaşık olarak 20.232 köy okulunu kapattınız. Taşınmalı eğitim kapsamındaki öğrenci sayısını 1 milyon 248 bine çıkardınız, ilköğretimden sonra ortaöğretimde de taşınmalı uygulamalara başladınız. Köylerdeki 85 bin dersliğin kapısına kilit vurdunuz, şimdi oralar kümes hâline geldi. 2014 yılında, bir gecede, Müsteşar hariç, tüm Bakanlık, taşra ve okul yöneticilerini görevden aldınız, yerlerine yandaş bir eğitim sendikasıyla aldığınız talimatla atama yaptınız, daha sonra da bunları ihraç ettiniz. Kanuna aykırı olarak okul açmanın cezasını kaldırdınız, merdiven altı kaçak okulları açtınız. Teftiş sistemini sürekli değiştirdiniz, ne maarif müfettişi bıraktınız ne de Bakanlık müfettişi bıraktınız. Akademisyeni olmayan, öğrencisi olmayan üniversiteler açtınız. Barış akademisyenlerini sırf görüşlerini dile getirdikleri için KHK’yle ihraç ettiniz. Boğaziçi Üniversitesinde ikinci kayyum rektör dönemini yaşıyoruz, kayyum rektör bu sefer de kayyum dekanlar atamaya başladı. Dünyada en nitelikli üniversiteler arasında sayılan Boğaziçi Üniversitesini kendinize hedef seçtiniz. 50/d’li araştırma görevlilerini yok sayıyorsunuz. Öğrenci affı konusunda YÖK’e binlerce mektup gidiyor, sizlere de geliyor biliyorum ama bunlara YÖK de Parlamento da kulaklarını tıkıyor. 2018 yılında, barajın düşürülmemesi için YÖK Genel Kurulunun almış olduğu kararı şimdi gelen YÖK Başkanı

YÖK Genel Kurulunun düşüncelerini de almadan ortadan kaldırdı, barajı sıfıra indirdi. Bununla neyi çözmek istiyorsunuz? YÖK üniversitelerdeki denklik sorununa çözüm üretmedi. Yurt isteyen, barınma hakkı isteyen, burs isteyen öğrencileri yok saydınız. Yükseköğretim düzeyinde 100 öğrenciden 18'inin yurt imkânını sağladınız, 72'sinin yurt olanağını sağlamadınız. Kredi kullanan öğrencilerin babalarının, annelerinin, kardeşlerinin evine haciz getiriyorsunuz. Geldiğimiz nokta bu.

FETÖ'cüler il müdürü, ilçe müdürü, okul müdürü yapılarak devletin kılcal damarlarına kadar girmişti, üniversitelerde de bu vardı. İstanbul'da bir vakıf üniversitesi kuruldu, devlet arazi bağışlayarak kurdu, Şehir Üniversitesi. Bu üniversite kendi alanında nitelikli eğitim yapmaya başladı ama bu üniversiteyi de yok ettiniz. Şimdi diyorsunuz ki: "Vakıf üniversitelerine karşı mısınız?" Vakıf üniversitelerinin nitelikli eğitim verenlerine siz karşısınız. Vakıf üniversitelerinin içini boşaltan sizsiniz. Vakıf üniversiteleri vakfedilerek kurulan üniversitelerdir. Bizim karşı çıktığımız, üniversite tiplemesi ticarethanelerdir. Siz özel üniversite ile vakıf üniversitesini karıştırıyorsunuz. Bizim karşı çıktığımız özel üniversitelerdir, vakıf üniversiteleri değil.

Bursa'da kurulmak istenen Mudanya Üniversitesi konusuna Cumhuriyet Halk Partisinin Bursa milletvekillerinin hiçbirisi karşı değil. Üniversitenin içeriğine, hazırlanışına, kadrolaşmasına, niteliğine, nitelikli eğitim vermesine dair çözüm önerileri var ama siz diyorsunuz ki: "Biz yaptık, oldu." Siz "Yaptık, oldu." dediğinizde bakın ne oluyor?

2011 yılında Ankara'da bir üniversite vardı; Koza Üniversitesi. Bu üniversite isim değişikliği üzerine Parlamente'ya geldi ama Parlamente'ya gelmeden önce billboardlarda, otobüslerde "İpek Üniversitesi" adını koydular.

Şimdi, 2022 yılına geldik, üniversite kurulmamış, Parlamente'da görüşülüyor ama bir vakıf, kendi sayfasında, üniversite kurulmuş gibi öğretim elemanı arıyor, personel arıyor, bu kendi sayfasında var, Bursa'daki yerel gazetelerde de var.

2011'de ne yaptysanız şimdi benzerini yapıyorsunuz. Bakın, 2011'de kurduğunuz İpek -Koza- Üniversitesi bugün nerede? Kapattınız. O üniversiteye çocuğunu göndereni cezaevine attınız, o üniversitede hocalık yapanı nana muhtaç ettiniz. Şimdi, bugün de aynı yöntemi işliyorsunuz. Hani diyorsunuz ya "Ya, bu güçlendirilmiş parlamenter sistem nedir?" diye. Bu güçlendirilmiş parlamenter sistem, bir vakıf üniversitesinin Parlamente kararı almadan ilanına karşı durmak demektir. Bu güçlendirilmiş parlamenter sistem, millet iradesini, milletvekili iradesini yok sayan zihniyete "Dur!" demektir.

Bugün yapılan hatadan, dün yapılan hatadan ders almayanların gerçekten dönüp bir kez daha bakması gerekiyor. Eğer biz, Parlamente'yu kendi işlevine döndürmez isek üniversitelerin, özellikle ticarethaneye dönmüş olan üniversitelerin sahiplerinin iki dudağı arasına sıkışmış bir hayatı bu gençlerimize, bu çocuklarımıza dayatmaya kalkarsak 84 milyon bundan acı çekecek.

Burada herkes elini vicdanına koymalı. Bu üniversite, sekiz aydır, üniversite kurulduğunu ilan ederek bir faaliyet yürütüyor, yasa çıkmadan ilanını yapmış. Diğer bir üniversite de ad değişikliği yapıyor; ad değişikliği yaparken buradaki milletvekili arkadaşlarımız da -daha önce üniversitenin adı vardı- şimdi değişikliğe bize teklifle geliyorlar. İyi bir şey, adını değiştirirken bile Parlamente'ya geliyor. Ama neden adını değiştiriyorsun? Hangi nedenlerle bunları değiştiriyorsun? Bunların gerekçeleri maalesef yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

YILDIRIM KAYA (Devamla) – Tamamlıyorum.

Daha teklif Türkiye Büyük Millet Meclisine gelmeden kendisini üniversite olarak ilan edenlere sözümüz şudur: Siz adım adım takip edileceksiniz. Biz nitelikli bilim yuvalarının mutlaka hayat bulmasını istiyoruz. Biz üniversiteye; bilimsel, laik ve kamusal eğitime karşı değiliz ama cumhuriyetle, cumhuriyet devrimleriyle hesaplaşmak isteyen bir zihniyetin karşısında da sonuna kadar mücadele edeceğiz.

Vakıf üniversitelerinin ekonomik olarak yetersiz olduğunu biliyoruz. Çalışanlara asgari ücretin bile altında ücret ödediklerini biliyoruz. Öğrencilerin bu üniversitelerde hak ettiği eğitimi alamadıklarını da biliyoruz. İtirazımız niteliksiz eğitimedir, itirazımız Cumhuriyet devrimlerinin temelinde dinamit koymadır. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Hakan Çavuşoğlu.

Buyurun Sayın Çavuşoğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Sayın Başkanım, çok saygıdeğer milletvekilleri; tarihî ve kültürel zenginliğimizin timsali, ecdadımızın ve medeniyetimizin kurucu şehir tasavvurunun ilk yansıması olan Bursa'mızın, her alanda olduğu gibi eğitim alanında da ilerleyişine dair hususta yeni kurulacak vakıf üniversitesine dair söz almam vesilesiyle siz saygıdeğer milletvekillerimizi saygıyla ve hürmetle selamlıyorum.

Değerli Başkanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; uygarlıkların beşiği Anadolu'nun cennet köşelerinden Bursa'mız, yedi bin yıllık geçmişi, ecdadımızın ilk başkenti olması sebebiyle tarihteki önemini koruyan ulu bir şehirdir. Günümüzde de ticaret, sanayi, ekonomi, kültür ve turizm başkenti olarak bu önemini muhafaza ettiğini iftiharla belirtmek isterim.

Bursa, 800 bin çalışanı, 15 milyar dolar ihracatı olan ve Türkiye nüfusunun yüzde 65'ini barındıran, Türkiye'nin sanayi ve ticaretinin yüzde 80'inin gerçekleştiği bir coğrafyanın tam ortasında yer almakta olup ülkemizin en önemli sanayi, ticaret, tarım, dağ turizmi, jeotermal ve tarih kentidir. Bursa'nın bir diğer alametifarıkası ise bütün bir medeniyet coğrafyamızdan, Kafkaslardan Orta Doğu'ya, Adriyatik kıyılarından ta Altay steplerine kadar bulunan bölgelerden göç almış, müthiş bir mozağin ve barış içerisinde bir yaşamın örneğini bize sunan bir kent olmasıdır. Bu kentte olmaktan, bu kentin bir milletvekili olarak görev yapmaktan her zaman için gurur duyduk milletvekili arkadaşlarımızla beraber. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bursa'mız, 21 adet sanayi bölgesiyle ekonomisi güçlü olan, otomotiv sanayisi, tekstil, hazır giyim, makine metal imalatı, gastronomi sektörleriyle ihracatta ilk sıralarda yer alan endüstri üssü bir şehirdir ve Türkiye'mizin lokomotif güçlerinden biri olma özelliğini sürdürmektedir. Kıymetli hemşehrilerim adına Genel Kurulumuzun huzurunda iftiharla ifade etmek istediğim bir husus olarak, Bursa en çok ihracat yapan illerimizin başında geliyor. "Bursa büyürse Türkiye büyür." mottosuyla yol almaya devam eden sanayici ve ihracatçılarımızın Türkiye'nin 2021 ihracatına olan katkısı -biraz evvel de ifade ettiğim gibi- 15 milyar dolardır. Sanayinin lokomotif kenti Bursa'mız, bugün, artık, Türkiye'nin gelişiminin ve öz güveninin sembolü hâline gelmiştir.

Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; bilindiği üzere, Bursa 3 milyon 147 bin nüfusa sahiptir. Bursa'mız 1.652 okul, 600 bine yakın öğrenci sayısı ile aynı zamanda da bir eğitim şehridir. Anadolu'nun ilk ve en büyük üniversitesi olan 1414 tarihli Bursa Yeşil Medreseye ev sahipliği yapan Bursa'mızda... Orta Çağ'ın dünyadaki en Büyük Matematik ve Astronomi Mühendisi Bursalı Kadızade Rumi bu Yeşil Medresede, diğer adıyla Sultaniye Üniversitesinde yetişmişti. Kadızade Rumi, Hoca Molla Fenari -Koca Fatih Sultan'ı yetiştiren hoca- gibi büyük zat ve daha nice zirvelerin neşet ettiği topraklar, eğitimin, ilmin beşiği olagelmiştir.

Değerli milletvekilleri, Bursa’da 1975 yılında kurulan Uludağ Üniversitesi yılda 15 bin öğrenci almakta, 2010 yılında kurulan Bursa Teknik Üniversitesi ise yılda 3 bin öğrenci almaktadır. Bu nadide şehrimizin gençlerine umut olmak, şehirlerinden ve ailelerinden ayrılmadan yükseköğrenim almalarına imkân sağlamak için bir vakıf üniversitesi kurulmasını önemli buluyoruz ve destekliyoruz.

İstanbul’da 58, Ankara’da 21, İzmir’de 10, Konya’da 5, Antalya’da 4, Mersin’de 4, Gaziantep’te 4, Kayseri’de 4, Eskişehir’de 3, Kütahya’da 2 üniversite bulunduğu hâlde, yukarıda özelliklerinden bahsettiğimiz avantajlarına rağmen Bursa’ımızda ve Türkiye’nin 4’üncü büyük kentinde hâlihazırda bir vakıf üniversitesi maalesef bulunmamaktadır. Hele ki bu verileri vakıf üniversitesi olarak değerlendirirsek, Bursa ve hinterlandı olan Bilecik, Bozüyük, Kütahya, Afyon, Eskişehir, Bandırma, Balıkesir, Çanakkale ve Yalova dâhil edildiğinde, tüm bu bölgenin içerisinde, 5 milyon nüfusa sahip bir hinterlandta hiçbir vakıf üniversitesi bulunmamaktadır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; ilim şehri Bursa’mızın ilk vakıf üniversitesi mahiyetinde olması planlanan Mudanya Üniversitesinin doğru hedefler, doğru kadro ve planlamalarıyla yükseköğrenime önemli bir katkı sunmasını arzu ediyoruz. Son zamanlarda yükseköğretim alanında yaşadığımız ilerlemeler gerçekten yadsınamaz. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının ilgili tüm bakanlıklarla ve kamu birimleriyle gerçekleştirdiği çalışmalar, yenilenen mevzuat ve politikalar, devletimizin orta ve uzun vadeli strateji belgeleri, bu doğrultuda kalkınma ajanslarımızın, teknoloji geliştirme bölgelerimizin yürüttükleri faaliyetler bu alanda ne kadar yol katedildiğinin en önemli göstergeleridir. Tüm bu faaliyetler ve stratejiler, çağımızın gerektirdiği beceri ve yetkinlikleri kazanmaya muktedir insan kaynağının yetiştirilmesini, teknoloji üreten ve bu sayede katma değer yaratan bir Türkiye’yi hedeflemektedir.

Ülkemizin uluslararası eğitim ve doğrudan yatırımlarda bir cazibe merkezi olması temel gayedir. Mudanya Üniversitesinin kuruluş felsefesi de ülkemizin bu stratejik hedefleriyle uyumlu, ulusal ve uluslararası görünürlüğü yüksek, önce bulunduğu kentte, ardından bölgesinde, ülkesinde ve dünyada toplumsal refah ve barışın sağlanmasına katkıda bulunmak olarak özetlenmektedir. Bu amaçla, mühendislik, sanat, sosyal ve sağlık alanlarının yanında, kurulması planlanan meslek yüksekokuluyla ülkemizin en önemli ihtiyacı olan ara eleman yetiştirmek, endüstriyel proje ve AR-GE’ler üzerinden bilginin teknolojiye dönüşümüne katkı sağlamak, sosyokültürel, sanatsal ve sportif çalışmalarla toplumsal fayda oluşturulmak istenmektedir. Mudanya Üniversitesi bünyesinde hedeflenen inovasyonla, Bursa’da ekonomik güç ve rekabet edilebilirliğin daha da artırılması arzu edilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kurulması planlanan mühendislik, mimarlık ve tasarım fakültesinde Bursa’ımıza yaraşır şekilde bilişim teknolojileri, endüstriyel tasarım, elektronik teknolojileri ve mekatronik gibi disiplinlerde sektörlerle iç içe uygulama ağırlıklı bir eğitim modeli planlandığı ifade edilmiştir. Özellikle çağımızda girişimcilik ve yenilikçiliğin beslenmesi gereken iki ana akım, dijital dönüşüm ve sürdürülebilir kalkınmadır. Kurulacak vakıf üniversitesiyle bu dönüşüm sürecinde bireysel düzlemde nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi amaçlanmaktadır ve Bursa’da buna çok ihtiyaç da vardır. Çağın gereklerine uygun şekilde, yapay zekâ, büyük veri analitiği, siber güvenlik, nanoteknoloji, biyoteknoloji, blokzincir teknolojisi gibi alanlarda sektörlerin ihtiyaçlarından yola çıkarak bilimsel çalışmalar yapılmasıyla yeni AR-GE ve sanayi projeleri geliştirilmesi mümkün olabilecektir.

Kıymetli milletvekili arkadaşlarım, meslek yüksekokulunda, teknik, sağlık ve sosyal alanlarda, uygulamalı eğitim modeline uygun, bölgenin ihtiyacı olan nitelikli ara eleman yetiştirilecektir. Artık sanayicilerimiz bunlara “ara eleman” demekten vazgeçtiler, gerçekten de aranan eleman olduklarını ifade ediyorlar ve “aranan eleman” diye kavramsallaştırdılar. Ayrıca, tüm bölümlerde, uluslararası üniversitelerle protokoller imzalanarak karşılıklı öğrenci değişim programlarının hayata geçirilmesi hedeflenmektedir.

Mudanya Üniversitesi, yenilikçi üniversite modelleri ile bilimsel yöntemleri kullanarak Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu öncülüğünde oluşturulan girişimci ve yenilikçi üniversite endeksi göstergelerinde iyi bir performans göstermeyi hedef olarak koymuştur. Yenilikçi üniversite modelleri, bizlere didaktik bir yükseköğretim anlayışını terk edip toplumla birlikte değer üretmeyi, bunun için de bilimsel yöntemleri kullanmayı ve toplum refahını yükseltecek bilgi ve teknolojinin üniversitelerimizde, iş dünyası-kamu-sivil toplum üçlü sarmalında üretilmesini göstermektedir. Mudanya Üniversitesi, insanlığın karşılaştığı yerel, ulusal, bölgesel ve küresel sorunlara evrensel insani değerleri temel alan bir yaklaşımla, sürdürülebilir çözümler üretebilen, uzmanlık alanlarında bireysel ve profesyonel yetkinliklerle donatılmış öğrenciler yetiştirmeyi ve yüksek etkili araştırma çıktılarına sahip toplumsal sorunlar karşısında insan odaklı ve yenilikçi çözümler üreten, ürettiği bilgiyi topluma her boyutta aktarabilen, dünya standartlarında bir araştırma üniversitesi olmayı amaçlamaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Üniversite, 27.500 metrekare kapalı alanı, kız ve erkek öğrenci yurtları, laboratuvarı, atölyesi, stüdyo gibi, gençlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabilecek kampüsüyle eğitim öğretim hayatına hazır hâle gelmiştir.

Bursa kentimiz, daha önce de ifade edildiği gibi, tarihsel ve kültürel geçmişi, güçlü sanayisi ve sivil toplum kuruluşlarını Mudanya Üniversitesiyle de pekiştirerek ülkemize katma değer yaratmaya, bu sayede bölgesini ve ülkesini kalkındırmaya devam edecektir.

Sürem kalmadığı için burada sözlerimi nihayete erdirmeden önce, bütün gruplara, hem olumlu hem farklı eleştirileri nedeniyle hem de Komisyon çalışmalarında vermiş oldukları katkılar nedeniyle çok çok teşekkür ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Teşekkür edebilir miyim?

BAŞKAN – Tamamlayın, bitirin, buyurun.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Bütün milletvekili arkadaşlarımız olarak buradayız, bütün milletvekili arkadaşlarımızla birlikte bu üniversitenin kanun teklifini imzaladık. Dolayısıyla biz Bursa'mıza bir katma değer üreteceğini düşünüyoruz, böyle tasavvur edildi, böyle ifade edildi ve biz de bunun takipçisi olmaya devam edeceğiz.

Güçlü bir üniversitenin Bursa'da neşvünema bulması için sizlerle birlikte çabayı göstereceğimizi ifade ediyorum, hepimizi saygıyla selamlıyorum, Allah'a emanet olun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – 4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Hasan Özgüneş'in.

Buyurun Sayın Özgüneş. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Dün 8 Mart Emekçi Kadınlar Günü'ydü; hem zindandaki kadın yoldaşlarımızın hem dünyadaki bütün kadınların 8 Martını kutluyoruz. Geleceklerinin "..."(x) şiarıyla aydınlanmasını diliyorum.

(x) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Değerli arkadaşlar, biz üniversitenin açılmasını tartışıyoruz. Evet, Türkiye’de bugün itibarıyla yaklaşık 209 üniversite var, yenisinin eklenmesi kuşkusuz anlamlı olur. Bu üniversitelerin 160 bin akademisyeni var. Yıl itibarıyla 8 milyon 240 bine yakın üniversiteli öğrenci var. Tabii, üniversitelerin çokluğu, sayısal olarak bakıldığında bir artı, bir zenginlik olarak görülebilir ancak onun niteliği ve topluma, doğaya kazandırdıklarıyla alakalı olarak değerlendirilmelidir. Bazen birilerini eğitimi yapabilirsiniz, okutabilirsiniz ama cahil insan yetiştirirsiniz. Bu nasıl oluyor? Mesela, üniversiteyi bitirip hocalık yapan birisi Nuh’un telefonla konuştuğunu iddia edebilecek kadar akıllıydı. Bir başka hoca şunu diyebiliyordu -bugünlerden bahsediyoruz değerli arkadaşlar, yetiştirdiğiniz üniversitelilerden, hocalardan-“Vatana ve millete yararlı olan insanlar ancak ve ancak cahiller olabilir.” mealinde bir söz söyleyebiliyordu. Bunlar bizim hocalarımız ve eğitim veriyorlar.

Onun ötesinde, bu yetiştirdiğimiz insanların, üniversiteli insanların hangi zahmetlerle, hangi acılarla oraya kadar gelip mezun olduklarını ve onlara neler kattığımızı biliyor muyuz? Ailelerin durumunu biliyor muyuz? Mezun oluyor, iş yok. Ne olacak ondan sonra? Görev alamıyor. Bugün bu üniversitelerin zihniyeti, mantığı bilimsel, demokratik, laik bir eğitim zihniyetine tabi olmadığı için ilerici, demokrat olanları uzaklaştırıyor. Mesela, son altı yılda ortalama -sayı olarak diyelim- 6 bin insanı yani akademisyeni KHK’yle görevden atmışsınızdır. Bunlar hep bilimi, demokrasiyi, özgürlükleri, adaleti vesaire vesaire savunan insanlar. Şimdi, bu zihniyetin 12 Eylül zihniyetinden farkı nedir? 12 Eylül geldiğinde 5 bine yakın akademisyeni ve kamu görevlisini görevden uzaklaştırdı, tabii memurları söylemiyorum, üniversitedekilerden bahsediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, bugün Londra merkezli yükseköğretim derecelendirme kuruluşu bu yıl itibarıyla bir araştırma yapmış, 500 üniversitenin içerisine ileri boyutta sadece Çankaya Üniversitesi girebilmiş, 600 ve 800 arasına 3-4 üniversitemiz girebilmiş. İşte, bilimden, demokrasiden, özgür zihniyetten yoksun olduğu zaman çokluğun bir ifadesi olmuyor, cahil hocalar da yetiştirebiliyorsunuz ve yetiştiriyorsunuz maalesef. Bununla birlikte, çıkar gruplarına uygun hoca yetiştiriyorsunuz, öğrenci yetiştiriyorsunuz. Ucuz iş gücü olabilecek üniversiteli lazım. Kime? 5’li çetelere lazım.

Değerli arkadaşlar, şimdi, burada, Cumhuriyet gazetesinin yazarı bir liste vermiş, basından takip edebilirsiniz. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde 250 akademisyenin 200’ün üzerinde akrabası bu üniversitede görevlendirilmiş. Şimdi, böyle utanç verici, böyle bir rant makinesi kurulabilir mi? İşte, üniversiteleri, kendi yandaşlarınıza iş bulma ve fabrikatörlere, zenginlere ucuz iş gücü yetiştirme aygıtına dönüştürdünüz.

Piyasacı insanlara kâr odaklı, tekçi zihniyeti esas alan, cinsiyetçiliği ayyuka çıkaran, ayrımcı, milliyetçi, milliyetçiliğin ötesini de geçip ırkçı, dini ticari bir araç olarak, takiyecilik yaparak kullanmak isteyen münafıkları üretiyorsunuz maalesef. Dinin ahlaki boyutu bizim için kutsaldır; adaletli, eşitlikçi yönü toplumların ihtiyacıdır ancak takiyeci insanları yetiştirerek toplumu âdetta zehirliyorsunuz.

Üniversiteler arttı, nicelik arttı ama nitelik yok. Bugün itibarıyla, bu üniversitelerdeki hocalarımız... İnsanlar nereye gidiyorlar, Ay’ı çoktan geçtiler; toplum için, doğa için her türlü bilimsel, yararlı zararlı buluşları gerçekleştirebiliyorlar. Peki, bu kadar akademisyen bugüne kadar sizin aklınızda olan ne üretebilmişler? Mesela, Türkiye neyi üretiyor bilim alanında? Niye üretmiyor? Bizim aklımız onlarınkinden daha mı az? Hayır. Onlar bilimi, özgürlüğü esas aldıkları için akıllarını kullanıyorlar, biz onların ürettiklerini kullanmayı bile beceremiyoruz. Samimi söyleyeyim, yani ben kendim bile telefonun içindeki bütün teknolojiyi kullanamıyorum, bilgisayardaki teknoloji ya da televizyondaki teknolojiyi kullanamıyorum. Niye kullanamıyoruz? Çünkü biz bilime, özgür akla değer vermiyoruz, öğrenciyi de hocayı da yandaş, üzerinden rant elde edilecek elemanlar... Binlerce profesör görüyoruz, televizyonlara çıkıyorlar, bir partinin kiralık profesörleri olarak konuşuyorlar. Senin görevin siyasetçiye yandaş olmak, rant elde etmek midir yoksa toplumun yaşamını kolaylaştıran, bilimi toplumun hizmetine sokan

yeni yeni buluşlarla toplum yaşamını rahatlatan bir görev mi olmalıdır? Maalesef, böylesine ucube yaklaşımlarla karşı karşıyayız. “YÖK” dediğiniz olgu 12 Eylülün ürünü. Nasıl ki şeyh müritleri üzerinde bir firavunlaşmayı yaşıyorsa, müdür kendi memuru üzerinde yaşıyorsa, imam cemaat üzerinde, aile reisi aile üzerinde, köy ağası marabalar üzerinde, siz de üniversite hocalarını “bilim insanı” adı altında toplum üzerinde ne olduğu belirsiz kişiliklere dönüştürüyorsunuz. Bu, kabul edilecek bir durum değil.

Diğer bir husus, bir eğitim bilimsel, demokratik, özgürlükçü, laik ve ana dille olmak zorundadır. Bunların herhangi bir tanesinin eksik olması o eğitimin sakat yürüyor olması demektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Devamla) – Siz YÖK’ü bütün kurumların başına bir ucube olarak koydunuz ve laikliği sahte tarzda kullanıyorsunuz, Anayasa’ya aykırı olarak kullanıyorsunuz; bunu iddialı olarak söylüyorum. Bakın, açıklamalar şöyle: Din ve devlet işlerinin ayrı tutulması anlamına gelir laiklik. Dine de dinsizlere de toplum karşısında bağımsız olur devlet. Siz ne yapmışınız? Diyaneti iktidar partisinin bir aygıtı hâline getirmiş, bütün inançları -tırnak içerisinde söylüyorum- “tu kaka” hâle getirmiş, tek din, tek mezhep anlayışını bu topluma dayatıyorsunuz. Laikliği Anayasa’da yazmışsınız ama gereğini yapmıyorsunuz. Bu muhafazakâr anlayışı daha geriye götürmeyeyim...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HASAN ÖZGÜNEŞ (Devamla) – Neyse, kalsın.

Saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 5’inci madde üzerinde gruplar adına söz talepleri karşılanmıştır.

Şimdi şahıslar adına ilk söz Sayın Sibel Özdemir’in.

Sayın Özdemir, buyurun.

Süreniz beş dakikadır. (CHP sıralarından alkışlar)

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) - Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Evet, ben de kanun teklifinin 5’inci maddesi üzerinde şahsım adına söz aldım. Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, çok önemli bir yasal düzenlemenin, evet, Meclis Başkanlığına sunulması, -2 tane- bir üniversitenin isminin değiştirilmesi ve yeni bir vakıf üniversitesi kurulması... Benden önceki hatipler de belirttiler, Komisyona gelmesi, havale edilmesi, Genel Kurulun gündemine gelmesi neredeyse bir gün bile sürmedi, dün bu saatlerde bu kanun teklifi Komisyonda görüşülmeye başlamamıştı. Dün Meclis Başkanlığına sunuldu ve Millî Eğitim Komisyonu görüşmeleriyle bugün gündemimizde.

Çok aceleyle getirilebilir elbette, belki belli gerekçeler var, belli bir mutabakat var ama en azından üniversiteleri kurarken bu dikkat ve özeni göstermemiz gerektiğini düşünüyorum, aceleyle üniversitenin kurulması değil de, daha detaylı Komisyon çalışmaları yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bu kurumların temsilcilerini dinleyemedik, bu kurumlarla ilgili gerekli çalışmaları gerçekten yapamadık biz bu Komisyona katılan üyeler olarak, şeffaf bir süreç olmadı, dikkatli ve özenli bir süreç yürütemedik; bunları öncelikle bilginize sunmak istedim.

Değerli milletvekilleri, kanun teklifi 5 madde, bunun 2 tanesi yürütme ve yürürlük maddesi ama kanunun gerekçesi sadece 2 cümle. Bu değişiklikleri yapmamız ve bu üniversiteyi neden kurmamız gerektiğini detaylı bir şekilde gerekçede göremiyoruz. Evet, teklif sahibi Sayın Bakan detaylı şekilde bunları açıkladı ama bunların gerekçede yer alması gerekiyordu. Hangi ihtiyaçtan, hangi eksiklikleri tamamlayacağı, hangi fakültenin hangi gerekçeyle açılacağı konusunda detaylı bir bilgilendirme yapılmalıydı.

Kanunun 1'inci maddesinde İstanbul'da bir vakıf üniversitesinin ismi değiştiriliyor. İstanbul Ayvansaray Üniversitesinin ismi İstanbul Topkapı Üniversitesi olarak değiştiriliyor ve gerekçe olarak da semt isminin bir karışıklığa sebep olduğu söyleniyor ve çok ilginç şekilde üniversiteye tekrar yeni bir semt ismi veriliyor. Ya, bu, üniversitenin kuruluş sürecinde üniversiteleri ne kadar detaylı şekilde incelememiz gerektiğini de ortaya koyuyor. Bu isim değişikliklerinin dahi ne kadar önemli olduğunu bir kez daha ortaya koyuyor.

Değerli milletvekilleri, bu üniversite 2009 yılında Plato Vakfı tarafından bir meslek yüksekokulu olarak kuruluyor. Daha sonra 2016 yılında benim de Mecliste bulunduğum, görüşmelerine katıldığım bir dönemde Ayvansaray Üniversitesine dönüştürülüyor ve geçen altı yıl süre sonrasında bu üniversite bir isim değişikliğine gitmek istiyor. Evet, olabilir ulusal ve uluslararası tanınırlık gibi belli gerekçelerle olabilir ama tekrar söylüyorum bunu o üniversitenin kurulduğu dönemde detaylı tartışmamız gerekiyordu ama benim burada sizin dikkatinize sunmak istediğim konu: Bu üniversitenin isim değişikliğine gitmesinin arkasında ne var? Ya, bu üniversitede belli sorunlar olmuş, kurucu mütevelli heyetinden üç yıl sonra bu mütevelli heyeti değişiyor ve yeni bir sermaye grubu bu üniversiteyi alıyor. Yani vakıf üniversitelerindeki temel o sermaye lobisi etkinliğini bu üniversitede görüyoruz ve bir üniversite yönetiminin belki bir ele geçirilme süreci var. Kurucu mütevelli heyetiyle bir mülkiyet sorunu var yani yeni yönetim ile eski, bu üniversiteyi kuran vakıf sahibi ve Mütevelli Heyeti Başkanı arasında bir mülkiyet ve dava sorunu var. Ya, bunların bu dava süreci nedir, neler oldu bu üniversitede, neden mallarına el konuldu ve bu isim değişikliğinin bununla bir ilgisi var mı? Bunlar detaylı sorgulanmadı. Maalesef, YÖK temsilcisi de doğal olarak teklif sahibi de bu konuya detaylı açıklık getirmede. Yükseköğretim kurumları kurabiliriz, bu bir ihtiyaç olabilir, fakülteler kurulabilir ama burada... Evet, işte Bursa'da 79'uncu vakıf üniversitesini kuruyoruz; o ilin, o bölgenin ihtiyacı, talebi, istihdama, ekonomiyeye, kalkınmaya katkısı bütüncül değerlendirmemiz gerekiyordu. Kim kuruyor bu üniversiteleri, hangi vakıflar kuruyor, ne amaçla kuruyor, nasıl sermayeleri var bunların? Çünkü bu konuda gerçekten ciddi sorunlar yaşadık üniversiteler. Ve açıkçası, bir vakıf üniversitesi kuruyorken mevcut vakıf üniversitelerini de ciddi şekilde masaya yatırmamız gerekiyordu; bu üniversitelerin yönetsel sorunları, finansal sorunları, işlevleri, hangi lobiler faaliyet gösteriyor ve yükseköğretimde bu lobilerin etkinliğini tartışmamız gerekiyordu. Bir kısmı vakıf niteliği taşıyor mu gerçekten ve bunlara karşı ne tür önlemler alınabilir? Eğitimlerinin niteliği, altyapıları, kampüs ortamları tartışılabilir; akademisyenleri, akademisyenlerinin özlük haklarını tartışabiliriz. Nitelikli bilim üretmeleri, nitelikli insan kaynağı yaratmaları noktasında nasıl katkı sunuyorlar; ekonomimize, istihdamımıza katkıları neler? Gerçekten donanımlı insan kaynağı yaratmak noktasında bu kurumları sorgulamamız gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

SİBEL ÖZDEMİR (Devamla) – Açıkçası, bunları tartışmadan, yeni ve hızlıca, aceleyle, bir saat, bir gün içinde yeni vakıf üniversiteleri kurma noktasında Meclisin daha dikkatli ve özenli bir tartışma yapması gerektiğini ben düşünüyorum. İşte, biz bu hızlı, aceleyle yapmış olduğumuz özellikle de eğitimle ilgili düzenlemelerin maalesef sonuçlarını çok ciddi şekilde alıyoruz. İşte, 4+4+4 eğitim sistemini getirdik ama günün sonunda ne oldu? Barajı düşürmek zorunda kaldık çünkü nitelikli bir eğitim sürecinden maalesef uzaklaştık. Bizim eğitim sistemini bütüncül olarak planlamamız, çağın ihtiyaçlarına göre fakülte, bölüm, kontenjanların belirlenmesi gerekir. Plansız açılan üniversitelerin idari kadrolarında, akademik kadrolarında yaşanan nitelik sorunu, nitelikli insan kaynağı sorunu... Üniversitelerimiz neden dünya sıralamalarında geriye gidiyor? Akademik kadro ilanlarında neden yönetmeliklere rağmen eş dost, akraba atamaları var, kadrolaşma var? Değerli milletvekilleri, en önemlisi, sayıları milyonları bulan üniversite mezunu gençlerimiz var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SİBEL ÖZDEMİR (Devamla) – Bu bölümlerden birçok açtık ama bu bölümlerden mezun olan genç üniversiteli işsizler var. Bunları detaylı tartışmamız gerektiğini düşünüyorum. Elbette ki bu kurulan üniversitenin de hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Özdemir.

Şahsı adına ikinci söz Sayın İbrahim Özden Kaboğlu'nun.

Sayın Kaboğlu, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Divan, değerli milletvekilleri; on yıl öncesine gideceğim, Tunus'tayız, Anayasa Millî Meclisi seçiliyor ve Hukuk Fakültesi Dekanı Profesör Fadel Moussa da seçildi. “Fadel, Dekanlık görevi bitti değil mi?” dedim, “Hayır, seçimle gelinen iki görev bağdaştığı için hem Dekan olarak görevime devam edeceğim hem de Millî Mecliste görev yapacağım.” dedi. Şimdi, biz burada tabii, mağripten yola çıktık, maşrıka ne zaman geliriz acaba?

Anayasa'mıza göre üniversite, madde 130, madde 131... “Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile...” diye başlıyor madde 130; “Bilimsel özerkliğe sahip devlet üniversiteleri...” deniliyor; bir. İkinci fıkrada vakıf üniversiteleri için “...kazanç amacına yönelmeyen...” Üçüncüsü ise -YÖK'e sesleniyorum- ülke sathında dengeli bir dağılımı öngörüyor. “YÖK'e” dedim çünkü 131'inci madde YÖK'e planlamak, düzenlemek, denetlemek görev, yetki ve sorumluluğunu vermektedir ve bir de 130'uncu maddenin altıncı fıkrası üniversite öğretim üyelerinin YÖK ve üniversite yetkili organları dışında her ne suretle olursa olsun hiç kimse tarafından görevinden uzaklaştırılmayacağını emrediyor.

Şimdi, tabii ki üniversite kuruluşuna ilişkin konular dün daha çok tartışılmadı, atışma yapıldı ama dile getirildi şu anda birçok hatip tarafından. Gereksiz bir biçimde, özensiz bir biçimde bu yasa gündeme getirilmiş, hatta 2 üniversitenin temsilcisinin bile buraya gelmeye tenezzül etmediği bir biçimde çünkü “Nasıl Türkiye Büyük Millet Meclisinde bizim adımız değişecek, geçecek ne olursa olsun.” ya da öbürü kurulacak anlayışla.

Şimdi, buradaki, esasen sorun tabii, biraz önce okuduğum Anayasa maddelerinin, özellikle 130 ve 131'in acaba ne kadarı saygı görüyor YÖK tarafından, üniversiteler tarafından ve Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından? Bu önemlidir çünkü bunu sorgulamadığımız sürece orada belirtilen çağdaş eğitim öğretim ve bilimsel özerklik kavramları hep havada kalır, tıpkı şimdi olduğu gibi. Zira bütün bunların çerçevesi, şemsiyesi Anayasa'nın 2'nci maddesinde yer alan hukuk devletidir ve hâliyle üniversiteye öğretim üyesi alıp üniversitenin kurulmasında, üniversiteye öğretim üyesi alınmasında, yükseltilmede hep bilimsel bir kuruluşun altyapısının asgari gerekleri gözetilmeli ve liyakat ilkesi gözetilmeli.

Bu itibarla, acaba benden önceki konuşmacılar Sayın Bülbül ve Kaya'nın değindiği gibi, üniversiteden uzaklaştırılan binlerce öğretim üyesi layık olmadıkları için mi, liyakat ilkesine yanıt veremedikleri için mi uzaklaştırıldı? İşte bunu ciddi olarak sorgulamamız gerekir. Bir yerine 101 üniversite daha kurabiliriz ama binlerce öğretim üyesini üniversite dışında tuttuğumuz sürece Anayasa madde 130'da yazılı olan çağdaş ve bilimsel üniversitenin, özerk üniversitenin asgari gereklerini yerine getirmemiz mümkün olmaz. Nasıl olmaz? Zira zamanın...

Sayın vekiller, AKP sıraları sizlere de sesleniyorum çünkü Başbakanınız ve bakanlarınız sizdendi. “Biz hata yaptık, KHK ek çizelgelerinde kimlerin adlarının yer aldığını biz bilemiyoruz, basından öğreniyoruz. 16 Nisan oylamasından sonra bu hatayı düzelterceğiz.” dediler fakat 16 Nisan sonrası 24 Haziran seçimleri oldu, şimdi 3'üncü seçimlere gidiyoruz; evet, tam üç maymun oynandı.

Sayın Çavuşoğlu, siz de dinleyin lütfen.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Dinliyorum.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Sahibisiniz, birinci imzacısınız.

Bir, görmedim, duymadım ve konuşmadım; tam üç maymun oynandı bu konularda. Bunu burada bizim tartışmamız gerekir, sorgulamamız gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, mağribe gelecek olursak, maşrika gelecek olursak; 2011’de, 12’de hiç değilse rektör seçimine kapı aralanmıştı ama gelin, görün ki maşrik; bugün üniversite öğretim üyeleri ebleh yerine konulduğu için üniversitelerde hiçbir biçimde seçim kuralı geçerli bulunmamaktadır.

Evet, sorun, ciddi olarak parti başkanlığı yoluyla devlet başkanlığı ve yürütmede düğümlenmektedir; tıpkı, burada üç gün önce oyladığımız Anayasa’ya aykırı yasayla birlikte, Anayasa yasakladığı hâlde aynı konuyu Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleyip yürürlüğe koyduğumuz üzere. O nedenle, üç maymun sürecini aşmamız için 3’üncü seçim en geç Haziran 2023’te şarttır ve ancak seçim yoluyla, demokratik yolla üç maymun oyunu aşılabacaktır ve bilimsel, çağdaş üniversite eşliğine de ancak o zaman gelebileceğiz.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – 5’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

Hayırlı olsun.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.03

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 18.20****BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ****KÂTİP ÜYELER: Rümeysa KADAK (İstanbul), Necati TİĞLİ (Giresun)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 65’inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

2’nci sıraya alınan, Konya Milletvekili Hacı Ahmet Özdemir ve 36 Milletvekilinin Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine başlayacağız.

2.- Konya Milletvekili Hacı Ahmet Özdemir ve 36 Milletvekilinin Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4212) ile Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 316) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 316 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince bu teklif İç Tüzük’ün 91’inci maddesi kapsamında temel kanun olarak görüşülecektir. Bu nedenle, teklif, tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanıp maddelerine geçilmesi kabul edildikten sonra bölümler hâlinde görüşülecek ve bölümlerde yer alan maddeler ayrı ayrı oylanacaktır.

Teklifin tümü üzerinde ilk söz İYİ Parti Grubu adına Sayın İbrahim Halil Oral’ın.

Buyurun Sayın Halil Oral. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Diyanet Akademisinin kurulması hakkındaki kanun teklifinin tümü üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Diyanet İşleri Başkanlığı, Türk milletini yüce dinimiz konusunda aydınlatmak ve din işlerini idare etmek üzere çalışmalarını sürdüren bir cumhuriyet kurumudur. Bu kurumun personelinin liyakatli, ehliyetli ve iyi yetişmiş olması son derece önemlidir. Bu bağlamda, Diyanet Akademisinin kurulması ya da eğitim faaliyetlerinin kurumsallaştırılması bizce olumludur ancak konu Diyanet ve yüce dinimiz olduğu zaman çok daha titiz ve konuları kılı kırk yarar şekilde değerlendirmemiz gerekmektedir. Hele ki konu din eğitimi ise toplumu dini açıdan aydınlatacak hocaların yetiştirilmesi çok daha önem arz etmektedir çünkü ülkemiz, maalesef din kisvesi altında çok büyük sorunları yüzyıllardır yaşamaktadır. Bu durum, cumhuriyetin kuruluş süreci ve sonrasında da gerçekleşmiştir.

Günümüze geldiğimizde ise başta FETÖ ve IŞİD olmak üzere pek çok terör örgütü, toplumu dinî argümanlarla etkilemekte, onarılmaz yaralar açmaktadırlar. İslam’ın çağları aydınlatan mesajı,

(x) 316 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Endülüs'ü, Semerkant'ı, İstanbul'u ilim ve inancın zirvesine taşıyan felsefesi bugün maalesef Orta Çağ Hristiyan Avrupasına benzer bir karanlığa itilmeye çalışılmaktadır. Âdeta Vatikan gibi örgütlenen ve İslam tarihindeki tasavvufla, tekkeyle, dergâhla zerre kadar alakası olmayan sözde dinî yapıların toplumu sarmaya başladığı bir ortamdayız. Bunlarla mücadelenin en güzel yolu yüce dinimiz İslam'ı doğru algılamak ve doğru anlatmaktır. Bu sebeptir ki cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk, aynı zamanda Diyanet İşleri Başkanlığını hemen kurmuştur. Bu vesileyle her ne kadar Diyanet anmaktan imtina etse de biz bu kürsüden İslam'a ve Müslümanların özgürlüğüne yaptığı büyük hizmetler sebebiyle Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü rahmetle, minnetle ve dualarla anıyoruz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Saygıdeğer milletvekilleri, din eğitiminin önemini ve toplumdaki kritik alanlara etkisini vurguladım. Bu önemi hem Kur'an-ı Kerim hem de Allah resulü Peygamber Efendimiz de vurgulamıştır. Yüce Allah Ankebût suresinde şöyle buyurmuştur: "İşte biz bu misalleri insanlar için veriyoruz fakat onları ancak âlimler düşünüp anlayabilir." Aynı şekilde, Peygamber Efendimiz bir hadisîşerifinde şöyle buyurmuştur: "Âlimler, peygamberlerin varisleridirler. Peygamberler ne para ne de dirhem miras bırakmadılar ancak ilmi miras bıraktılar."

İşte, biz, bugün bu kanun teklifiyle sadece toplumu etkileyen bir konuyu konuşmayacağız, aynı zamanda, peygamberlerin mirasına sahip çıkacak din bilginlerinin, hocaların, âlimlerin yetiştirileceği bir kurumu değerlendireceğiz. Kur'an'ın işaret ettiği önemde bir mesleğin icracılarını konuşabiliriz. Bu sebeple konuşmamı hazırlamadan önce Diyanetin emektarı personelimize, emekli idarecilerimizle ve sendikacılarımızla istişare ettik. Kendim de bir ilahiyat mezunu olarak yaptığım bu istişarelerin de verdiği yönle akademi teklifine bazı eleştiriler getirmek istiyorum.

Teklifin gerekçesinde Diyanet İşleri Başkanlığının personel eğitiminde bugüne kadar yetersiz kaldığını ima eden ifadeleri vardır. Gerekçede bizim de konuşmamızda vurguladığımız hassasiyetler yer almaktadır ancak bu noktada eksiklikler olduğu ifade edilmektedir, hatta nitelikli personel varlığında da sorun olduğu işaret edilmektedir. Mesleki yeterliliğin akademiyle sağlanacağı vurgulanmaktadır. Kanaatimce bu gerekçe laf olsun diye yazılmış, süslü cümlelerle hacim doldurmak için kaleme alınmıştır, yoksa AK PARTİ iktidarının yirmi yıldır kendisini niteliksiz din eğitimi vermekle suçlayacağını tahmin etmiyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) İktidarın din hizmetlerini çağın gereklerine göre yapmadığını itiraf edeceğini de hiç düşünmüyorum. Yine de Anadolu'da söylendiği gibi Allah'ın sopası yoktur ki AK PARTİ iktidarı bu teklifin gerekçesinde din hizmetlerini yetersiz yürüttüğünü itiraf etmiştir; şapka düşmüş, kel görünmüştür. Biz, iktidarın bu itiraflarını da olumlu karşılıyoruz, kendilerine açık sözlülükleri için de teşekkür ediyoruz, minnettarız. Bu eksikliklerini iktidarımızda bizim gidereceğimize de milletin kürsüsünden söz veriyoruz.

Değerli milletvekilleri, bu noktada daha önce bütçe görüşmelerinde de vurguladığım bir hususu da sormadan geçemeyeceğim. 2019 yılında gerçekleştirilen 6. Din Şûrası'nda ülkemizdeki dinî hizmetlerin çağın gereklerini yakalayamadığı, sosyokültürel değişimlerin dinî inançlara zarar verdiği itiraf edilmiştir. Ülkemizde dinî alanda yeterli akademik çalışma yapılmadığı vurgulanmıştır. Diyanetin bu konularda elinde sağlıklı verilerin de bulunmadığı ifade edilmiştir. Aynı ifadeler 2023 Strateji Belgesi'nde de "İç kaynaklı sorunlar" başlığı altında yer almaktadır. Ben bu hususu 2019 yılında bütçe görüşmelerinde dile getirmiştimm. 2019 yılından bugüne aynı ifadeler hâlâ bu teklifin gerekçesinde yer alıyorsa siz üç yıldır aldığınız bütçeyi ne için harcadınız? Allah aşkına bunun cevabını veriniz. 2019'da tespit edilen sorunları çözmek için üç yıl sonra mı bir kanun teklifi getirmek aklınıza gelmiştir? Camileri miting alanına çevirmek, cami çıkışlarını siyaset arenasına dönüştürmek aklınıza gelirken bu işleri düzenlemek üç senedir aklınıza gelmemiş midir? Ben bu soruların cevabını yüce Türk milleti adına almak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, Diyanetin bünyesinde her türlü modern bina ve donanımına sahip 1976 yılından bugüne hizmet veren 12 adet dinî yüksek ihtisas merkezi ve 1972 yılından bugüne hizmete devam eden 19 adet eğitim merkezi bulunmaktadır. Ayrıca, ülkemizde Diyanet Vakfına bağlı, 29 Mayıs Üniversitesinin de içinde olduğu 61 ilahiyat fakültesi, İslami ilimler programı bulunan üniversiteler bünyesinde 58 İslami ilimler fakültesi eğitim vermektedir. Rakamlarda hata varsa düzeltebilirsiniz. Bu teklifin gerekçesi en temelde bu kurumların yetersizliğini ima etmektedir: Bu kurumlara haksızlık yapmaya asla hakkımız yoktur. “Akademi” dediğiniz zaman çok daha kapsamlı bir eğitim kurumu öngörürsünüz ancak bu teklif, bu kapsamlı kuruma göre zayıf kalmıştır. Örneğin, Diyanet Akademisi Başkanının akademik yeterliliğine dair bir düzenleme yapılmamıştır. Akademi Başkanlığının doğrudan Diyanet İşleri Başkanına bağlı olması taşra teşkilatlarıyla uyumsuzluk yaratabilecektir.

Dinî yüksek ihtisas merkezi ve eğitim merkezlerinde görev yapan binlerce müftü ve ilim adamı yetiştirmiş emektar hocalarımız vardır. Bu hocalarımızın yapılacak sınavla akademik eğitim kadrolarına atanabileceği esası, en hafif tabiriyle, emeğe ve ilme haksızlıktır. Akademi Başkanını Diyanetin bel kemiği olan Din İşleri Yüksek Kurulunun üstüne çıkarmaksa bu Kuruldaki ilmî ve dinî yeterliliğe sahip duayen hocalarımıza haksızlıktır. Hatta Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde bir kararnameyle atanan Diyanet İşleri Başkanının da akademik yeterliliklere bağlanması şarttır.

Teklifle, Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün içi boşaltılmakta ve bir genel müdürlüğün taşıyacağı özelliklerden uzaklaştırılmaktadır. Akademide eğitim görenlere harçlık verileceği ifadesi yanlış ve ayıptır. Kamu personeli olma şartlarını sağlamış bir kişiye cep harçlığı verir gibi ifadelerden kesinlikle kaçınılmalıdır. Asgari ücretten düşük olmayan bir maaş ya da burs bağlanmalıdır.

Akademi öğretim kadrolarına yüzde 10 oranında diğer bölümlerden eğitim görevlisi alınacağı ifadesi vardır. Bu ifade müphemdir, belirgin değildir. Diyanet Akademisine yine ilgili sosyal bilimler bölümlerinden hocalar alınmalı ya da müfredat ona göre şekillendirilmelidir. Diyanet Akademisine bu kanun teklifiyle su ürünleri mühendisi bile alınabilecektir. Bu nasıl bir iştir? Bu iş akıl kârı mıdır? Belirsizlik kesinlikle giderilmelidir.

Mülakat sistemi toplumsal vicdanda artık kabul edilemeyen bir durumdur. Hele ki geçtiğimiz aylarda birkaç AK PARTİ milletvekilinin müftü ve imam atamaları için referans mektubu yazdıklarını görünce bu iş iyice vicdanları rahatsız etmektedir. İmam atamaları için torpil yazısı yazmak, AK PARTİ iktidarının çok güzel geleneğidir ve AK PARTİ iktidarını anlatmaktadır. Yüce dinimizi her türlü siyasi amaçlarına alet eden, yaptıkları siyaseti bile İçişleri Bakanının diliyle “Bize Allah yaptırdı.” diyerek meşrulaştırmaya çalışanlara da ancak bu yakışacaktır. Burada mülakat sistemi yerine din hizmetleri alan bilgisi sınavı geliştirilerek standartlaşmış bir sınav sistemi tercih edilmelidir. Tabii, burada kıraat ve müezzinlik gibi hususlar ayrı bir şekilde sınava tabi tutulabilir.

Sayın milletvekilleri, ilahiyat ve İslami ilimler fakültelerimizin ilmî etkisi Diyanet İşleri Başkanlığında artırılmalıdır. Öğretmenlik Meslek Kanunu’yla, lisansüstü eğitim eksik ve sakat olsa da teşvik edilmiştir. Diyanet İşleri personeli için de bu yapılmalıdır. Özellikle müftüler ve merkez teşkilatındaki idarecilerin ilahiyat alanında yüksek lisans ve doktora yapması teşvik edilmelidir. İlahiyat fakülteleri arasında ayırım yapmadan, bütün ekolleri ve gelenekleri dinleyerek ortak aklı ön plana çıkaran bir din anlayışı takip edilmelidir. İslami ilimler de genel dinî ilimler de bilimsel metotlarla incelenmeli ve yürütülmelidir. Dinimizin evrensel mesajları bütün inanana aktarılmalıdır.

Saygıdeğer milletvekilleri, akademi mevcutta bulunan köklü eğitim kurumlarının birleşmesi ve geliştirilmesiyle kurulmalıdır, asla yeni kadro üretme alanı yapılmamalıdır. Akademinin kurulmasıyla yeni eğitim binalarına, yeni kadrolara ihtiyaç duyulacaktır. İlahiyat fakültelerine, imam-hatiplere, ihtisas merkezlerine güvenmeyip yepyeni bir köklü eğitim kurumu oluşturmak zorlama bir uygulama

olacaktır. Günümüzde maalesef mevcut iktidar Diyanet İşleri Başkanlığını kadro verme ve başka kurumlara kadro transferi alanı yapmıştır. Diyanet Akademisi de bu alanda şüphe uyandırmaktadır. Diyanet Akademisi, yandaşları mülakatlarla istihdam edecek ve iktidarın politikalarını dinî örtünün altında yayacak bir kurum asla olmamalıdır. İktidarın karnesi bu konuda maalesef çok zayıftır.

Saygıdeğer milletvekilleri, bu eleştirilerimle birlikte, Diyanet Akademisi doğru yönetildiği ve eleştirilerimizle de paralel olarak yeniden geliştirildiği takdirde faydalı olacak, dinî hayatımıza katkı sunacaktır. Ancak, burada, temel meselemiz Türk milletinin tarihsel olarak İslam'a verdiği değeri, yüce dinimize gösterdiği yorumları, akılcı yaklaşımları önceleyecek bir eğitim sağlanıp sağlanmayacağıdır. Diyanet, Türkiye'nin her yerinde imam-hatip ve müezzinleri olan en yaygın kurumlarımızdan biridir. Bu bağlamda, toplumu hızlıca etkilemektedir. Diyanet, asla bir siyasi partinin arka bahçesi, camilerimiz bir siyasi partinin miting alanına çevrilmemelidir. Bunun yolu da siyaset kurumunun Diyanetten elini çekmesidir. Felsefe eğitiminin verilmesi, pozitif bilimlere yatkınlığın sağlanması sorgulayan bir nesil yetiştirmektir. Müslümanlar Kur'an-ı Kerim'de onlarca ayetin sonunda "Akıl erdirmez misiniz?" "Düşünmez misiniz?" "İdrak etmez misiniz?" mesajlarına muhatap olmaktadır. Bir akademi olacaksa bu saydığım ilkelere bağlı olmalıdır yoksa kurulacak şey bu topraklardan değil, siyasal İslamcı düşüncenin kaynaklarından beslenen bir yapı olacaktır. Siyasallaşan Diyanet, toplumu da siyasal pencereden kendisine baktırmaktadır. Cuma günleri hutbelerimizde suya sabuna dokunmayan ya da haftalık siyasi gündeme imalar içeren metinler okunmaktadır. Hiçbir zaman adam kayırmaktan, kul hakkına girmekten, ihaleye fesat karıştırmaktan, rüşvetten, iltimastan, fitneden bahsedilmemektedir. Tam da bu sebeple pek çok vatandaşımız ya hutbeleri mümkün olduğunca dinlemeden camilere gelmekte ya da cuma namazını maalesef terk etmektedir. Bu terk edişlerin vebali de sizin üzerinizdedir. Cuma hutbeleri toplumsal hafızaya hoşgörüyü, irfanı ve ilmi verecek içeriklerde olmalıdır. Bir an önce bu alan da düzenlenmelidir.

Saygıdeğer milletvekilleri, din eğitimine bu kadar önem verip akademi kuracağını ifade eden iktidar, din eğitimindeki çok geniş bir mağduriyeti hâlen çözememiştir. Bu mağduriyetin muhatapları fahri Kur'an kursu öğreticileri ve vekil imamlardır. Ücretli öğretmenlere yapılan zulmün bir benzeri de bu alandadır. Fahriler ve vekil imamlar ilahiyat, imam-hatip gibi okulları bitirmişlerdir, KPSS'den puan almış, Din Hizmetleri Alan Bilgisi Testi'nden en az 60 puan alarak mülakata girmeye hak kazanmışlardır. Kısacası, kadrolu ve sözleşmeli personelle aynı süreçlerden geçmektedirler.

Fahri Kur'an kursu öğreticileri ve vekil imam-hatipler tüm bu şartları taşımalarına rağmen Türkiye'nin en ücra yerleşim birimlerindeki cami ve Kur'an kurslarında her yıl göreve başlama ve ilişik kesme işlemleri tekrarlanmak suretiyle yıllarca görev yapmaktadırlar ancak hiçbir idari ve hukuki güvenceleri yoktur. SGK primleri çok düşük yatmakta, bu sebeple genel sağlık sigortası borcu ödeme gibi durumlarla karşılaşmaktadırlar.

Özellikle fahri Kur'an kursu öğreticilerinin aldıkları maaşlar ise asgari ücretin çok çok altındadır. Tekrar tekrar sınav stresine giren bu emektar hocalar, mesleki gelişmelerini bizzat sahada sağlamlaştırmaktadırlar. Özellikle, iktidarın siyasi olarak da önem verdiği 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında bu hocalarımız çalışmaktadır ancak hakları teslim edilmemektedir. Peygamber Efendimiz'in "Çalışana emeğinin karşılığını alın teri kurumadan veriniz." hadisini hatırlatmak isterim. Şu an bir fahri Kur'an kursu öğreticisinin saatlik ücreti 28 Türk lirasıdır, bekâr bir vekil imam maaşı ise aylık 3.900 Türk lirasıdır. Bu maaş ancak asgari geçim indirimiyle evli ve çocuklularda asgari ücreti geçebilmektedir; bu insanların suçu nedir? Siz emekçi hocalara alınlarının terinin karşılığını Kur'an öğretirken bile vermiyorsunuz, bu nasıl bir iştir, bu nasıl bir aymazlıktır? Diyanette bu kadro ayrımları tamamen sona ermelidir, geçmişe dönük olarak Kur'an kursu öğreticileri ve vekil imamlara öncelik

tanınmalıdır. Bu insanların KPSS'den aldıkları 85-90 puanlar maalesef çöpe gitmiştir. Yeni alımlar bu hocalar üzerinden yapılmalıdır. Fahri Kur'an kursu öğrencileri ve vekil imamlar kadroyu hak etmiştir, bu mağduriyet artık giderilmelidir.

Pakistan'a özel uçakla gidip milyonlarca masraf yapabilen Sayın Ali Erbaş'ın vicdanı acaba rahat mıdır? Dünyanın her yerine uçan Türk Hava Yollarının İslamabat'a tarifeli uçuşu acaba yok mudur kıymetli milletvekilleri? Hocalar dağ taş, köy, mezra demeden Kur'an öğretmeye çalışırken milyonlarca liralık arabalarla, uçaklarla gezmek İslam'ın hangi ölçüsüne uymaktadır? Sayın Erbaş'ın bu tavrı son derece hatalıdır. Sonra, kendisi rol model olmaktan bahsetmektedir. Sayın Erbaş'a bu kürsüden sormak istiyorum: Siz özel uçaklarla mı rol model olacaksınız? Bizim rol modellerimiz asırsaadetten bugüne kadar pek çoktur. Sizin hep örnek verdiğiniz merhum şair Necip Fazıl'ın dizelerinde dediği gibi "Müjdecim, Kurtarıcım, Efendim, Peygamberim/Sana uymayan ölçü, hayat olsa teperim!" Bizim ölçümüzde tasavvuf vardır, gösterişten kaçınma vardır, tevazu vardır ve bizim ölçümüz işte budur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

İBRAHİM HALİL ORAL (Devamla) – Ancak, AK PARTİ iktidarlarında ve özellikle Sayın Erbaş döneminde Diyanet, özel uçaklarla, zırlı arabalarla, beş yıldızlı otellerdeki toplantılarla anılmaktadır, bu durumu asla kabul edemeyiz. Yine, merhum Sezai Karakoç'un dizelerinde dediği gibi "İslam'ı sen öyle yaşa, öyle yaşa ki seni öldürmeye gelen sende hayat bulsun." Diyanet, doğru yönetilene kadar da yapıcı, tarafsız eleştirilere devam edeceğim; Diyanet, siyasetin esaretinden kurtulana kadar mücadele edeceğim.

Saygıdeğer milletvekilleri, bütün bu eleştirilerle birlikte, burada kurulacak olan Diyanet Akademisinin hayırlara vesile olmasını diliyor, bu düşüncelerle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Kamil Aydın.

Buyurun Sayın Aydın. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA KAMİL AYDIN (Erzurum) – Sayın Başkan, çok kıymetli milletvekilleri; Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkında konuşmak üzere Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, dünden bugüne insanlığın ve onun kurumsal yapıları olan devletlerin huzur, güven ve refah içerisinde yaşadıkları dönemler analitik bir irdelemeye tabi tutulduğunda, bu istikrarlı yapıyı güçlü kılan sistematik kurumların ve onların karar alıcı kadrolarının dengeli bir tutum öncelermeleri dikkatleri çekmektedir. Dengeden kastımız, eylem-söylem, ilim-amel, teori-pratik, uyum ve birlikteliğinin birinin diğerine feda edilmeden uygulamaya aktarılmasıdır. Toplumlara hizmeti ve her anlamda kalkınmayı hedefleyen kurumsal yapıların böyle bir denge merkezli hareket etmeleri profesyonel bilgi ve becerinin, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin başarılı biçimde uygulamaya konulması anlamına gelmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti devletini Türk milletinin ebet müddet teminatı görerek 2023, 2053, 2071 gibi kısa, orta ve uzun vadeli vizyon ve misyon ortaya koyan devletimizin, bölgesinde lider ve dünyada her anlamda güçlüler arasında yer alması için bu hassas dengeyi muhafaza etmesi kaçınılmazdır. Somutlaştırmak gerekirse, kurumların güçlü kılınması adına hem kurumsal anlamda çağın bilimsel ve teknik kazanımlarının yakından takip edilmesi hem de bu kazanımların ülkenin uluslararası boyutta

yüksek hedeflerinin gerçekleştirilmesi adına uygulamaya yani pratik alana aktarılması elzemdir. Bu dengenin muhafaza edilmesi adına bazı kurumlarımız; bilgi, beceri, teknolojik gelişmelerin takibi ve transferlerini ilgili genel eğitim kuruluşlarından tedarik ederken hukuk, savunma ve güvenlik bağlamı hizmet veren diğer bazı kurumlarımız ise ilaveten kendi bünyelerinde eğitim uygulama destekli alt eğitim kurumları oluşturmaktadır. Millî güvenlik, polis ve hukuk akademilerinin yanı sıra benzer ihtiyacın giderilmesi adına yurt içinde ve yurt dışında milyonlarca doğrudan hizmet alanı oluşturan farklı faaliyet alanları ve büyük hizmet kadrosuna sahip Diyanet İşleri Başkanlığımızın bünyesinde Diyanet Akademisi kurulması gündeme alınmıştır.

633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun gereği İslam dininin inanç, ibadet ve ahlak esaslarıyla ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmekle görevli Diyanet İşleri Başkanlığı bu görevlerini yurt içinde ve yurt dışında büyük bir gayret ve özveriyle yerine getirmektedir. Din hizmetlerinin çağın ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde yürütülmesi ancak nitelikli din görevlileriyle mümkündür. Bu sebeple özellikle din hizmetleri alanında Başkanlıkta görev alacak personelin göreve başlamadan önce mesleki yeterliliklerinin sağlanması, niteliklerinin geliştirilmesi ve bu şekilde göreve hazır hâle getirilmesi büyük önem arz etmektedir. Mezkûr hususlar dikkate alınarak vaiz, Kur'an kursu öğreticisi, imam-hatip ve müezzin-kayyım unvanlarında görev alacakların mesleğe başlamadan önce, mevcut personelin de hizmet içi eğitim, uzmanlık programları, seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler yoluyla gelişmelerine katkı sağlanarak nitelikli görevlilerin yetiştirilmesi amacıyla Başkanlık bünyesinde böylesine büyük bir akademik yapıya ihtiyaç duyulmuştur. Bu husus, İslam dininin ortaya koyduğu evrensel değerlerin halka doğru ve güvenilir kaynaklardan aktarılması, Müslüman vatandaşların samimi duygularının istismar edilmesinin önlenmesi, İslam dinine ve Müslümanlara karşı oluşan haksız düşüncelerin ve ön yargıların önüne geçilmesi bakımından da önemlidir.

Aslında bütün mesleki faaliyetlerde genelgeçer bir davranış kalıbı olma zorunluluğuna rağmen toplumda yönlendirici kanaat önderi görev ve sorumluluğu sahiplerinin hassaten söylemleriyle değil, onlarla uyum içerisinde olan eylemleriyle de iz ve etki bıraktıklarına tanıklık etmekteyiz. Özellikle taşrada öğretmenlerle birlikte din görevlilerinin büyük ve yüksek bir sorumluluk taşıdıkları ayrıca dikkatlerimizi çeken önemli bir gerçektir. Söz konusu bir de Allah'ın emirlerinin takdimi ve yaşatılması olunca din görevlilerimizin bilgi ve birikimlerinin yanı sıra örnek tutum ve davranışlarının daha büyük bir önemi haiz faktör olduğunu açıkça görmekteyiz.

Son zamanlarda, Diyanetin yurt dışı temsilcilerinin kendilerini günün şartlarına uygun donatmalarının yanı sıra temsil konusunda da hassasiyet göstermeleri daha elzem bir gereklilik arz etmektedir. Çünkü İslamofobik tutum ve davranışların zirve yaptığı bu dönemde, özellikle yurt dışı görevinde bulunanların her türlü saldırı, taciz ve provokasyona karşı, buldukları ortamda İslam'ı temsil noktasında büyük sorumluluk taşımaları en büyük beklentimizdir. Bu beklentimizin giderilmesi konusunda büyük bir boşluğu dolduracağına bu Akademi üzerinden inancımız tamdır. Akademideki eğitim süreçleri, aday din görevlileri üzerinde ayrıca bir aidiyet duygusunun gelişimine de katkı sağlayacaktır.

Kanun teklifiyle Başkanlık bünyesinde Diyanet Akademisinin kuruluşuna ve burada görev yapacak kişilerin özlük haklarına ilişkin düzenlemeler de yapılmaktadır. Bu kanun teklifiyle sadece eğitim bağlamı bir boşluğun doldurulması deruhte edilirken kurum bünyesinde yaşanan sıkıntıların giderilmesi konusunda da çalışmalar devam edecektir kanaatini taşımaktayız. Buna somut bir örnek vermek gerekirse, özellikle bize ulaşan talepler ışığında ifade etmek isterim ki murakıpların özlük haklarıyla ilgili de birtakım gelişmelerin, birtakım düzenlemelerin yapılması da kaçınılmazdır. Ben inanıyorum ki Diyanet İşleri Başkanlığımız buna da dikkatlice odaklanacaktır.

Saygıdeğer milletvekilleri, aslında yarın gündem dışı bir konuşmayla ifade etmem gereken bir konuydu ama maalesef bugünkü konuşmamın bir kısmını 12 Mart tarihine odaklanarak -iki önemli olayın meydana geldiği bir gündür, bir tarihtir- birazcık bir yönüyle İstiklal Marşı'mıza referansta bulunarak Türkiye Büyük Millet Meclisindeki kabulüne, biraz da kadim şehrim dadaşlar diyarı Erzurum'un kurtuluş günü olduğuna dair bir iki şey ifade edip sözlerimi noktalamak istiyorum. Evet, ifade ettiğim gibi, 12 Mart iki önemli tarihi olaya tanıklık eden çok önemli bir gündür. Birincisi, bu Gazi Meclisimizin Millî Mücadele'deki en sıkıntılı dönemde vatan ve Millî Mücadele Şairi Mehmet Akif Ersoy'un yazdığı İstiklal Marşı'mızı kabul ettiği gündür. Öte yandan, yıllarca Doğu cephesinde süren Rus işgalinden alınan cesaretle Ermeni çetelerinin saldırılarının son bulduğu yani kadim şehrim Erzurum'un kurtuluş günüdür aynı zamanda.

Şimdi, bu bağlamda, tabii, tarihî bir geçmişi hatırlatmak yerine ben Erzurum'un bugünkü durumunu, hâlini, ahvalini birkaç cümleyle ifade edip yapılanları ve yapılması gerekenleri kısaca özetlemek istiyorum. Saygıdeğer milletvekilleri, evet, şehrimiz tarihsel süreçte her zaman İpek Yolu üzerinde, bütün, doğudan batıya geçiş güzergâhı olma hasebiyle birçok medeniyete, kültüre, gelişmelere ev sahipliği yapmıştır. Bugün de aynı misyonu muhafaza etmekte yani 2 üniversitesiyle, 2 araştırma hastanesiyle, köklü kurumlarıyla gerçekten Doğu Anadolu Bölgesi'nde bir bölgesel sorumluluk taşımaktadır. Elbette ki dezavantajları da vardır iklimiyle, coğrafyasıyla, uzaklığıyla, ulaşımda yaşadığı sıkıntılarıyla. Bütün bu olumsuz özelliklerine rağmen, yine de, gerçekten, Türkiye Cumhuriyeti devleti vatan, millet, bayrak, söz konusu olduğunda gözünü kırpmadan her türlü fedakârlığı yapmaya dün olduğu gibi bugün de hazır bir coğrafyanın adıdır. Dolayısıyla, bugüne kadar o vakur duruşunu muhafaza eden Erzurumlunun aç olsa dahi dik olduğunu çok net bir şekilde ortaya koyması hasebiyle, bugüne kadar yapılanları gerçekten büyük bir takdire şayan bulup Hükümetimize teşekkür etmekle birlikte, eksik kalan birkaç projenin de bir an önce hayata geçirilmesi noktasında, diğer milletvekillerimizin arzu ve temennileri olduğu gibi ben de partim adına bunları bir iki cümleyle ifade etmek istiyorum. Bunların başında, ticari kalkınma noktasında -Allah korusun- hem göçü önleyici hem de demografik yapıyı bozulmadan, erozyondan kurtaracak bir 6'ncı bölge sistematigi geliştirildi. Bu, birçok Doğu Anadolu ilinde olduğu gibi Erzurum'da da göçü tersine çevirdi, bugünlerde en büyük sıkıntımız olan istihdam noktasında vatandaşımızın gerçekten büyük bir nefes almasını sağladı. Bunun sürdürülebilir hâle getirilmesi en büyük dilek ve temennimizdir.

Öte yandan, yine, malumunuz, ulaşımda gerçekten büyük, devasa atılımlar oldu, gelişmeler oldu hem hava ulaşımda hem kara ulaşımda hem de deniz ve demir yollarında. Tabii, Erzurum, hava ve kara yolu üzerinden bu imkânlardan yeterince faydalandı ama demir yolları bağlamında yüksek hızlı trenin -ısrarla biz bunu tekrar ediyoruz, etmeye devam edeceğiz- Sivas'a kadar genişleyip Erzincan'a kadar projelendirilmesi taahhüt edilen bir yapının artık ovaya indikten sonra, bundan sonra ta Kars'a kadar sınırımızın... Çünkü Kars'a kadar gitmesinin çok önemli uluslararası bir katkısı da olacaktır. Niye? Çünkü oradan ta doğuya doğru açılan bir Bakü-Tiflis-Kars tren hattımız var; oraya gelecek bir yüksek hızlı trenin ticaretimize de, gelişmelerimize de, Doğu'yla ilişkilerimizdeki etkileşime de her türlü katkısı olacaktır. Ben buradan Ulaştırma Bakanımıza da -evet, korsan bir bildiri gibi oluyor ama kusura bakmayın- sesleniyorum: Ne olur Erzincan'a kadar programa alınan yüksek hızlı trenin Erzurum-Kars hattından devam edip nihayete ermesi en büyük arzumuzdur diye düşünüyoruz. (MHP sıralarından alkışlar)

Evet, bir diğer kalkınma kaleminiz olan tarım ve hayvancılıkta lider bir kentimiz var. Elbette ki tarımda çok yönlü bir üretimi söz konusu değil maalesef, birkaç ürün alma şansı da yok Erzurum'un; inanın bir defa ekıyor, bir defa biçiyor Erzurum, o da ağırlıklı olarak tahıl ve şeker pancarı, biraz da ayçiçeğine başladı. Böyle zor şartlarda, bir ekip bir alınan bir coğrafyada tarıma gerçekten biraz daha destek verilmesi konusunda yine yetkililerimizi bize katkıda bulunmaya davet ediyorum.

Hayvancılıkta 800 küsur bin büyükbaş rakamla Türkiye'nin nüfus başına en büyük hayvancılık merkezi olduğunu biliyoruz ama besicilerimizin, hayvancılıkla uğraşan vatandaşlarımızın sıkıntılarına da vâkıfız. Burada da yine yem başta olmak üzere hayvancılık girdilerinde - elbette ki fakruzaruretlerimizin farkındayız ama- eğer bir pozitif ayrımcılık yapılacaksa bu bölge dikkatle, önemle öncelikli olmak zorunda.

Şehrimizin merkezi aynı şekilde trafik sorunu yaşamakta. Ta yıllar önce Erzurum'da Sayın Cumhurbaşkanımızın verdiği bir söz vardı, bir talimat vardı, hafif raylı sistemin Erzurum için çok kaçınılmaz, çok gerekli olduğunu ifade etmişlerdi çünkü düz bir alan, inanın hakikaten hafif raylı sistem için çok kolay inşa edilip hayata geçirilecek bir yapıydı. Bunun da tekrar programa alınması konusunda yine şehrimizin kıymetli vatandaşları adına ifade etme zorunluluğu hissettim.

Saygıdeğer milletvekilleri, doğal gaz, malum, bütün Türkiye'nin şu anda gündeminde olan bir sıkıntı. Elbette ki kaynağının ne olduğunu biliyoruz. Uluslararası yaşanan bu kaos, sıkıntı, savaşlardan dolayı... Maalesef, bizim de dışa bağımlılığımızın en yüksek seviyede seyrettiği 2 önemli emtiadan, kaynaktan -doğal gaz ve petrol- bir tanesi. Dolayısıyla, evet, elbette ki sıkıntıların farkındayız. Sağ olsunlar Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bu bağlamda bir çözüm üretti; 4 milyon haneye 450 TL'den 1.150 TL'ye kadar doğal gaz katkısı sağlayacak yardım hedeflenmektedir.

Ben buradan ifade etmek isterim ki, yılın sekiz ayında doğal gaz ya da kömürle ısınmak zorunda kalan Erzurumluya -özelde Erzurum ama genelde Doğu Anadolu Bölgesi- yüksek giderini kapsayan bu doğal gaz iyileştirme projesinde öncelik verilsin. İnşallah, bunda 450 TL'den değil de en üst rakam olan 1.150 TL'den sürekli desteklenmesi konusunda da bir müjde, bir destek verilir diye beklentimiz yüksektir.

Öte yandan, sağlıkta, elbette ki Atatürk Üniversitemizin Araştırma Hastanesi, inanın, birçok bölge hastanesine, hatta Türkiye'nin birçok hastanesine insan kaynağı sağladı ama artık 2 bölge hastanesiyle yetiştirildiği bütün, özellikle uzman hekimler noktasında -özel hastanelerin batıda çok yüksek rakamlarla gelişmesinden dolayı- bir beyin göçüne, bir doktor göçüne neden olmaktadır. Bu anlamda da yine Sağlık Bakanlığımızdan hassaten ricamız, bizim gerçekten elli yıllık bir mazisi olan tıp fakültelerimizin ve ona kardeş olan Bölge Araştırma Hastanemizin özellikle cerrahi branşlarda uzman kadrolarıyla desteklenmesi ve gerekirse bir de halkın talebi olarak bölgede bir sağlık merkezi, özel sağlık merkezi, hatta bir iki tane sağlık merkezi kurulması konusunda yardımlarımızı ifade etmek istiyorum.

Ben, bu vesileyle, 12 Mart, önümüzdeki günlerde bu iki güzel amaçla yâd edeceğimiz bu tarihi birkaç cümleyle ifade etmek istedim. Ben, görüşmekte olduğumuz bu kanunun gerçekten amacına matuf bir şekilde kabul edilmesi konusunda Milliyetçi Hareket Partisi olarak desteğimizin tam olduğunu ifade ediyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Mehmet Ruştü Tiryaki.

Buyurun Sayın Tiryaki. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerine, daha doğrusu Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı bir Diyanet Akademisi kurulması üzerine grubumuzun görüşlerini sizlerle paylaşmaya çalışacağım. Öncelikle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Ayrıca, mücadeleleriyle ülkenin geleceğine umutla bakmamızı sağlayan, kararlı mücadelelerinden asla taviz vermeyen, yaşama haklarına ve yaşam biçimlerine sahip çıkan tüm kadınların "8 Mart"ını kutluyorum. Yine, başta Aysel Tuğluk olmak üzere, sevgili Figen Yüksekdağ, Sebahat Tuncel, Gültan Kışanak, Ayla Akat Ata ve tüm devrimci kadın tutsaklara sevgi ve saygılarımı sunuyorum. Varlıkları bizlere ilham vermeye devam edecek.

Evet, bir dünya savaşının arifesindeyiz. Rusya'nın Ukrayna'ya açtığı savaş, ekonomi ve enerji başta olmak üzere, büyük bir krize yol açıyor. Zayıf ve kırılğan bir ekonomiye sahip olduğu ve kötü yönetildiği için bu savaştan en çok zarar gören ülkelerin başında geliyoruz. Sadece yağ krizi bile bu savaşın Türkiye'yi ne kadar etkilediğini gösterir diye düşünüyorum. 2022 yılında, Avrupa'nın doğusunda büyük bir dram yaşanıyor. Umarım, Türkiye, Avrupa Konseyinde alınan karara karşı çıkarak büyük bir yalpalama yaşasa da daha sonra çözüm ve barışın tesisi için sürdürdüğü aracılığı yapmaya devam eder. Fakat bir konuya özellikle dikkatinizi çekmek isterim; yakın geçmişte yaşanan savaşların ve iç çatışmaların neredeyse tamamının içerisinde Türkiye ve Rusya -her nedense- bir biçimde yer alıyor. Bu konu hakkında biraz düşünmemiz gerekmez mi? Savaş ve çatışma nerede, Türkiye ve Rusya mutlaka orada; kıta, ülke, bölge hiçbir şekilde fark etmiyor; Afrika'da, Libya'da, Asya'da, Suriye'de, Kafkaslarda, Azerbaycan ve Ermenistan arasında ve bugün Ukrayna'da. Bir şekilde, bu savaşların içerisinde Türkiye ve Rusya'nın yer alması üzerinde gerçekten düşünmemiz gerekir diye düşünüyorum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Amerika'yı görmüyor musun, Amerika'yı?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – Bizler, bütün savaşlara karşı barışı ve çözümü savunmaya devam edeceğiz. Evet, bütün dünya savaşa ve savaşın etkilerine yoğunlaşırken biz Mecliste Diyanet Akademisini tartışıyoruz. Kuşkusuz, Meclisin olağan çalışmalarını sürdürmesi önemli ama Meclisin bir önceliğinin olması gerekmez mi? Bu ülkenin birinci önceliği gerçekten Diyanet Akademisi mi? Bu ülkenin birinci önceliği -az evvel görüştüğümüz- İstanbul Ayrınsaray Üniversitesinin adını değiştirmek mi? Bu ülkenin birinci önceliği “Mudanya Üniversitesi” adıyla yeni bir vakıf üniversitesi kurmak mı? Bence değil, bizce değil.

Teklif gelince, Komisyonda söylediğimizi tekrar edelim: Bizler, ilkesel olarak, kamu hizmetlerine alınacakların niteliklerinin artırılması amacıyla atılacak adımların hiçbirine karşı çıkmayız. Dolayısıyla, Diyanet İşlerine Başkanlığına bağlı kuruluşlarda görev alacak imam, müezzin-kayyım ve vaizlerin görgülerinin, bilgilerinin, niteliklerinin artırılmasını ve göreve başlamadan önce eğitim almalarını sağlayacak Diyanet Akademisinin kurulmasına da bu minvalde karşı çıkmıyoruz. Yalnızca sorun şu, teklif sahipleri diyor ki: “Biz, bir Diyanet Akademisi kuracağız; bu Akademi yüksek ihtisas merkezlerinden, ihtisas merkezlerinden ve eğitim merkezlerinden oluşacak. Memuriyete başlayacak kişiler, göreve başlamadan önce, akademiye giriş sınavındaki başarı durumuna göre altı ay ile üç yıl arasında burada eğitim görecektir -memuriyet değil, birazdan nedenini anlatacağım- bu süreyi de Diyanet İşleri Başkanlığı belirleyecek.” Yani bu eğitim süresi altı ay da olabilir, on altı ay da olabilir, yirmi altı ay da olabilir, otuz altı ay da olabilir; bu konuda yasada hiçbir düzenleme yok, Diyanet İşleri Başkanlığı nasıl takdir ederse, nasıl uygun görürse.

Şimdi, bu teklifi okuduğunuzda şöyle sanırsınız, dersiniz ki: “Herhâlde bir akademi kuruluyor.” Çünkü teklifin gerekçesinde öyle anlatılıyor. Yüksek ihtisas merkezleri var, ihtisas merkezleri var, eğitim merkezleri var ancak durum tam olarak böyle değil. Neden? Çünkü şu anda zaten Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı yüksek ihtisas merkezleri var ve bunların sayısı 12, yine şu anda Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı eğitim merkezleri var ve bunların sayısı en az 19; araya sadece ihtisas merkezleri kurulacak.

Şimdi, eğitim kadrosu kimlerden oluşacak? Şu anda yüksek ihtisas merkezlerinde ve eğitim merkezlerinde görev yapanlar Akademide eğitmen olarak görev yapmaya devam edecek veya sınava alınacaklar.

Şimdi, durum şu: Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 7'nci maddesinde düzenlenen Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevlerinin bir kısmı Diyanet Akademisine devrediliyor. Eğitim yine yüksek ihtisas merkezleri ile eğitim merkezlerinde devam

ediyor ve bu yüksek ihtisas merkezleri ile eğitim merkezlerinde görev yapacak eğitimciler yine görevlerine devam edecekler. Şimdi, bu sadece adın değiştirilmesi anlamına gelmiyor mu? Yani bir akademinin kurulması bu kadar basit mi? Yani Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevlerinin bir kısmını ayırdığımızda, zaten var olan yüksek ihtisas merkezleri ile eğitim merkezlerinin arasına bir ihtisas merkezi yerleştirdiğinizde ve aynı eğitimciler yine görevlerine devam ettiğinde bir akademi kurmuş olmazsınız.

Teklifeye ilişkin bir diğer eleştirimiz şu: Diyanet Akademisi kurulmasına olanak tanıyacak kanun teklifinin dağılık olduğunu düşünüyoruz, bunu da Komisyonda söyledik. Bunun yerine, bağımsız bir yasal düzenleme getirilmesinin daha doğru olacağını düşünüyoruz. Ayrıca, mevzuattaki örnekleri de bu şekilde. Örneğin; Polis Akademisinin bağımsız bir yasası var; 4652 sayılı Polis Yüksek Öğretim Yasası.

Yine, Anayasa'ya aykırı olsa da -çünkü bir yasayla değil, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kuruldu- Adalet Akademisinin kuruluş, görev ve yetkilerine ilişkin usul ve esaslar bir Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle, 34 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle kuruldu. Dolayısıyla, bu konuda özel bir yasa yapılması Diyanet Akademisine de kurumsal bir güvence sağlamış olacaktır.

Şimdi, bir akademi kurmak her zaman istediğiniz sonuçlara yol açmayabilir. Bunu niye söylüyorum? Şunun için: Adalet ve Kalkınma Partisi, iktidara geldikten çok kısa bir süre sonra, 31 Temmuz 2003'te hâkim ve savcılarını eğitmek, bağımsız yargıç yetiştirmek amacıyla Türkiye Adalet Akademisini kurdu. Ne zaman? Temmuz 2003'te. 15 Temmuz 2016 darbe girişiminden sonra "Gülen yapılanmasına hizmet ediyor." diyerek bir OHAL kanun hükmünde kararnamesiyle Adalet Akademisi kapatıldı ancak Mayıs 2019'da 34 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle yeniden kuruldu. Dolayısıyla, bir akademi kurmak her zaman istediğiniz amaçlara hizmet etmeyebilir. Bu nedenle, bu konuda bir kaygı taşımaları ve buna göre düzenleme yapmalıydınız.

Teklifeye yönelik bir diğer eleştirimiz 5'inci maddeyle ilgili yani sözleşmeli personel istihdamına ilişkin. Ben Komisyonda da söyledim, sözleşmeli personel istihdamı Hükümetin politikası; sadece bu teklif sahipleri sözleşmeli personel istihdamını savunmuyor, bir bütün olarak kamu hizmetlerinin tamamında Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetleri sözleşmeli personel istihdam etmek istiyor. Beş yılı aşkın bir süredir, Millî Eğitim Bakanlığına öğretmen olarak atanan, daha doğrusu bu pozisyonlarda görevlendirilen her öğretmen sözleşmeli olarak görevlendirildi. Son olarak, sanırım Ekim 2021'de olacak, 7.800 imam, müezzin-kayyım aldınız; bunların tamamı yine sözleşmeli olarak alındı. Yani bu Hükümet politikası böyle devam ediyor. Siz, memur değil sözleşmeli personel almak istiyorsunuz. Bakın, din hizmetleri ya devletin asli ve sürekli görevleri arasındadır ya da değildir. Eğer asli ve sürekli görevleri arasındaysa bu hizmeti kamu görevlileri eliyle yürüteceksiniz. Sözleşmeli personelle, geçici personelle bu hizmeti yürütemezsiniz.

Şimdi, bu eleştiriyi getirdiğimizde Komisyondaki arkadaşlar dediler ki: "Ya, biz memurları atıyoruz, hemen yer değişikliği istiyorlar, bunu önlemek için sözleşmeli personel istihdam ediyoruz." Oysa bunun çözümü var, iki şey yaparsanız bunu çözebilirsiniz. Birincisi, görevine hizmet duyduğunuz yerleri cazip hâle getirirsiniz. Lojman tahsis edebilirsiniz, ek ödemesini yüksek tutabilirsiniz, ek ücret verebilirsiniz, bazı yerlerde olduğu gibi her üç yıl görev yaptığında bir ek kademe verebilirsiniz; bunu cazip hâle getirebilirsiniz. İkinci yolu da şu: Eğer gerçekten görev yerlerinin değişmesinden rahatsızlık duyuyorsanız yasaya bir hüküm eklersiniz, dersiniz ki: "Memur olarak atananlar, üç yıl boyunca, özür grupları hariç, tayin isteyemezler." Bu kadar. Yani mesele sadece tayin meselesi değil; siz, geçici personel almak istiyorsunuz. Gerçekten kamu hizmetlerini memurların yapmasını, yürütmesini ilkesel olarak bu Hükümet savunmuyor.

Teklifeye yönelik bir diğere eleştirimiz 6'ncı maddeye ilişkin. Buna göre, Diyanet Akademisi, Başkanlık kadrosunda çalışıp, başka eğitim kurumlarından mezun olup Başkanlığın memur kadrolarına atanmak isteyenlere de hizmet içi eğitim verecek. Bunda herhangi bir sorun yok, bu iyi bir şey fakat sorun şurada, teklifte aynen şöyle yazıyor: "Başkanlıkça belirlenen esaslara göre uygun görülenlerin arasından belirlenecek." Yani hizmet içi eğitime alınacak. Ben Komisyonunda da söyledim, dedim ki: Şu "uygun görülenler" kelimelerini çıkarsanız, koşulları taşıyan herkesi belli bir sıra içerisinde hizmet içi eğitime almanız.

Şimdi, yasa teklifi bu hâliyle geçerse Diyanet İşleri Başkanlığı, hizmet, kıdem dâhil olmak üzere bütün koşulları taşısa da sadece uygun görmediği için bazı kişileri kurum içerisinde ünvan değişikliği sınavına almayabilecek. Komisyonunda bu konuda bir adım atmadınız. Meclise gelmeden önce bu konuda bir çalışma yapın dedik ama gördüğümüz kadarıyla bu konuda da herhangi bir adım atılmış değil teklif sahipleri tarafından.

Bir diğere eleştirimiz 5'inci maddenin son fıkrası. Buna göre, "Sözleşmeli personelin -bakın, yine teklifte yazıyor- disiplin ve izin işlemleri, ilişik kesilme halleri, sözleşmeli personel pozisyonlarına atanma şartları, sınav ve usulleri yönetmelikle düzenlenir." Anayasa hükmü çok açık, Anayasa 128'in ikinci fıkrası: "Memurların ve diğere kamu görevlilerinin -yani sözleşmelilerin- nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğere özlük işleri kanunla düzenlenir." Bu, emredici hüküm. Oysa siz bu teklifte diyorsunuz ki: "Atanma, disiplin hükümleri -yani hak ve yükümlülükleri- yönetmelikle düzenlenecek." Bu açıkça Anayasa'nın 128'inci maddesine aykırı. Dolayısıyla bunun da teklif metninden geri çekilmesi gerekir.

Şimdi, teklife ilişkin bir diğere eleştirimiz şu: 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 1 sayılı cetvelinin 6'ncı sırasına ilişkin yani şimdi getirdiğiniz teklife göre Akademi görev alacak öğretim üyelerine verilecek ek ödeme. Bu yüksek ihtisas merkezleri ve eğitim merkezlerinde görev alacak öğretmenlerin en düşük ek ödeme katsayısı 130 olacak. 130 olması demek; burada görev yapacak eğitimcilere aylıklarını vereceksiniz, ayrıca Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle girdikleri her ders için ücret vereceksiniz ve bu ek ödemeye her birisine ayrıca en az 2.900 TL ödeyeceksiniz demek. Ama şu anda -ek ödeme alanlar- yirmi yıllık, otuz yıllık bir vaizin bile ek ödeme katsayısı 66 yani 1.450 TL alacak. Hazır düzenleme yapmışken en azından bunların ek ödeme katsayılarını yüzde 50 artırırsınız. Zaten cazip hâle getirmişsiniz, ücretlerini vereceksiniz, ek ders ücreti vereceksiniz; yirmi yıllık, otuz yıllık bir vaizin 2 katı kadar ek ödeme veriyorsanız diğerelemlerini de yüzde 50 oranında artırırsınız dedik, bu konuda da bir adım atmadınız.

Şimdi, bir diğere eleştirimiz şu: Yasa teklifinin yürürlük maddesi. Garip bir şekilde -az evvel eleştirdiğim- ek ödemeye ilişkin kanun teklifinin yürürlüğe girme tarihi bu kanun teklifinin yayım tarihi değil, 15 Ocak 2023 tarihinde yürürlüğe girecek. Neden? Komisyonunda sorduk, "E, bunun için hazırlık yapılacak." yanıtını verdi teklif sahipleri ile Diyanet İşleri Başkanlığı yetkilileri. Şimdi, Akademi önümüzdeki hafta hemen açılacak, Akademi şu anda eğitim görenlerin hepsi eğitim görmeye devam edecek, öğretim üyelerinin de büyük bir bölümü yine bu Akademi eğitmen olarak göreve devam edecek. Yani bir hafta sonra Akademi açıyorsunuz, eğitimlere devam ettiriyorsunuz, ücretlerini buna göre ödeyeceksiniz ama "Ek ödemelerini ben 2023 yılı Ocak ayına kadar ödemeyeceğim ancak dokuz ay sonra ek ödemelerini ödeyeceğim." diyorsunuz. Tıpkı öğretmenlerin ek göstergesini 3600'e çıkardığınızda yaptığınız gibi, "Paramız yok." demiyorsunuz da yürürlük tarihini 15 Ocak 2023 tarihine erteliyorsunuz. Bunun mantıksal, hukuksal hiçbir gerekçesi yok, önümüzdeki haftadan itibaren uygulanmasının önünde hiçbir hukuksal engel yok.

Şimdi, Komisyon görüşmeleri sırasında, çok sınırlı sayıda, birkaç kaynak dışında, Aleviliğin zaten Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yok sayıldığını söyledim ama Şafilik mezhebinin de Diyanet İşleri Başkanlığında yeterince temsil edilmediğini, Kürtlerin çoğunlukla Şafii olduklarını, Kürtlerin yoğun yaşadıkları kentlere ve köylere atama yapılırken hassasiyet gösterilmesi gerektiğini söylemiştim. Başkanlık, bu konuda çok hassas olduklarını, orada, eğitim merkezlerinde görev yapanların neredeyse tamamının aslında Şafii mezhebine tabi olduğunu, imamlar konusunda da bu hassasiyete sahip olduklarını söyledi. Ayrıca, Diyanet İşleri Başkanlığı, bana Şafilik öğretilerine dair yayınladıkları kaynaklardan da birer örnek verdiler, bunun için kendilerine teşekkür ediyorum. Umarım, gerçekten bu hassasiyete sahip biçimde Diyanet İşleri Başkanlığı çalışmalarını yürütür fakat Alevilik konusunda elle tutulur hiçbir çalışması olmadığını... Sanırım, zaten Alevilerin de böyle bir talebi yok bu ülkede, bu Diyanet İşleri Başkanlığının kendilerini temsil edebileceğine inanmıyorlar. Umarım, bir gün bütün mezheplerin, bütün inançların eşit şekilde, eşit mesafede, laiklik ilkesine uygun biçimde temsil edildiği böyle bir din işleri konseyi, bir kuruluş kurulur.

Son olarak, Diyanet İşleri Başkanlığının yayınladığı birkaç tane fetvayla ilgili örnekle konuşmamı bitirmek istiyorum. Şimdi, gerçekten, bütün samimiyetle söylüyorum: Diyanet İşleri Başkanlığı yetkilileri; İslam adına, Hazreti Muhammed'in dini adına lütfen bu fetvaları yayınlamayın. Gerçekten, bu fetvaları okuyan herkes Diyanet İşleri Başkanlığının değil, İslam'ın kadın düşmanı olduğunu düşünüyor. Korkunç fetvalar yayınlanıyor. Yani bu soruların hepsine yanıt vermek zorunda değilsiniz, bu sorulara verdiğiniz yanıtlarla kadın düşmanlığını ayyuka çıkarmak zorunda değilsiniz.

Bakın, ben size birkaç tanesini okuyayım. Diyanetten cuma hutbesi: “Eş cinsellik ve nikâhsız yaşama, hastalıkları beraberinde getiriyor.” Yani bir bilim insanına gidip sorun, deyin ki: “Bir kişi eğer nikâhla yaşarsa cinsel hastalıklarla ilgili hasta olmaz, nikâhsız yaşarsa hastalanır.” Yani böyle bir fetva olabilir mi? Tıp ilmiyle eğitimi almış herhangi bir kişi, size bu konuda “Evet.” diyebilir mi? Yani nikâhlı olmak veya nikâhsız olmak nasıl bir hastalık kaynağı olabilir? Bunu, Diyanet İşleri Başkanlığı bir fetva olarak yayınlıyor.

Şimdi, bir başka şey: “Erkek, kadını gıyabında boşayabilir.” Yani şimdi, Türkiye’de bir Medeni Kanun olmasa bunları yine söyleyin ama lütfen bu tür sorulara böyle cevaplar vermeyin. Diyanet İşleri Başkanlığının fetvasında diyor ki: “Buna göre koca, eşine, gıyabında kendisini boşadığını bildirirse veya güvenilir bir kişi kadına, kocasının gıyaben kendisini boşadığını haber verirse boşanma gerçekleşmiş olur.” Yani niye böyle bir fetva verir Diyanet İşleri Başkanlığı? Yani dışarıda, başka bir yerde bir kadını boşayabileceğini söylemesi İslam öğretisinin içerisinde olsa bile, medeni hukukun yürürlükte olduğu bir ülkede Diyanet İşleri Başkanlığı böyle bir fetva vermeli mi? Bunu okuyan insanlar sizce Diyanet İşleri Başkanlığı hakkında ne düşünür?

SERKAN TOPAL (Hatay) – Medeni Kanun’u boşa çıkardılar.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) - Diyanet İşleri Başkanlığının bir başka fetvası, skandal fetvalardan: “Eş öldüyse eniştenin beklemesine gerek yok.” Yani böyle bir fetva... Rica ediyoruz, vermeyin böyle fetvalar ya! Yani “Eniştenin beklemesine gerek yok, hemen evlenebilir, hemen birlikte olabilir.” fetvaları veriyorsunuz. Bu, Diyanetin verdiği fetva ve ben bunu yalanlamadığınız basından aldım.

SERKAN TOPAL (Hatay) – Fetvalar konusunda yüksek lisans görüyoruz!

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) - “Baldız fetvaları” yani böyle fetvalar vermeyin. İslam, böyle bir din değil. Siz, bu fetvaları vererek insanların sadece inançlarıyla ilgili kuşku duymasına yardımcı oluyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Bir başka örnek, şimdi, yardım yapılmasını teşvik ediyorsunuz, zekâtın yardım kampanyalarına destek şeklinde yapılmasını söylüyorsunuz ve diyorsunuz: “Yeter ki zekât olarak belirtin bunu ama merkezi yardım kampanyalarına destek verin.” Yani eğer Hükümet yardım kampanyası yürütüyorsa zekât verirsiniz “caiz” eğer belediye bir yardım kampanyası yürütüyorsa o zekâtı oraya vermek “caiz değil” mi? Bunu söylemiş oluyorsunuz; böyle fetvalar vermeyin.

Sonra “Sol elle şeytanlar yemek yer.” anlamına gelecek fetvalar veriyorsunuz. Diyanet İşleri Başkanlığının böyle fetvaları olamaz. Sevgili Diyanet İşleri Başkanlığı yetkilileri “Sol elle şeytanlar yemek yer.” diyorsunuz, bu ülkede milyonlarca insan var sol elle yemek yiyen. Ya, siz milyonlarca çocuğa nasıl “şeytan” dersiniz? Hani, Hazreti Muhammed’in sağ eliyle yemek yemesi başka bir şey ama...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – Neyse, bu fetvalar meselesi gerçekten rahatsızlık yaratıyor. Diyanet İşleri Başkanlığı hiçbir şey söylemesin, sadece sussun yeter, bu ülkeye katkı sunar diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Yıldırım Kaya, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA YILDIRIM KAYA (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Diyanet Akademisinin kurulmasını düzenleyen Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkında Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına sizleri selamlıyorum.

Dün, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü’ydü. Neşet Ertaş kadınlara dönük, kadınların kıymetine dönük çok güzel şeyler söylemiş, ondan bir dörtlüğü buradan size sunmak isterim:

“İki büyük nimetim var

Biri anam, biri yârim

İkisine de hürmetim var

Biri anam, biri yârim

Ana deyip de geçilmez

O yâr anadan seçilmez

İkisine de gıymat biçilmez

Biri anam, biri yârim.” diyor.

Anasına kurşun sıkan, yârine kurşun sıkan eller kırılısın. Anasının cenazesinden, anasının defin işleminden sonra anasının mezarına saldıranların yaşattığı dramdan sonra Aysel Tuğluk cezaevinde rahatsızlandı, şu anda cezaevinde, hâlâ yatıyor. Anası onun en kıymetlisiydi, Aysel Tuğluk’un hâlâ cezaevinde tutulması gerçekten kabul edilemez. Aysel Tuğluk’un şahsında, seçilerek göreve gelmiş -belediye başkanı, milletvekili- ama şu anda cezaevinde yatan, mücadelesi için cezaevinde yatan kadınların da 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü’nü kutluyorum. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

Bu yasa teklifi Komisyona geldiği gün 3 Marttı; acaba tesadüf mü dedim, Komisyon Başkanımız “Salı günü grup toplantıları var, çarşamba da grup toplantıları var, perşembe yapalım.” dedi ama tesadüfen Milliyetçi Hareket Partisinin grup toplantısı perşembe günü de vardı. Ben tesadüf olmasını temenni ettim çünkü 3 Mart 1924’te Diyanet İşleri Başkanlığı kurulmuştu, 3 Mart 1924’te halifelik

kaldırılmıştı, 3 Mart 1924'te Tevhid-i Tedrisat Kanunu gerçekleşmişti yani üç büyük devrim gerçekleşmişti 3 Mart 1924'te. Cumhuriyeti kuranlar, bu devrimi gerçekleştirenler bize Diyanet İşleri Başkanlığını da inançları da emanet etmişlerdi. Bu görüştüğümüz yasa teklifinin Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na aykırı bir yasa teklifi olduğunun altını en başta çizmek istiyorum.

3 Mart 1924'te kurulan Diyanet İşleri Başkanlığının ilk Başkanı Mehmet Rifat Börekçi'yi saygıyla, rahmetle anıyorum. Mehmet Rifat Börekçi, Ankara Müdafaa-i Hukuk Cemiyetini kuran, Kurtuluş Savaşı sırasında Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarının yanında duran, kefen parasını Milli Mücadele'ye bağışlayan bir din bilginidir. (CHP sıralarından alkışlar) Mustafa Kemal Atatürk ve Kuvayimilliyecilerin idamını isteyen Şeyhülislam Dürrizade'nin fetvasına karşı Ankara Fetvası'nı hazırlayıp "Dinimizce düşmana karşı mücadele etmek sevaptır, bu mücadeleyi yapanlara idam cezası verilemez." dediği için kendisi hakkında da idam kararı verilmiştir. Bir kez daha, idam kararı alacağını bilerek bu fetvayı yayınlayan ilk Diyanet İşleri Başkanımızı rahmetle anıyorum. Bizlere özgür bir vatan bırakan, devrimler gerçekleştiren Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, tüm yoldaşlarını, tüm şehit ve gazilerimizi bir kez daha saygıyla, minnetle anıyorum.

Özellikle şunu belirtmek isterim: Diyanet konusu olduğunda, inançlar meselesi geldiğinde hem rahmetli dedem Hacı Hasan Kaya'yı hem rahmetli babam Hacı İsmail Kaya'yı hem hoca olan rahmetli amcam Hacı Hilmi Kaya'yı hatırlarım. Bana söyledikleri, öğretileri şudur: "Senden istediğimiz bir tek şey var: Siyasetle uğraşıyorsun; dini asla siyasete alet etme, dini siyasete alet edenlere de asla geçit verme. Diyanet İşleri Başkanlığı cuma fetvaları yayımlar. Cuma fetvasında kürsüye çıkan imam, eğer gerçekten, inançlara, dinî değerlere saygıyı anlatmak yerine bir siyasi propagandaya girişmişse onun arkasında da namaz kılma." Rahmetli dedem de rahmetli babam da rahmetli amcam da rahat uyusun; onların öğretileriyle, inançlarını yaşamaya ve inançlarını özgürce yaşamak isteyenlerin yolunu açma konusunda kararlı bir mücadeleye devam edeceğim. Siz rahat uyuyun. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, hizmet içi eğitim Diyanet İşleri Başkanlığında var fakat bu, yetersiz görülüyor. Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz nitelikli din görevlileri yetiştirilmesini savunuyoruz. Çünkü ilk Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Rifat Börekçi fetvasında nasıl ki Milli Mücadele kahramanlarına sahip çıkmış, kefen parasını vermişse onun gibi din görevlilerinin yetişmesi bizim olmazsa olmazımızdır. İmam-hatipleri kuran, ilahiyat fakültelerini açan Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü iç eğitimde yetersiz kaldığını düşünüyorsa "Diyanet Akademisi" ya da başka bir isimle bir kurul kurulabilir ama bu, 633 sayılı Kanun'un içine sıkıştırılarak olamaz çünkü kuruluş gerekçeleri, amaçları, kapsamı, denetimi, maddeleri çelişkiye yer bırakmayacak şekilde açık, anlaşılır bir şekilde yazılmalıdır; hazırlıklar tüm parti temsilcileriyle ayrıntılı tartışılmalıdır, Diyanet İşleri Başkanlığı içerisinde örgütlü olan tüm sendikaların görüşleri alınmalıdır; ilahiyat fakültesindeki rektörlerin, dekanların ve hocaların düşünceleri alınmalıdır; imam-hatip liselerinde müdürlük yapan, idarecilik yapan ve imamlık yapan din âlimlerinin görüşü alınarak ayrı bir kanun hazırlanmalı diye Komisyonunda bunu anlattık ama Komisyonu ikna edemedik, Genel Kurul ikna olur mu bilemiyorum ama gerçekten, Diyanet İşleri Başkanlığının nitelikli din görevlileri yetiştirme diye bir arzusu varsa, niyeti varsa gelin bunu 633'ün içine sıkıştırmayalım, bağımsız bir kanun çıkartalım derim.

"İslam Dininin inançları, ibadet ve ahlak esaslarıyla ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek üzere; Cumhurbaşkanlığına bağlı Diyanet İşleri Başkanlığı kurulmuştur." Diyanet İşleri Başkanlığının Anayasa'daki görevlerine bakalım:

- 1) Laiklik ilkesini gözetmek.
- 2) Bütün siyasi görüş ve düşüncelerin dışında kalmak.
- 3) Milletçe dayanışmayı ve bütünleşmeyi amaç edinmek.
- 4) İslam dini ibadet ve ahlak esaslarıyla ilgili işleri yürütmek.

5) Din konusunda toplumu aydınlatmak.

6) İbadet yerlerini yönetmek.

Buna Diyanet İşleri Başkanlığı şunları da ekledi, şimdi uygulanıyor: Resmî nikâh yapmak, eğitim kurumları açmak ve din eğitimi yapmak, din eğitimi yapacak din görevlerini belirlemek, özellikle Diyanet İşleri Başkanının şahsı üzerinde iktidar adına siyasi görevler ifa etmek. Şimdi bu eklenen 4 maddeye dikkatinizi çekerim; eğitim kurumları açmak ve din eğitimi yapmak var zaten, peki Diyanet Akademisine niye ihtiyaç duyuyoruz, bunu sorgulamak gerekir. Diyanet İşleri Başkanlığı, yeni görevleri sonucunda tartışılan bir kurum hâline gelmiştir maalesef, siyasi kutuplaşmanın bir parçası olmuştur, kendi varoluş nedenlerini kendi eliyle kaldıran bir kurum hâline gelmiştir.

Diyanet İşleri Başkanlığı, din görevlilerinin sorununa çözüm üretmek zorundadır. Hani din görevlilerine 3600 ek gösterge ne oldu? Hepimiz seçim meydanlarında söz vermedik mi? Biz bu kanun tekliflerini getirmedik mi? Reddetmediniz mi? Şimdi neden imamlara 3600 ek göstergeyi hak görmüyorsunuz? Bunun izahı var mı? Bunun izahı yok.

Diyanet İşleri Başkanlığının ne Anayasa ne de kuruluşu yasasının 1'inci maddesi gereği halka, halkın bir kesimine eğitim verme görevi vardır. Diyanet İşleri Başkanlığının eğitimle ilgili tek görevi, bütün kamu kurumlarının da görevi olduğu gibi, kendi personelinin daha nitelikli, verimli çalışmasını sağlamak amacıyla hizmet içi eğitim vermektir. Özel kanunun 1'inci maddesinde yer alan toplumu aydınlatmak görevi ise İslam diniyle ilgili konularda toplumu bilgilendirmekten ibarettir.

Diyanet İşleri Başkanlığının eğitimle ilgili bir kurum hâline gelmesi Kur'an kurslarıyla olmuştur ancak bu görev de Eğitim Birliği Yasası gereği Millî Eğitim Bakanlığının gözetim ve denetiminde olmak zorundadır. Eğitim Birliği Yasası gereği bütün eğitim öğretim faaliyetleri Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olarak yürütülür.

Görüşülmekte olan kanun teklifiyle, Diyanet İşleri Başkanlığı 1924 öncesinin Şeriye ve Evkaf Vekâletine benzer bir konuma getirilmek istenmektedir. Teklifin 3'üncü maddesinde de Kur'an eğitim merkezleri ayrı bir kurum olarak sayılmaktadır. Kur'an eğitim merkezinin hedef kitlesi kurum personeli değildir, Kur'an öğrenen çocuklardır. Anayasa'nın 42'nci maddesi gereği, Kur'an kurslarının hedef kitlesi olan kimseler 18 yaşını aşmamış çocuklardır. Çocuklar eğitimi ancak Millî Eğitim Bakanlığı kuruluşlarıyla birlikte yapılabilirler.

Diyanet personeli sayısı 6 bakanlıktan çok. Bakalım: Taşra teşkilatında 125.079; merkez teşkilatında 1.694; yurt dışı teşkilatında 409; Din Yüksek İhtisas Merkezinde 761; eğitim merkezlerinde 526; toplamda ise 128.469 personel bulunmaktadır.

Ben Ankara milletvekiliyim, Ankara'nın köylerini geziyorum. Dün benim ziyaretime gelen muhtar şunu söyledi: "Sevgili Vekilim, önümüz ramazan ayı, bizim camimizde imamımız yok, teravih namazını kim kıldıracak?" Anadolu'nun birçok köyünde bu problem yaşanıyor. Diyanet İşleri Başkanlığına soruyorum: 128.469 personeliniz var, her köyde cami var, neden imam yok? Bu ramazan ayında, bu köyleri imamsız bırakmak Allah'tan reva mı?

Bakın, Diyanet İşleri Başkanlığı, cemevlerinin elektriklerinin kesilmesini dert etmek zorundadır çünkü Alevi toplumunun vergileriyle sizler maaş alıyorsunuz. Cemevlerini göz ardı ediyorsunuz, havrayı, kiliseyi göz ardı ediyorsunuz. Farklı inançtan olanların eğitimiyle ilgili herhangi bir düzenleme yok. Diyanet İşleri Başkanlığının sadece ve sadece İslam dini içerisinde bir mezhebe sıkıştırılarak işlem görmesi doğru değildir. Bunun hak olmadığını, bunun adalet duygusundan uzak olduğunu, onların vergisiyle yapılan hizmetin de haram olduğunu siz benden daha iyi bilirsiniz. (CHP sıralarından alkışlar) Lütfen, bunu dikkate alalım.

Kanun teklifi, Anayasa'nın 106'ncı ve kuruluş kanununun 1'inci maddesine göre iki temel soruna sahiptir: Birincisi, Diyanet İşleri Başkanlığının Millî Eğitim Bakanlığıyla olması gereken iş birliği yok sayılmaktadır; ikincisi ise kendi personelini yetiştirmekle görevli olan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okulların eğitimlerini, doğrudan, göreve başlamadan yetersiz bularak kendi personelini yetiştirme sürecine girmiştir. Tevhid-i Tedrisat Kanunu gereği Diyanet İşleri Başkanlığı veya bir başka devlet kurumu, Millî Eğitim Bakanlığından bağımsız bir biçimde eğitim kurumu hâline gelemmez. 3 Kasım 2002 seçimleri sonrasında iktidara gelen Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetleriyle, ısrarlı bir biçimde kendini 633 sayılı Teşkilat Kanunu ve yönetmeliklerde yer alan Millî Eğitim Bakanlığıyla ilgili hükümlerin karşısında konumlandırmıştır.

Diyanet İşleri Başkanlığı kendi bünyesinde çalışacak din görevlilerini önceden “aday din görevlisi” sonra “sözleşmeli personel” sonra ise “kadrolu memur” olarak atamayı öngörmektedir. Öğretmenlik Meslek Kanunu'nda da aynı yanlışlık yapıldı. Gelin “aday din görevlisi” “din görevlisi” diye ayırtmaktan, “sözleşmeli” ve “kadrolu memur” diye bir ayırmadan vazgeçelim çünkü bunların eşleştirilmesi konusunda da ciddi problemler var. Dolayısıyla, Anayasa'nın kamu hizmetleriyle ilgili hükümlerine diğer kamu kurumları gibi tabi olması gerekir. Anayasa'nın 70'nci maddesinde “Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez.” hükmü yer almaktadır. Göreve başlamadan önce din görevlisi olarak alınacak personelde görevin gerektirdiği koşullar var ise hizmet alınmada hizmet öncesi bir mesleki eğitim öngörülemez. Bu durum, görevin gerektirdiği koşullar dışında kamu hizmetine başlamak için ayrıca bir engel oluşturmaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığının din hizmetleri için eğitim kurumları olan imam-hatip liselerinin ve ilahiyat fakültelerinin Diyanet İşleri Başkanlığına doğrudan personel yetiştirme görevini boşa çıkarmaktadır. Bu düzenleme, bu şekliyle imam-hatip liseleri ve ilahiyat fakültesi mezunları üzerinde keyfi uygulamaların da önünü açacak bir düzenlemedir. Açıkça, mesleğe başlamadan önce “aday din görevlisi” adı altında onlara verilmesi düşünülen meslek, eğitim yoluyla bir eleme yöntemine gidilmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığının kendisine personel yetiştirmek gibi bir görevi yoktur. Bu görev yalnızca ve yalnızca Millî Eğitim Bakanlığına aittir. İmam-hatip lisesi mezunlarını, ilahiyat fakültesi mezunlarını yok saymayalım. Orada yapılan eğitimler nitelikli eğitimlerdir. Eğer orada yapılan eğitimlerin nitelikli olmadığını düşünüyorsanız mevcut olan 644 imam-hatip lisesine, 100'e yakın ilahiyat fakültesine haksızlık ediyorsunuz, oradaki hocalara haksızlık ediyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Diyanet İşleri Başkanlığının ihtiyaç duyduğu personel de imam-hatip liseleri ve ilahiyat fakültesi mezunlarından olur. Hizmet içi eğitimde 128 bin personelin... Hizmet İçi Daire Başkanlığının elini güçlendirecek tüm yetkileri verelim. Personelin hizmet içi eğitimlerini altı ayda bir mutlaka yapsın çünkü çağ değişiyor, dünya değişiyor. Bizim, 21'inci yüzyılın dünyasına uygun -kendi anlayışımızı da- bu çerçevede yetiştirilecek imamlara, din görevlilerine ihtiyacımız var. Bunu Hizmet İçi Daire Başkanlığı mutlaka gerçekleştirecektir.

Bu teklif, Diyanet İşleri Başkanlığının kendisini ayrı bir bakanlık; Millî Eğitim Bakanlığından, YÖK'ten tamamen ayrı bir kurul hâline getiriyor. Bunun önüne geçemeyebiliriz, bu tehlikeli bir durumdur. Gelin, bunu, ayrı bir kanun teklifi olarak bir kez daha gerçekten bilim insanları, din âlimleri ve ilgili kurumlarla bir kez daha görüşelim diyorum. Sizlere bir kez daha çağrı yapmak istiyorum: Gelin, hep birlikte, nitelikli bir din görevlisi yetiştirme politikasını Diyanet İşleri Başkanlığının eline verelim ama bunu asla ve asla bir siyasal düşüncenin çizgisine yöneltmeyelim. Bu olursa dinimiz, inancımız, dinî değerlerimiz gerçekten tartışmalı hâle gelir.

Ben geçenlerde Keçiören'de bir Kur'an kursuna taziyeye gittim. Bu taziyede hocanın bana söylediklerini sizlere aktarmak istiyorum, vebali üstümde kalsın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

YILDIRIM KAYA (Devamla) – Kur'an kursu hocası şunu söyledi: "Cumhuriyetin kurulduğu yıllardaki Diyanet İşleri Başkanını ve Başkanlığını arar olduk. Bizim çocuklarımız..."

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Adamı yakma.

YILDIRIM KAYA (Devamla) – İsmi söylemiyorum.

"...dinden uzaklaşır hâle geldi, yüzde 26'sında sıkıntılar yaşıyoruz. Sizden ricamdır, Parlamentoda bunu dile getirin." Bana bunları anlatırken Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekili olduğumu düşünerek anlattı, "Cumada, hutbelerde siyaset yapılıyor, bu doğru değil. Reise bunu anlatın." dedi. Daha sonra dediler ki: "Yıldırım Kaya, Cumhuriyet Halk Partisi Ankara Milletvekili." O da dedi ki: "Sizden pek buraya gelen olmuyordu, onun için böyle dedim."

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Bizi de yaktın yani.

YILDIRIM KAYA (Devamla) – Yakmadım.

Ama bu lafım onun reisine mutlaka ulaşsın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YILDIRIM KAYA (Devamla) – Sayın Diyanet İşleri Başkanlığı, cuma hutbelerinde siyasetten vazgeçin. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Kaya, teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Özkoç, sataşmadan söz istiyor musunuz? (CHP sıralarından gülmeler)

Evet, şahsı adına ilk söz Sayın Abdüllatif Şener'in.

Buyurun Sayın Şener. (CHP sıralarından alkışlar)

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Diyanet İşleri Başkanlığı kadrosunda kısa bir süre de olsa imamlık yapmış bir kardeşiniz olarak bu kanunun ayrıntılarına girmeden sadece gönlümden geçenleri paylaşacağım. Burada, Diyanet Akademisi kuruluyor. Bu teklif yapılabileceğin en iyisini öneriyor mu? En iyiyi oluşturmak için Diyanet mensupları dışında kimlerle tartışıldı? Üniversitelerden, sivil toplum kuruluşlarından oluşturulmuş hangi kurullarda müzakere edildi ve sonra buraya getirildi? Bunu bilmek hakkımızdır diye düşünüyorum. Bilelim ki sadece Diyanet mensuplarının hazırlayıp getirdiği bir metni tartışıyorsak bu iyi bir düzenleme olsa bile yapabileceğimizin en iyisi değildir. En iyiyi bulamadığımız bir konuda ziyandayız demektir çünkü artık, dünya iyiyi değil, en iyiyi gerçekleştirenlerin kazandığı, izzet ve onuru koruduğu bir dünya hâline gelmiştir; Mülk suresinin 2'nci ayeti de bunu ifade etmektedir.

(Hatip tarafından Mülk suresinin 2'nci ayetikerimesinin okunması)

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) – Yani "Allah ölümü ve hayatı, içinizden hanginiz işi en iyi yapacaksınız; bunu denemek için, bunu sınamak için yaratmıştır." buyuruluyor.

En güzel iş nasıl ortaya çıkar? Hayatın pratiklerini yaşamakla, üretim sürecinin içinden çıkar. Teknoloji ve bilginin üretildiği alanlar kütüphanelerden daha çok, yaşanan hayatın kendisidir. Çağdaş yaşam koşullarından, o koşulların ürettiği bilgi ve teknolojiye, onların nasıl üretim süreçleri oluşturduğundan haberdar değilseniz sadece teknolojiyle ilgili değil, din ve sosyal bilimlerde de gerekli mesafeyi alamazsınız. "Ne alaka Sayın Vekil?" demeyin çünkü çok alakası var, çünkü dinî düşüncenin gelişimi de din dışı konulardaki hayat pratiklerine çok borçludur. Medeniyet çalışması yapan araştırmacılar bin dört yüz on iki yıllık İslam tarihini iki döneme ayırırlar: 11'inci yüzyıla kadarki dönem İslam medeniyetinin zirve dönemidir; İslam dünyası bilimde, teknikte, sanat ve kültürde dünyanın da zirvesindedir ama 12'nci yüzyıldan itibaren İslam dünyası uygarlıkta gerileme dönemine girmiştir. Bu iki dönem arasındaki fark şudur: Yapılan bir araştırmaya göre birinci dönem yani 8'inci-

11'inci yüzyıllarda yaşamış 4 bin önemli âlim veya din dışı konularda bilginin yüzde 91'inin devletle iş birliği hâlinde olmadığı, iktidarlara birlikte çalışmadığı, kamuda görev almadığı tespit edilmiştir. Ebu Hanife gibi, Ahmed b. Hanbel gibi pek çokları –din bilginleri dâhil– bağımsız olarak, iktidardan bağımsız olarak ve iktidarın sofrasına oturmanın haram olduğuna inanarak bilimsel çalışmalarını yapmışlardır.

Değerli arkadaşlar, gerileme döneminde ise başta din bilginleri olmak üzere hemen hemen tüm bilginler devlet görevlisidir yani iktidar ve ulemanın iş birliği vardır. Son 8 yüzyıl bunu ifade ediyor ve bu dönem İslam dünyasının gerileme dönemidir. Bunun sonucu olarak son 8 yüzyıldır İslam dünyasının geliştirdiği teknik, dünyaya armağan ettiği tek bir teknik yoktur. Bugünkü İslam anlayışımızı şekillendirenler de birinci dönem ulemasıdır, ikinci dönem uleması ise içtihat kapısını da kapatmış, birinci dönem ulemasının söylediklerini 8 yüzyıldır aynı kalıplarla tekrar edip durmaktadır.

Zaman zaman camilerde vaazunasihat edenlerin söyledikleri sözleri dinlerken garipliklerin, İslam'ı bir meslek hâline dönüştürmenin sıkıntılarını çektiğimizi ben şahsen hissediyorum. Daha bundan üç beş yıl önce bir il müftümüzün cuma vaazında, eski zamanlarda insanların ömrünün otuz-kırk bin yıl olduğunu, birkaç yıl süre itikâf hayatlarının olduğunu ve onların sevaplarına yetişemeyeceğimizi söylemesi beni hiç şaşırtmamıştı çünkü dini meslek olarak görürseniz veya dini bir meslek hâline getirir, onda derinleşmeyi de birinci dönem bilginlerinin yazdıklarına, görüşlerine bağlarsanız dünün hayat pratiklerinin ürettiklerini tekrarlarken sizi dinleyen sanayide çalışan bir gencin bile gülümseyeceği laflar edersiniz. “Tamam işte, Sayın Milletvekili, biz de bunun için Diyanet bünyesinde bir akademi kuruyoruz.” diyenler olabilir ama burada soruyorum: Peki ama Diyanetin merkez bürokrasisini, yüzlerce yıl öncesinin pratikleriyle ortaya çıkan bilgileri ayıklama yapmadan tekrar etmekten kim kurtaracaktır? Hangi pratikleri, pratiğe dayalı üretim metodolojileri kurtaracaktır? Zaman zaman Diyanetin sitesinde yer alan, ilme, mantığa ve akla aykırı fetvaları nasıl yorumlayacağız? “Fetâvâyi Hindiyî”de gördüğünüz her fetvayı yayınlamaya kalkarsanız toplum ne düşünür veya toplumu neye özendirmiş olursunuz?

Kurumlar, bir toplumun ekonomik gelişimini sağlayan temel determinantlardan biridir. Sadece devlet kurumlarını kastetmiyorum; din de her ülkede ana kurumlardan biridir. Bakın, Max Weber, Batı'da Sanayi Devrimi sonrası ekonomik, sosyal, bilimsel, sanatsal ve kültürel gelişmenin temelinde Protestan ahlakı olduğunu ileri sürmüştür. Bu tez tartışılabilir ama şu da bir gerçektir ki 19'uncu yüzyılın sonuna kadar gelişmiş ülkelerin hepsi Protestan nüfusun çoğunlukta olduğu ülkelerdir. Bugüne baktığımızda “Weber yanılmıştır.” diyebiliriz. (CHP sıralarından alkışlar) Ama şu da bir gerçektir ki Amerika Birleşik Devletleri'nin millî geliri 23 trilyon dolar, Çin'in millî geliri 17 milyar dolar, Japonya'nın millî geliri 5-6 trilyon dolardır. İslam İşbirliği Teşkilatına üye 57 Müslüman ülkenin toplam millî geliri sadece Japonya kadardır hatta dünyadaki, ABD'deki 3 büyük firmanın piyasa değeri 57 İslam ülkesinin toplam millî gelirinden fazladır. Bunu sorgulamayacak mıyız, bunun altındaki tüm kurumsal yapılarımızın ne hâlde olduğunu hesaba çekmeyecek miyiz? Din kurumu da dinî müesseseler de dâhil olmak üzere.

İslam adına konuşurken düşünmek lazım. Dünya millî geliri açısından bu verdiğim rakamlar şunu gösteriyor: Dünya, âdeta zekâtını Müslümanlara bırakmış veya ihracat açısından bakıyorsunuz; 57 ülkenin kendisine yaptığı ticaret, petrol ve doğal gazı bir yana bırakırsanız dış ticaret açısından dünya zekâtını değil fitresini Müslümanlara bırakmış gibi gözüküyor. İslam adına konuşurken ve iş yaparken bu dünya gerçeklerini düşünmeyelim mi? Görevimiz, sadece ve sadece inanlar olarak kendi bulunduğunuz ülkede nüfus alanlarını genişletmek mi olmalıdır, buna mı odaklanmak lazımdır? (CHP sıralarından alkışlar) Allah'ın insanların Müslüman olmalarına ihtiyacı yoktur ama Müslümanların gerçekten Müslüman olmaya ihtiyacı vardır. (CHP sıralarından alkışlar)

Bir noktayı da hatırlatmak isterim: Hayatım boyunca pek çok ateistle İslam üzerinde tartışmalar yaptım, hiçbirinde hiç kimse benimle Allah'ın varlığı üzerinde tartışma yapmadı. Hepsisi bizim ibadet ve muamelat konusu saydığımız meselelerle ilgili tartışmışlardır yani günümüzde muamelat ve ibadet konuları bile itikat konusu hâline dönüşmüştür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) - Siz şimdi bu konuları fikhın muamelat ve ibadetle ilgili delillerine dayanarak günümüz toplumuna anlatmaya başladığımızda yanılırsınız. Neden yanılırsınız? “Kitap” “sünnet” “icma” “kıyas” diye muamelat konularını bu topluma anlatmaya kalktığımız zaman dinleyenler açısından itikat konusu olduğu için metodolojiyi yanlış seçmiş olursunuz. Bunun yerine, akaîit bilimiyle uğraşanların, kelam bilginlerinin “Dinî nas hangisidir?” dendiğinde kabul ettikleri mütevatir haber, akıl ve deneyi delil olarak aldığımız zaman günümüz toplumuna hitap edersiniz. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Dünün muamelatı bugün itikat konusu hâline gelmiştir. Onun için, önce topluma sunacağı konularda zanna uyan bir yapı problemlidir. Hâlbuki Necm suresi 28’inci ayette şöyle diyor:

(Hatip tarafından Necm suresinin 28’inci ayetikerimesinin okunması)

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) - Yani zan sizi gerçeğe ulaştırmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) - Zannı ayıklayıp kesin hükümlere, kelamın delillerine, itikat konudaki delillere yönelmek suretiyle dini anlatmak bir gereklilik hâline gelmiştir diyor, hepinize saygılar sunuyorum. (CHP, HDP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şahsı adına ikinci söz Hacı Ahmet Özdemir’in.

Sayın Özdemir, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Değerli Başkanım, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım ve bizleri izlemekte olan aziz milletimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben biraz Diyanet Akademisi çerçevesinde kalmaya çalışayım diye niyetlendim ama o kadar üst düzey, entelektüel şeyler söylendi ki burada, herhâlde Diyanet Akademisine sıra gelmeyecek gibi bir hâl aldı durum. Son konuşmacı arkadaşımız hakikaten ihatalı, farklı konulara temas eden, farklı değerlendirmeleri içeren aydınlatıcı konuşması benim için de -kendisi için olduğu kadar- sürpriz oldu. Ama ben, bu entelektüel tartışmaları bu kürsüden Diyanet Akademisi çerçevesinde ufak tefek cevaplamak veya bunlara girmek niyetinde değilim ama söylemekte yarar görüyorum: Kendisi kaynağını da bize Komisyon çalışmaları sırasında ifade etmişti “Şu kaynağa bakar mısınız.” diye. Ben o kaynağa baktım, daha sonra ilgili şahsın birkaç makalesini de okudum. Fakat şunu da ifade etmekte yarar görüyorum: Bizim ilahiyat fakültelerinde ve ilahiyat camiasında “Gazali’den önce” “Gazali’den sonra” şeklindeki bir milat tayinine yönelik açıklamalardan pek hazzetmediğimi, bunun çok da kabul edilebilir tarafı olmadığını izninizle, müsaadenizle söyleyeyim. “12’nci yüzyıl” dediğiniz zaman Gazali’yi mihver alırsınız, “Gazali’den öncesi” “Gazali’den sonrası” şeklinde İslam aydınlanmasını, İslam düşüncesini, İslam keşiflerini nitelendirirsiniz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ben öyle bir şey demedim.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Zatinaliniz söylemediniz ama 12’nci yüzyıl tam oraya tekabül ettiği için söylüyorum.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – İbni Rüşd Hocam, İbni Rüşd.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Burada, Osmanlı’yı ve Osmanlı’nın kuruluş dönemindeki özellikle çalışmaları, çabaları göz ardı eden, göz ardı etmeye çalışan, saklamaya çalışan bir çabanın, gayretin izini görebilirsiniz baktığınızda. Ben oraya çok fazla girmek istemiyorum; gerektiğinde zatialinizle özel meclislerde çok uzun tartışmalar yaparız, karşılıklı bilgilendiririz, istifade ederiz ama burası onun yeri değil.

Gelelim bu mezhep, tarikat, tasavvufla alakalı konulara. Kemal Bey’e de söyledim, zatialileri, kendileri Komisyonunda ifade ettiler. “Bu konu çok su kaldırır, bu hamur çok su kaldırır, bunu bizim özel oturup konuşmamız lazım.” dedim, o özel oturumu gerçekleştireceğiz. Diyanet İşleri Başkanlığında bazı düzenlemeler yapabilmek için bizim önümüzde hem kanuni engeller vardır hem kuruluş felsefesi açısından engeller vardır hem de dinin temel saikleri, temel esprisi açısından ciddi engeller vardır. Onu da ben sizinle özel oturumlara havale ettiğimi burada -madem böyle birtakım konuşmalara girme ihtiyacı hasıl oldu- ifade etmekte yarar görüyorum.

Gelelim benim arkadaşım İbrahim Halil Oral Bey; kendisi bizden bir devre önceydi, zannediyorum 82 mezunu arkadaşlarımızdan. Bizim yasamızla alakalı bazı konulara temas etti. Ruştü Bey’in konuşmalarında da ben bu temasların izlerini yer yer gördüm. Bizim gerekçemizi şu şekilde anlamış arkadaşlar, gerekçelendirmeyi yaparken biz dedik ki: “Mevcut personel daha yeterli hâle gelecek.” Eğer bu “Daha yeterli hâle gelecek.” ifadesi “Mevcut durum yetersizdir.” anlamında anlaşılıyorsa yanlış anlaşılmıştır, tashih etmenizi ben sizlerden istirham ediyorum. “Daha donanımlı hâle gelecektir.” dedik, bu “Donanımsızdır.” anlamına geliyorsa tashih etmenizi ben sizlerden rica ediyorum. “Daha iyi yetiştirilmiş bir personel bu sayede hizmet verecektir.” demek eğer “Şu anki personel yetersizdir.” anlamına geliyorsa -ki bu yanlıştır- onu da tashih etmenizi rica ediyorum.

Özlük haklarıyla ilgili hususları ben Komisyonunda da ifade ettim, arkadaşlarımız da ifade ettiler. Yani burada dile getirildiği için söylüyorum, murakıplar, vaizler ve diğer personel... Devlet memurlarıyla alakalı, devlet memurları rejimiyle alakalı çalışmalar bir bütün hâlinde yapılacağı için, bu kanun teklifinde sadece ilgili kısımla alakalı düzenlemelere, özlük haklarındaki iyileştirmelere yer verilmiş, diğer hususlar yapılacak düzenlemeye bırakılmıştır.

Bir de zannediyorum bir yanlış anlaşılma oldu. Şöyle: Diyanet Akademisi Başkanının seçilmiş kurulların başkanlarının önüne geçtiği gibi bir anlaşılma olmuş, onu tashih edelim. Ne özlük hakları bakımından ne de protokol açısından böyle bir öne geçme söz konusu değildir; yasa taslağı iyi incelenirse bunun böyle olmadığı görülecektir.

Ben her hafta düzenli olarak cuma namazlarına giden bir insanım; söylemeye de utanıyorum. Diyanetin hutbelerinin niteliğinin son dönemlerde özellikle bir hayli arttığının da farkındayım ve Diyanetin hutbelerinde asla siyasetle ilgili hususların yer almadığını da bir ilahiyat hocası olarak dinlediğimde, bir mümin, bir Müslüman, camide bulunan bir cemaat, herhangi bir fert olarak dinlediğimde görüyorum.

SERKAN TOPAL (Hatay) – Yani son dönemlerde...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Hangi camiye gidiyorsun Hocam, ona gidelim. Hangisine gidiyorsan oraya gidelim.

BAŞKAN – Sayın Özkoç, rica ediyorum... Lütfen, Sayın Özkoç...

NAZIM MAVİŞ (Sinop) – Hepsinde aynı hutbe okunuyor ya, hepsinde aynı yani.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Bütün camilerde aynı hutbe okunuyor.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Türkiye Büyük Millet Meclisi Camisi’ne gidiyorum, TOKİ Camisi’ne gidiyorum, Hacı Bayram Camisi’ne gidiyorum, Kocatepe Camisi’ne gidiyorum.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Öyle değil, öyle değil. Öyle değil Hocam. Yalan söylemek de günahdır! Ona göre konuşalım.

BAŞKAN – Sayın Özkoç... Sayın Özkoç...

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Çok ayıp ediyorsun! Olduğu gibi iade ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Ya, yapma, yapma, yapma Engin Bey, rica ediyorum.

NAZIM MAVİŞ (Sinop) – Hiç yakışmadı Engin Bey! Çok ayıp yani! Çok ayıp yani!

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Olduğu gibi iade ediyorum, olduğu gibi iade ediyorum.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Siyasi onlar, siyasi.

BAŞKAN – Sayın Özkoç...

NAZIM MAVİŞ (Sinop) – Ya, sizin karşınızdaki insan ya!

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Yani Ahmet Bey gibi birisini yalanla itham etmek hoş bir şey değil, yapmayın.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Engin Bey, sana hiç yakıştıramadım, sen bana bir özür borçlusun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – O da günahtır Hocam, milletin gözünün içine baka baka yapıyorsun. Birazcık korkarak hareket etmek lazım.

BAŞKAN – Sayın Özkoç, rica ediyorum...

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Lütfen Engin Bey; sonuna geldik, lütfen.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Sen bana bir özür borçlusun, sen bana bir özür borçlusun.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Ahmet Bey saygın bir insandır, bunu söylemenizi reddediyorum.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Biz kibarca şöyle derdik... En azından yani, bu ifadeyi kullanacak bile olsanız, sizin nezaketinize yakıştıramadım.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Açık ve net siyaset yapıyorlar.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – “Hilafihakikat söylüyorsunuz, doğru söylemiyorsunuz.” diye daha nazik bir ifade kullanabilirsiniz ama “Yalan söylüyorsunuz.” ifadenizi buradan, ben Konyalıyım, Konya’ya kadar 10 kat iade ediyorum size. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Ben, yalan söylemek günahtır diyorum; yalan söyleme.

NAZIM MAVİŞ (Sinop) – Siz helalleşene kadar bu millet sizinle 50 kere hesaplaşacak Engin Bey, 50 kere hesaplaşacak bu millet sizinle!

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Toplumun din konusunda aydınlatmakla görevli Diyanet İşleri Başkanlığının...

NAZIM MAVİŞ (Sinop) – Siz daha çok helalleşirsiniz bu kafayla!

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – İyi, ben de gidiyorum ya; ben de gidiyorum, ben de görüyorum. Sen misin Müslüman sadece?

NAZIM MAVİŞ (Sinop) – Daha çok helalleşirsiniz siz bu kafayla!

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Bir saniye arkadaşlar...

BAŞKAN – Sayın Özdemir, siz devam edin lütfen.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Şöyle söyleyeyim izinizle...

BAŞKAN - Sayın Özkoç, bu kadar alıngan olmayın; Grup Başkan Vekilisiniz, yerinizden söz veririm ben size isterseniz. Rica ediyorum, lütfen...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkanım, bana akıl vermeyin. Ben, ne zaman söz isteyeceğimi bilirim.

BAŞKAN – Bir bitirsin ama... Müsaade edin, lütfen ama...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sataşma Meclis adabında vardır, bana oturduğun yerden akıl verme!

BAŞKAN - Sayın Grup Başkan Vekili, yapmayın. Sayın Grup Başkan Vekilisiniz, “yalancı” diye hatibe sataşıyorsunuz ya, yapmayın yani.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Tamam, bana akıl verme! Yalan söylüyorsa yalan söylüyordur!

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Bunu söyleyemezsiniz!

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Söylerim!

NAZIM MAVİŞ (Sinop) – Ayıp ya, ayıp, ayıp! Yakışıyor mu senin gibi bir milletvekiline “Yalan söylüyor.” demek?

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Böyle bir şey yok.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Olur mu öyle şey?

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Böyle bir şey yapamazsınız.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özdemir, siz devam edin.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Çok ayıp, çok ayıp! Bir Grup Başkan Vekilinin mehabetine yakıştıramadım, yakıştıramadım.

NAZIM MAVİŞ (Sinop) – Kendine yakıştırtıyor musun söylediğini? Ne kadar seviyesiz bir laf atma be!

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) - Her yerde siyaset yapıyorlar. Doğru mu?

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Size yakıştıramadım, ana muhalefet partisine yakıştıramadım; hele hele şahsıma yönelik olarak böyle bir ithamın yöneltilmesini asla yakıştıramadım, kabul etmiyorum; tekrar söylüyorum, tekrar iade ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) - Ben de aynı şeyde ısrar ediyorum.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Şunu söyleyeyim: Biz bu yasayı büyük bir olgunlukla müzakere ettik, çok güzel bir müzakere yönettik, çok ortak noktalar tespit ettik ve güzel bir çalışma olduğu hususunda neredeyse mutabakat sağladık. Buraya geldiğinde de ben, bugün, kar yağışı vesaire olmasaydı sizlerden şunu rica edecektim: Böylesine olgun bir ortamda müzakere edilen ve böylesine, kabul edilebilir yönlerinin kabul edilemez yönlerinden çok olduğu -eleştirilebilir yönlerinin az, öbür tarafın çok olduğu- bir yasayı gelin bu akşam burada çıkaralım ve yarın herkes seçim bölgelerine gitsin diye özel ricada bulunacaktım. Şu ana kadar da tartışmalar çok hoş gitti ama Grup Başkan Vekilinin -onun da ben, belki tansiyonunun yüksekliğine, şekerinin artmasına veriyorum- atağıyla birazcık durum elektriklendi. Ama şunu söyleyeyim: Diyanet İşleri Başkanlığı bu devletin kurucularının da kuruluş felsefesinin de vazgeçilmez kurumlarından bir tanesidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Biz kurduk, Cumhuriyet Halk Partisi kurdu.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Dolayısıyla, bizim, Diyanet İşleri Başkanlığının hizmetlerini iyileştirecek, hizmet edenlerini, çalışanlarını, personelini daha liyakatli hâle getirecek her türlü çalışmaya kimden gelirse gelsin katkı vermeye hazır olduğumuzu, bu uğurda gayret sarf edeceğimizi... Ve gecesini gündüzüne katarak -Komisyondaki ifademi yine, tırnak içi olarak bire bir alıyorum- gecenin bir yarısında başlayan, mesai mefhumu tanımayan ve ertesi günün gece yarılarını geçen zaman dilimlerine kadar camide ibadet eden, Müslümanlara hizmet eden, ayrıca topluma hizmet eden bu insanların bu özverili çalışmalarını, toplumu bütünleştirici, kaynaştırıcı, kucaklaştıracı...

YILDIRIM KAYA (Ankara) – 3600 ek göstergeyi hemen ekleyelim Ahmet Hoca!

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – ...âdetâ birbiriyle tam hemhâl olacak şekle getirici çalışmalarını yadsıyamayız, yabana atamayız; bu milletin millet olmasındaki, bu devletin devlet olmasındaki önemini asla ıskalayamayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi Sayın Özdemir, buyurun.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Dolayısıyla, bu yasayı hakikaten Genel Kurulda da -zannediyorum- Komisyondaki aynı olgunluk içerisinde -ki bir yol kazası yaşadık, o yol kazasını ben ağır hasarla atlatmış olmamayı diliyorum; bu yol kazasını da bir kenara bırakarak yine aynı olgunlukla tamamlayacağımızı, kabul edeceğimizi ve yolumuza devam edeceğimizi umuyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Orhan Bey, sizin bir söz talebiniz vardı, kullanmak istiyor musunuz?

ORHAN SÜMER (Adana) – Ben soru-cevap için sisteme girmiştım, geri çektim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Öztürk, bir söz talebiniz var.

Buyurun Sayın Öztürk.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

30.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, betona gelen zam nedeniyle müteahhitlerin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Hazır beton üreticileri son dönemlerdeki maliyet artışlarını gerekçe göstererek müteahhitlerin bağlantısını yaptığı betona zam yapıyor ve sözleşmelerini iptal ediyor, çeklerini iade ediyor. Beton üreticilerinin sözleşmeli satışlarını iptal etmesi, inşaat malzemeleri ile inşaat işlerini sekteye uğrattı. Zor duruma düşen müteahhitlerin nihai tüketiciyle arasındaki ilişki zedelenmekte ve itibarları zedelemektedir. Tedarik zincirinin bozulması, ham madde fiyatlarının yükselmesi bu durumda maliyetlere yol açmış olabilir ama sözleşmedeki fiyatlara sadık kalmayarak, pahalılığı ileri sürerek verdikleri sözden cayan, C30 pompa fiyatını 300-500 lira iken 1.000 liraya çıkaran hazır beton üreticilerinin de bu konuda sözleşmelere sadık kalmasını bekliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birleşime iki dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.08

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 20.09****BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ****KÂTİP ÜYELER: Rümeyza KADAK (İstanbul), Necati TİĞLİ (Giresun)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 65’inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Danışma Kurulunun bir önerisi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

V.- ÖNERİLER (Devam)**B) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ****1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun 10/3/2022 Perşembe günü toplanmamasına ilişkin önerisi****Danışma Kurul Önerisi**

No: 74

9/3/2022

Danışma Kurulunun 9/3/2022 Çarşamba günü (bugün) yaptığı toplantıda, Genel Kurulun 10/3/2022 Perşembe günü toplanmaması önerisinin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

Mahir Ünal

Engin Özkoç

Adalet ve Kalkınma Partisi

Cumhuriyet Halk Partisi

Grubu Başkan Vekili

Grubu Başkan Vekili

Hakkı Saruhan Oluç

Muhammed Levent Bülbül

Halkların Demokratik Partisi

Milliyetçi Hareket Partisi

Grubu Başkan Vekili

Grubu Başkan Vekili

Dursun Müsavat Dervişoğlu

İYİ Parti

Grubu Başkan Vekili

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN**GELEN DİĞER İŞLER (Devam)****A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

2.- *Konya Milletvekili Hacı Ahmet Özdemir ve 36 Milletvekilinin Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4212) ile Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 316) (Devam)*

BAŞKAN – 316 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir konu bulunmadığından, alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için, 15 Mart 2022 Salı günü saat 15.00’te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 20.10

DÖNEM: 27

YASAMA YILI: 5

65'İNCİ BİRLEŞİM
9 MART 2022 ÇARŞAMBA
SAAT: 14.00

GRUP ÖNERİLERİ

1.- Genel Kurulun 9, 10, 15, 16, 17, 22, 23, 24, 29, 30 ve 31 Mart 2022 Salı, Çarşamba ve Perşembe günkü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyerek Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve bu birleşimlerinde saat 24:00’e kadar çalışmalarını sürdürmesi önerilmiştir.

(Genel Kurulun 22.02.2022 tarihli 56’ncı Birleşiminde kabul edilmiştir.)

2.- Genel Kurulun,

9 Mart 2022 Çarşamba günkü Birleşiminde 316 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

9 Mart 2022 Çarşamba günkü Birleşiminde 316 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin görüşmelerinin tamamlanamaması halinde 10 Mart 2022 Perşembe günkü Birleşiminde 316 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

çalışmalarını sürdürmesi,

316 Sıra Sıra Sayılı Kanun Teklifinin İçtüzüğün 91 inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 7 nci maddelerden, ikinci bölümünün 8 ila 14 üncü maddelerden oluşması,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 08.03.2022 tarihli 64’üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

*Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

09.03.2022 Çarşamba - Saat: 13.15

*Dijital Mecralar Komisyonu

10.03.2022 Perşembe - Saat: 11.00

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

65'İNCİ BİRLEŞİM

9 MART 2022 ÇARŞAMBA

SAAT: 14.00

---

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

* * *

---

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

* * *

---

3 – SEÇİM

* * *

---

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

* * *

---

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

* * *

---

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

* * *

1.- **(S. Sayısı: 316)** Konya Milletvekili Hacı Ahmet Özdemir ve 36 Milletvekilinin Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4212) ile Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2022) (**)(X)

2.- **(S. Sayısı: 178)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1458) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

3.- **(S. Sayısı: 169)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2370) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

4.- **(S. Sayısı: 119)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gine Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1539) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

5.- **(S. Sayısı: 291)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2663) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) (X)

6.- **(S. Sayısı: 190)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2599) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

7.- **(S. Sayısı: 172)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2498) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

8.- **(S. Sayısı: 98)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1794) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

9.- **(S. Sayısı: 245)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3053) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.12.2020) (X)

10.- **(S. Sayısı: 21)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında Eğitim ve Öğretime İlişkin İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1191) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) (X)

11.- **(S. Sayısı: 26)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1194) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) (X)

(**) İÇTÜZÜĞÜN 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi kabul edilmiştir. (X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

12.- (S. Sayısı: 72) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1773) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

13.- (S. Sayısı: 136) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşgücü Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2023) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

14.- (S. Sayısı: 191) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ortak Devriye Polis Hizmetlerinin Uygulanması Hususunda Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2600) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

15.- (S. Sayısı: 95) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1593) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

16.- (S. Sayısı: 290) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2058) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) (X)

17.- (S. Sayısı: 47) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1411) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) (X)

18.- (S. Sayısı: 153) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2025) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

19.- (S. Sayısı: 70) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1548) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

20.- (S. Sayısı: 73) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmaları Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1774) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

21.- (S. Sayısı: 74) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Estonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1777) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

22.- (S. Sayısı: 75) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlı Kullanımı İçin İşbirliği Anlaşması ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1778) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

23.- (S. Sayısı: 86) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Üyelerinin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Teklifi (2/1772) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

24.- (S. Sayısı: 114) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Moldova Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Tamamlayıcı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2021) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

25.- (S. Sayısı: 127) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un İslam İşbirliği Teşkilatı Polis İşbirliği ve Koordinasyon Merkezi Tüzüğü'nün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2034) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

26.- (S. Sayısı: 147) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Güney Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1536) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

27.- (S. Sayısı: 148) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1545) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

28.- (S. Sayısı: 152) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1949) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

29.- (S. Sayısı: 154) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Sudan Cumhuriyeti Arasında Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/2278) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

30.- (S. Sayısı: 179) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1532) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

31.- (S. Sayısı: 181) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Madencilik Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı ile Mutabakat Zaptında Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1588) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

32.- (S. Sayısı: 183) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Svaziland Krallığı Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1781) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

33.- (S. Sayısı: 184) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Ekvator Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2026) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

34.- (S. Sayısı: 186) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1898) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

35.- (S. Sayısı: 189) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2219) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

36.- (S. Sayısı: 202) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmanın 26 ncı ve 31 inci Maddelerinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumunun 17 nci Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA17/7/438 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1912) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

37.- (S. Sayısı: 206) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25. Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun 12. Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA12/6-438 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1897) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

38.- (S. Sayısı: 208) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2033) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

39.- (S. Sayısı: 209) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2225) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

40.- (S. Sayısı: 211) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1586) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

41.- (S. Sayısı: 165) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşması" Hakkında Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1246) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.01.2020) (X)

42.- (S. Sayısı: 257) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansının Özbekistan Cumhuriyeti'ndeki Faaliyeti Hakkında Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3057) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) (X)

43.- (S. Sayısı: 258) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3056) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) (X)

44.- (S. Sayısı: 270) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Eğitim Enstitüsü (EİTEE) Arasında EİTEE'nin Hak, Ayrıcalık ve Bağışlıklarına Dair Ev Sahibi Ülke Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3168) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.06.2021) (X)

45.- (S. Sayısı: 296) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesinin KKTC'de Eğitim-Araştırma Yerleşkeleri (ASBÜ-KKTC) Kurmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3668) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) (X)

46.- (S. Sayısı: 297) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Katar Askeri Hava Aracı ve Destek Personelinin Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Geçici Konuşlanması Konusunda Teknik Düzenlemenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3669) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) (X)

47.- (S. Sayısı: 307) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii Alanında İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3981) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) (X)

48.- (S. Sayısı: 308) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna-Hersek Bakanlar Konseyi Arasında Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Olarak Tanınması ve Tebdil Edilmesi Konulu Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3705) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) (X)

49.- (S. Sayısı: 309) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna Hersek Bakanlar Konseyi Arasında Altyapı ve İnşaat Projelerinde İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3706) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) (X)

50.- (S. Sayısı: 310) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Hava Hizmetleri Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3412) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) (X)

51.- (S. Sayısı: 311) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Mesleki Eğitim Alanında İş Birliğine Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3955) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) (X)

52.- (S. Sayısı: 312) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3539) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) (X)

53.- (S. Sayısı: 313) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4161) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) (X)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

5

SIRA SAYISI: 319

Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ve 24 Milletvekilinin Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4258) ile Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“<https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KomisyonRaporlari>”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4258 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Katılma Yazıları 5

- Genel Gerekçesi 8

- Madde Gerekçeleri 8

• Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu 9

• Muhalefet Şerhleri 14

• Teklif Metni 20

• Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunun

Kabul Ettiği Metin 20

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Hakan Çavuşoğlu</i> Bursa	<i>Mustafa Esgin</i> Bursa	<i>Emine Yavuz Gözgeç</i> Bursa
<i>Refik Özen</i> Bursa	<i>Zafer Işık</i> Bursa	<i>Atilla Ödünç</i> Bursa
<i>Osman Mesten</i> Bursa	<i>Vildan Yılmaz Gürel</i> Bursa	<i>Lütfiye Selva Çam</i> Ankara
<i>Tülay Kaynarca</i> İstanbul	<i>Rümeysa Kadak</i> İstanbul	<i>Mehmet Yavuz Demir</i> Muğla
<i>Muhammet Müfit Aydın</i> Bursa	<i>Zülfü Demirbağ</i> Elazığ	<i>Necip Nasır</i> İzmir
<i>İsmail Bilen</i> Manisa	<i>Selim Gültekin</i> Niğde	<i>Ahmet Kılıç</i> Bursa
<i>Fatma Betül Sayan Kaya</i> İstanbul	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i> Gaziantep	<i>Ergün Taşcı</i> Ordu
<i>İlyas Şeker</i> Kocaeli	<i>Yalçın Akdoğan</i> Ankara	<i>Zeynep Gül Yılmaz</i> Mersin
	<i>Bayram Özçelik</i> Burdur	

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4258 Esas Numaralı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

08.03.2022

Ekrem Çelebi

Ağrı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4258 Esas Numaralı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

08/03/2022

Burhan Çakar

Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4258 Esas Numaralı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

08.03.2022

Süleyman Karaman

Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4258 esas numaralı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

08.03.2022

Zehra Taşkesenlioğlu Ban

Erzurum

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4258 Esas Numaralı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Ramazan Can

Kırıkkale

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4258 esas numaralı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

08.03.2022

Hacı Ahmet Özdemir

Konya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4258 Esas Numaralı Yüksek öğretim kurumları teşkilatı kanununda değişiklik yapılmasına dair kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

08.03.2022

Ahmet Sorgun

Konya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4258 Esas Numaralı AK Parti Grup Başkanlığı'mızda imzaya açılan, "*Bursa'da Mudanya Üniversitesi Kurulması ve İstanbul'da bulunan Ayvansaray Üniversitesi'nin adının Topkapı Üniversitesi olarak değiştirilmesine dair Kanun Teklifi*"ni imzalamak istiyorum.

Gereğini arz ederim.

08.03.2022

Murat Baybatur

Manisa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4258 esas numaralı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifini katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

08/03/2022

Semra Kaplan Kıvrıkcı

Manisa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4258 Esas Numaralı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Mücahit Durmuşoğlu

Osmaniye

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4258 Esas Numaralı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Recep Uncuoğlu
Sakarya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4258 Esas Numaralı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Teklifinde imzamın olmasını istiyorum.
Gereğini saygılarımla arz ederim.

08.03.2022

Zemzem Gülander Açısal
Şanlıurfa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4258 Esas Numaralı Bursa'da Mudanya Üniversitesi kurulması ve İstanbul'da bulunan Ayvansaray Üniversitesi'nin adının Topkapı Üniversitesi olarak değiştirilmesine dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Saygılarımla gereğini arz ederim.

08.03.2022

Halil Özşavlı
Şanlıurfa

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4258)	
ESAS	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu
TALİ	Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

İstanbul Plato Vakfı tarafından 2016 tarihinde kurulan İstanbul Ayvansaray Üniversitesinin yerleşke binasının Topkapı semtinde bulunmasından kaynaklanan sorunların giderilmesi ile ulusal ve uluslararası alanlarda daha rahat tanınmasının sağlanması amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

Ayrıca Teklif ile Bursa Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından, Bursa'da Mudanya Üniversitesi kurulması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- İstanbul Ayvansaray Üniversitesi, İstanbul'da Plato Vakfı tarafından 16/11/2016 tarihli ve 6761 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla kurulmuştur. Üniversitenin "İstanbul Ayvansaray Üniversitesi" olan mevcut isminin, İstanbul'da sadece bir semti temsil ettiği ancak Üniversite yerleşke binasının başka bir semtte olduğu ve farklı anlaşılmalara yol açtığı, bu nedenle Üniversitenin ulusal ve uluslararası alanlarda daha rahat tanınması ve yerleşkesinin de Topkapı semtinde olması bakımından "İstanbul Ayvansaray Üniversitesi" isminin "İstanbul Topkapı Üniversitesi" olarak değiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 2- İstanbul Ayvansaray Üniversitesi'nin adının İstanbul Topkapı Üniversitesi olarak değiştirilmesi dolayısıyla madde ile 2809 sayılı Kanuna ek madde eklenerek mevzuatta oluşabilecek tereddütlerin önlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 3- Bu madde ile Bursa Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından Bursa'da Mudanya Üniversitesi kurulması amaçlanmaktadır.

Madde 4- Yürürlük maddesidir.

Madde 5- Yürütme maddesidir.

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve
Spor Komisyonu
Esas No: 2/4258
Karar No: 11

09/03/2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4258 esas numaralı “Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 08/03/2022 tarihli toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Bursa Milletvekili Hakan ÇAVUŞOĞLU ve 24 milletvekili tarafından 08/03/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen 2/4258 esas numaralı “Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, İctüzük’ün 36’ncı maddesinin ikinci fıkrası kapsamında alınan Danışma Kurulu Tavsiyesi doğrultusunda 48 saat beklenmeksizin, Komisyonumuzun 08/03/2022 tarihli toplantısında, Kanun Teklifi’ nin ilk imza sahibi, Yükseköğretim Kurulu, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı temsilcilerinin katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuzun söz konusu Teklif ile ilgili görüşmeleri 3 saat 15 dakika sürmüştür. Çok sayıda milletvekilinin görüş ifade ettiği müzakereler tutanağa bağlanmış ve toplamda 144 sayfa tam tutanak tutulmuştur.¹

2. Teklifin İçeriği

2/4258 esas numaralı Kanun Teklifi ile;

- İstanbul Ayvansaray Üniversitesinin adının İstanbul Topkapı Üniversitesi olarak değiştirilmesi,
- Bursa’da Mudanya Üniversitesi adıyla bir vakıf üniversitesi kurulması öngörülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Kanun Teklifi’nin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde Komisyon Başkanı Prof. Dr. Emrullah İŞLER tarafından;

- İstanbul Ayvansaray Üniversitesinin isminin İstanbul Topkapı Üniversitesi olarak değiştirildiği,
- Bursa Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından Mudanya Üniversitesi adıyla Bursa’da bir vakıf üniversitesi kurulduğu,
- Bu çerçevede 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu’nda değişiklik ve eklemeler yapıldığı,
- Danışma Kurulunun, İctüzük’ün 36’ncı maddesinin ikinci fıkrasına göre Teklifin 48 saat beklenmeden Komisyonunda görüşülebilmesine yönelik 08/03/2022 tarihli Tavsiyesi üzerine görüşmelere başlandığı ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi’nin ilk imza sahibi Bursa Milletvekili Hakan ÇAVUŞOĞLU tarafından yapılan açıklamalarda;

- İstanbul Ayvansaray Üniversitesinin yerleşke binasının farklı bir semtte olduğu, mevcut isminin yanlış anlaşılmalara neden olduğu, bu gerekçeyle Üniversitenin adının İstanbul Topkapı Üniversitesi olarak değiştirilmesinin istendiği,
- Bursa Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından Mudanya Üniversitesi adıyla bir vakıf üniversitesi kurulmasının amaçlandığı,
- Bursa’nın zengin tarihi kültürel birikimin yanı sıra, yaklaşık 4 milyonluk nüfusa sahip, sanayi ve ticaret açısından sürekli gelişen bir şehir olduğu,

¹ Komisyonun toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir:
https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=2925

➤ Bursa'da Bursa Uludağ Üniversitesi ve Bursa Teknik Üniversitesi olmak üzere iki Devlet üniversitesi olduğu, vakıf üniversitesi bulunmadığı,

➤ Şehrin nüfusu, öğrenci sayısı, sanayi ve ticaret altyapısı, başka illerle bağlantısı düşünüldüğünde yeni bir üniversiteye ihtiyaç duyulduğu,

➤ Mudanya Üniversitesinin üniversite-sanayi iş birliği açısından önemli olacağı, üniversite bünyesinde kurulacak Meslek Yüksekokulunun sanayinin ihtiyaç duyduğu nitelikli eleman ihtiyacının karşılanmasına katkı sağlayacağı,

➤ Bursa Eğitim ve Kültür Vakfının, Bursa'da ortaöğretim düzeyinde on dört adet okulu ve yaklaşık on beş bin adet öğrencisi olduğu

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde müzakerelerde milletvekilleri tarafından aleyhte yapılan değerlendirmelerde;

➤ Teklifin Komisyona havalesiyle aynı gün Komisyon görüşmelerinin yapılmasının milletvekillerinin Teklifi ayrıntılı şekilde inceleme imkânlarını sınırlandırdığı,

➤ Teklif metninin gerekçesindeki açıklamaların yeterli bulunmadığı, İstanbul Ayyansaray Üniversitesi ile ilgili isim değişikliğinin başka nedenleri olup olmadığına dair soruların cevapsız kaldığı, Bursa'da yeni bir üniversite kurulması ihtiyacına ve kurulması öngörülen Mudanya Üniversitesinin oluşumuna dair açıklamaların gerekçede bulunmadığı,

➤ Üniversitelerle ilgili hususların ayrıntılı şekilde değerlendirilebilmesi ve tartışılabilmesi için üniversite temsilcilerinin dinlenilmesine ihtiyaç duyulduğu,

➤ Vakıf üniversiteleri ile ilgili genel bazı kaygıların olduğu, oldukça nitelikli eğitim veren kurumların yanı sıra kâr saikiyle hareket eden ve kuruluş amaçlarını yerine getirmeyen kurumların varlığının da gözlemlendiği, kurulmuş olan ve Teklif ile kurulması öngörülen üniversitenin denetiminin önemli olduğu,

➤ Vakıf üniversitelerinin sayısının artırılmasından ziyade mevcut üniversitelerin kalitesinin artırılması yönünde çalışılmasının daha uygun olacağı

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde müzakerelerde milletvekilleri tarafından lehte yapılan değerlendirmelerde;

➤ Teklif görüşmelerine Danışma Kurulunun İçtüzük'ün 36'ncı maddesinin ikinci fıkrası kapsamındaki Tavsiyesi üzerine başlandığı,

➤ İstanbul Ayyansaray Üniversitesinin isim değişikliğinin gerekçede açıklandığı üzere yerleşkesinin Topkapı'da yer almasından kaynakladığı,

➤ Bursa'da kurulması öngörülen Mudanya Üniversitesinin şehir için olumlu olacağı ve sanayiye yönelik nitelikli iş gücü yetiştirilmesine katkı sağlayacağı,

➤ Vakıf üniversiteleri ile Devlet üniversitelerinin bir karşıtlık içinde değerlendirilmemesi gerektiği, çok olumlu örnek teşkil eden vakıf üniversiteleri bulunduğu,

➤ Vakıf üniversitelerinin kadro sıkıntıları ve akademisyenlerin istihdamı bağlamında önemli oldukları,

➤ Yükseköğretim Kurulunun Anayasal görevi gereği üniversiteleri denetlemekte olduğu ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde müzakerelerde Yükseköğretim Kurulu temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ İstanbul Ayvansaray Üniversitesinin yerleşkesinin Topkapı bölgesinde bulunması gerekçesiyle yaptığı isim değişikliği müracaatının Yükseköğretim Kurulu Genel Kurulu tarafından görüşülerek uygun bulunduğu,

➤ Bursa'da Mudanya Üniversitesi kurulmasına dair mevzuatta öngörülen gereklilikler yerine getirilerek yapılan müracaatın Yükseköğretim Kurulu Genel Kurulu tarafından görüşülerek uygun bulunduğu,

➤ Türkiye'de toplam 78 vakıf üniversitesi bulunduğu, vakıf üniversitelerinin kurulmasının Anayasa, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliği ve Vakıf Yükseköğretim Kurumları Kuruluş ve İşleyişine Dair Usul ve Esaslar çerçevesinde ciddi süreçlerle gerçekleştiği,

➤ Kurulan üniversitelerin denetlenmesinin de Yükseköğretim Kurulu tarafından hassasiyetle yürütüldüğü

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değişiklikler

Kanun Teklifi'nin geneli üzerinde yapılan görüşmelerin tamamlanmasını müteakip, maddeleri üzerinde görüşmelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Kanun Teklifi'nin;

➤ 1, 2, 3, 4 ve 5 inci maddeleri, görüşülerek aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca oluşturulacak metnin, kanun dili ve tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla Komisyonumuza redaksiyon yetkisi verilmesi hususu oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Kanun Teklifi'nin tamamı, tereddütleri gidermek ve anlamı netleştirmek amacıyla terim ve ibareler, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzük'ün 45'inci maddesi uyarınca, Kanun Teklifi'nin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonun temsil edilmesi amacıyla Konya Milletvekili Orhan ERDEM, Sinop Milletvekili Nazım MAVİŞ, Amasya Milletvekili Hasan ÇİLEZ ve Kocaeli Milletvekili Mehmet Akif YILMAZ özel sözcüler olarak seçilmişlerdir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Emrullah İşler</i>	<i>Kamil Aydın</i>	<i>Orhan Erdem</i>
Ankara	Erzurum	Konya
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Kâtip	Üye	Üye
<i>Nazım Maviş</i>	<i>Burcu Köksal</i>	<i>Hasan Çilez</i>
Sinop	Afyonkarahisar	Amasya
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye <i>Şenol Sunat</i> Ankara	Üye <i>Yıldırım Kaya</i> Ankara (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Zeynep Yıldız</i> Ankara
Üye <i>Kemal Bülbül</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Cemal Taşar</i> Bitlis	Üye <i>Zehra Taşkesenlioğlu Ban</i> Erzurum
Üye <i>Serkan Topal</i> Hatay (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Yaşar Karadağ</i> İğdır	Üye <i>Ahmet Mücahit Arınç</i> İstanbul
Üye <i>Habibe Öçal</i> Kahramanmaraş	Üye <i>Mehmet Akif Yılmaz</i> Kocaeli (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Hacı Ahmet Özdemir</i> Konya
Üye <i>Suat Özcan</i> Muğla (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Osman Ören</i> Siirt	Üye <i>Hüseyin Örs</i> Trabzon
	Üye <i>Ali Keven</i> Yozgat (Muhalefet şerhimiz vardır)	

MUHALEFET ŞERHİ

(2/4258) esas numaralı “Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” ne karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile AKP’li 27 milletvekilinin imzasıyla 8 Mart 2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne sunulan beş maddelik Kanun Teklifi yine aynı tarihte esas komisyon olarak Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu gündemine getirilmiştir. Komisyon üyelerine saat 15.15’de yapılan çağrı ile Komisyonun saat 18.00’de toplanarak Kanun Teklifini görüşeceği duyurulmuştur.

Kanun Teklifinin alelacele gündeme alınması ve üç saatten az bir süre kala Komisyon üyelerine duyuru yapılmış olması nedeniyle, komisyon üyelerine teklif ile ilgili yeterli bir hazırlık yapma fırsatı tanınmamıştır. Komisyon görüşmelerinde yeni kurulacak olan vakıf yükseköğretim kurumundan ve adının değiştirilmesi istenilen üniversiteden herhangi bir yetkili veya temsilci komisyona davet edilmemiştir.

Beş maddeden oluşan kanun teklifinin genel gerekçesi de sadece iki cümleden ibarettir. Bu nedenle gerek üniversite adının neden değiştirilmek istendiği ve yeni bir vakıf üniversitesinin hangi ihtiyaçtan dolayı, hangi eksiklikleri tamamlayacağı, kaç fakültenin açılacağı veya hangi fakültenin hangi gerekçelerle açılmak istendiğine dair yazılı bir açıklama ya da sözel bir bilgilendirme de yapılmamıştır.

Türkiye’de vakıf yükseköğretim kurumları, dönemin siyasal ve ekonomik dönüşümünün bir yansıması olarak 1980’lerden sonra kurulmaya başlanmıştır. Aradan geçen kırk iki yıllık süreçte bazı vakıf yükseköğretim kurumları istisna tutulursa, vakıf üniversiteleri kamu hizmeti yerine getiren, kâr amacı gütmeyen tüzel kişiliklerden çıkarak ve kamu kaynaklarını da kullanarak de facto birer ‘özel üniversiteye’ dönüşmüş durumdadır. Gerçekte kendisinden bilgi üretmesi ve nitelikli beşerî sermaye yetiştirmesi beklenen üniversitenin ‘piyasa koşulları’ söz konusu olduğunda bilgiyle olan ilişkisi kopmaktadır. Yükseköğretim alanına ‘yatırım’ yapan sermaye sahipleri piyasa koşullarını merkeze alarak üniversiteyi de kendine uydurmaktadır. Böyle olunca da öğrenciler ‘müşteri’, öğretim elemanları da birer ‘işçi’ olarak görülmektedir. Kapitalist üretim sürecinde nasıl makineleşme ile birlikte emeğin niteliğinin bir değeri kalmayıp ‘usta işçiler’ yerine kadın ve çocuk işçiler çok düşük ücretler ile çalıştırıldıysa, vakıf üniversitelerinde de özellikle yardımcı doçentler, okutmanlar ve doktor öğretim üyeleri de benzeri bir süreç yaşamaktadır. Hatta öyle vakıf üniversiteleri var ki maalesef bir ‘ticarethane mantığı’ ile faaliyet yürütmektedir.

Nitekim ülkemizde vakıf üniversitelerinin, akademisyenlerin çok ciddi sorunları varken, vakıf üniversiteleri gerçekten çok ciddi bir sorun alanyken bir vakıf üniversitesinin isminin değiştirilmesi ve yeni bir vakıf üniversitesinin kurulması gündeme getirilmiştir. Bazı istisnalar hariç tutulursa özellikle son yıllarda vakıf üniversitelerinin ‘ticari işletme’ ve ‘karlılık modelini’ giderek daha çok benimsediğine şahit olunmaktadır. Eğitim alanı ile bir ilişkisi olmayan ancak elinde sermayesi olanlar il güçlü lobileri olanlar ya yeni üniversite kurmakta ya da var olan vakıf üniversitelerini çeşitli yollarla devralmaktadır.

Oysa, Anayasa’ya göre vakıf üniversiteleri devlet üniversiteleri statüsündedir: “*Vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları, mali ve idari konuları dışındaki akademik çalışmaları, öğretim elemanlarını n sağlanması ve güvenlik yönlerinden, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasada belirtilen hükümlere tabidir.*” (md.130/son).

Yükseköğretim kurumlarının planlaması ise, Yükseköğretim Kurulu tarafından yapılır:

“Yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek, yükseköğretim kurumlarındaki eğitim - öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek bu kurumların kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak maksadı ile Yükseköğretim Kurulu kurulur.” (md.131/1).

Komisyon görüşmelerinde Yükseköğretim Kurulu başkanvekili hazır bulunmakla birlikte, konuyla ilgili YÖK tarafından yapılan planlama ve alınan kararlar ilgili genel ve soyut açıklamalar dışında somut herhangi bir bilgi ve veri paylaşılmış değildir.

Kanun Teklifinin 1 inci ve 2 nci Maddeleri ile ilgili olarak;

Teklifin 1 inci Maddesi ile ‘İstanbul Ayvansaray Üniversitesi’ adının ‘İstanbul Topkapı Üniversitesi’ olarak değiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Gerek teklif maddesinin gerekçesinde gerekse komisyon görüşmelerinde üniversitenin adının değiştirilme gerekçesi yeteri kadar izah edilememiştir. Ayvansaray da Topkapı da İstanbul’un iki semtidir. Yapılmak istenen değişikliğin yasallaşması durumunda daha fazla bir karışıklığın yaşanması söz konusu olacaktır. Çünkü İstanbul’da iki ‘Topkapı’ bulunmaktadır. Topkapı Sarayı’nın mı yoksa tıpkı Ayvansaray semti gibi Topkapı semtinin mi kastedildiği karışacaktır. Dolayısıyla daha büyük bir karışıklığa neden olabilecek bir düzenleme yapılmaktadır.

Adı değiştirilmek istenen üniversitenin kurulma sürecine bakıldığında 2009 yılında Plato Vakfı tarafından Plato Meslek Yüksekokulu kurulmuştur. Özellikle sinema ve sanat gibi çeşitli alanlarda İstanbul’un önemli bir bölgesinde faaliyet göstermiştir. 2019 yılına gelindiğinde Plato Meslek Yüksekokulu ‘İstanbul Ayvansaray Üniversitesi’ olarak üniversiteye dönüştürülmüştür. Bu dönüşüm sürecinde yetkililer Meclis’te çeşitli görüşmeler yaptılar, Komisyona gelerek neden bir üniversite kurmak istediklerini anlatmışlardır. Bu görüşmeler neticesinde de üniversite kurulmuş. Ancak aradan geçen üç yılda ne olmuş da üniversitenin isminin değiştirilmesi amacıyla bir kanun teklifinin komisyona geldiği konusu yeteri kadar izah edilememiştir. Teklifin gerekçesinde ortaya konulan ifadeler de çok yetersiz kalmıştır. Komisyona üniversite temsilcileri veya yetkilileri de davet edilmemiştir. Onlar olmayınca da sorular yanıtız kalmıştır.

Oysa bir üniversitenin isminin belirlenmesi süreci de son derece önemlidir. Kısa bir zaman önce adında 'Ayvansaray' olan bir üniversite kuruldu. Şimdi bu isim değişikliğinin nedeni olarak bir semt ismi karışıklığı veya üniversitenin ulusal ve uluslararası tanınırlığı kaygıları ile açıklanamamaktadır. Bu isim değişikliğinin arka planında çeşitli iddialar gündeme getirilmiş fakat bu iddialara teklif sahibi ve YÖK temsilcisi tarafından yeteri kadar açıklık getirilememiştir. İstanbul Ayvansaray Üniversitesi'nde 2019 yılında bir yönetim değişikliğinin arka planında nelerin yaşandığı şeffaf şekilde ortaya konulmamıştır. İsim değişikliğinin arkasındaki asıl sorun ise söz konusu üniversitenin yeni sermaye sahiplerinin 'üniversiteleri ele geçirmesi' süreçleriyle doğrudan ilişkili olduğu iddiaları yanıtızsız kalmıştır.

Üniversitenin kurucu Mütevelli Heyeti Başkanı üniversitenin kurulması için çok uzun süre Meclis'te ve komisyonda bilgilendirme yaparak, "Biz bu üniversiteyi kuracağız." diyerek, Milletvekillerini ikna etmeye çalışan kurumun yöneticisi Tolga Yazıcı'nın şu an bu üniversitenin kurucu mütevelli heyeti başkanı olmaması sorgulanmalıydı. Kurucu mütevelli heyeti başkanının, üniversitenin yeni sahibi arasında devam eden bir davası olduğu dikkate alınmalıydı. Kurucu Mütevelli heyeti başkanının mallarına el konulmasının arkasında yaşananlar açıklığa kavuşturulmalıydı. Üniversite neden ve hangi süreçler sonunda el değiştirdiği sorgulanmalıydı. Bu isim değişikliği yapılmadan önce kurucu mütevelli heyeti başkanının komisyona davet edilip, "ne yaşıyor bu üniversitede? Niye davalıksınız? Mallarınıza neden el konuldu? Nasıl bir süreç devam etmektedir?" gibi çok önemli soruların sorulması ve aydınlığa kavuşturulması gerekiyordu. Ancak bunlar maalesef yapılmadı. Neden böyle bir süreç yaşandığı konusunda YÖK temsilcisi komisyona detaylı bir bilgi verememiştir.

Bunların yanında vakıf yükseköğretim kurumları üzerindeki temel sorun alanı olan sermaye hareketleri ve güçlü vakıf üniversiteleri lobileri sorunu konusunda bilgilendirme yapılamamıştır. Dolayısıyla hangi gerekçeyle üniversitenin isminin değiştirildiği izah edilememiştir.

Teklifin Gerekçesine bakıldığında 2016 yılında kurulan İstanbul Ayvansaray Üniversitesi yerleşke binasının Topkapı semtinde bulunması nedeniyle sorunlar yaşandığı ve Ayvansaray ifadesinin Topkapı ifadesiyle değiştirilmesiyle üniversitenin ulusal ve uluslararası alanda daha rahat tanınacağı gibi gerekçeler ortaya konulmuştur. Altı yıl önce öğrenci kabul etmeye başlayan bir üniversitenin belirtilen gerekçelerle ismini değiştirmesi hayatın doğal akışı içinde pek mümkün görünmemektedir. Komisyonda YÖK temsilcisi madde ile ilgili yaptığı açıklamalarda isim değişikliğinin arka planında ve ötesinde hangi süreçlerin yaşandığını, üniversitenin neden ve nasıl el değiştirdiğini ortaya koyamamıştır. Üniversite, eğitim dünyasının pek de tanımadığı ve eğitim alanıyla ilgili herhangi bir deneyimi olmayan bir kişi tarafından devralınması karşısında YÖK'ün bu sürece ilişkin bir bilgilendirmesinin olmaması büyük bir eksiklik olmuştur.

Kanun Teklifinin 3 üncü Maddesi ile ilgili olarak;

Madde ile Bursa eğitim ve kültür vakfı tarafından Mudanya Üniversitesi adıyla bir vakıf üniversitesinin kurulması amaçlanmaktadır. Üniversitenin, sanat ve sosyal bilimler fakültesi, mühendislik, mimarlık ve tasarım fakültesi, sağlık bilimleri fakültesi, lisansüstü eğitim enstitüsü ve meslek yüksekokulundan oluşacağı ifade edilmektedir. Ne var ki madde gerekçesiz olduğu için, böyle bir girişimin altyapısı ve yerleşkesi hakkında, kurulması öngörülen fakültelerin neden tercih edildiği hakkında herhangi bir bilgi mevcut olmadığı gibi, ne YÖK Başkanvekili ne de teklif sahibi konuyla ilgili sözlü bir gerekçe sundu.

Bursa’da bugün iki devlet üniversitesi bulunmaktadır. Söz konusu iki devlet üniversitesine daha çok yatırım yapmak ve güçlendirmek yerine neden bir vakıf üniversitesi kurulmak istenmektedir? 1975 yılında kurulan Uludağ Üniversitesi ve 2010 yılında kurulan Bursa teknik üniversitesi varken neden yeni bir vakıf üniversitesi kurulmaktadır? Bu sorular ve daha başka konular, maalesef yeteri kadar tartışılmamıştır. Vakıf üniversiteleri ile ilgili çok ciddi sorunlar ortadayken yeni bir vakıf üniversitesi daha neden açılmaktadır? Bunun yerine neden mevcutlarımızı güçlendirilmemektedir? Bursa teknik üniversitesi neden bir İstanbul Teknik Üniversitesi veya Orta Doğu Teknik Üniversitesi düzeyine eriştirilmesi tercih edilmemektedir? Bir üniversitenin açılması konusunda her türlü detay mutlaka ayrıntılı olarak tartışılmalıydı. Özellikle vakıf üniversitelerinin var olan çok ciddi sorunlarına çözüm üretilmeliydi. Var olan vakıf üniversiteleri üzerindeki denetimsizliklere çare üretilmeliydi. Vakıf üniversitelerinde çalışan akademisyenlerin çalışma koşulları ve öğrencilerin aldıkları eğitimin niteliği tartışılmalıydı. Bu üniversitelerin ekonomiye, ülkenin kalkınmasına ve refahına katkısının olup olmadığı masaya yatırılmalıydı. Ancak tüm bunlar maalesef yapılmadı. Teklif alelacele komisyondan oy çokluğu ile geçti.

Gerek yeni bir vakıf üniversitesi kurmak isteyen yetkililerin de üniversitenin adını değiştirmek isteyen üniversite yetkililerinin de mutlaka komisyonda bulunmaları gerekirken hiçbir şekilde doğrudan bir bilgilendirme olmamıştır. Hangi gerekçelerle ve hangi hedeflerle bu yasal düzenlemelere ihtiyaç duydukları meclis tutanaklarına geçmemiştir. Bu eksikliğin yaşanmasında YÖK’ün de bir sorumluluğu olmuştur. Daha üniversite yasal olarak kurulmadan akademi personel ilanı verip, ilanda da “Bursa eğitim ve kültür vakfı tarafından Bursa’da yeni kurulan vakıf üniversitesinin akademik birimlerinde görevlendirilmek üzere öğretim elamanı; profesör, doçent, doktor öğretim üyesi, öğretim görevlisi istihdam edilecektir” denilmesine izin vermemeliydi. Tüm bu nedenlerden dolayı Meclis’in yasa yapma saygınlığına gölge düşürülmesine seyirci kalınmıştır.

Sonuç olarak; düzenleme konusu bakımından Anayasa’nın yükseköğretim planlamasına ve kurumsallaşmasına ilişkin amir hükümlerinin gereklerine ve TBMM İçtüzüğü’nün yasa yapımına ilişkin asgari usul gereklerine uyulmuştur. Türkiye’de üniversitelerin bilimsel özerklik temelinde yapılması ve yükseköğretim gençliğinin çağdaş bilimin verileri doğrultusunda yetiştirilmesi, oldu-bitti veya “ben yaptım oldu” vb. yaklaşımlarla yapılan alelacele düzenlemelerle mümkün değildir.

Kurulmak istenen Bursa Mudanya Üniversitesi’nin binalarında da Belediye ve Kaymakamlık tarafından imar mevzuatına aykırılık tespit edilmiştir. İmar sorunu bulunan bir üniversiteye kuruluş izni verilemez.

Bursa Mudanya Üniversitesini kuran Bursa Eğitim ve Kültür Vakfı ve kurucusu olan “Holding” hakkında da yeterli bilgiye sahip değiliz. Eğitim alanında neler yapmış, hangi başarılı eğitim projelerini hayata geçirmiştir.

Vakıf üniversitelerinin ekonomik olarak yetersiz olduğunu, YÖK Kanunu’na rağmen öğretim görevlilerinin ücretlerini çok düşük tuttuğunu ya da ödemediğini/ödeyemediğini biliyoruz.

Ticarethane mantığıyla, kar amacıyla kurulan üniversitelerin bilim üretmesi mümkün değildir.

Burcu Köksal
Afyonkarahisar

Serkan Topal
Hatay

09.03.2022
Yıldırım Kaya
Ankara

Suat Özcan
Muğla

Ali Keven
Yozgat

MUHALEFET ŞERHİ

2-4258 esas sayılı “Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne ilişkin muhalefet şerhimiz aşağıdaki gibidir.

Tıpkı kendinden öncekiler gibi, AKP iktidarı da üniversiteleri öğrenciler için piyasacı, kâr odaklı, tekçi, cinsiyetçi, ayrımcı ve milliyetçi eğitimin aygıtı olarak görüyor. Piyasa kurallarına ve ihtiyaçlarına göre şekillenen eğitim, pek çok genci güvencesiz ve esnek koşullarda, ucuz iş gücü olarak çalışmaya zorluyor.

Üniversitelerde eğitim; çıkar gruplarının, iktidara yakın çevrelerin, sermaye gruplarının ihtiyaçlarına göre değil, üniversitenin tüm bileşenlerinin ortak talep ve ihtiyaçları doğrultusunda evrensel akademik bilgiden ve bilimden yana şekillenmelidir.

Türkiye’de AKP iktidarı ile birlikte çok hızlı bir şekilde artan üniversite sayısı, iktidar sözcüleri tarafından olumlu olarak değerlendirilse de, mevcut tablo hiç de iç açıcı görünmemektedir. Ülkede artan üniversite sayısına rağmen eğitimde nitelik kaybı artmakta, nicel olan artış nitel bir ilerleme olarak ortaya çıkmamaktadır. Dünya Üniversiteler Sıralaması (THE) 2022 raporu incelendiğinde, Türkiye’deki üniversitelerin hızla gerilediği çok açık bir şekilde görülmektedir.

Hiçbir eğitbilimsel gerekçeye dayandırılmadan yeni kurulan üniversiteler, dünyanın her yerinde üniversiter bir mantıkla kurulan üniversitelerin aksine, eğitim süreçlerini neredeyse sadece piyasanın ihtiyaçlarına uyarlı hale getirmekte, pozitif bilimlerin ve temel, evrensel insanlık değerlerinin öğretilmesi yerine, öğrencileri müşteri yerine koyan uygulamalar yerleşmektedir.

Yeni üniversitelerin kurulması sürecinde bütün paydaşlarının ve toplumun ihtiyaçları gözетilmemekte, bunun yerine daha çok iktidarın siyasi vaatleri ve yerelde esnafın ticari kaygılarından kaynaklanan talepler göz önünde bulundurulmaktadır.

Temel insan haklarından biri olan ücretsiz eğitim hakkının tasfiye edilerek eğitimin ticarileşmesi, eğitimi fırsat eşitsizliğinin en keskin yaşandığı alanlardan biri haline getirmektedir. Vakıf üniversiteleri eliyle yükseköğretimde öğrenciler çağın gerektirdiği donanımına sahip olmaları gerekirken, birer müşteriye indirgenmekte, bu tutum da eğitimde nitelik sorununu bir kez daha karşımıza çıkarmaktadır.

Pek çok kamu kurumunda yaşandığı gibi üniversitelerde de liyakat yerine kayırma ve akrabalık, dost-ahbab ilişkileri öne çıkarılmakta, akademik ve idari personel aynı soyadını taşıyan kişilerle doldurulmaktadır.

Eğitimin kalitesinde yaşanan düşüş, öğretim üyelerinin niteliğini de tayin etmekte ve uygar dünyanın bir parçası olarak tasarlanan üniversiteler hızla bilimsel ortamlardan uzaklaşmakta, daha önemlisi ise bilim değil de dogmanın öne çıkarıldığı bir zihniyetin temsilcileri oluşturulmaktadır.

Barış isteyen akademisyenler ile emek ve demokrasi mücadelesi veren eğitim emekçilerinin kanun hükmünde kararnamele meslekten uzaklaştırılmaları, yükseköğretim süreçlerinde eğitimin niteliği ile ilgili sorunların daha yakıcı bir hal almasına, aynı zamanda dünya ile bütünleşmenin önemli araçlarından biri olan üniversitelerin işlevsiz bir hale gelmesine sebep olmaktadır.

Bir ülkede kaç üniversite olduğu sayısından daha önemlisi, bu akademik kurumlarda eğitimin içerik anlamda niteliği ve kadrosal anlamda liyakattir. Maalesef her iki konuda da hem vakıf hem de kamu üniversiteleri bugün son derece zaaflı bir görüntü çizmektedir. Bunun önemli bir göstergesi de uluslararası akademik alanda yayımlanan ve alıntılanan makale, araştırma ve raporların azlığıdır. Bu gerçeklik aynı zamanda uluslararası akademik endekslerde Türkiye'deki üniversitelerin çok gerilerde ve az sayıda yer almasına yol açmaktadır.

Dolayısıyla temel sorunların başında akademik ve bilimsel niteliğin artırılması gelmektedir. Ne yazık ki yeni kurulan ve kurulmuş olan üniversiteler bu hedefe sahip değildir.

Kemal Bülbül
Antalya

BURSA MİLLETVEKİLİ HAKAN ÇAVUŞOĞLU
VE 24 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI TEŞKİLATI
KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununun ek 171 inci maddesinin başlığında ve birinci fıkrasında yer alan “İstanbul Ayvansaray Üniversitesi” ibareleri “İstanbul Topkapı Üniversitesi” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 2809 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 205- Mevzuatta İstanbul Ayvansaray Üniversitesine yapılan atıflar İstanbul Topkapı Üniversitesine yapılmış sayılır.”

MADDE 3- 2809 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Mudanya Üniversitesi

EK MADDE 206- Bursa’da Bursa Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun vakıf yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tabi olmak üzere, kamu tüzel kişiliğine sahip Mudanya Üniversitesi adıyla bir vakıf üniversitesi kurulmuştur.

Bu Üniversite, Rektörlüğe bağlı olarak;

- a) Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesinden,
  - b) Mühendislik, Mimarlık ve Tasarım Fakültesinden,
  - c) Sağlık Bilimleri Fakültesinden,
  - ç) Lisansüstü Eğitim Enstitüsünden,
  - d) Meslek Yüksekokulundan,
- oluşur.”

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

MİLLİ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR
KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI TEŞKİLATI
KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununun ek 171 inci maddesinin başlığında ve birinci fıkrasında yer alan “İstanbul Ayvansaray Üniversitesi” ibareleri “İstanbul Topkapı Üniversitesi” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 2809 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 205- Mevzuatta İstanbul Ayvansaray Üniversitesine yapılan atıflar İstanbul Topkapı Üniversitesine yapılmış sayılır.”

MADDE 3- 2809 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Mudanya Üniversitesi

EK MADDE 206- Bursa’da Bursa Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından 2547 sayılı Kanunun vakıf yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tabi olmak üzere, kamu tüzel kişiliğine sahip Mudanya Üniversitesi adıyla bir vakıf üniversitesi kurulmuştur.

Bu Üniversite, Rektörlüğe bağlı olarak;

- a) Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesinden,
  - b) Mühendislik, Mimarlık ve Tasarım Fakültesinden,
  - c) Sağlık Bilimleri Fakültesinden,
  - ç) Lisansüstü Eğitim Enstitüsünden,
  - d) Meslek Yüksekokulundan,
- oluşur.”

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

5

SIRA SAYISI: 316

Konya Milletvekili Hacı Ahmet Özdemir ve 36 Milletvekilinin Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4212) ile Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KomisyonRaporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4212 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları	5
- Genel Gerekçesi	8
- Madde Gerekçeleri	9
• Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu	11
• Muhalefet Şerhleri	21
• Teklif Metni	39
• Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	39

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Hacı Ahmet Özdemir</i>	<i>Emrullah İşler</i>	<i>Uğur Aydemir</i>
Konya	Ankara	Manisa
<i>Ahmet Çakır</i>	<i>Hakan Kahtalı</i>	<i>Abdullah Güler</i>
Malatya	Malatya	İstanbul
<i>Ravza Kavakcı Kan</i>	<i>Süleyman Karaman</i>	<i>Burhan Çakır</i>
İstanbul	Erzincan	Erzincan
<i>Recep Uncuoğlu</i>	<i>Tahir Akyürek</i>	<i>İsmail Bilen</i>
Sakarya	Konya	Manisa
<i>Şahin Tin</i>	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i>	<i>Eyüp Özsoy</i>
Denizli	Gaziantep	İstanbul
<i>Osman Nuri Gülaçar</i>	<i>Müslüm Yüksel</i>	<i>Yücel Menekşe</i>
Van	Gaziantep	Nevşehir
<i>Murat Baybatur</i>	<i>Orhan Yegin</i>	<i>Mehmet Erdoğan</i>
Manisa	Ankara	Gaziantep
<i>Ramazan Can</i>	<i>Arife Polat Düzgün</i>	<i>Lütfiye Selva Çam</i>
Kırıkkale	Ankara	Ankara
<i>Semiha Ekinci</i>	<i>Jülide İskenderoğlu</i>	<i>Çiğdem Koncağül</i>
Sivas	Çanakkale	Tekirdağ
<i>Belgin Uygur</i>	<i>Ceyda Çetin Erenler</i>	<i>Mustafa Arslan</i>
Balıkesir	Kütahya	Tokat
<i>Fehmi Alpay Özalan</i>	<i>Salim Çivitcioğlu</i>	<i>Niyazi Güneş</i>
İzmir	Çankırı	Karabük
<i>Erol Kaya</i>	<i>Erol Kavuncu</i>	<i>Selim Gültekin</i>
İstanbul	Çorum	Niğde
	<i>Hasan Çilez</i>	
	Amasya	

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzayı koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

28.02.2022

Ekrem Çelebi

Ağrı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

İbrahim Aydın

Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na 24.02.2022 tarihinde sunulan 2/4212 Esas Numaralı "Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

02.03.2022

Sena Nur Çelik

Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzayı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

25/02/2022

Metin Yavuz

Aydın

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıname Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

24.02.2022

Feyzi Berdibek

Bingöl

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıname Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

24.02.2022

Zehra Taşkesenlioğlu Ban

Erzurum

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4212 esas nolu Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıname Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum. Gereğini arz ederim.

25.02.2022

İffet Polat

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanunu'nda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıname Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzam ile katılıyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

24.02.2022

Fatma Betül Sayan Kaya

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede değışiklik yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzayı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

24.02.2022

Necip Nasır

İzmir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun İle Devlet Memurları Kanunlarında ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

24.02.2022

Ahmet Sorgun

Konya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun İle Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Ali Cumhur Taşkın

Mersin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4212 esas nolu Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanunu'nda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzayı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

25.02.2022

Nazım Maviş

Sinop

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinde imzamn olmasını istiyorum. Gereğini saygılarımla arz ederim.

25.02.2022

Zemzem Gülender Açıanal

Şanlıurfa

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4212)	
ESAS	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu
TALİ	Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun gereği İslam Dininin inanç, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmekle görevli Diyanet İşleri Başkanlığı, bu görevlerini yurt içinde ve yurt dışında büyük bir gayret ve özveri ile yerine getirmektedir. Dünyada ve ülkemizde her alanda meydana gelen gelişmeler, Başkanlıktan beklentileri de her geçen gün artırmaktadır.

Din hizmetlerinin, çağın ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde yürütülmesi, ancak nitelikli din görevlileri ile mümkündür. Bu sebeple özellikle din hizmetleri alanında Başkanlıkta görev alacak personelin göreve başlamadan önce mesleki yeterliliklerinin sağlanması, niteliklerinin geliştirilmesi ve bu şekilde göreve hazır hale getirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Mezkûr hususlar dikkate alınarak vaiz, Kur'an kursu öğreticisi, imam-hatip ve müezzin-kayyım unvanlarında görev alacakların mesleğe başlamadan önce; mevcut personelin de hizmet içinde eğitim, uzmanlık programları, seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler yoluyla gelişmelerine katkı sağlanarak nitelikli görevlilerin yetiştirilmesi amacıyla Başkanlık bünyesinde Diyanet Akademisine ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

Bu husus; İslam Dininin ortaya koyduğu evrensel değerlerin halka doğru ve güvenilir kaynaklardan aktarılması, Müslüman vatandaşların samimi duygularının istismar edilmesinin önlenmesi, İslam Dinine ve Müslümanlara karşı oluşan haksız ön yargıların önüne geçilmesi bakımından da önemlidir. Ayrıca, Akademideki eğitim süreçleri aday din görevlileri üzerinde aidiyet duygusunun gelişimine katkı sağlayacaktır.

Kanun Teklifi ile Başkanlık bünyesinde Diyanet Akademisinin kuruluşuna ve burada görev yapacak kişilerin özlük haklarına ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Bu Kanun Teklifi ile yapılması öngörülen değişikliklerle, maddenin yürürlüğe girmesinden önce Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen bazı faaliyetlerin bundan sonra Diyanet Akademisi bünyesinde yürütülmesi düzenlendiğinden madde ile Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri yeniden düzenlenmektedir.

Madde 2- Madde ile Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolarına atanacak aday din görevlilerinin mesleki eğitimi ile hizmet içi eğitim faaliyetlerini ve yurt dışından gelen mahallin din görevlilerine yönelik eğitim faaliyetlerini yürütmek; Başkanlığın görev alanıyla ilgili araştırmalar yapmak üzere Diyanet Akademisinin kurulması öngörülmektedir.

Akademide vaiz, Kur'an kursu öğreticisi, imam-hatip ve müezzin-kayyum unvanlarında görev alacakların mesleğe başlamadan önce; mevcut personelin de hizmet içinde eğitim, uzmanlık programları, seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler yoluyla gelişmelerine katkı sağlanarak nitelikli görevlilerin yetiştirilmesi, böylelikle çağın ve muhatap kitlenin ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak düzeyde din hizmetlerinin yürütülmesi amaçlanmaktadır.

Madde 3- Madde ile Diyanet İşleri Başkanlığı taşra teşkilatı birimlerinin Diyanet Akademisinin kurulmasıyla birlikte yeniden düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Bu kapsamda Başkanlığa bağlı taşra birimleri; il ve ilçe müftülükleri, Kur'an eğitim merkezleri, Diyanet Akademisi dini yüksek ihtisas merkezleri, dini ihtisas merkezleri ve eğitim merkezleri şeklinde teşekkül ettirilmektedir.

Madde 4- Madde ile Diyanet Akademisi Başkanının en az lisans düzeyinde dinî yükseköğrenim mezunu olması gerektiği yönünde düzenleme yapılmaktadır. Böylece Diyanet İşleri Başkanı, başkan yardımcısı, genel müdür, Rehberlik ve Teftiş Başkanı, il ve ilçe müftüsü, Başkanlık vaizi ve vaizler açısından geçerli olan dinî yükseköğrenim şartının, din görevlisi yetiştirmek amacıyla kurulan Diyanet Akademisinin Başkanı bakımından da geçerli olması sağlanmaktadır.

Madde 5- Diyanet Akademisine açıktan alınacaklar bakımından uygulanacak olan bu maddede, Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait unvanlarla ihdas edilmiş pozisyonlarında istihdam edilmek üzere sınavla belirlenen kişilerin "aday din görevlisi" olarak mesleki eğitime alınacağı, eğitimini başarıyla tamamlayanların sözleşmeli pozisyonda istihdam edileceği, üç yıl süreyle buldukları yerde görev yapmalarının ardından pozisyonlarıyla aynı unvanlı kadrolara atamalarının yapılacağı ve aynı yerde kadrolu olarak bir yıl daha çalışma zorunluluğunun bulunduğu belirtilmektedir.

Ayrıca aday din görevlilerine eğitim süreleri boyunca mali yönden destek sağlanması amacıyla belirli bir tutarda harçlık ödenmesi ve bu süreçteki sosyal güvenlik haklarına ilişkin düzenlemeler yapılarak, bunların işe, ibate ve sağlık giderlerinin Başkanlıkça karşılanması öngörülmektedir.

Aday din görevlilerinin Akademide alacakları eğitimin kesintiye uğramaması için eğitim süresince askerlik hizmetinin ertelenmesi hüküm altına alınarak; adaylığı sona erdiren haller düzenlenmek suretiyle uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Madde ile ayrıca, aday din görevlilerinin eğitimlerini tamamlamadan veya göreve başladıktan sonra mesleki eğitim süresi kadar olan mecburi hizmet yükümlülüğünü yerine getirmeden ayrılmaları halinde kendileri için yapılan giderleri iade etmeleri gerektiği hüküm altına alınmakta ve böylece Devlet bütçesinin karşılıksız kazandırma yoluyla zarara uğraması engellenmektedir.

Madde 6- Madde ile Diyanet İşleri Başkanlığı memur kadrolarında bulunan personel bakımından gerekli şartları taşımak ve yapılacak sınavda başarılı olmak kaydıyla Diyanet Akademisinde mesleki eğitime katılma ve eğitim sonunda Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolarına atanabilme hakkı öngörülerek din görevlisi olmak üzere başvuracak aday sayısının artırılması ve böylece

Başkanlıkta görev yapan nitelikli personelin din hizmetlerine kazandırılması; ayrıca Başkanlık kadro ve pozisyonlarında bulunan personele yönelik hizmet içi eğitim, kurs ve sertifika programlarıyla görevlilerin niteliklerinin artırılması amaçlanmaktadır.

Madde ile ayrıca, mesleki eğitime katılan memurların sahip oldukları yıllık izin haklarını ancak mesleki eğitime ara verilen günlerde kullanabilecekleri yönünde düzenleme yapılarak, eğitimin herhangi bir kesintiye uğramadan tamamlanması öngörülmektedir.

Madde 7- 633 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan eğitim görevlilerine ilişkin hükümler, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 141 inci maddesiyle mülga edilmiş olduğundan madde başlığında bulunan “eğitim görevlileri” ibaresinin başlık metninden çıkarılması öngörülmektedir.

Madde 8- Başkanlığın eğitim faaliyetlerinin her geçen gün arttığı dikkate alınarak madde ile ek ders ücretleri konusunda yapılacak düzenlemelere esas olacak hususlar belirtilmektedir.

Bu itibarla; Diyanet Akademisi dini yüksek ihtisas, dini ihtisas veya eğitim merkezi müdürü, eğitim görevlisi, öğretmen ve Kur'an kursu öğreticisi olarak görev yapanlar ile diğer görevlerde bulunanların aylık ve ek ders ücreti karşılığında okutacakları ve okutmuş sayılacakları haftalık ders saatlerinin sayısı, ders niteliğinde yönetim görevinden sayılan haller, ders görevi alacakların nitelikleri, 657 sayılı Kanunun 89 uncu maddesi hükümleri çerçevesinde ders görevi verilmesine dair işlemler ve diğer hususların Cumhurbaşkanlığı kararı ile tespit olunması öngörülmektedir.

Madde 9- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait pozisyonlara sözleşmeli personel olarak atanmalar hakkında, atandıkları tarihte yürürlükte bulunan kanun hükümlerinin uygulanması öngörülerek yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

Başkanlıkta öğretmen kadrosunda bulunanlar ve daha evvel eğitim görevlisi unvanını ihraz etmiş olanlara, Başkanlığın belirleyeceği şartlarla ve sınavla Diyanet Akademisinde eğitim görevlisi olarak atanabilme imkânı getirilerek Akademide eğitim görevlisi olabileceklere dair aday yelpazesinin genişletilmesi hedeflenmektedir.

Ayrıca uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin önüne geçilmesi amacıyla bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte dini yüksek ihtisas ve eğitim merkezlerinde eğitimlerine devam edenlerin başladıkları eğitim programlarını aynı usul ve esaslarla tamamlayacakları, bunların madde yürürlüğe girmeden önce sahip oldukları haklarının saklı tutulacağı, eğitimlerinde başarılı olmaları halindeyse Akademide başarılı olmuş sayılacakları öngörülmektedir.

Madde 10- Madde ile Başkanlığın merkez teşkilatına ilişkin tablonun yer aldığı 633 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı cetvel ile aynı Kanunun 4 üncü maddesinde yer alan “en fazla 5 başkan yardımcısı görevlendirilebileceğine” dair hüküm uyumlu hale getirilmekte, ayrıca bu Kanunla kurulması planlanan Diyanet Akademisi, “Başkana bağlı birim” olarak cetvele eklenmektedir.

Madde 11- Madde ile Diyanet Akademisinin kurulması sebebiyle Diyanet Akademisi Başkanı, Dini İhtisas Merkezi Müdürü ve Kur'an Eğitim Merkezi Müdürü kadrolarına ilişkin olarak 657 sayılı Kanunun (I) ve (II) sayılı cetvellerinde düzenleme yapılmaktadır.

Madde 12- Din hizmetlerinin yürütülmesinde nitelikli din görevlisi yetiştirecek ve Başkanlığın personel rejiminde önemli bir değişimi gerçekleştirecek Diyanet Akademisinin etkinliğine katkı sağlayacak eğitim görevlilerinin özlük haklarına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Bunun yanında 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (II) sayılı cetvelinde değişiklik yapılarak Diyanet Akademisi Başkanının ücret ve tazminat göstergesinde Diyanet İşleri Başkan Yardımcıları ve Genel Müdürler seviyesinde konumlandırılmasına dair gerekli düzenlemeler yapılmaktadır.

Madde 13- Yürürlük maddesidir.

Madde 14- Yürütme maddesidir.

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu

07/03/2022

Esas No: 2/4212

Karar No: 10

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4212 esas numaralı “Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 03/03/2022 tarihli toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Konya Milletvekili Hacı Ahmet ÖZDEMİR ve 36 milletvekili tarafından 24/02/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen 2/4212 esas numaralı “Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 03/03/2022 tarihli toplantısında, Kanun Teklifinin imza sahibi, Diyanet İşleri Başkanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü, Din-Bir-Sen, Diyanet ve Vakıf Çalışanları Sendikası ile Bağımsız Diyanet-Sen temsilcilerinin katılımlarıyla görüşülmüştür.

Plan ve Bütçe Komisyonu, kendisine tali komisyon sıfatıyla havale edilen Teklifi gündemine almayacağını, 28/02/2022 tarihli ve Komisyon Başkanı Bingöl Milletvekili Cevdet YILMAZ imzalı yazısı ile Komisyonumuza bildirmiştir.

Komisyonumuz söz konusu Teklif ile ilgili görüşmeleri 7 saat 3 dakika sürmüştür. Çok sayıda milletvekilinin görüş ifade ettiği müzakereler, tutanağa bağlanmış ve toplamda 202 sayfa tam tutanak tutulmuştur.¹

2. Teklifin İçeriği

2/4212 esas numaralı Kanun Teklifi ile;

➤ Diyanet İşleri Başkanlığının Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolarına atanacak aday din görevlilerinin mesleki eğitimi ile hizmet içi eğitim faaliyetlerini ve yurt dışından gelen mahallin din görevlilerine yönelik eğitim faaliyetlerini yürütmek, Başkanlığın görev alanıyla ilgili araştırmalar yapmak, sosyal ve kültürel etkinlikler ile kurs ve sertifika programları düzenlemek üzere Başkanlık bünyesinde Diyanet Akademisinin kurulması,

➤ Bu çerçevede Başkanlık Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevlerinin ve Başkanlık taşra teşkilatı birimlerinin yeniden düzenlenmesi,

➤ Aday din görevlisi olarak mesleki eğitime alınacak kişiler hakkında uygulanacak hükümlerin belirlenmesi,

➤ Başkanlık personeline Diyanet Akademisinde mesleki eğitime katılma ve eğitim sonunda Başkanlık Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolara atanabilme hakkı tanınması,

➤ Diyanet Akademisi eğitim görevlilerinin özlük haklarına ilişkin düzenleme yapılması öngörülmektedir.

---

¹ Komisyonun toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir: https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=2923

3. Komisyon Görüşmeleri

Kanun Teklifinin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde Komisyon Başkanı Prof. Dr. Emrullah İŞLER tarafından;

➤ Diyanet İşleri Başkanlığının Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolara atanacak aday din görevlilerine yönelik mesleki eğitim ile hizmet içi eğitim faaliyetlerinin kaliteli, verimli ve yüksek standartlarda sunulabilmesi için dinî yüksek ihtisas merkezleri, dinî ihtisas merkezleri ve eğitim merkezlerinden oluşan Diyanet Akademisinin kurulmasının amaçlandığı,

➤ Aday din görevlilerinin mesleki eğitim, hizmet içi eğitim faaliyetlerini ve yurt dışından gelen mahallin din görevlilerine yönelik eğitim faaliyetlerinin yürütülmesinin düzenlendiği,

➤ Başkanlığın görev alanıyla ilgili araştırmalar yapılması, sosyal ve kültürel etkinlikler ile kurs ve sertifika programları düzenlenmesinin hüküm altına alındığı,

➤ Bu çerçevede Başkanlık Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevlerinin ve Başkanlık taşra teşkilatı birimlerinin yeniden düzenlendiği,

➤ Başkanlık personeline Diyanet Akademisinde mesleki eğitime katılma ve eğitim sonunda Başkanlık Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolara atanabilme hakkı tanındığı,

➤ Diyanet Akademisi eğitim görevlilerinin özlük haklarına ilişkin düzenleme yapıldığı,

➤ Bu kapsamda 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da ekleme ve değişiklikler yapıldığı, bu değişikliklere uyum sağlanması için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ilgili yerlerinde düzenlemelere gidildiği,

➤ Teklif ile yapılacak bu düzenlemelerin ve çalışmaların ülkemiz için hayırlı olması temennisi ifade edilmiştir.

Kanun Teklifinin ilk imza sahibi Konya Milletvekili Hacı Ahmet ÖZDEMİR tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Diyanet İşleri Başkanlığının Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren en önemli kurumlardan biri olarak görev yaptığı,

➤ Diyanet İşleri Başkanlığının yürüttüğü din hizmetlerinin daha kaliteli ve toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek hâle gelmesi için personelin kurumca belirlenen yeterliliklere sahip olmasının ve donanımlarının artırılmasının hedeflendiği,

➤ Başkanlık bünyesinde göreve başlayan personelin ezan, kamet, vaaz, hutbe gibi imamlık ve müezzinlik mesleklerine yönelik uygulama ağırlıklı eğitime ihtiyacı olduğu,

➤ Diyanet İşleri Başkanlığının personele temel yeterlilikleri kazandırma, personelin bilgilerini yenileme ve yeni doğan ihtiyaçlara cevap verme amacıyla hâlihazırda 19 eğitim merkezi ve 12 dinî yüksek ihtisas merkezi aracılığıyla farklı içerik ve yoğunluklarda eğitim faaliyetleri yürüttüğü,

➤ Ancak mevcut eğitimlerin meslek öncesinde gerçekleştirilemediği ve personel göreve başladıktan sonra hizmet içi eğitim olarak düzenlendiği,

➤ Başkanlık personelinin yetiştirilmesi ve kamu hizmetlerinde etkinlik ve verimliliğinin sağlanması için mesleğe yönelik hizmet öncesi eğitimin ihtiyaç olarak değerlendirildiği,

- Diyanet Akademisinde sunulacak hizmet öncesi eğitimle daha nitelikli personel istihdamı sağlanacağı,
  - Düzenleme ile Başkanlığın doğrudan personel alımı yapmayacağı, bunun yerine imam-hatip, müezzin-kayyım, Kur'an kursu öğreticiliği ve vaizlik kadroları için yetiştirilmek üzere belirlenen kişilere Diyanet Akademisinde en az altı ay süreyle eğitim verileceği,
  - Böylece imam-hatip, müezzin-kayyımlik becerisi ve Kur'an kursu öğreticiliği formasyonunun adaylara görevlerine başlamadan önce kazandırılmasının sağlanacağı,
  - Diyanet İşleri Başkanlığının topluma daha etkin, nitelikli ve kazanmış olduğu yeterliliklerle öz güven sahibi personel vasıtasıyla din hizmeti sunacağı,
  - Akademi eğitimi süresince kendisinden beklenen yeterlilikleri kazanamayan veya atanacağı kadronun saygınlığını temsilde yetersiz olduğu anlaşılan adayların Akademiyle ilişkilerinin kesilerek din ve diyanet hizmetlerinin nitelikli personelle yürütülmesine ve hizmet standartlarının yükseltilmesine katkı sağlanacağı,
  - Başkanlığın ihtiyaç duyduğu personelin Diyanet Akademisinde belli bir takvim ve planlama çerçevesinde eğitime alınmasıyla personel politikalarında öngörülebilirliğin artacağı; din hizmetlerinin sunumu, personelin görev mahallinin değişimi ve eğitimi planlamalarının daha sağlıklı yapılabileceği,
  - Diyanet Akademisinde sunulacak meslek öncesi eğitimin, mevcut durumda yürütülen hizmet içi eğitim faaliyetleri nedeniyle, eğitime alınan personelin sunduğu din hizmetinde yaşanan aksaklıkların giderilmesine ve din hizmetlerinin sürekliliğine katkı sağlayacağı,
  - Akademiye uygulanacak eğitim programlarında, aday din görevlilerinin sahada staj yapmalarına imkân verilerek adaylık eğitimi süresince teorik bilgilerin meslek hayatları boyunca kullanacakları pratiklere dönüşmesinin sağlanacağı,
  - Ayrıca aday din görevlilerinin dil ve iletişim becerilerinin geliştirilmesi ve teknolojik imkânların etkin kullanımına yönelik eğitimler verileceği,
  - Kıraat, dinî musiki ve yaygın din eğitiminde, alanında uzman personelin yetiştirilmesinin sağlanacağı,
  - Böylece nitelikli personel yetiştirilmesi, sosyal içerikli din hizmetlerinin sağlanması ve yurt dışı din hizmetlerinde etkinliğin artırılmasında Diyanet Akademisinin önemli rol üstleneceği,
  - Diyanet Akademisinin din istismarı ve dinî radikalleşmeyle etkin mücadeleye katkı sağlayacağı,
  - Yurt dışında din hizmeti yürütecek personelin İslamofobi ile mücadeleye yönelik donanımla yetiştirilmesinin sağlanacağı
- ifade edilmiştir.
- Kanun Teklifi üzerinde müzakerelerde milletvekilleri tarafından aleyhte yapılan değerlendirmelerde;
- Diyanet İşleri Başkanlığının eğitim ihtiyaçlarının karşılanması için bir akademi kurmak yerine hizmet içi eğitimin güçlendirilebileceği,
  - Diyanet Akademisinin bir ihtiyaç olarak görülmesi durumunda, Akademinin 633 sayılı Kanun içinde düzenlenmesi yerine kuruluş gerekçesini, amaçlarını, işleyişini, denetimini ve çalışmasını düzenleyen ayrı bir kanunla kurulmasının daha uygun olacağı,

➤ Diyanet Akademisinin kurulmasına yönelik bağımsız bir kanun çalışmasının Millî Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, ilahiyat fakülteleri ve ilgili sendikaların katılımıyla ile birlikte değerlendirilmesi gerektiği,

➤ Teklif ile Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün yanı sıra oluşturulan Diyanet Akademisi ile Diyanet İşleri Başkanlığında ikili bir eğitim modeli oluşturulduğu ancak bu yapının nedeninin açıklanmadığı,

➤ Diyanet İşleri Başkanlığının eğitimle ilgili görevinin personelinin hizmet içi eğitimi ile sınırlı olduğu, Başkanlıkla ilgili düzenlemelerin eğitim birliği ilkesine uygun şekilde ele alınması gerektiği,

➤ Teklif ile Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkilerinde değişikliğe gidildiği, hâlihazırda Kur'an kursu açabilen Genel Müdürlüğe, Kur'an eğitim merkezi açma yetkisi verildiği, Genel Müdürlüğe verilen Kur'an eğitim merkezleri açma ve İslami ilimlerin öğrenilmesine yönelik çalışmalar yapma görevlerinin hedef kitesinin belirtilmesi gerektiği,

➤ Söz konusu Genel Müdürlüğün eğitim materyallerinin geliştirilmesi konusunda Millî Eğitim Bakanlığı ile iş birliği içinde olacağının açık şekilde yazılması gerektiği,

➤ Teklifte Başkanlık bünyesinde çalışacak din görevlilerinin önce aday din görevlisi, sonra sözleşmeli personel, sonra kadrolu memur olarak atanmasının öngörüldüğü, bu düzenlemenin Anayasa'nın 70'inci maddesine aykırılık teşkil ettiği ve kamu personel rejiminde sorunlara neden olacağı,

➤ Din hizmetinin asli ve sürekli bir kamu hizmeti olduğu ve memurlar eliyle görülmesi gerektiği,

➤ Diyanet İşleri Başkanlığının personel yetiştirme görevinin olmadığı, Tevhidi Tedrisat Kanunu'nun 4'üncü maddesi gereği bu görevin Millî Eğitim Bakanlığına bağlı veya ilişkili kurumlara, imam-hatip liselerine ve ilahiyat fakültelerine ait olduğu, Başkanlığın vereceği eğitimin atanmış personelin görev başında gelişmesini sağlayacak biçimde düzenlenmesi gerektiği,

➤ Düzenlemenin din hizmetleri için açılmış eğitim kurumları olan imam-hatip liselerini ve ilahiyat fakültelerini işlevsiz hale getirme riski taşıdığı,

➤ Diyanet Akademisinin mevcut yüksek ihtisas merkezleri ve eğitim merkezlerine dinî ihtisas merkezlerinin eklenmesi yoluyla oluşturulduğu, Teklif içinde Diyanet Akademisinde verilecek eğitimle ilgili hususlara yer verilmediği,

➤ Yüksek ihtisas merkezleri, dinî ihtisas merkezleri ve Kur'an eğitim merkezlerinin eğitim görevlerinin açık şekilde Teklifte yer alması gerektiği,

➤ Diyanet Akademisinin bağımsız özerk bir yapı olarak düzenlenmesi gerektiği,

➤ Yürütülen din hizmetlerinin ve Diyanet Akademisinde verilecek eğitimin farklı inançları ve din hizmeti ihtiyacındaki çeşitlilikleri tanıyacak, kapsayacak ve karşılayacak şekilde düzenlenmesi gerektiği,

➤ Din hizmetinin, Anayasa'nın 73'üncü maddesindeki vergi yükümlülüğü ile kamu hizmetlerinde nimet ve yükümlülüklerde eşitlik ilkesi açısından ele alınması gerektiği,

➤ Diyanet Akademisi ile ilgili düzenlemeye Anayasa'nın 131'inci maddesi gereği Yüksek Öğretim Kurulunun dâhil edilmesi gerektiği,

- Diyanet Akademisinde verilecek yüksek ihtisas eğitimi ile ilahiyat fakültelerinde verilen lisansüstü eğitim arasında paralellik olmaması ve ilahiyat fakültelerine zarar verilmemesi gerektiği,
  - Diyanet Akademisinin Millî Eğitim Bakanlığı ve yükseköğretim kurumları ile iş birliği ve ortak çalışmalar yapabileceğine dair hükmün emredici şekilde düzenlenmesi gerektiği,
  - Diyanet Akademisinde görev alacak kişilerin görev ve sorumluluklarına, yetkilerine ve seçimlerine ilişkin düzenlemelerin Teklifte yer alması gerektiği,
  - Diyanet Akademisi Başkanı için lisans düzeyinde eğitim yeterli görülürken, eğitim görevlileri için doktora şartı arandığı,
  - Diyanet Akademisinde verilecek eğitim modelinin eğitim görevlilerinin niteliği açısından tartışılması gerektiği ve alt birimlerde istenen nitelikte eğitim verecek personel bulma sorunu yaşanabileceği,
  - Diyanet Akademisinde diğer alanlarda eğitim görevlisi olmak için yüksek lisans şartı yeterli görülürken, ilahiyat alanında eğitim görevlisi olacaklar için doktora şartı arandığı,
  - Diyanet Akademisine giriş için yapılacak olan sözlü ve/veya uygulamalı sınavın kayıt altına alınması gerektiği,
  - Diyanet Akademisinde verilecek hizmet içi eğitime katılım şartlarının açık şekilde belirlenmesi gerektiği,
  - Diyanet Akademisi eğitim görevlileri için ek ödeme oranlarında düzenlemeye gidildiği, vaizler başta olmak üzere diğer din görevlilerinin ek ödemelerinde de artış yapılması gerektiği,
  - Ek ödemelere yönelik düzenlemenin yürürlüğünün kanunun yayımı tarihinde başlaması gerektiği,
- ifade edilmiştir.
- Kanun Teklifi üzerinde müzakerelerde milletvekilleri tarafından lehte yapılan değerlendirmelerde;
- Teklifin hazırlık aşamasında Diyanet İşleri Başkanlığı, ilgili bakanlıklar, ilahiyat fakülteleri ve bu alandaki sendikalar ile görüşüldüğü, tarafların katkıları ile sürecin geliştiği ve Teklifin olgunlaştığı,
  - Diyanet Akademisinin müstakil bir kod kanun ile kurulmamasının Tevhidi Tedrisat Kanunu bakımından bir sakınca doğurmayacağı,
  - Diyanet Akademisinin, Diyanet İşleri Başkanına bağlı olarak personelin eğitimine yönelik faaliyet göstereceği, personel eğitimi dışındaki hususlarla alakalı olarak Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün vazifesine devam edeceği,
  - Diyanet Akademisi kurulurken mevzuata mevcut sistemin bir çatı altında toplanmasının ötesinde yenilikler kazandırıldığı, Diyanet İşleri Başkanlığının kurum ve personel olarak kendisini yenilemesinin tabii olduğu,
  - Diyanet İşleri Başkanlığının kuşatıcılığından, kapsayıcılığından ve uzlaştırıcılığından kuşku duyulmaması gerektiği,
  - Diyanet Akademisinin kurulmasının, ilahiyat fakültelerinde ve imam-hatip okullarında verilen eğitimin yetersizliği anlamına gelmediği, zira kamudaki pek çok meslek grubunun ilgili lisans mezuniyetlerine ilaveten ciddi mesleki eğitimlerden geçtikleri,

➤ Diyanet Akademisine kaliteli ve sistematik bir hizmet içi eğitim süreci için ihtiyaç duyulduğu; Akademinin, üniversite bağlamında anlaşılacak bir yapı olmadığı,

➤ Kamu kurum ve kuruluşlarında göreve başlatılacak kişilerin niteliklerinin ve yapacakları göreve dair eğitimlerinin ve görgülerinin artırılmasına yönelik çalışmaların yerinde uygulamalar olduğu,

➤ Din görevlilerinin günün her saati, her yaştan ve her konumdan insanla muhatap olan, toplumda saygı duyulan ve manevi danışmanlık bağlamında sözleri önemsenen görevliler oldukları,

➤ İlahiyat fakültelerindeki teorik eğitim ne kadar iyi olursa olsun, din hizmetlerinin niteliği gereği görev öncesi ezan, kamet, vaaz, hutbe gibi imamlık ve müezzinlik mesleğine yönelik uygulama ağırlıklı takviye edici eğitimlere ihtiyaç duyulduğu,

➤ İlahiyat fakültelerinde ses, makam, solfej eğitimi bulunmadığı, bu ihtiyacı karşılamak adına konservatuvar eğitimi almış kişilerin Diyanet Akademisinde öğretim faaliyeti yürütebilmesi için öğretim kadrolarının yüzde onuna kadar dinî yükseköğrenim dışında lisans mezunu olup yüksek lisans çalışmasını tamamlayanlar arasından eğitim görevlisi kadrolarına atama yapılabileceği hususunun düzenlendiği, dinî eğitim alanında lisans okuyanlar için ise en az doktora yapmış olma ya da daha önce ihtisas merkezinden mezun olma şartının getirildiği,

➤ Diyanet İşleri Başkanlığının Kur'an kurslarında yürütülen faaliyetler açısından pedagojik formasyonun önemli olduğu, Diyanet Akademisinde mesleğe başlama hazırlık sürecinde ve hizmet içi eğitimlerde Millî Eğitim Bakanlığı ile işbirliği içinde pedagojik formasyon eğitimi de verileceği,

➤ Millî Eğitim Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığının özellikle Kur'an eğitimi alanında yapılacak faaliyetlerde iş birliğini artırmaları gerektiği, Diyanet Akademisinin; Millî Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, üniversiteler, lisans düzeyinde dinî eğitim veren yükseköğretim kurumları ile iş birliği yapabileceğine dair hükmün önemli olduğu,

➤ Diyanet İşleri Başkanlığında sözleşmeli personel istihdamının, din görevlisi olarak istihdam edilen personelin işe giriş yeterliliklerini karşılamakla birlikte mesleğin icrasında sorun yaşandığı durumlar için çözüm bulunması ihtiyacından kaynaklandığı, Teklif ile bu türden sıkıntılar önüne geçilmiş olacağı,

➤ Teklif ile Diyanet Akademisinde görevlendirileceklere belirli oranlarda verilecek ek ödemelerin olumlu olduğu,

➤ Dinî yüksek ihtisas ve eğitim merkezlerindeki eğitim görevlilerinin mevcut maaş ve ödemelerinin devam ettiği, Diyanet Akademisinin ve eğitim programlarının oluşumu, yeni kadroların alımı için zaman gerektiği, bu nedenle ek ödemelere yönelik düzenlemenin 2023 yılında yürürlüğe girmesinin öngörüldüğü,

➤ Teklifin Diyanet Akademisinin kurulmasına odaklandığı, özlük haklarıyla ilgili ilave taleplerin ayrıca değerlendirilebileceği,

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde müzakerelerde Diyanet İşleri Başkanlığı temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- Diyanet İşleri Başkanlığında çok yoğun hizmet içi eğitim faaliyetleri yürütüldüğü ancak din görevlilerinin toplumsal önemi ve asgari tecrübeyi kazanabilmeleri için göreve başlamadan önce yürütülecek eğitim faaliyetlerine ihtiyaç duyulduğu,
- Din görevlileri mesleğe başladıktan sonra hizmet içi eğitime alındıklarında, köylerde veya tek görevli bulunan camilerde din hizmetinin aksamak durumunda kaldığı, şikâyetler oluştuğu, dolayısıyla yeterli sürede eğitim verilemediği,
- Mesleğin büyük oranda uygulamaya dayalı olduğu, din görevlisi çok iyi bir ilahiyat eğitimi almış olsa da Kur'an-ı Kerim'i ve ezanı güzel okuyamadığı veya konuşmayı güzel yapamadığı durumlarda sıkıntılar yaşandığı,
- Diyanet İşleri Başkanlığının hizmet içi eğitim faaliyetlerinin oryantasyon eğitimleri, intibak eğitimleri, mesleğe hazırlık eğitimleri gibi çok geniş bir alanı kapsadığı ve uzun süreli eğitimler olduğu,
- Diyanet Akademisinde, dinî yüksek ihtisas merkezleri, dinî ihtisas merkezleri ve eğitim merkezleri şeklinde yapılacak kademelendirme ile farklı kadrolara, nosyonlara ve donanım ihtiyaçlarına göre eğitim programları düzenleneceği,
- Dinî yüksek ihtisas merkezlerinde ihtiyaç duyulan dillerde sertifika eksenli modüler eğitim programları açılacağı,
- Kur'an kursu öğrencilerinin pedagojik formasyon sertifikalarının Diyanet Akademisinde verileceği,
- Balkanlardan, Türk Cumhuriyetlerinden, dost ve kardeş ülkelerden Diyanet İşleri Başkanlığımızı model almak isteyen ve din görevlilerini ülkemize gönderip eğitim aldirmek isteyen ülkeler bulunduğu, Diyanet Akademisi ile birlikte bu taleplere cevap verme imkânı oluşacağı,
- Diyanet Akademisinde mesleki eğitim görece aday din görevlilerinin mevcut Kamu Personeli Seçme Sınavı sistemine göre alınacağı,
- Diyanet İşleri Başkanlığı personelinden belirlenen esaslara göre uygun görülenlerin Diyanet Akademisinde hizmet içi eğitime alınacağı, bu esasların açılacak kursun niteliğine göre belirleneceği,
- Diyanet Akademisinin ilahiyat eğitimini işlevsiz hale getirmesinin söz konusu olmadığı, tersine ilahiyat alanındaki akademik tecrübenin din hizmetleri alanına taşınmasına katkı sağlayacağı,
- Dinî yüksek ihtisas merkezlerindeki eğitim görevlilerinden doktoralarını tamamlayanların üniversiteye geçtikleri, Diyanet Akademisinin kurulması durumunda hem akademik unvanı olan hocaların Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde çalışmaya devam etmelerinin hem de din hizmetleri ile din eğitiminin ihtiyaçları doğrultusunda araştırma ve çalışmalar yapılmasının sağlanabileceği,
- Diyanet Akademisindeki eğitim görevlisi kadrolarının ek ödemelerine yapılan artışın nitelikli hocaların kurumda kalmasına katkı sağlayacağı,
- Diyanet Akademisinin personel yetiştirilmesiyle ilgili hizmetleri yürüteceği, Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün daha ziyade yaygın eğitim bağlamında topluma yönelik hafızlık, ihtiyaç odaklı Kur'an kursları ile hac ve umre ziyaretlerinde bulunacak insanlara yönelik eğitim faaliyetleri gibi hizmetleri yürüteceği,

➤ Kur'an kursları ile ilgili olarak Kur'an-ı Kerim'in sadece lafzının öğretildiği, manasının öğretilmediği yönünde kamuoyundan eleştiriler alındığı, Kur'an eğitim merkezleriyle hafızlığını bitiren çocuklara Kur'an-ı Kerim'in anlamının da öğretilmesinin hedeflendiği,

➤ Diyanet İşleri Başkanlığının ülkemizin dinî ve kültürel mirasına uygun şekilde, kucaklayıcı bir din hizmeti sunumu sağlama felsefesiyle faaliyetlerini yürüttüğü, ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değişiklikler

Kanun Teklifinin geneli üzerinde yapılan görüşmelerin tamamlanmasını müteakip, maddeleri üzerinde görüşmelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Kanun Teklifinin;

➤ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 üncü maddeleri, görüşülerek aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca oluşturulacak metnin, kanun dili ve tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla Komisyonumuza redaksiyon yetkisi verilmesi hususu oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Kanun Teklifinin tamamı, tereddütleri gidermek ve anlamı netleştirmek amacıyla terim ve ibareler, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

5.Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca, Kanun Teklifinin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonun temsil edilmesi amacıyla Konya Milletvekili Orhan ERDEM, Sinop Milletvekili Nazım MAVİŞ, Amasya Milletvekili Hasan ÇİLEZ ve Konya Milletvekili Hacı Ahmet ÖZDEMİR özel sözcüler olarak seçilmişlerdir.

Başkan <i>Emrullah İşler</i> Ankara	Başkanvekili <i>Kamil Aydın</i> Erzurum	Sözcü <i>Orhan Erdem</i> Konya (Bu raporun özel sözcüsü)
Kâtip <i>Nazım Maviş</i> Sinop (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Burcu Köksal</i> Afyonkarahisar (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Hasan Çilez</i> Amasya (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Şenol Sunat</i> Ankara (Son oylamada bulunamadı, muhalifim)	Üye <i>Yıldırım Kaya</i> Ankara (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Zeynep Yıldız</i> Ankara
Üye <i>Kemal Bülbül</i> Antalya (Son oylamada bulunamadı, muhalifet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mehmet Ruştü Tiryaki</i> Batman (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Cemal Taşar</i> Bitlis
Üye <i>Zehra Taşkesenlioğlu Ban</i> Erzurum	Üye <i>Serkan Topal</i> Hatay (Son oylamada bulunamadı, muhalifet şerhimiz vardır)	Üye <i>Yaşar Karadağ</i> İğdır
Üye <i>Ahmet Mücahit Arınç</i> İstanbul	Üye <i>Habibe Öçal</i> Kahramanmaraş	Üye <i>Mehmet Akif Yılmaz</i> Kocaeli
Üye <i>Hacı Ahmet Özdemir</i> Konya (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Suat Özcan</i> Muğla (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mustafa Adıgüzel</i> Ordu (Muhalefet şerhimiz vardır)
	Üye <i>Hüseyin Örs</i> Trabzon (Muhalifim)	Üye <i>Ali Keven</i> Yozgat (Muhalefet şerhimiz vardır)

MUHALEFET ŞERHİ

“Diyanet İşleri Başkanlığı ve Devlet Memurları Kanunu ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de Değişiklik Yapan Kanunun Teklifi”nin getirdiği değişikliklerin neleri içerdiğini ve ne tür değişikliklere yol açtığını, yürürlüğe girmesiyle birlikte ne tür sorunlar doğuracağını anlamak için öncelikle Diyanet İşleri Başkanlığının var olma gerekçesini düzenleyen Anayasanın 136. maddesini ve “Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun”un 1. maddesinin, hatırlanması, dikkate alınması gerekir. Çünkü Anayasanın 136. maddesi Diyanet İşleri Başkanlığının nasıl bir kurum olması gerektiğini, 633. sayılı kuruluş Kanununun 1. maddesi ise kurumun görevlerini belirlemektedir.

Anayasanın 136. maddesi: **“Genel idare içinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığı, laiklik ilkesi doğrultusunda, bütün siyasi görüş ve düşüncülerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek, özel kanununda gösterilen görevleri yerine getirir”** biçimindedir. Diyanet İşleri Başkanlığının 633 sayılı Kanununun 1. maddesi ise **“İslam Dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek üzere; Cumhurbaşkanlığına bağlı Diyanet İşleri Başkanlığı kurulmuştur”** ifadelerinden oluşmaktadır.

Anayasa ve özel kanunun hükümlerine göre Diyanet İşleri Başkanlığı:

1. Laiklik ilkesini gözetecek
2. Bütün siyasi görüş ve düşüncelerin dışında kalacak
3. Milletçe dayanışmayı ve bütünleşmeyi amaç edinecek
4. İslam dinin ibadet ve ahlak esaslarıyla ilgili işleri yürütecek
5. Din konusunda toplumu aydınlatacak
6. İbadet yerlerini yönetecek

Diyanet İşleri Başkanlığı, uzun zamandır kendisini var eden ilkelerin ve görevlerin dışına çıkmak, başta laiklik ilkesine aykırı tutumlar sergilemek, ulusça bütünleşme ve dayanışmayı amaçlamak yerine tersine, bütünleşme ve dayanışmayı bozacak görüş ve eylemlerde bulunmak, siyasi konularda taraf olmak gibi davranışlar sergilemektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı, Türkiye Cumhuriyeti’nin temel kurumlarından biri olmakla birlikte bu özelliğini ve kendisine duyulan güveni hızla kaybetmektedir. Elbette kendi var oluş gerekçesini ortadan kaldıran, kaldırmaya çalışan bir kurum, kendisini de ortadan kaldırıyor demektir.

Diyanet İşleri Başkanlığı, hızla bu durumdan çıkarak, toplumca en fazla güvenilen, toplumun tüm üyelerini kapsayan onların dini alanda en fazla güveneceği kurum olmak zorundadır. Bu ise ancak kendisini var eden cumhuriyetçi ilkelerle dönmekle, bu ilkeleri taviz vermeden uygulamakla, takip etmekle mümkün olacaktır. Diyanet'in yerine getirmeye çalıştığı bu görev zor, bir o kadar da zahmetli ve azami derecede dikkat edilmesi gereken bir görevdir. Seksen milyonluk bir ülkenin bütün illerinde, ilçelerinde, faaliyetlerde bulunmak, vatandaşların inanca ve ibadete dair sorunlarına çözüm üretmek, sorularına cevap vermek; onlara birlik, beraberlik, dayanışma bilinci kazandırmak, dini ve ahlaki değerleri öğrenmelerine katkı sağlamak, bunu

Diyanet İşleri Başkanlığının Eğitim Durumuna Göre Personel Dağılımı

	Toplam	Dini Yükseköğrenim	Dört Yıllık yükseköğrenim	Ön Lisans	Ön Lisans (Dini Öğretim)	İmam-Hatip Lisesi	Lise ve dengi okul	Ortaokul ve dengi okul	İlköğretim	İlkokul
TOPLAM	128.469	32.219	11.874	5.868	52.183	22.890	1.554	828	373	712
Merkez Teşkilatı	1.694	587	467	123	190	100	120	34	25	48
Müftülükler	125.079	30.537	11.293	5.711	51.781	22.719	1.341	754	332	611
Dini Yüksek İhtisas Merkezleri	761	542	36	13	66	32	30	15	9	18
Eğitim Merkezleri	526	160	78	21	102	38	60	25	7	35
Yurt Dışı	409	404	0	0	1	1	3	0	0	0

yaparken kapsayıcı ve kuşatıcı olmak, böyle bir iletişim becerisi göstermek, kabul etmek gerekir ki kolay bir görev değildir.

Diyanet İşleri Başkanlığı bugün bu görevi yapacak personel ve imkan bakımından sorunlu, yetersiz bir kurum değildir. Diyanet İşleri Başkanlığının 2021 Yılı Performans Raporuna göre: Taşra teşkilatında 125.079, merkez teşkilatında 1.694, yurt dışı teşkilatında 409, Dini Yüksek İhtisas Merkezinde 761, eğitim merkezlerinde 526, toplamda ise 128.469 personel bulunmaktadır¹. Raporun sunduğu veriler dikkate alındığında kurum personelinin eğitim düzeyi de düzenli olarak artmaktadır. Toplam personel içinde 102.144 kişinin lise üzerinde eğitim düzeyinde olduğu görülmektedir.

Diyanet İşleri Başkanlığının görev alanı dinle ilgili olsa da dini bir kurum değil, bir kamu kurumudur. Devlet memurlarıyla kamu hizmeti gören dolayısıyla faaliyet alanı daima kamu yararı olan bir kurumdur. Diyanet İşleri Başkanlığı personeli, diğer devlet kurumlarında olduğu gibi davranmak, kendisini iktidar kazanma veya kaybetme biçiminde siyasi aktörlere ait davranış biçimlerinden uzak tutmak durumundadır. Ne var ki, Diyanet İşleri Başkanı, söylem ve eylemleriyle Anayasa madde 24/sonda "dini siyasete alet etme yasağı" olarak öngörülen ve laiklik ilkesinin olumsuz tanımı olarak nitelenen hükmi ihlal etmeyi, alışkanlık haline getirmiş bulunmaktadır. Bu hükme göre, "Kimse, Devletin sosyal, ekonomik, siyasi veya hukuki temel

¹ Diyanet İşleri Başkanlığı, 2021 Yılı Performans Programı, s.29

düzenini kısmen de olsa, din kurallarına dayandırma veya siyasi veya kişisel çıkar yahut nüfuz sağlama amacıyla her ne suretle olursa olsun, dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz”.

Kanun teklifi, Anayasanın 136. ve kuruluş kanununun 1. maddesi ile yukarıda belirtilen hususlar açısından baktığımızda iki temel soruna sahiptir.

Birincisi, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Milli Eğitim Bakanlığıyla olması gereken işbirliği yok sayılmaya devam edilmektedir. İkincisi ise kendi personelini yetiştirmekle görevli olan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okulların eğitimlerini doğrudan göreve başlamada yetersiz bularak kendi personelini yetiştirme görevini üstleniyor olmasıdır.

Kanun teklifi aşağıda göstereceğimiz üzere birçok noktada belirsizlikler barındırmaktadır. Komisyon görüşmelerinde bu belirsizliklere ve kanunun bu şekilde geçmesi durumunda yaşanabilecek sorunlara olabildiğince dikkat çekmeye çalıştık. Gördüğümüz ve karşı karşıya kaldığımız irade, Diyanet İşleri Başkanlığının yapısını değiştirmek için 2010 yılında çıkarılan 6002 sayılı kanun ile 2018 yılında çıkarılan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle açılan yoldan ilerlemek isteyen iradedir. Dolayısıyla bu Kanun teklifi dikkat çektiğimiz sorunları düzeltmeden TBMM Genel Kurulu'ndan da bu şekilde geçerse gelecek yıllarda ülke olarak Diyanet İşleri Başkanlığını ve faaliyetlerini çok tartışmak zorunda kalır, Diyanet İşleri Başkanlığını daha fazla güncel siyasetin içinde, kendi içinde parçalanmış tarafların mücadele alanı olarak görebiliriz. Özellikle bu teklifle yürürlüğe girecek olan personel seçimini düzenleyen hükümler, kurumu, adam kayırmamanın, kimi tarikat ve dini yapıların özel örgütlenme alanına çevirecek belirsizlikler içermektedir.

I. Diyanet İşleri Başkanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı İlişkisi Hakkında

Diyanet İşleri Başkanlığının ne Anayasa ne de kuruluş kanununun 1. maddesi gereği, halka, halkın bir kesimine doğrudan eğitim verme görevi yoktur. Diyanet İşleri Başkanlığının eğitimle ilgili tek görevi diğer bütün kamu kurumlarında olduğu gibi kendi personelinin daha nitelikli ve verimli çalışmasını sağlama amacıyla hizmet içi eğitim vermekten ibarettir.

633 sayılı Kanunun 1. maddesinde yer alan “toplumu aydınlatmak” görevi ise İslam diniyle ilgili konularda toplumu bilgilendirmekten ibarettir. Diyanet İşleri Başkanlığının eğitimle ilgili bir kurum haline gelmesi Kur'an Kurslarıyla olmuştur. Ancak Kur'an Kurslarının Diyanet İşleri Başkanlığının görevi haline gelmesi Eğitim Birliği Yasası gereği bu alanda yetkili olan Milli Eğitim Bakanlığının gözetim ve denetiminde bu faaliyeti gerçekleştirmesiyle mümkün olmuştur. Bu açıdan Tevhid-i Tedrisat Yasası'na dikkat çekmek isteriz.

3 Mart 1924 tarihinde çıkan ve Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kurulmasını sağlayan Şer'iyye ve Evkaf Vekaletinin kaldırılmasını sağlayan kanun ile eğitim birliğini sağlayan Tevhid-i Tedrisat Kanunu birbirinden ayrı değil birbirini tamamlayan kanunlardır. Şer'iyye ve Evkaf Vekâleti'nin kaldırılması hakkındaki kanunun gerekçesinde “Dinin siyasetle ilişkisinin zararları olduğu ve

bunu bütün medeni millet ve hükümetlerin kabul ettiği belirtilmiş” ve birinci maddeyle “İslam dini ile ilgili inanç ve ibadetler hakkında hizmet vermek üzere Cumhuriyet’in merkezinde Diyanet İşleri Başkanlığı kurulmuş, bütün dini kurumlar Başkanlığa bağlanmıştır” hükmü yer almıştır. Ancak bu kanun, yeni kurumun personelinin nasıl yetiştirileceğini, insan kaynağının hangi eğitim kurumları olacağını belirlememiştir. Bunu belirleyecek olan ise yine aynı gün kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu olmuştur. Tevhid-i Tedrisat Kanunu, bütün eğitim kurumlarını Milli Eğitim Bakanlığına bağlarken 4. maddesinde de **“Maarif Vekaleti yüksek diniyat mütehasısları yetiştirilmek üzere Darülfünunda bir İlahiyat Fakültesi tesis ve imamet ve hitabet gibi hidematı diniyenin ifası vazifesiyle mükellef memurların yetişmesi için de ayrı mektepler küşat edecektir”** hükmüyle Başkanlığın ihtiyaç duyacağı personeli yetiştirme görevini üstlenmiştir.

Bu iki kanun, din hizmeti vermek ile din hizmetlisini yetiştirmeyi kuşkuya yer bırakmayacak biçimde devletin asli görevleri arasında saymış ve geçmişten farklı olarak din hizmetlisi yetiştirmeyi Milli Eğitim Bakanlığının bünyesine alarak yeni bir anlayışı hakim hale getirmiştir. Kanun teklifinin Anayasa’nın 174. maddesinde korunması gereken kanunlar arasında saydığı her iki kanunu dikkate almadığı görülmektedir. Aşağıda kanun teklifinin öngördüğü personel seçimi konusunu ele alırken bu konuya tekrar değineceğiz.

Tevhid-i Tedrisat Kanunu gereği Diyanet İşleri Başkanlığı veya bir başka devlet kurumu, Milli Eğitim Bakanlığından bağımsız bir biçimde eğitim kurumu haline gelemez. Diyanet İşleri Başkanlığı’nın 2010 yılına kadar olan mevzuatı incelendiğinde Diyanet İşleri Başkanlığının, kurucu iradenin belirlediği bu ilkeye (önemli sorunlar yaşansa da) dikkat ettiği görülmektedir.

2 Temmuz 1965 tarihinde yürürlüğe giren 633 sayılı Kanunun o günkü adıyla “Olgunlaştırma” bugünkü adıyla Eğitim Müdürlüğü’nün görevleri sayılırken Kur’an Kurslarıyla ilgili hüküm şöyledir: **“Kuran kurslarının yönetim, eğitim ve öğretim işlerini ilgili Bakanlıkla işbirliği yaparak yürütmek”**²

Nitekim Kur’an Kursları ile ilgili bağımsız ilk yönetmelik olan 17 Ekim 1971 tarihli yönetmeliğin ilk maddesi **“Bu yönetmelik 633 sayılı Kanunun 7. Maddesinin (d) fıkrası uyarınca Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak hazırlanmıştır”**³ hükmüne yer verilmiştir. Denetim ile ilgili düzenlemede de durum aynıdır: **“Madde 17 — Kur’an Kurslarının denetimi, 633 sayılı Kanunun 7. nci maddesinin (d) fıkrası gereğince Millî Eğitim Bakanlığı ile iş birliği yapılmak suretiyle Diyanet İşleri Başkanlığına aittir.”** Yönetmeliğin 18. Maddesinde de Diyanet İşleri Başkanlığının ve Milli Eğitim Bakanlığının denetimlerini nasıl yapacağı düzenlenmiştir. 18. Maddenin (a) fıkrası şöyledir: **“a) Kur’an Kurslarının genel denetimi; Diyanet İşleri Başkanlığı müfettişleri ile Milli Eğitim Bakanlığı müfettişlerinden (mümkün olduğu ölçüde dini yükseköğrenim yapmış olanlar tercih edilmek üzere) en az birer müfettişin katılması suretiyle meydana gelecek müfettişler grubunca yapılır. Bu denetimler, ilgili teftiş kurulları**

2 <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/12038.pdf>

3 <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/13989.pdf>

başkanlıklarınca programlaştırılır. Teftiş sonuçlarına ait raporlar Diyanet İşleri Başkanlığına ve Milli Eğitim Bakanlığına verilir.”

Daha da önemlisi 19. ve 20 Maddelerdir:

“Madde 19 — 18 inci maddeye göre, birlikte yapılacak denetimden başka lüzum ve zaruret görüldüğü takdirde, 17.nci maddede yazılı makamlar, Kur’an Kurslarını diğer mercilerin iştiraki olmadan da denetleyebilirler.

Madde 20 — Kur’an Kursları denetlemeye yetkili olanlar Kur’an Kursu öğrencilerini barındırmak amacıyla gerçek veya tüzel kişiler tarafından açılan yurt, pansiyon ve benzeri yerleri de denetlemeye yetkilidirler.”

3 Kasım 2002 seçimleri sonrasında iktidara gelen Ak Parti Hükümetlerinin ısrarlı biçimde kendini 633 sayılı Teşkilat Kanununda ve bu yönetmelikte yer alan Milli Eğitim Bakanlığıyla ilgili hükümlerin karşısında konumlandığını görüyoruz. 3 Mart 2000 tarihinde yürürlüğe giren “Diyanet İşleri Başkanlığı Kur’an Kursları ile Öğrenci Yurt ve Pansiyonları Yönetmeliği”nde yapılmak istenilen değişikliklerle Milli Eğitim Bakanlığının Kur’an Kursları ve pansiyonlarla ilgili **uygunluk ve denetim görevi** zorunlu görev olmaktan çıkarılmaya çalışılmıştır. Ancak iktidar bu konuda istediği sonucu 2010 yılında yapılan 6002 sayılı Kanun değişikliği ile elde edebilmiştir. 6002 sayılı Kanun, Diyanet İşleri Başkanlığının üstlendiği eğitim görevlerinde iş birliği yapacağı kurum olarak Milli Eğitim Bakanlığını doğrudan ifade etmemiştir. Bu kanunda Başkanlığın eğitim görevleriyle ilgili yapılacak iş birliği konusunu ucu açık ya da sınırlayıcı biçimde ifade etme yolunu seçmiştir. Böylece eğitim alanında iş birliği yapılacak kurum, gerektiğinde danışılacak kurum olarak tanımlanmıştır. 6002 sayılı Kanun ile kurulan Eğitim Hizmetleri Müdürlüğü’nün görevlerinin sayıldığı 6. maddenin (b) fıkrasının 4 bendindeki ifade şöyledir: **“4) İlgili birim, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak eğitim programları geliştirmek, planlamak ve uygulamak, bu amaçla eğitim merkezleri açmak ve bu merkezlerle ilgili iş ve hizmetleri yürütmek.”**

Böylece Tevhid-i Tedrisat Kanununun, dolayısıyla Anayasanın bu konuda iş birliği yapılmasını zorunlu kıldığı Milli Eğitim Bakanlığının gözetim ve denetim yoluyla bağlı olma durumu, tümüyle kanundan çıkarılmıştır. Kanunun bu muğlak ifadelerle tam olarak bunu hedeflediğini 07.04.2012 tarihinde Resmi Gazete yayınlanarak yürürlüğe giren **“Diyanet İşleri Başkanlığı Kur’an Eğitim Ve Öğretimine Yönelik Kurslar İle Öğrenci Yurt Ve Pansiyonları Yönetmeliği”**⁴nden anlıyoruz. Çünkü bu yönetmelikle Cumhuriyet tarihinde ilk defa Diyanet İşleri Başkanlığının eğitim faaliyetleri, Milli Eğitim Bakanlığının denetimi ve gözetimi dışına çıkarılmıştır. Böylece Diyanet İşleri Başkanlığı, Milli Eğitim Bakanlığının dışında 0-18 yaş grubuna yönelik bağımsız eğitim yapan kurum haline gelmiştir. Bu yasa teklifi, Kur’an Kurslarının yanına Kur’an Eğitim Merkezleri adında yeni eğitim birimleri ekleyerek eğitim ve öğretim faaliyetlerini genişletme yoluna gitmektedir.

⁴ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=16041&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

Tek başına iktidarda bulunan ve her iki kurumun yönetim birimlerini belirlemede etkin olan bir hükümetin ısrarlı biçimde Tevhid-i Tedrisat Kanunu gereği bir arada çalışması gereken Milli Eğitim Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı'nı bir birinden ayırma çabası içinde olması ancak iktidarın Cumhuriyet devrimleriyle olan sorunları bağlamında düşünüldüğünde anlamlıdır. Kanun teklifinin aşağıda değineceğimiz personel seçimiyle hükümleri bir arada düşünüldüğünde Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 1924 öncesinin Şer'iyye ve Evkaf Vekaletine benzer bir konuma getirilmek istendiğini söyleyebiliriz.

II. Başkanlığın Personel Alım Yöntemini Köklü Biçimde Değişmektedir

Kanun teklifi esas olarak Diyanet İşleri Başkanlığının temel birimlerinden biri olan Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görevlerinde değişiklik yaparken aynı zamanda "**Diyanet Akademisi**" adı altında bir kuruluşun kurulmasını öngörmektedir. Bunun yanında Diyanet İşleri Başkanlığının taşra birimlerinin nelerden oluştuğunu ve sözleşmeli personel istihdamını düzenlemektedir.

Teklifin kamu personel rejimi açısından üzerinde durulması gereken maddesi ise 5. Maddedir.

Mevcut yürürlükteki kanunda sözleşmeli personel alımı şu şekilde yapılmaktaydı: 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48. maddesinin koşulları ile Başkanlık mevzuatının özel şartları dikkate alınarak adaylar Kamu Personel Seçme Sınavının sonuçlarına göre sıralanırlar ve yapılacak sözlü bir sınav ile atamaları gerçekleştirilirdi.

Kanun Teklifine göre, aynı koşullarla sözleşmeli personel adayı belirleniyor, belirlenen adaylara sözlü veya yazılı sınav yapılarak bu teklif yasalastığında kurulacak olan Akademiye "aday din görevlisi" girmekte, Diyanet Akademisinde mesleki eğitime alınmakta, önceki eğitimleri ve atanacakları pozisyonlar dikkate alınarak altı ay ile üç yıl arasında değişen bir mesleki eğitimi sonrasında sözleşmeli olarak göreve başlayabilmektedirler. Sözleşmeli personel olarak 3 yıl çalıştıktan sonra ancak daimi kadrolara atanmaları yapılmaktadır.

Beşinci maddenin bu haliyle anayasaya aykırı olduğunu ve kamu sistemimiz içerisinde önemli sorunlara yol açacak bir uygulamanın kapısını araladığını düşünmekteyiz.

Diyanet İşleri Başkanlığı, kendi bünyesinde çalışacak din görevlilerini önce **aday din görevlisi**, sonra **sözleşmeli personel**, sonra ise **kadrolu (daimi) memur** olarak atamayı öngörmektedir.

Diyanet İşleri Başkanlığı, kamu hizmeti veren bir kurumdur. Dolayısıyla Anayasa'nın kamu hizmetiyle ilgili hükümlerine diğer kamu kurumları gibi tabidir. Anayasa'nın 70. maddesinde "**Hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez**" hükmü yer almaktadır. Göreve başlamadan önce din görevlisi olarak alınacak personelde görevin gerektirdiği koşullar var ise hizmete alımda, hizmet öncesi bir mesleki eğitim öngörülemez. Bu durum görevin gerektirdiği koşullar dışında kamu hizmetine başlamak için ayrıca bir **engel** oluşturmaktadır. Bu yöntem, Diyanet İşleri Başkanlığının din hizmetleri için açılmış eğitim kurumları olan **İmam Hatip Liselerinin** ve **İlahiyat Fakültelerinin** Diyanet İşleri Başkanlığına

doğrudan personel yetiştirme görevini boşa çıkarmaktadır. Bu düzenleme bu şekliyle İmam Hatip Liseleri ve İlahiyat Fakültesi mezunları üzerinde keyfi uygulamaların da önünü açacak bir düzenlemedir. Açıkça mesleğe başlamadan önce “aday din görevlisi” adı altında onlara verilmesi düşünülen mesleki eğitim yoluyla bir eleme yöntemi yoluna gidilmektedir.

Bu durum yalnızca kamu hizmetine girmede görevin gereği olmayan bir koşul konuluyor olması nedeniyle Anayasaya aykırı değildir, ayrıca Tevhid-i Tedrisat Kanununun 4. maddesi gereğince de Anayasaya aykırılık taşımaktadır. Çünkü Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kendisine personel yetiştirmek gibi bir görevi yoktur. Bu görev yalnızca Milli Eğitim Bakanlığına aittir. Dolayısıyla Diyanet Başkanlığı, ihtiyaç duyduğu personelde İmam Hatip Liselerinden ve İlahiyat Fakültelerinden diplomalarından başka bir koşul arayamaz. Ancak bu kişileri göreve başlattıktan sonra mesleki eğitime değil mesleki geliştirme eğitimine tabi tutabilir. Bunun adı da diğer kamu kurumlarında olduğu gibi hizmet içi eğitimidir.

Bu noktada şu soruyu sormaktan kendimizi alıkoyamıyoruz: Teklif sahipleri, Diyanet İşleri Başkanlığında kamu hizmetine başlayacak olan İmam Hatip Lisesi ve İlahiyat Fakültesi mezunlarına neden göreve başlamadan önce mesleki eğitim adı altında bir engel, bariyer oluşturmak istemektedirler? Kanun teklifinde yer alan ama içeriğinin ne olacağı belli olmayan “mesleki eğitimin” İmam Hatip Liselerindeki ve İlahiyat Fakültelerindeki eğitimden daha nitelikli olacağının garantisi var mıdır? Diyanet İşleri Başkanlığının ihtiyaç duyduğu personelde İmam Hatip Liselerinde ve İlahiyat Fakültelerindeki eğitimde eksik bırakılan nedir ki Başkanlığın düzenleyeceği mesleki eğitim bunu tamamlasın? Mesleki eğitim bakımından Diyanet İşleri Başkanlığı, İlahiyat Fakültelerinden daha fazla uzmanlaşmış bir kurum mudur?

Bu sorular kamuoyundaki tartışmalarla birlikte düşünüldüğünde bugün Diyanet İşleri Başkanlığına hakim olan zihniyetin bu okullardan mezun olanlar üzerinde özel bir denetim kurmak istediği belli olmaktadır. Bu denetim isteğini de iki açıdan düşünebiliriz: Birincisi Diyanet İşleri Başkanlığı, İmam Hatip Liseleri ve İlahiyat Fakültelerinden “deist” yetişiyor tespitine katılmakta, bu teklifin öngördüğü mesleki eğitim bariyeri ile bunları elemek istemektedir ya da ikinci olarak, bundan sonra bu kurumda “ancak benim tarikatımdan olan çalışabilir” demek istenmektedir. Teklif bu şekilde TBMM Genel Kurulu'ndan geçer ve yürürlüğe girerse bu konuyu yakından takip edeceğimizin bilinmesini isteriz.

III. Teklifin Maddeleri Hakkında

Madde 1.

Teklif bu maddeyle 2010 yılında 6002 sayılı Kanunla Diyanet İşleri Başkanlığının birimleri arasında yer alan **Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün** görevlerini belirlemektedir.

Bu madde de eski görevlerin tamamı korunmakla birlikte yeni kurum tahsisi ve görevler de bulunmaktadır.

Önceki görevler şöyledir:

1. Kur'an-ı Kerim okumak, anlamını öğrenmek, hafızlık yapmak, din eğitimi almak isteyenler için kurslar düzenlemek
2. Kur'an kursları açmak
3. Kur'an'ı Kerimi okumak ve anlaşılmasını sağlamak
4. Din eğitimi almak isteyenlere kurslar düzenlemek
5. Hafızlık eğitimi vermek
6. Bu kurslarda okuyan öğrenciler için yurt ve pansiyonlar açmak ve yönetmek
7. Kur'an kursu, yurt ve pansiyonların işe ve ibate ihtiyaçları ile diğer harcamalarına ilişkin bütçelerini, mali yıl itibarıyla düzenlemek
8. Yurt ve pansiyonların her türlü alım-satım işlemlerini yürütmek
9. Kur'an-ı Kerimin usulüne uygun olarak okunması konusunda çalışmalar yapmak
10. İlgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak eğitim programları geliştirmek, planlamak ve uygulamak
11. Bu amaçla eğitim merkezleri açmak ve bu merkezlerle ilgili iş ve hizmetleri yürütmek,
12. En az lisans düzeyinde dini yükseköğrenim görmüş olan personelin, Başkanlığın görev alanı ile ilgili konularda hizmet içinde bilgisini artırması ve uzmanlaşması amacıyla dinî yüksek ihtisas merkezleri açmak ve bu merkezlerle ilgili iş ve işlemleri yürütmek.

Yeni olarak getirilenler ise şunlardır:

1. Kur'an Kursları ile birlikte **Kur'an Eğitim Merkezleri** adı altında yeni bir birim açılmaktadır: Kanunun eski halinde "eğitim merkezi" açma görevi bulunmaktadır. Ancak 7. maddenin (b) bendinde yer alan eğitim merkezi: "**4) ilgili birim, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak eğitim programları geliştirmek, planlamak ve uygulamak, bu amaçla eğitim merkezleri açmak ve bu merkezlerle ilgili iş ve hizmetleri yürütmek.**" anlamına gelmektedir. Eski kanunun öngördüğü "eğitim merkezi" eğitim programlarını geliştirmeyi amaçlayan araştırma kurumunu da öngörmektedir. Nitekim Diyanet İşleri Başkanlığının **Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği**⁵, "eğitim merkezi" kavramını bu anlamda ele almış ve ad olarak da "Dini yüksek ihtisas merkezi ve eğitim merkezi" (bu birim bu teklifle akademiye dönüştürülmektedir) adı benimsenmiştir. Teklifin 3. maddesinde de **Kur'an Eğitim Merkezleri** ayrı bir birim olarak sayılmaktadır. Eğer bu ad değişikliği, Kur'an Kursları için düşünülen bir ad ise (ki mevzuatta böyle bir isim olmamasına karşın bu adla açılmış birçok birim bulunmaktadır) Diyanet İşleri Başkanlığı açıkça hedef kitlesi çocuklar olan birimler kuruyor demektir. Bundan Kur'an Kursları adının seçilmiş olması, buraların eğitim değil de belirli bir alanda beceri geliştirmeyi esas alan öğretim kurumları olarak düşünülmüş olmasındadır.

---

⁵<https://hukukmusavirligi.diyaret.gov.tr/Documents/Diyaret%20%C4%B0%C5%9Fleri%20Ba%C5%9Fkanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20Hizmeti%C3%A7i%20E%C4%9Fitim%20Y%C3%B6netmeli%C4%9Fi.pdf>

2. **“İslami ilimlerin öğrenilmesine yönelik çalışmalar yapmak”.** Diyanet İşleri Başkanlığının “İslami ilim” öğretmesi, 633 sayılı Kanunda olduğu gibi kendi personeliyle sınırlıydı. Eski kanununda Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan **“Dini Yüksek İhtisas Merkezleri”** bu amaçla kurulmuş kurumlardı. Kanun teklifinde İslami ilimlerin öğrenilmesine yönelik çalışmaların hedef kitlesi açıkça belirlenmemiştir. Kendi personeli olabileceği gibi bu haliyle dışarıdan insanlar da olabilir.
3. **Eğitim materyalleri geliştirmek; alan araştırmaları, ölçme ve değerlendirme yapmak.** 633 sayılı kanunda program geliştirme, planlama ve uygulama var iken **eğitim materyali geliştirme, alan araştırmaları yapmak, ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapmak** görevleri yeni olarak eklenmiştir. Burada eğitim materyallerinin uygunluğu konusunda ilgili kurumlarla işbirliği gibi belirsiz bir ifade yerine açıkça **“Milli Eğitim Bakanlığıyla işbirliği içinde”** hükmü yer almalıdır. Milli Eğitim Temel Kanununun 42., 53, ve 54. maddeleri gereği Milli Eğitim Bakanlığı’nın eğitim araç ve gereçlerini geliştirmek, belirlemek, standartlaştırmak gibi görevleri bulunmaktadır.
4. **Pansiyon ve yurtlar, kurs ve kuran eğitim merkezlerinin öğrencileri için açılacak.** Eski kanunda pansiyon ve yurt yalnızca Kur’an Kurslarının öğrencileri için açılmaktaydı. Bu kez Kur’an Eğitim Merkezleri denilen yeni kurumun öğrencileri için de pansiyon veya yurtlar açılacaktır.

633 sayılı Kanunun kendisinde de bulunmadığı ancak bu kanunda da geçen kavramlardan tam olarak ne anlaşılması gerektiği açık değildir. “Kur’an Eğitim Merkezleri” ile “Dini Yüksek İhtisas Merkezleri”nin hedef kitlesinin kimler olacağını kesin olarak belirlenmesi gerekir. Ancak bu yapılmamıştır. Bu kurumların hedef kitlesi Diyanet İşleri Başkanlığı’nın personeliyle sınırlı tutulmadığında bu kurumlar, Kur’an Kurslarının dışında Başkanlığa bağlı yeni eğitim kurumları olarak değerlendirilecek ve doğal olarak 1924 öncesinin Şer’iyye ve Evkaf Vekâletine dönmek istediği yolundaki düşüncemizin önemli kanıtlarından biri olacaktır.

Komisyon görüşmeleri aşamasında verdiğimiz değişiklik önergesiyle teklifteki bu belirsizlikleri gidermek istedik, hem de bu faaliyetlerde Milli Eğitim Bakanlığının dışarıda bırakılmaması gerektiğini belirttik. Ne var ki Komisyondaki çoğunluk, Diyanet İşlerini sorunlu bir alana doğru götüren, daha fazla toplumsal ve siyasal gelişmelerin odağına yerleştirecek teklifin olduğu gibi kabul edilmesi yönünde oy kullanmıştır.

Madde -2

Bu madde ile Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde bulunan “Dini Yüksek İhtisas Merkezleri” teklif ile kurulacak olan Diyanet Akademisinin bünyesine alınmaktadır.

Diyanet Akademisi doğrudan Başkana bağlı çalışacak kurum olduğundan, Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde “Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü”nün dışında ikinci bir eğitim kurumu olarak kurulmaktadır. Bu kurumun esas görevi, Diyanet İşleri Başkanlığının bünyesinde çalıştıracığı din görevlilerinin alımında verilecek olan mesleki eğitimi düzenlemek olacaktır.

Diyanet Akademisi şu görevleri yerine getirecektir:

1. Diyanet Akademisi doğrudan Başkana bağlı olarak, Başkanlığın “Din Hizmetleri Sınıfı”na ait kadrolarına atanacak “aday din görevlileri”nin mesleki eğitimi ile hizmet içi eğitim faaliyetlerini ve yurt dışından gelen mahallin din görevlilerine yönelik eğitim faaliyetlerini yürütmek.
2. Başkanlığın görev alanıyla ilgili araştırma, yayın, konferans, panel, seminer, sempozyum ve benzeri dini, ilmi, sosyal ve kültürel etkinlikler, kurs ve sertifika programları düzenlemek.
3. Başkan tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Diyanet Akademisi; bu görevlerini yerine getirmek için “**Milli Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, üniversiteler, lisans düzeyinde dini eğitim veren yükseköğretim kurumları ve müftülükler ile görevinin gerektirdiği diğer ulusal ve uluslararası kurum, kuruluş ve kurullarla iş birliği ve ortak çalışma yapabilir, mesleki ve bilimsel ilişkiler kurabilir, araştırmalarda bulunabilir, eğitim programları uygulayabilir, danışma kurulları ve komisyonlar oluşturabilir.**”

Diyanet Akademisinde araştırma ve uygulamada faaliyetlerini yapacak olan personel özellikleri ve ataması ise şu şekilde yapılacaktır:

“Akademide ders vermek, araştırma ve uygulama faaliyetlerinde görev almak üzere, dört yıllık dini yükseköğrenim mezunu olup dini yüksek ihtisas merkezinde eğitimi tamamlamış veya ilahiyat alanında doktora yapmış olanlar arasından; dini musiki, kıraat gibi özel yetenek gerektiren konularda ise dört yıllık dini yükseköğrenim mezunu olanlar arasından Başkanlıkça yapılacak sınavda başarılı olanlar Diyanet Akademisinde eğitim görevlisi kadrolarına atanabilir. Ayrıca Diyanet Akademisinde eğitim görevlisi kadrolarının yüzde onuna kadar, dini yükseköğrenim dışında lisans mezunu olup yüksek lisans çalışmasını tamamlayanlar arasından Başkanlıkça yapılacak sınavda başarılı olanlar eğitim görevlisi kadrolarına atanabilir.”

Bu maddenin ayrıntılarının yönetmelikle düzenleneceği belirtilmekle birlikte Akademide görev alacak personel için iki koşul konulmaktadır. Birinci koşul, lisans mezunu olmak ve bu eğitimin üzerine “**dini yüksek ihtisas merkezinde eğitimi tamamlamak**”, ikinci koşul ise **doktora** yapmış olmasıdır. Bu iki koşulun dışında kalan dini eğitim veren kurumlar dışında eğitimi tamamlayıp yüksek lisansını yapmış olanlardan da mevcut eğitim görevlisinin %10’unu geçmeyecek kadar yapılacak sınav ile bu kadrolara atanabilir denilmektedir. Burada İlahiyat Fakültelerinde yüksek lisans eğitimi tamamlayanların dikkate alınmadığı görülmektedir. Yukarıda da belirttiğimiz üzere kanun teklifinde İlahiyat fakültelerine karşı örtük ama kesinlikle olumsuz bir tutum benimsendiğini düşünmemizi sağlayan durumlardan biri de budur.

Teklif bu haliyle bir Diyanet Akademisinin kurulmasını öngörmektedir. Kamu kurumlarımızın bazılarında Akademi adı altında kendi personelini görevleriyle ilgili yetkinleştirmek, geliştirmek, kurumun görev alanıyla halkı bilgilendirmek amacıyla kurumlar bulunmaktadır.

Bunlardan biri 2003 yılında kurulan Adalet Akademisi'dir. Bu kurumun kuruluş kanunu incelendiğinde aslında Diyanet Akademisinin de benzer biçimde özel bir kanunla kurulması gerektiği görülecektir. Çünkü bu haliyle Diyanet Akademisi, aslında fiilen var olan "Dini Yüksek İhtisas Merkezi, Dini İhtisas Merkezi ve Eğitim Merkezleri" birimlerinin Akademi adıyla birleştirilmesinden ibaret bir düzenleme niteliğindedir. İleriki maddelerde de değineceğimiz üzere yönetimin nasıl olacağı, başkanında aranacak koşullar, yardımcılarının seçimleri, kurulları, eğitim görevlileri ile ilgili hükümlerinin ayrıntılı biçimde düzenlenmesi gerekirdi. Bu ise ancak özel bir kanunla yapılabilir. Oysa kanun teklifini hazırlayanlar bütün bunları Meclis iradesinin dışına çıkarma, yönetmeliklere havale etme yolunu seçmektedirler. Oysa 2003 yılında kurulan Adalet Akademisini de bu hükümet kurmuştur bunun da hatırlanması gerekir.

Madde 3

Kanun teklifinin bu maddesiyle Başkanlığın Taşra teşkilatında il-ilçe müftülüklerinin dışında doğrudan merkeze bağlı yeni birimler eklenmektedir. Kanunun önceki halinde "dini yüksek ihtisas merkezleri" ve "eğitim merkezleri" Başkanlığa bağlı taşra teşkilatlarıyken bu teklif ile "Kur'an eğitim merkezleri, dini ihtisas merkezleri" yeni birimler olarak eklenmektedir.

Maddenin getirdiği diğer bir değişiklik ise "Kurs, staj, rotasyon, hizmet içi eğitim, terfi ve performans ölçütlerine ilişkin usul ve esaslar ile Kur'an eğitim merkezleri, dini yüksek ihtisas, dini ihtisas ve eğitim merkezleri, Kur'an kursları, yurt ve pansiyonların çalışma usul ve esasların yönetmelikle" düzenlenmesidir.

Teklif metninde yer alan "dini yüksek ihtisas merkezleri", "dini ihtisas merkezleri" ve "eğitim merkezleri" terimleri tanımlanmamıştır. "Kur'an eğitim merkezleri"nin, halihazırdaki Kur'an kurslarından ne açıdan farklı oldukları meçhuldür. Teklif metninde yer alan ve Diyanet İşleri Başkanlığının taşra teşkilatının unsurları olarak öngörülen söz konusu birimlerin görevleri kanun düzeyinde tanımlanmamıştır. Anayasa'nın 136. maddesi uyarınca, "Genel idare içinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığı, laiklik ilkesi doğrultusunda, bütün siyasi görüş ve düşüncülerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek, özel kanununda gösterilen görevleri yerine getirir". Anayasa'nın 136. maddesiyle hukuk devleti ilkesini öngören 2. maddesi ve yine Anayasa'nın 123. maddesi uyarınca, söz konusu merkezlerin görevlerinin kanun düzeyinde gösterilmesi ve tanımlanması gerekir. Bir başka deyişle, söz konusu merkezlerin, Diyanet İşleri Başkanlığının özel kanununda gösterilen hangi görevleri yerine getireceği açık şekilde belirtilmeli ve söz konusu merkezlerin çalışma esas ve usulleri, kanunla çerçevelenmeden, teklif metninin 2. fıkrasında öngörüldüğü şekilde yönetmeliğe bırakılmamalıdır.

Yine 2. fıkrada, terfi ölçütlerine ilişkin usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği öngörülmüştür. Bu düzenleme, Anayasa'nın 128. maddesinin 2. fıkrasına aykırıdır.

Madde-4

633 sayılı Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına "başkan yardımcısı," ibaresinden sonra gelmek üzere "Diyanet Akademisi Başkanı," ibaresi eklenmiştir. Kanuna bu madde eklendiğinde madde şu şekilde olmaktadır:

"Başkanlık personelinde, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen genel şartlar yanında; başkan, başkan yardımcısı, Diyanet Akademisi Başkanı, genel müdür, Rehberlik ve Teftiş Başkanı, il ve ilçe müftüsü, Başkanlık vaizi ve vaizlerin en az lisans düzeyinde dini yüksek öğrenim mezunu olması gerekir"

Teklif bu şekilde geçtiğinde Diyanet Akademisi Başkanı olmak için lisans mezunu olmak yeterli olacaktır. Halbuki kanun teklifi Akademi'de eğitim görevlisi olarak çalışacaklar arasında doktora yapmış kişileri de saymaktadır. Kamu yönetiminde kamu yöneticisi, görev gerektirdiği eğitim düzeyinde her zaman en üst eğitim düzeyine sahip olmalıdır. Aksi takdirde görevin gerektirdiği eğitim düzeyinde eksik durumda olan biri daha üst düzeyde birine amir olacaktır ki bu o kurumun daha başlangıçta düzenli çalışamayacağı anlamına gelecektir. Kanun teklifinin bu şekilde kabul edilmesi halinde Akademi başkanının eğitim düzeyi, emrinde çalışanların altında olabilir. Oysa doğrusu, Akademi Başkanının akademiye çalışan eğitim görevlileri içinden en yüksek eğitim düzeyine sahip olanlar arasından seçilmesidir. Böylece kurumun kendi hiyerarşik yapısı içinde kurum personelinin yükselmesini esas alan bir anlayış benimsenmiş olacaktır. Eğer Kanun teklifi, bu şekilde yürürlüğe girse görülecektir ki genelde kurum dışından atanan her yeni Diyanet İşleri Başkanından sonra Akademi başkanı da değişecektir ve genelde Akademi başkanı da kurum dışından seçilip, atanacaktır. Bu nedenle de kurulacak olan Akademi, kendi birikimi ve deneyimleriyle yol alacak bir birim olmak yerine dış müdahalelere açık, dolayısıyla siyasi karar alıcılara bağlı bir birim olacaktır.

Madde 5

Kanunun en problemleri maddelerinden biri bu maddedir. Bu madde ile kanımızca kamu personel rejimi alt üst edilmektedir. Teklif, Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde çalışacak din görevlilerinin Başkanlıkta nasıl göreve başlanacağını düzenlemektedir. Teklif Diyanet Akademisi üzerinden üç aşamalı bir göreve başlama öngörmektedir. Buna göre;

- a) Aday din görevlisi
- b) Sözleşmeli personel
- c) 657 sayılı Kanun kapsamında kadrolu daimi personel

Yukarıda da belirtildiği üzere kanun teklifi, kendi memurunu kendi yetiştiren bir Diyanet İşleri Başkanlığı öngörmektedir. Ancak bu haliyle bu madde Diyanet İşleri Başkanlığına memur personel yetiştirmekte (Tevhid-i Tedrisat Kanunu gereği) İmam Hatip Liseleri ile İlahiyat Fakültelerinin eğitimini yeterli saymayarak Diyanet Akademisi aracılığı ile bir

mesleki eğitim öngörmektedir. Mesleki eğitime tabi tutulan personelin KPSS sınavı ile İlahiyat Fakültelerinden seçilmiş olması doğal olarak ilahiyat fakültelerinde verilen mesleki eğitimin hangi noktalarda yetersiz olduğu sorusunu akla getirmekte ve bu sorunun açık seçik cevaplanması gerekir. Eğer din görevlisi mesleğe başlamada İlahiyat Fakültelerinin eğitimi yetersiz bulunuyorsa neden bu fakültelerin eğitim programlarının değiştirilmesi yoluna gidilmiyor?

Anayasal açıdan bakıldığında; sözleşmeli personel istihdamı bu maddede yeniden düzenlenmiştir. Alınacak personelin üç katı kadarının KPSS puanlarına göre belirlenmesi ve bu adayların Başkanlık tarafından akademiye giriş için yapılacak sözlü veya uygulamalı sınav sonucuna göre aday din görevlisi olarak akademiye başlamaları düzenlenmiştir. Sözlü veya uygulamalı sınav, Anayasa madde 70 kapsamında karşımıza çıkan liyakat ilkesine aykırıdır.

Aday din görevlisi olarak atanacakların başvuruları, Akademi giriş sınavı, aday din görevlilerinin eğitim programları ve süresi, disiplin ve izin işlemleri, ilişik kesilme halleri, sözleşmeli personel pozisyonlarına atanma şartları, sınav ve usulleri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususların düzenlenmesi yönetmeliğe bırakılmıştır. 657 sayılı Kanun kapsamında istihdam edileceklere ilişkin bu hususların sözleşmeye bırakılması, Anayasa madde 128'e aykırıdır.

Madde 6

Bu madde, Diyanet akademisinin eğitim, kurs ve programlarına katılımı düzenlemektedir. Diyanet akademisi asıl olarak aday din görevlilerin mesleki eğitimini üstlenmektedir. Başkanlığın din hizmetleri sınıfı dışında kalıp da bu sınıfa atanmak isteyen personel de Başkanlıkça belirlenen şartlar dahilinde Akademideki mesleki eğitime katılarak din hizmetleri sınıfına geçebilirler. Madde bir bakıma kurum personelinin kurum içi yükselmesini düzenlemektedir.

Madde 7

Bu madde ile 633 sayılı Teşkilat kanununun 12. maddesinin başlığında bulunan "eğitim görevlileri" ibaresi çıkarılmıştır denilmektedir.

Ancak teklifin sonraki maddelerinde geçen "eğitim görevlisi" ibaresi (Teklifin 9. Maddesi) ile kanunda 2018 yılında yapılan değişiklikle birlikte düşünüldüğünde geçmişte eğitim görevlisi kadrosunda bulunanların sorunları çözülmüş olmamaktadır.

2/7/2018 tarihli 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 141 maddesi 6002 sayılı kanunun 11. maddesiyle düzenlenen 633 sayılı Kanunun 12. maddesi 5. fıkrasında "Eğitim görevlisi: En az lisans düzeyinde dini yüksek öğrenim mezunu olup ihtisas kursunu bitirmiş veya doktora yapmış olanlar arasından atanır" biçiminde tanımlanmıştır. Kurulmakta olan akademide çalışacak olan "eğitim görevlisi" için aranan şartlar, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname mülga edilen eğitim görevliliği ile aynı

olduğuna göre daha önce bu görevde bulunanların bu kanun teklifinin yürürlüğe girmesiyle birlikte eski unvanlarına kavuşmaları gerekir. Ayrıca bu kişilerin başvurması halinde değil, itiraz etmediklerinde doğrudan görevlendirilmelerinin yapılması gerekir.

Madde 8

Diyanet Akademisi, dini yüksek ihtisas, dini ihtisas ve eğitim merkezlerinde çalışan müdür, ğretmen, eğitim görevlisi, Kur’an Kursu ğreticilerinin ders cretlerinin Cumhurbaşkanlığınca belirleneceği ifade edilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığında da uygulanan “Ek Ders cretlerini Belirleyen Esasların” bir benzeri Diyanet İşleri Başkanlığı için düzenleneceği belirtilmektedir.

Madde 9

Bu madde ile 633 sayılı Kanuna “Geçici-19. madde” olarak yeni bir madde eklenmektedir. Bu madde Diyanet İşleri Başkanlığının şu an yürürlükte olan eğitim faaliyetlerinin ve bunlarla ilgili hak ve yükümlülüklerin yeni duruma nasıl uyarlanacağını belirlemektedir. Bu nedenle bu madde, yeni duruma geçişi düzenleyen madde niteliğindedir.

Madde 10-

Bu madde ile Diyanet İşleri Başkanlığının 633 sayılı Kanununun, 6002 sayılı Kanun ile düzenlenen teşkilat şemasında Diyanet Akademisinin yeri belirlenmektedir. Diyanet Akademisi Başkana doğrudan bağlı bir birim olarak ifade edilmektedir.

Görüldüğü zere Akademi gibi özel uzmanlık gerektiren bir birim için hiçbir şekilde bir özerk alan oluşturulmamaktadır. Kendi içinde kısmen özerkliğe sahip olmayan bir kurum nasıl olur da akademi olarak adlandırılabilir?

Madde 11, 12

Bu maddelerle yapılan değişikliklere uygun kadrolar tahsisi için Devlet Memurları Kanununda değişiklik yapılmasını düzenlemektedir.

Madde 13, 14

Burada dile getirilmesi gereken konu 12. maddenin a fıkrasındaki dini hizmetler sınıfında yer alan personelin aylıklarıyla ilgili hükümlerin yürürlüğünün 15.01.2023 olarak belirlenmiş olmasıdır. Kanun tıpkı ğretmen Meslek Kanununda 3600 ek gösterge için izlenen stratejiyi takip etmektedir. Eğer bu dönemde personelin gelirine yönelik gelir arttırıcı bir düzenleme olacaksa bunun yürürlüğe girmesi ancak bir yıl sonra olabilir!

IV. Sonuç

Bu kanun teklifinin genel gerekçesinde de yer alan “Din hizmetlerinin, çağın ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde yürütülmesi” ibaresi, ülkemizdeki din hizmetlerinin niteliği hakkında bir itirafır. Bu ifade, son 20 yılda din hizmetlerinin çağın gereklerine uygun olarak yürütülmediğinin de kabul edilmesidir. Ancak bu itiraf, kanun teklifinin, din hizmetlerini çağın gereklerine uyumlu hale getirdiğini düşündürmemelidir. Diyanet İşleri Başkanlığının 633 sayılı Teşkilat Kanununda 2010 ve 2018 yılında yapılan ve kurumu daha geriye götüren değişikliklere bu kanun teklifiyle bir yenisi daha eklenmektedir.

Din hizmetlerinin çağın gereklerine uygun olması için, din hizmetlerine ilişkin hizmet sunumunun kesinlikle çağın gereklerine uygun olması gerekir. Oysa Diyanet İşleri Başkanlığının, müdahil olmak istediği siyasi ve toplumsal konuları genişletme çabası, bizzat kurumun Başkanının şahsında bir geriye doğru savurulmayı göstermektedir. Yönetim kadrosunun çağın gereklerine dair bir bilinçten, değerlerden, bilgilerden yoksun bir kurumun çağın gereklerine uygun hale gelmesi mümkün değildir.

Bu teklifle Diyanet İşleri Başkanlığı kendisini dini hizmetleri veren kurum olmanın yanında ayrıca dini eğitimi veren kurum haline getirerek, kendisinin çağdaş din eğitimiyle olan bağına da anlamsız bir biçimde koparmaktadır. İlahiyat Fakültelerinde verilen eğitimin mesleğe başlamada yeter koşul sayılmaması, yükseköğretim alanında çağdaş din eğitiminin temel kurumu olan İlahiyat Fakülteleriyle bağına kendi vereceği mesleki eğitime bağlıyor olması bu açıdan dikkat çekicidir.

Bu teklifle Diyanet İşleri Başkanlığında ikili bir eğitim modeli oluşmaktadır. Bir tarafta Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü, diğer tarafta Diyanet Akademisi olacaktır. Bu iki kurumun neden birbirinden ayrı olması gerektiğine ilişkin bu teklifte hiçbir hüküm yoktur. Kanunun gerekçesinde Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün isteyip de başaramadığı, ancak Akademinin kurulmasıyla başarılacak olanın ne olduğuna dair hiçbir bilgi ve hüküm bulunmamaktadır.

Kurulması öngörülen Diyanet Akademisi mesleki eğitim verebilecek, araştırmalar yapabilecek, eğitim programları geliştirebilecek, ölçme değerlendirme vb. görevler ifa edebilecek şekilde düzenlenmektedir. Bu şekliyle, Diyanet Akademisi bir tür “Diyanet Medresesi” olarak düşünülmüştür denilebilir. Bu nedenle, önerinin yasallaşması, Anayasa madde 136’nın kendisi için çizdiği çerçevenin dışına sıkça çıkarak “dini siyasete alet etme yasağı”nı ihlali alışkanlık haline getiren Diyanet İşleri Başkanı için, Anayasa madde 24/sonu ve Cumhuriyet’in temel niteliği olan laiklik ilkesini (md.2) daha çok aşındırmak ve kemirmek için kurumsal bir zemin yaratma riskini beraberinde getirecektir.

Teklif, doğrudan Cumhuriyet'in eğitim birliği ilkesiyle hesaplaşma zihniyetiyle hazırlanmış görünmektedir. 2010 yılında 6002 sayılı Kanunla başlayan sürecin bir devamı niteliğindedir. 2010 yılında, 6002 sayılı Kanun ile Diyanet İşleri Başkanlığının bünyesindeki eğitim-öğretim faaliyetleriyle Milli Eğitim Bakanlığının Anayasadan kaynaklanan yetkisi ortadan kaldırılmıştır. Bu Kanun teklifi bu ülkede artık iki farklı eğitim kurumu olduğunu tescil etmektedir. Gelecekte tıpkı hafızlık eğitiminde olduğu gibi Diyanet İşleri Başkanlığının eğitim birimlerinde eğitim gören çocukların burada geçirdikleri sürelerin Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarında geçerli sayılmasıyla tam anlamıyla 1924 öncesine dönülmüş olacaktır.

Yukarıda açıkladığımız nedenlerle bu teklife muhalif olduğumuzu arz ederiz.

Yıldırım Kaya
Ankara

Burcu Köksal
Afyonkarahisar

Serkan Topal
Hatay

Suat Özcan
Muğla

Mustafa Adıgüzel
Ordu

Ali Keven
Yozgat

MUHALEFET ŞERHİ

2-4212 esas sayılı “Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne ilişkin muhalefet şerhimiz aşağıdaki gibidir.

Diyanet İşleri Başkanlığı, kuruluşundan bugüne devletin resmi ideolojisi bağlamında oluşturulmak istenen vatandaş biçiminin dini boyutunu şekillendiren bir aygıt olarak görev yapmıştır. İtaatkâr, Türk, Sünni, Hanefi, Milliyetçi, Muhafazakâr ve Eril kodlara sahip bir birey oluşturma hedefiyle ülkedeki farklı inanç ve kimlikleri yok sayan, ayrımcılığa maruz bırakan Diyanet İşleri Başkanlığı, kuşkusuz devletin ideolojik bir aygıttır.

Son yıllarda AKP iktidarının fetvacılık kurumuna ve siyasi organına da dönüşen D.İ.B, bu sebepten ötürü her yıl büyüyen devasa bütçesi ile birçok bakanlığı geride bırakmış, lüks, israf ve şatafatla da sık sık gündeme gelmiştir. En başından beri Halkların Demokratik Partisi olarak Diyanet İşleri Başkanlığına dair önerimiz, başkanlığın resmi ideolojinin emrinde olmayan, siyasetin bir aparatına dönüşmeyecek, sadece dini yapılar, inançlar arasında koordinasyon ve eşit hizmet sağlayacak bir kurula dönüştürülmesidir.

Bu yasa ile sorunlu gördüğümüz D.İ.B’in yapısına bir kurul daha eklenmekte bu yapılırken yok sayma, tektipçi birey yetiştirme ve kayırmacılık sürdürülmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığında bu yasa ile eğitime dair bir kurum oluşturulması hedeflenmiş ama eğitimin içeriğine dair bir bilgi verilmemiştir. Bugüne kadar süren uygulamalar, verilecek eğitimin yine resmi ideolojiye uygun ve başta Alevilik inancı olmak üzere, Ezidilik, Hristiyanlık gibi dini inançlar ile Şafilik gibi mezheplerin dışlanması ve yok sayılmasına dönük olacağını ortaya koymaktadır.

Yasa teklifinin 2. maddesinde Dini Yüksek İhtisas, Dini İhtisas ve Eğitim Merkezlerinden teşekkül ettirilmesi ve oldukça geniş bir yelpazede çalışma yürütmesi öngörülen Diyanet Akademisinin kurulmasına ilişkin temel maddedir. 633 sy. Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun 7. maddesini takiben yalnızca 5 fıkralık yeni bir madde eklenerek Akademinin tanımının, teşkilat yapılanmasının, görevlerinin, yetkilerinin, işbirliği yapılacak kurum, kuruluş ve kurulların, akademi görev yapacak kişilerin kabul şartlarının tek bir maddeye sıkıştırılmaya çalışılması olağan kanun yapım tekniğinden çok uzak olduğu gibi Kurumun bütün işleyişini bir seferde anlatmaya çalışmak yapılmaya çalışılanın aksine Kuruma dair her şeyi muğlaklaştırmaktadır. Tam da bu yüzden teklif maddesinin ikinci fıkrasında “Akademi, Başkan tarafından verilen diğer görevleri yerine getirir” gibi hiçbir somut bilgi içermeyen ifadeler yer almaktadır. Kurulması öngörülen Akademinin etki alanı

düşünüldüğünde, birebir aynı addedilemeyecek de olsa Polis Akademisi ve Adalet Akademisi gibi salt kendine ait bir mevzuata sahip olması elzemdir.

Yine teklif maddesinin son fıkrasındaki “bu maddenin uygulanmasına ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir” ifadesi Anayasa’ya aykırıdır. Zira Anayasa’nın 128. maddesi “Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.” diyerek teklif maddesindeki söz konusu hususların yönetmelikle belirlenemeyeceğini açıkça emretmektedir.

Ek olarak teklif maddesinde Akademinin Milli Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu ... ve görevinin gerektirdiği diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve ortak çalışma yapabileceği hüküm altına alınmışsa da “Dini yüksek ihtisas, yüksek ihtisas ve eğitim merkezlerinden” oluşacak olan bir yapının özellikle Yükseköğretim Kurulu ile dilediği zaman değil bizzat onun denetiminde iş yürütmesi gerekmektedir. Aynı şekilde yasa teklifinin 2. maddesinde “başkanın verdiği diğer görevler” ibaresi muğlak ve esasında sınırı belirtilmediği için sınırsız görev verme yetkisine tekabül etmektedir. Yine aynı madde ile başkanlığa ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında M.E.B ile beraber faaliyet yürütebilme yetkisinin önü açılarak D.İ.B’in eğitime dahil olarak eğitim kurumlarında tekçi anlayışını sürdürme ve çocuklara siyasal iktidarların ideolojik yaklaşımlarını empoze etme tehlikesi ortaya çıkarmaktadır.

Yasanın 5. Maddesi ile alınacak personele ilişkin yapılan “sözlü sınav” yani daha açık ifadeyle mülakat uygulaması, AKP iktidarı tarafından sürdürülen torpil ve kayırmacılığın devamı, aynı zamanda farklı fikir ve görüşlere sahip insanların buradan uzak tutulmasının yolu olarak durmaktadır. Mülakat sistemi, zaten başlı başına D.İ.B içinde kurulan kurumun yeni bir rant alanı olarak görüldüğünün de bariz bir işarettir.

Mehmet Ruştü Tiryaki
Batman

Kemal Bülbül
Antalya

KONYA MİLLETVEKİLİ HACI AHMET ÖZDEMİR
VE 36 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI KURULUŞ
VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN İLE
DEVLET MEMURLARI KANUNUNDA
VE 375 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE
KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“b) Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

1) Kur’an-ı Kerim’in usulüne uygun olarak okunmasına, anlaşılmasına, İslami ilimlerin öğrenilmesine yönelik çalışmalar yapmak, bu alanlarda bilgi ve becerilerini geliştirmek ve hafızlık yapmak isteyenler için Kur’an kursları ile Kur’an eğitim merkezleri açmak, din eğitimi almak isteyenler için kurslar düzenlemek, bu kurs ve merkezlerle ilgili iş ve işlemleri yürütmek.

2) İlgili birim, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak kurs ve Kur’an eğitim merkezlerinde uygulanacak eğitim programları ve materyalleri geliştirmek; alan araştırmaları, ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapmak.

3) Açılan kurs ve merkezlerde okuyan öğrenciler için yurt ve pansiyonlar açmak ve yönetmek.

4) Bu kurs ve merkezler ile yurt ve pansiyonların işe ve ibate ihtiyaçları ile diğer harcamalarına ilişkin bütçelerini, mali yıl itibarıyla düzenlemek; yurt ve pansiyonların her türlü alım-satım işlemlerini yürütmek.”

MADDE 2- 633 sayılı Kanunun 7 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Diyanet Akademisi:

MADDE 7/A- Diyanet Akademisi dini yüksek ihtisas, dini ihtisas ve eğitim merkezlerinden oluşur.

MİLLİ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR
KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI KURULUŞ
VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN İLE
DEVLET MEMURLARI KANUNUNDA
VE 375 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE
KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“b) Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

1) Kur’an-ı Kerim’in usulüne uygun olarak okunmasına, anlaşılmasına, İslami ilimlerin öğrenilmesine yönelik çalışmalar yapmak, bu alanlarda bilgi ve becerilerini geliştirmek ve hafızlık yapmak isteyenler için Kur’an kursları ile Kur’an eğitim merkezleri açmak, din eğitimi almak isteyenler için kurslar düzenlemek, bu kurs ve merkezlerle ilgili iş ve işlemleri yürütmek.

2) İlgili birim, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak kurs ve Kur’an eğitim merkezlerinde uygulanacak eğitim programları ve materyalleri geliştirmek; alan araştırmaları, ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapmak.

3) Açılan kurs ve merkezlerde okuyan öğrenciler için yurt ve pansiyonlar açmak ve bunları yönetmek.

4) Bu kurs ve merkezler ile yurt ve pansiyonların işe ve ibate ihtiyaçları ile diğer harcamalarına ilişkin bütçelerini, mali yıl itibarıyla düzenlemek; yurt ve pansiyonların her türlü alım-satım işlemlerini yürütmek.”

MADDE 2- 633 sayılı Kanuna 7 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Diyanet Akademisi:

MADDE 7/A- Diyanet Akademisi dinî yüksek ihtisas merkezleri, dinî ihtisas merkezleri ve eğitim merkezlerinden oluşur.

(Konya Milletvekili Hacı Ahmet Özdemir ve
36 Milletvekilinin Teklifi)

Diyanet Akademisi doğrudan Başkana bağlı olarak, Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolarına atanacak aday din görevlilerinin mesleki eğitimi ile hizmet içi eğitim faaliyetlerini ve yurt dışından gelen mahallin din görevlilerine yönelik eğitim faaliyetlerini yürütür; Başkanlığın görev alanıyla ilgili araştırma, yayın, konferans, panel, seminer, sempozyum ve benzeri dini, ilmi, sosyal ve kültürel etkinlikler, kurs ve sertifika programları düzenler ve Başkan tarafından verilen diğer görevleri yerine getirir.

Diyanet Akademisi; Millî Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, üniversiteler, lisans düzeyinde dini eğitim veren yükseköğretim kurumları ve müftülükler ile görevinin gerektirdiği diğer ulusal ve uluslararası kurum, kuruluş ve kurullarla iş birliği ve ortak çalışma yapabilir, mesleki ve bilimsel ilişkiler kurabilir, araştırmalarda bulunabilir, eğitim programları uygulayabilir, danışma kurulları ve komisyonlar oluşturabilir.

Akademide ders vermek, araştırma ve uygulama faaliyetlerinde görev almak üzere, dört yıllık dini yüksek öğrenim mezunu olup dini yüksek ihtisas merkezinde eğitimini tamamlamış veya ilahiyat alanında doktora yapmış olanlar arasından; dini musiki, kıraat gibi özel yetenek gerektiren konularda ise dört yıllık dini yüksek öğrenim mezunu olanlar arasından Başkanlıkça yapılacak sınavda başarılı olanlar Diyanet Akademisinde eğitim görevlisi kadrolarına atanabilir. Ayrıca Diyanet Akademisinde eğitim görevlisi kadrolarının yüzde onuna kadar, dini yüksek öğrenim dışında lisans mezunu olup yüksek lisans çalışmasını tamamlayanlar arasından Başkanlıkça yapılacak sınavda başarılı olanlar eğitim görevlisi kadrolarına atanabilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.”

(Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Diyanet Akademisi doğrudan Başkana bağlı olarak, Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolarına atanacak aday din görevlilerinin mesleki eğitimi ile hizmet içi eğitim faaliyetlerini ve yurt dışından gelen mahallin din görevlilerine yönelik eğitim faaliyetlerini yürütür; Başkanlığın görev alanıyla ilgili araştırma ve yayın yapar; konferans, panel, seminer, sempozyum ve benzeri dinî, ilmi, sosyal ve kültürel etkinlikler, kurs ve sertifika programları düzenler ve Başkan tarafından verilen diğer görevleri yerine getirir.

Diyanet Akademisi; Millî Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, üniversiteler, lisans düzeyinde dinî eğitim veren yükseköğretim kurumları ve müftülükler ile görevinin gerektirdiği diğer ulusal ve uluslararası kurum, kuruluş ve kurullarla iş birliği ve ortak çalışma yapabilir, mesleki ve bilimsel ilişkiler kurabilir, araştırmalarda bulunabilir, eğitim programları uygulayabilir, danışma kurulları ve komisyonlar oluşturabilir.

Diyanet Akademisinde ders vermek, araştırma ve uygulama faaliyetlerinde görev almak üzere, dört yıllık dinî yüksek öğrenim mezunu olup dinî yüksek ihtisas merkezinde eğitimini tamamlamış veya ilahiyat alanında doktora yapmış olanlar arasından; dinî musiki, kıraat gibi özel yetenek gerektiren konularda ise dört yıllık dinî yüksek öğrenim mezunu olanlar arasından Başkanlıkça yapılacak sınavda başarılı olanlar Diyanet Akademisinde eğitim görevlisi kadrolarına atanabilir. Ayrıca Diyanet Akademisinde eğitim görevlisi kadrolarının yüzde onuna kadar, dinî yüksek öğrenim dışında lisans mezunu olup yüksek lisans çalışmasını tamamlayanlar arasından Başkanlıkça yapılacak sınavda başarılı olanlar eğitim görevlisi kadrolarına atanabilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.”

(Konya Milletvekili Hacı Ahmet Özdemir ve
36 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 3- 633 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Başkanlığın taşra teşkilatı, il ve ilçe müftülükleri ile doğrudan Başkanlığa bağlı Kur’an eğitim merkezleri, dini yüksek ihtisas merkezleri, dini ihtisas merkezleri ve eğitim merkezlerinden oluşur.”

“Kurs, staj, rotasyon, hizmet içi eğitim, terfi ve performans ölçütlerine ilişkin usul ve esaslar ile Kur’an eğitim merkezleri, dini yüksek ihtisas, dini ihtisas ve eğitim merkezleri, Kur’an kursları, yurt ve pansiyonların çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 4- 633 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına “başkan yardımcısı,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Diyanet Akademisi Başkanı,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 5- 633 sayılı Kanunun 10/A maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sözleşmeli personel istihdamı:

MADDE 10/A- Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait unvanlarla ihdas edilmiş pozisyonlarında, bu maddede öngörülen esaslarla 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına tabi sözleşmeli personel istihdam edilebilir.

657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde öngörülen genel şartlar yanında Başkanlık mevzuatı ile belirlenen özel şartları taşıyanlardan Kamu Personel Seçme Sınavı puan sırasına konulmak kaydıyla atama yapılacak her bir pozisyonun üç katına kadar aday arasından Başkanlık tarafından Akademiye giriş için yapılacak sözlü ve/veya uygulamalı sınavdaki başarı sırasına göre aday din görevlisi belirlenir.

Başkanlık tarafından belirlenen aday din görevlileri, Diyanet Akademisinde mesleki eğitime alınır. Aday din görevlilerinden mesleki eğitim alanı müezzin-kayyım olanlara (5.000),

(Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 3- 633 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Başkanlığın taşra teşkilatı, il ve ilçe müftülükleri ile doğrudan Başkanlığa bağlı Kur’an eğitim merkezleri, dini yüksek ihtisas merkezleri, dini ihtisas merkezleri ve eğitim merkezlerinden oluşur.”

“Kurs, staj, rotasyon, hizmet içi eğitim, terfi ve performans ölçütlerine ilişkin usul ve esaslar ile Kur’an eğitim merkezleri, dini yüksek ihtisas merkezleri, dini ihtisas merkezleri, eğitim merkezleri, Kur’an kursları, yurt ve pansiyonların çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 4- 633 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına “başkan yardımcısı,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Diyanet Akademisi Başkanı,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 5- 633 sayılı Kanunun 10/A maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sözleşmeli personel istihdamı:

MADDE 10/A- Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait unvanlarla ihdas edilmiş pozisyonlarında, bu maddede öngörülen esaslarla 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına tabi sözleşmeli personel istihdam edilebilir.

657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde öngörülen genel şartlar yanında Başkanlık mevzuatı ile belirlenen özel şartları taşıyanlardan Kamu Personel Seçme Sınavı puan sırasına konulmak kaydıyla atama yapılacak her bir pozisyonun üç katına kadar aday arasından Başkanlık tarafından Diyanet Akademisine giriş için yapılacak sözlü ve/veya uygulamalı sınavdaki başarı sırasına göre aday din görevlisi belirlenir.

Başkanlık tarafından belirlenen aday din görevlileri, Diyanet Akademisinde mesleki eğitime alınır. Aday din görevlilerinden mesleki

(Konya Milletvekili Hacı Ahmet Özdemir ve
36 Milletvekilinin Teklifi)

imam-hatip ve Kur'an kursu öğreticisi olanlara (6.000), vaiz olanlara (7.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda, damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın, her ay harçlık ödenir. Aday din görevlilerinin eğitim dönemindeki iâşe ve ibateleri, sağlık giderleri ve yönetmelikte tespit edilecek ihtiyaçları Başkanlık bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

Aday din görevlilerinden yükümlülüğü bulunanların askerlik hizmetleri, adaylıkla ilişkileri kesilinceye kadar ertelenir.

Aday din görevlileri, mesleki eğitim sürelerinde genel sağlık sigortalısı sayılırlar. Bu kişilerin genel sağlık sigortası primleri, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarı üzerinden Başkanlık bütçesinden ödenir. Bu kişilerin, 5510 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendine göre tespit edilecek eş ve çocukları ile ana ve babaları da bakmakla yükümlü olunan kişi sıfatıyla genel sağlık sigortasından yararlandırılır.

Akademi eğitim süresi; adayların eğitim durumu, atanacakları pozisyon ve Akademiye Giriş Sınavındaki başarı durumu dikkate alınarak altı ay ile üç yıl arasında belirlenir.

Belirlenen program süresi içerisinde eğitimleri ve sınavları başarıyla tamamlayamayan, alım şartlarını kaybeden veya bu şartları taşımadığı sonradan anlaşılan aday din görevlileri ile atanacakları kadro için aranan şartlar bakımından mesleğe uygun olmadıklarına Başkanlıkça karar verilen aday din görevlilerinin ilişkileri kesilir.

Eğitim programları ile sınavları başarıyla tamamlayan aday din görevlileri, eğitimlerine uygun pozisyonlara atanır. Yapılan atama, sözleşmenin imzalanmasıyla geçerlilik kazanır. Sözleşme, imzalanmadan herhangi bir hak doğurmaz.

(Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

eğitim alanı müezzin-kayyım olanlara (5.000), imam-hatip ve Kur'an kursu öğreticisi olanlara (6.000), vaiz olanlara (7.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda, damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın, her ay harçlık ödenir. Aday din görevlilerinin eğitim dönemindeki iâşe ve ibateleri, sağlık giderleri ve yönetmelikte tespit edilecek ihtiyaçları Başkanlık bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

Aday din görevlilerinden yükümlülüğü bulunanların askerlik hizmetleri, adaylıkla ilişkileri kesilinceye kadar ertelenir.

Aday din görevlileri, mesleki eğitim sürelerinde genel sağlık sigortalısı sayılırlar. Bu kişilerin genel sağlık sigortası primleri, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarı üzerinden Başkanlık bütçesinden ödenir. Bu kişilerin, 5510 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendine göre tespit edilecek eş ve çocukları ile ana ve babaları da bakmakla yükümlü olunan kişi sıfatıyla genel sağlık sigortasından yararlandırılır.

Diyanet Akademisi eğitim süresi; adayların eğitim durumu, atanacakları pozisyon ve Akademiye Giriş Sınavındaki başarı durumu dikkate alınarak altı ay ile üç yıl arasında belirlenir.

Belirlenen program süresi içerisinde eğitimleri ve sınavları başarıyla tamamlayamayan, alım şartlarını kaybeden veya bu şartları taşımadığı sonradan anlaşılan aday din görevlileri ile atanacakları kadro için aranan şartlar bakımından mesleğe uygun olmadıklarına Başkanlıkça karar verilen aday din görevlilerinin ilişkileri kesilir.

Eğitim programları ile sınavları başarıyla tamamlayan aday din görevlileri, eğitimlerine uygun pozisyonlara atanır. Yapılan atama, sözleşmenin imzalanmasıyla geçerlilik kazanır. Sözleşme, imzalanmadan herhangi bir hak doğurmaz.

(Konya Milletvekili Hacı Ahmet Özdemir ve
36 Milletvekilinin Teklifi)

Sözleşmeli personel olarak atananlar üç yıl süreyle başka bir yere atanamaz. Aile birliği mazeretine bağlı yer değiştirmelerde bu madde uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin eşi bu personele tabidir. Sözleşme gereği üç yıllık çalışma süresini tamamlayanlar talepleri halinde buldukları yerde pozisyonlarıyla aynı unvanlı memur kadrolarına atanır. Bu şekilde atananlar, aynı yerde en az bir yıl daha görev yapar, bunlar hakkında aday memur hükümleri uygulanmaz.

Bu madde hükümlerine göre kadrolara atananların, aday din görevlisi olarak geçirdiği süreler ile sözleşmeli personel pozisyonlarında istihdam edildikleri süreler, öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri dereceleri aşmamak kaydıyla kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinin tespitinde değerlendirilir. Bunlar, atandıkları kadronun mali ve sosyal haklarına, göreve başladıkları tarihi takip eden aybaşından itibaren hak kazanırlar ve önceki pozisyonlarında aldıkları mali ve sosyal haklar hakkında herhangi bir mahsuplaşma yapılmaz.

Bu madde kapsamında kadrolara atananlara iş sonu tazminatı ödenmez. Bu personelin önceden iş sonu tazminatı ödenmiş süreleri hariç, iş sonu tazminatına esas olan toplam hizmet süreleri, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu uyarınca ödenecek emekli ikramiyesine esas toplam hizmet süresinin hesabında dikkate alınır.

Bu madde kapsamında sözleşmeli personelin atanacağı kadrolar, atama işleminin yapıldığı tarih itibariyle başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilerek genel kadro ve usulü hakkında ilgili Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine ekli memur kadrolarına ilişkin cetvelin Başkanlığa ait bölümüne eklenmiş ve kadroya atanan sözleşmeli personelin pozisyonları başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. İhdas edilen kadrolar ile iptal edilen pozisyonlar,

(Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Sözleşmeli personel olarak atananlar üç yıl süreyle başka bir yere atanamaz. Aile birliği mazeretine bağlı yer değiştirmelerde bu madde uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin eşi bu personele tabidir. Sözleşme gereği üç yıllık çalışma süresini tamamlayanlar talepleri halinde buldukları yerde pozisyonlarıyla aynı unvanlı memur kadrolarına atanır. Bu şekilde atananlar, aynı yerde en az bir yıl daha görev yapar, bunlar hakkında aday memur hükümleri uygulanmaz.

Bu madde hükümlerine göre kadrolara atananların, aday din görevlisi olarak geçirdiği süreler ile sözleşmeli personel pozisyonlarında istihdam edildikleri süreler, öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri dereceleri aşmamak kaydıyla kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinin tespitinde değerlendirilir. Bunlar, atandıkları kadronun mali ve sosyal haklarına, göreve başladıkları tarihi takip eden aybaşından itibaren hak kazanırlar ve önceki pozisyonlarında aldıkları mali ve sosyal haklar hakkında herhangi bir mahsuplaşma yapılmaz.

Bu madde kapsamında kadrolara atananlara iş sonu tazminatı ödenmez. Bu personelin önceden iş sonu tazminatı ödenmiş süreleri hariç, iş sonu tazminatına esas olan toplam hizmet süreleri, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu uyarınca ödenecek emekli ikramiyesine esas toplam hizmet süresinin hesabında dikkate alınır.

Bu madde kapsamında sözleşmeli personelin atanacağı kadrolar, atama işleminin yapıldığı tarih itibariyle başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilerek genel kadro ve usulü hakkında ilgili Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine ekli memur kadrolarına ilişkin cetvelin Başkanlığa ait bölümüne eklenmiş ve kadroya atanan sözleşmeli personelin pozisyonları başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. İhdas edilen kadrolar ile iptal edilen pozisyonlar,

(Konya Milletvekili Hacı Ahmet Özdemir ve
36 Milletvekilinin Teklifi)

atama tarihlerinden itibaren iki ay içinde Cumhurbaşkanlığına ve Kamu Personel Bilgi Sisteminin bulunduğu kuruma bildirilir.

Mesleki eğitim görenek ataması yapılanlar, mesleki eğitim süresi kadar mecburi hizmetle yükümlüdür. Sağlık nedeniyle görevini yapmaya devam edemeyecekler hariç olmak üzere, mesleki eğitimini tamamlamadan eğitimden çekilenler ile Başkanlıkça adaylığına son verilenler, kendileri için yapılmış bulunan bütün giderleri ödeme tarihindeki karşılığı esas alınarak geri ödemek zorundadır. Ataması yapıldıktan sonra sağlık nedeniyle görevini yapmaya devam edemeyecekler hariç olmak üzere, herhangi bir sebeple mecburi hizmet yükümlülüğü dolmadan görevinden çekilenler ile göreviyle ilişkili kesilenler, kendileri için yapılmış bütün giderleri, görev yapmadıkları süre ile orantılı olarak ve ödeme tarihindeki karşılığı esas alınarak ödemek zorundadırlar.

Aday din görevlisi olarak atanacakların başvuruları, Akademi giriş sınavı, aday din görevlilerinin eğitim programları ve süresi, disiplin ve izin işlemleri, ilişik kesilme halleri, sözleşmeli personel pozisyonlarına atanma şartları, sınav ve usulleri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 6- 633 sayılı Kanunun 10/A maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Diyaret Akademisinin eğitim, kurs ve programlarına katılım:

MADDE 10/B- Başkanlık kadro veya pozisyonlarında görev yapan personelden, Başkanlıkça belirlenen esaslara göre uygun görülenler Diyanet Akademisinde hizmet içi eğitim, kurs veya sertifika programlarına; Başkanlık memur kadrolarında bulunan personelden, Din Hizmetleri Sınıfına atanmak için gerekli öğrenim şartını taşıyan ve Başkanlıkça yapılacak sınavda başarılı olanlar ise mesleki eğitime, özlük hakları korunarak katılabilir.

(Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

atama tarihlerinden itibaren iki ay içinde Cumhurbaşkanlığına ve Kamu Personel Bilgi Sisteminin bulunduğu kuruma bildirilir.

Mesleki eğitim görenek ataması yapılanlar, mesleki eğitim süresi kadar mecburi hizmetle yükümlüdür. Sağlık nedeniyle görevini yapmaya devam edemeyecekler hariç olmak üzere, mesleki eğitimini tamamlamadan eğitimden çekilenler ile Başkanlıkça adaylığına son verilenler, kendileri için yapılmış bulunan bütün giderleri ödeme tarihindeki karşılığı esas alınarak geri ödemek zorundadır. Ataması yapıldıktan sonra sağlık nedeniyle görevini yapmaya devam edemeyecekler hariç olmak üzere, herhangi bir sebeple mecburi hizmet yükümlülüğü dolmadan görevinden çekilenler ile göreviyle ilişkili kesilenler, kendileri için yapılmış bütün giderleri, görev yapmadıkları süre ile orantılı olarak ve ödeme tarihindeki karşılığı esas alınarak ödemek zorundadırlar.

Aday din görevlisi olarak atanacakların başvuruları, Akademiye Giriş Sınavı, aday din görevlilerinin eğitim programları ve süresi, disiplin ve izin işlemleri, ilişik kesilme halleri, sözleşmeli personel pozisyonlarına atanma şartları, sınav ve usulleri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 6- 633 sayılı Kanuna 10/A maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Diyaret Akademisinin eğitim, kurs ve programlarına katılım:

MADDE 10/B- Başkanlık kadro veya pozisyonlarında görev yapan personelden, Başkanlıkça belirlenen esaslara göre uygun görülenler Diyanet Akademisinde hizmet içi eğitim, kurs veya sertifika programlarına; Başkanlık memur kadrolarında bulunan personelden, Din Hizmetleri Sınıfına atanmak için gerekli öğrenim şartını taşıyan ve Başkanlıkça yapılacak sınavda başarılı olanlar ise mesleki eğitime, özlük hakları korunarak katılabilir.

(Konya Milletvekili Hacı Ahmet Özdemir ve
36 Milletvekilinin Teklifi)

Bu madde kapsamında Akademi mesleki eğitime alınan personel yıllık izinlerini, eğitime ara verilen günlerde kullanır.

Mesleki eğitimlerini başarıyla tamamlayanlar, mesleki eğitimlerine uygun Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolarına atanabilir.”

MADDE 7- 633 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin başlığında yer alan “, eğitim görevlileri” ibaresi başlık metninden çıkarılmıştır.

MADDE 8- 633 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 7- Diyanet Akademisi dini yüksek ihtisas, dini ihtisas veya eğitim merkezi müdürü, eğitim görevlisi, öğretmen ve Kur’an kursu öğreticisi olarak görev yapanlar ile diğer görevlerde bulunanların aylık ve ek ders ücreti karşılığında okutacakları ve okutmuş sayılacakları haftalık ders saatlerinin sayısı, ders niteliğinde yönetim görevinden sayılan haller, ders görevi alacakların nitelikleri, 657 sayılı Kanunun 89 uncu maddesi hükümleri çerçevesinde ders görevi verilmesine dair işlemler ve diğer hususlar Cumhurbaşkanlığı kararı ile tespit olunur.”

MADDE 9- 633 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 19- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Başkanlığa ait pozisyonlarda bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilmeden önceki 10/A maddesine göre sözleşmeli personel olarak istihdam edilenler hakkında, 10/A maddesinin değişiklikten önceki hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Başkanlıkta öğretmen kadrolarında bulunanlar ile Başkanlıkta daha önce eğitim görevlisi unvanını ihraz etmiş olanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde talepte bulunmaları halinde, Başkanlıkça belirlenecek usul ve esaslara göre yapılacak sınavla Diyanet Akademisinde eğitim görevlisi kadrolarına atanabilir.

(Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bu madde kapsamında Diyanet Akademisinde mesleki eğitime alınan personel yıllık izinlerini, eğitime ara verilen günlerde kullanır.

Mesleki eğitimlerini başarıyla tamamlayanlar, mesleki eğitimlerine uygun Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolarına atanabilir.”

MADDE 7- 633 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin başlığında yer alan “, eğitim görevlileri” ibaresi başlık metninden çıkarılmıştır.

MADDE 8- 633 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 7- Diyanet Akademisi dinî yüksek ihtisas merkezi, dinî ihtisas merkezi veya eğitim merkezi müdürü, eğitim görevlisi, öğretmen ve Kur’an kursu öğreticisi olarak görev yapanlar ile diğer görevlerde bulunanların aylık ve ek ders ücreti karşılığında okutacakları ve okutmuş sayılacakları haftalık ders saatlerinin sayısı, ders niteliğinde yönetim görevinden sayılan haller, ders görevi alacakların nitelikleri, 657 sayılı Kanunun 89 uncu maddesi hükümleri çerçevesinde ders görevi verilmesine dair işlemler ve diğer hususlar Cumhurbaşkanlığı kararı ile tespit olunur.”

MADDE 9- 633 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 19- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Başkanlığa ait pozisyonlarda bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilmeden önceki 10/A maddesine göre sözleşmeli personel olarak istihdam edilenler hakkında, 10/A maddesinin değişiklikten önceki hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Başkanlıkta öğretmen kadrolarında bulunanlar ile Başkanlıkta daha önce eğitim görevlisi unvanını ihraz etmiş olanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde talepte bulunmaları halinde, Başkanlıkça belirlenecek usul ve esaslara göre yapılacak sınavla Diyanet Akademisinde eğitim görevlisi kadrolarına atanabilir.

(Konya Milletvekili Hacı Ahmet Özdemir ve
36 Milletvekilinin Teklifi)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte dini yüksek ihtisas merkezi ve eğitim merkezlerinde eğitime devam edenler, başladıkları eğitim programlarını aynı usul ve esaslar doğrultusunda Akademi bünyesinde tamamlar. Bunlardan eğitimde başarılı olanlar, Akademi eğitim döneminde başarılı olmuş sayılır ve bunların bu madde yürürlüğe girmeden önce sahip oldukları haklar saklı tutulur.

Akademide uygulanacak eğitim programları, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde hazırlanır.”

MADDE 10- 633 sayılı Kanunun eki (I) sayılı cetvelde yer alan “Başkan Yardımcısı” sütununa aşağıdaki satırlar eklenmiş ve “Sürekli Kurullar” sütunundan sonra gelmek üzere aşağıdaki sütun eklenmiştir.

“

Başkan Yardımcısı
Başkan Yardımcısı

”

“

Bağlı Birimler
Diyanet Akademisi

”

MADDE 11-14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun;

a) Eki (I) sayılı Cetvelin “I- GENEL İDARE HİZMETLERİ SINIFI” bölümünün (d) bendine “Mushafı İnceleme ve Kıraat Kurulu Başkanı,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Diyanet Akademisi Başkanı,” ibaresi eklenmiştir.

b) Eki (II) sayılı Cetvelin “5-YARGI KURULUŞLARI BAĞLI VE İLGİLİ KURULUŞLAR İLE YÜKSEKÖĞRETİM KURULUŞLARINDA” bölümünde yer alan “Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Merkezi Müdürü” ibaresi “Diyanet İşleri Başkanlığı Dini İhtisas Merkezi Müdürü, Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Merkezi Müdürü, Kur’an Eğitim Merkezi Müdürü” şeklinde değiştirilmiştir.

(Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte dini yüksek ihtisas merkezleri ve eğitim merkezlerinde eğitime devam edenler, başladıkları eğitim programlarını aynı usul ve esaslar doğrultusunda Diyanet Akademisi bünyesinde tamamlar. Bunlardan eğitimde başarılı olanlar, Diyanet Akademisi eğitim döneminde başarılı olmuş sayılır ve bunların bu madde yürürlüğe girmeden önce sahip oldukları haklar saklı tutulur.

Diyanet Akademisinde uygulanacak eğitim programları, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde hazırlanır.”

MADDE 10- 633 sayılı Kanunun eki (I) sayılı Cetvelde yer alan “Başkan Yardımcısı” sütununa aşağıdaki satırlar ve “Sürekli Kurullar” sütunundan sonra gelmek üzere aşağıdaki sütun eklenmiştir.

“

Başkan Yardımcısı
Başkan Yardımcısı

”

“

Bağlı Birimler
Diyanet Akademisi

”

MADDE 11-14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun;

a) Eki (I) sayılı Cetvelin “I- Genel İdare Hizmetleri Sınıfı” bölümünün (d) bendine “Mushafı İnceleme ve Kıraat Kurulu Başkanı,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Diyanet Akademisi Başkanı,” ibaresi eklenmiştir.

b) Eki (II) sayılı Cetvelin “5-Yargı Kuruluşları Bağlı ve İlgili Kuruluşlar ile Yükseköğretim Kuruluşlarında” bölümünde yer alan “Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Merkezi Müdürü” ibaresi “Diyanet İşleri Başkanlığı Dini İhtisas Merkezi Müdürü, Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Merkezi Müdürü, Kur’an Eğitim Merkezi Müdürü” şeklinde değiştirilmiştir.

(Konya Milletvekili Hacı Ahmet Özdemir ve
36 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 12- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı
Kanun Hükmünde Kararnamenin;

a) Eki (I) sayılı Cetvelin “A- Aylıklarını 657
sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Alanlar”
bölümünün (6) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde
değiştirilmiştir.

6- Kadroları Din Hizmetleri Sınıfında yer alan personel;	Ek Ödeme Oranı (%)
a) Diyanet Akademisi Dini Yüksek İhtisas Merkezinde eğitim görevlisi kadrosunda bulunanlardan;	
1) 1-2 dereceden aylık alanlar	170
2) 3-4 dereceden aylık alanlar	160
3) Diğer derecelerden aylık alanlar	150
b) Diyanet Akademisi Dini İhtisas Merkezinde eğitim görevlisi kadrosunda bulunanlardan;	
1) 1-2 dereceden aylık alanlar	160
2) 3-4 dereceden aylık alanlar	150
3) Diğer derecelerden aylık alanlar	140
c) Diyanet Akademisi Eğitim Merkezinde eğitim görevlisi kadrosunda bulunanlardan;	
1) 1-2 dereceden aylık alanlar	150
2) 3-4 dereceden aylık alanlar	140
3) Diğer derecelerden aylık alanlar	130
ç) Vaiz kadrosunda bulunanlardan;	
1) 1-2 dereceden aylık alanlar	66
2) 3-4 dereceden aylık alanlar	66
3) Diğer derecelerden aylık alanlar	66
d) Diğer kadrolarda bulunanlardan;	
1) 1-2 dereceden aylık alanlar	65
2) 3-4 dereceden aylık alanlar	65
3) 5-7 dereceden aylık alanlar	65
4) Diğer derecelerden aylık alanlar	65

b) Eki (II) sayılı Cetvelin (4) numaralı
sirasına “Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı,”
ibaresinden sonra gelmek üzere “Diyanet
Akademisi Başkanı,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 13- Bu Kanunun;

a) 12 nci maddesinin (a) bendi 15/1/2023
tarihinde,

b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,
yürürlüğe girer

MADDE 14- Bu Kanun hükümlerini
Cumhurbaşkanı yürütür.

(Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 12- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı
Kanun Hükmünde Kararnamenin;

a) Eki (I) sayılı Cetvelin “A- Aylıklarını 657
sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Alanlar”
kısmının (6) numaralı bölümü aşağıdaki şekilde
değiştirilmiştir.

6- Kadroları Din Hizmetleri Sınıfında yer alan personel;	Ek Ödeme Oranı (%)
a) Diyanet Akademisi Dini Yüksek İhtisas Merkezinde eğitim görevlisi kadrosunda bulunanlardan;	
1) 1-2 dereceden aylık alanlar	170
2) 3-4 dereceden aylık alanlar	160
3) Diğer derecelerden aylık alanlar	150
b) Diyanet Akademisi Dini İhtisas Merkezinde eğitim görevlisi kadrosunda bulunanlardan;	
1) 1-2 dereceden aylık alanlar	160
2) 3-4 dereceden aylık alanlar	150
3) Diğer derecelerden aylık alanlar	140
c) Diyanet Akademisi Eğitim Merkezinde eğitim görevlisi kadrosunda bulunanlardan;	
1) 1-2 dereceden aylık alanlar	150
2) 3-4 dereceden aylık alanlar	140
3) Diğer derecelerden aylık alanlar	130
ç) Vaiz kadrosunda bulunanlardan;	
1) 1-2 dereceden aylık alanlar	66
2) 3-4 dereceden aylık alanlar	66
3) Diğer derecelerden aylık alanlar	66
d) Diğer kadrolarda bulunanlardan;	
1) 1-2 dereceden aylık alanlar	65
2) 3-4 dereceden aylık alanlar	65
3) 5-7 dereceden aylık alanlar	65
4) Diğer derecelerden aylık alanlar	65

b) Eki (II) sayılı Cetvelin (4) numaralı
sirasına “Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı,”
ibaresinden sonra gelmek üzere “Diyanet
Akademisi Başkanı,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 13- Bu Kanunun;

a) 12 nci maddesinin (a) bendi 15/1/2023
tarihinde,

b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,
yürürlüğe girer.

MADDE 14- Bu Kanun hükümlerini
Cumhurbaşkanı yürütür.